

NOVÁK LÁSZLÓ FERENC

A „MEZŐ BERÉNYI EVANG TÓTAJKÚ EGYHÁZBAN LÉTEZŐ”
ID. KISJESZENI JESZENSZKY KÁROLY
LELKIPÁSZTOR SZÁMADÁSKÖNYVE
(1848–1890)

CHRONICA BEKESIENSIS

4

Sorozatszerkesztő:
Szatmári Imre

A borítón lévő illusztrációkat készítette:
Timkó Bíbor

NOVÁK LÁSZLÓ FERENC

A „MEZŐ BERÉNYI EVANG TÓTAJKÚ
EGYHÁZBAN LÉTEZŐ”
ID. KISJESZENI JESZENSZKY KÁROLY
LELKIPÁSZTOR SZÁMADÁSKÖNYVE
(1848–1890)

Békéscsaba, 2011

Szerkesztette:
N. Varga Éva

Lektor:
Kugler József

ISBN 978 963 7219 74 0
ISSN 1787-8640

© Dr. Novák László Ferenc, 2011
© Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága, 2011

Kiadja:

Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága, Békéscsaba, 2011
H-5600 Békéscsaba, Gyulai út 1. • Telefon/fax: 00 36 66 323 377
Honlap: www.munkacsy.hu • E-mail: mmm@bmmi.hu
Felelős kiadó: dr. Szatmári Imre megyei múzeumigazgató

ELŐSZÓ¹

A mezőberényi II. kerületi evangélikus egyház lelkipásztora, a tudós Jeszenszky Károly szolgálatának jelentős időtartamában, 1848-tól 1890-ig vezetett naplót „*Házi könyv*” néven, „*mellyben Bevételeit 's Kiadásait és egyéb a' háztartást illető dolgokat jegyzette Jeszenszky Károly 1848^{dik} év óta M. Berényben*” – jelzi az alcím. A napló nem tekinthető az egyház hivatalos számadáskönyvének, bár jóllehet, nagyon sok egyházi hivatalos feljegyzést tartalmaz, számadásokat, könyveléseket regisztrál. A munka gerincét a gazdasági számadások, a munkaszervezeti vonatkozások képezik. Az egyház és a lelkész alapvető jövedelmét a mezőgazdálkodásból származó bevételek határozták meg. Id. Jeszenszky Károly kiváló mezőgazdásznak, pénzügyi szakembernek bizonyult a napló tanúsága szerint. Kitűnő érzékkel szervezte meg a munkát, alkalmazott cselédeket, alkalmi munkásokat, felesek² a mezőgazdálkodás gördülékeny és hatékony termelékenységére érdekében. Tehetségesen, hatékonyan kezelte az egyház és a saját földbirtokát, vagyonát. A termelés megszervezése mellett az értékesítésre, a gabona és pénzvagyron haszonnal történő forgatására, a gyarapításra, a szociális jellegű kölcsön, hitel lebonyolítására nagy súlyt helyezett.

¹ Kedves kötelességemnek tartom ezúton is köszönetet mondani az Evangélikus Országos Levéltárnak, a levéltáros kollégáknak, hogy támogattak a kutatásban, rendelkezéseimre bocsátották a nagyon értékes történeti dokumentumot; s a Békés Megyei Múzeumok Igazgatóságának, dr. Szatmári Imre megyei múzeumigazgató úrnak, hogy e munka megjelenhetett.

² Feles = mezőgazdasági idénymunkás, aki a termés feléért vállalta a föld megművelését, a növény termesztését.

A napló feljegyzései jóllehet nem fogják át az egyház működésének egészét és mélységét, viszont – ami a munkaszervezetet illeti –, sokféle tevékenységet érint (pl. építkezések). Jeszenszky hivatali működésére is találunk benne utalásokat.

A személyes vonatkozások eklektikus jellegűek. Családjára alig történik utalás, csupán a számadásokból bukkan fel egy-egy adat. Tudósi működésére is csak következtetni lehet a forrásmunka alapján, viszont érdeklődési köre körvonalazódik a könyvek számbavétele során.

A dokumentum a Jeszenszky-hagyaték révén az Evangélikus Országos Levéltárba került.³ A gazdasági naplót 1848 végétől kezdte vezetni id. Jeszenszky Károly evangélikus lelkész, melyben az utolsó bejegyzést 1890-ben tette. Valójában azonban 1883-ig íródott a napló (ezt követően az 1850-es évekre visszamenően írt bejegyzéseket: gazdasági számadásokat, könyvlistákat stb.), amelynek terjedelme 355 oldal. A napló írása folyamatos ugyan, de hézagok találhatóak benne, s eredetileg nincs lapszámozása. Van olyan oldal, ahová csupán egy soros bejegyzést írt, vagy csak néhány sor szerepel, több oldal pedig üresen maradt. A kutatás, forrásközlés érdekében szükségesnek bizonyult, hogy az egyes oldalakat elválasszuk egymástól. A napló végén két melléklet található, amelyek Jeszenszky, illetve az egyház által kölcsönzött búza hitelforgalmát tartalmazzák.

Jeszenszky Károly anyanyelvi szinten beszélt a biblikus cseh nyelvet, az evangélikus egyház liturgikus nyelvét, amit ékesen bizonyít az 1861-ben megjelent, Mezőberényről írt munkája. Németül szintén kitűnően beszélt, de jártas volt a latin nyelvben is (Jénában, az egyetemi tanulmányai során latin jegyzeteket készített). Magyarul természetesen anyanyelvi szinten beszélt, naplóját is ezen a nyelven vezette, ami azt bizonyítja, hogy magyarul gondolkodott, irodalmi szinten művelte ezt a nyelvet.

³ EOL V. 167.

JESZENSZKY KÁROLY LEKÉSZI MŰKÖDÉSE

Mezőberény a Maros–Körös–Tisza köze termékeny talajú hátságán Békés megyében, a Körös folyó közelségében fekszik. A török hódoltság alatt, a XVI–XVII. században a békési táj hatalmas méretű pusztulást szenvedett, Berény is néptelenné vált. Békés vármegye lakossága csupán néhány százalékban vészelte át a törökdúlást. A pusztán álló vidéket – mint fegyverrel visszaszerzett területet – a Habsburg államhatalom az udvar hű embereinek juttatta. Így vehette birtokba ezt a vidéket 1717-ben az egykori udvari hadiszállító, Harruckern János György, aki az elvadult vidékre telepéseket hozatott: 1723-ban Magyarország felső vármegyéiből, Hont-Kishontból, Gömörből, Turócból, Zólyomból evangélikus tótokat;⁴ 1725-ben német területről, Württembergből evangélikus németeket. A református magyarok nagyobb számban 1727-ben érkeztek Mezőberénybe.⁵

A mostohább természeti viszonyú hegyvidékekről az Alföldre vándorlás fő motiváló tényezője a jó minőségű földbőség, valamint a szabad vallásgyakorlat volt. A letelepedő lutheránus szlovákok magukkal hozhatták papjukat, tanítójukat, így nemzetiségi szuverenitásukat megőrizhették. A németek szintén evangélikusok voltak, s az első évtizedekben közös egyházat alkottak a szlovákokkal. A népesség lélekszámának is tulajdonítható, hogy a németek 1745-ben álló egyházat szerveztek, majd 1789-ben templomot építettek („*német templom*”). Mivel a szlovák lakosság volt többségben, ezért a nagy gyülekezet 1798-ra felépítette impozáns

⁴ Számos családnév őrzi az elvándorlás helyét: például a Litvay, Litavetz, Litauszky nevű család a Hont vármegyei Litaváról; a Sziráczky szintén onnan, Sirakról; a Kokavetz, Kokauszky család a kishonti Kokaváról származott; a Vrbovszky vagy Vrbouszky szintén a kishonti Varbóc településéhez kötődik; a Plesovszky család Zólyomból, Tótpelsőcéről származott el. Lásd PLESOVSZKI 2003. 17–18.

⁵ IMPLÓM 1973. 96–105.

templomát („tót templom”).⁶ Az ő vallási közösségük alkotja a II. kerületi tót ajkú egyházközséget (az I. kerületi lett a német), melynek élén nagy műveltségű, tudós lelkészek álltak. Közéjük tartozott Skolka András és Jeszenszky Károly is. A mezőberényi evangélikus egyházak erősségét, tekintélyét bizonyítja, hogy 1802-ben itt szervezték és nyitották meg az esperességi gimnáziumot.⁷

Id. Kisjeszeni Jeszenszky Károly a bácskai Lality (Liliomos) községben született harmadik gyermekként, 1815. október 10-én (1. kép). Édesapja Kisjeszeni Jeszenszky Sámuel, evangélikus lelkész, édesanyja Nagyjeszeni Jeszenszky Katalin.⁸ Antal bátyja 1811-ben, Lajos 1813-ban, Sándor pedig 1817-ben született. A tehetséges gyermek hétéves korában elvégezte az elemi, majd Újverbáson három évig tanult a latin iskolában. Mezőberényben, az evangélikus esperesi gimnáziumban négy évig oktatták grammatikára és syntaxisra, ezt követően négy évig Selmecbányán, három évig pedig Pozsonyban folytatta tanulmányait (3–6. kép). A kor hagyományainak megfelelően külföldön is tanult: 1838–1839-ben Jéna egyetemének volt a hallgatója. Visszatérve Magyarországra, Aszódra került, ahol 1839. november 25-én szentelték lelkésszé. Meghívást kapott Mezőberényből, ahová 1840. augusztus végén érkezett, s a II. kerületi (Tót) Evangélikus Egyház segédlelkésze lett.

Kuczián György halálát követően, 1843. december 31-én választották meg lelkésznek, mely tisztelet az 1890-ben bekövetkezett haláláig töltötte be.⁹

⁶ BARTÓKI é. n.; BARTÓKI 1986.

⁷ PLESOVSKI 2004. 25. A gimnáziumot 1834-ben Szarvasra helyezték át.

⁸ Jeszenszky Sámuel 1775 körül született a Turóc vármegyei Kisjeszenben. Innen költözött tanítóként feleségével, Nagyjeszeni Jeszenszky Katalinnal a bácskai Lalityra (Liliomos) az 1800-as években. Teológiai képzettsége alapján evangélikus lelkésszé avatták Lalityon 1817. augusztus 31-én. Itt hunyt el 1830. március 19-én – Gonda István szíves közlése.

⁹ PLESOVSKI 2003. 62–63.

A lelkészi szolgálat mellett széles körű tevékenységet folytatott. Alapítványt létesített a házaló koldusok megsegítésére. Röviddel hivatalba lépése után, már 1845-ben megreformálta az egyházi adózást, új adókulcsot dolgozott ki. Ez alapján a berényi hívek pénz-befizetéssel és búzabeszolgáltatással teljesíthették adókötelezettségüket (pl. egy házaspár 80 krajcárt fizetett, egy ház után 1 véka búza, 14 hold föld után $1\frac{1}{8}$ véka búza, a felosztott legelőföld után $\frac{2}{8}$ véka búza beadására került sor).¹⁰

A gazdasági naplóban utalások történnek a fentiekre vonatkozóan. „A' Mező Berényi Evang tótajkú Egyházban létező, a' helybeli koldusok felsegélytetésére rendelt örök Alapítványnak Kimutatása” szerint Jeszenszky Károly részletezte, hogy „ezen Alapítványnak tőkéje volt 1848^{dik} év April 24^{én} 80 ft. p.p. mely akkor Virág Jánosnak 6 proc. kamatra költsön adatott ki. Ugyan azon évi Julius 23^{áig} szaporodott ezen tőke egyes adakozásokból 40 ftal pengő pénzben, mely öszveg ismét ugyan akkor adatott ki Boldis Mártonynak 6 proc. kamatra, 's így az alapítványnak öszves tőkéje teszen 120. ftot p.p. az az Száz Husz forintot pengő ezüst pénzben”.¹¹ Ennek a tőkének egy évi, 1849. április 24-ig terjedő időszakra vonatkozó gyarapodása kamatból származott: Virág János a 80 forint után 4 ft 48 krajcárt, Boldis Márton pedig 40 forint félévi kamatát, 1 ft 12 krajcárt fizetett meg. A befizetett 6 forint kamatból juttatott Jeszenszky Károly Urbancsek Márton koldusnak 1 forint 12 krajcárt, amelyen búzát vásárolhatott.

Az egyházi adó része volt a terménybeszolgáltatás, a „*deputat búza*”. Az 1848–1849. évben $20\frac{1}{8}$ köből tiszta és $131\frac{1}{8}$ köből kétszeres¹² búza gyűlt össze, amelyekből Adamik János kurátor köteles-

¹⁰ I. m. 64.

¹¹ Id. Jeszenszky Károly feljegyzése a számadáskönyvében. A továbbiakban az idézett szövegek ebből a munkából származnak, külön hivatkozás nélkül – N. L. F

¹² Kétszeres = kétszeres búza, rozssal kevert búza. Nevezik rozszolt vagy rozszolt búzának is.

sége volt kimérni (pl. az egyház alkalmazottainak) 1850. január 1-ig 4¹/₈ köből tiszta és 50% köből kétszeres búzát.

Az egyházközségnek adományokat kellett eljuttatni Szarvasra is, az esperességhez, amelyekből gondoskodtak többek között a gimnázium ellátásáról. 1867-ben például a „*szarvasi alumnnumra*” 22 véka búza gyűlt össze a hívek adományaként. Ezenkívül az egyház 4, a lelkész Jeszenszky Károly 4, Szlujka János tanító 2, Kemény Pál és Brozik Gusztáv tanítók 1-1 véka búzát ajánlottak fel, így összesen 34 véka búzát szállítottak Szarvasra. A pénzádomány 13 forint 22 krajcár összeget tett ki.

A lelkészi hivatal fejlesztését is szívügyének tekintette Jeszenszky Károly: 1862-ben visszaállította a káplánságot. „*T. Ubrinyi Károly úr segédemnek fizettem 1862^k évi April 15^{kétől} Aug. 15^{ig} – 50 fto. --- Aug. 15^{ől} Dec. 15^{ig}”* – írja Jeszenszky –, további 50 forintot négy részletben. 1862. december 15-től 1863. december 15-ig 150 forintot, 1863. december 15-től 1864. augusztus 15-ig pedig 100 forintot fizetett. (További bejegyzés nem utal a káplán személyére és javadalmazására vonatkozóan – N. L. F.) Utódjának fiát, ifj. Jeszenszky Károlyt (1851–1927) szánta, akit maga mellé is vett (2. *kép*). A fiú a hallei egyetemen 1872-ben fejezte be teológiai tanulmányait, s 1875. augusztus 8-ig volt segédlelkész, majd 1875. augusztus 15-én, 24 éves korában választották meg társlelkésznek, s apjával együtt teljesített lelkészi szolgálatot. 1888. augusztus 1-jétől édesapja utódjaként lelkész lett, majd 1890. szeptember 20-án került sor lelkészi beiktatására a mezőberényi II. kerületi egyházban. Ifjú Jeszenszky Károly 1917-ig egyedül, majd 1927-ben bekövetkezett haláláig Biszkup Ferencsel végzett lelkészi szolgálatot.¹³ Id. Jeszenszky Károly gazdasági naplójában erre csupán egyszer történik utalás: „*Károly fiam fizetése 1. búza 1877 sept. 1^{től} 1878^k Maj. 30^{ig} kapott 61³/₄ köblöt. 2. pénz szinte kapott 1878^k Maj. 30^{ig} 150 fto*”.

¹³ Gonda István szíves közlése; ADAMIK–MADARÁSZ–BALOGH–SCHÖN 2000. 14. Ifj. Jeszenszky Károlyt is Mezőberényben temették el. Lásd BARTÓKI 1992. 122.

Id. Jeszenszky Károly esperességi hivatalt is ellátott: 1850–1858 között esperességi pénztárnok, 1864-ig esperességi körlelkész, dekánus és az esperesség törvényszéki bírása is volt.¹⁴ A gazdasági napló csupán néhány adalékot szolgáltat e tevékenységére vonatkozóan. Ismeretes az 1853. évi számadás részlete: „Az esp. pénztár 1853. pengőben 1. Tavalyi Maradvány kötelezvénybe 1428 ft. kész pénzben 17 ft 23³/₅ x.; 2. Jan. 8^{án} Mberényi Német Egyház Cath. Ag. 1852re 6 ft 20²/₅ x.; 3. Jan. 15. Oertel Ferenc kamatot 7 ft 18 x.; 4. Szemlaki Német Egyház kamatot Jan. 15^{én} 84 ft.” Ugyanakkor „az esp. pénztár Kiadása 1853. pengőben 1. Január 20^{án} az esp. levéltár szerény reparálásáért 2 ft. 2. Bene Vilmosnak Kamatra Jan. 27. 100 ft.”, „pénztárnoki levelezés 1854. 1. Jan. 6. írtam Esperes Úrnak hogy a' számadások készek.; 2. Jan. 6. írtam Kollár János urnak hogy van 200 pft kiadandó; 3. Jan. 31^{én} írtam Kollár János urnak mért nem jön pénzéért?; Febr. 16. Válaszoltam Kollár János urnak: hogy kell a' kötelezvényeket szerkeszteni 1855^k évben.; 1. Jan. 30. Kollár János Urnak írtam, hogy küldje el a kamatokat!; 2. Febr. 4. Esperesnek: hogy a' számadások halasztassanak tavaszig.; 3. Mart. 15. Esperesnek hogy húsvét után, Szarvason fogom számadásaimat a' választmányynak által adni megvizsgálás végett.; 4. Apr. 17. Esp Urnak: hogy Szarvasra nem mehetek hanem Orosház Gyűlésre elhozom számadásaimat”.

A szarvasi esperességgel kapcsolatban lajstromot írt arról, hogy „a' békési evang. esp. özvegy-árvai gyámoldába fizettek 1856^{dik} évben”: közöttük „Jeszenszky László h.m. vásárhelyi lelkész” 5 forintot, Mikolay István és Torkos Károly orosházi lelkészek 11-11 forintot, Szeberényi Andor nagylaki lelkész 10 forintot, „Becz Gyula mberényi német lelkész” 9, „Kemény Pál mberényi tót tanító” 5, „Brozik Gusztáv mberényi tanító” 5, „Szlujka János mberényi tanító” 5, „Kirner Eduard mberényi tanító” 3, „Bene Vilmos mberényi tanító” 3 forintot (a legtöbbet, 12 forintot „Szeberényi Gusztáv csabai lelkész” fizetett).

¹⁴ PLESOVSKI 2003. 65.

Az egyházközség részére könyveket, nyomtatványokat rendszerint Szarvasról, az esperesi hivatalból szerzett be. 1852–1853-ban például „nagy tiszt. Placsko István esperes Urtól” szerzett be Kátékát: tőle kapott 1. Jeszenszky 120 példányt, 2. „Kemény Úr hozott 30”-at, 3. 1853. január 9-én „Esperes Úr hozott 23”-at, 4. „Sebjan Curator hozott 49” példányt, 5. „a’ szarvasi főisk. jubileum alkalm. 75 példány”-t, 6. „1852 Nov. 12. magam hoztam 25 példányt”, 7. „1853 Septben Esperes Úr hozott 25 példányt 1^{ső} kötetet”, 8. „1853 Octob. 3. Kemény Pál Úr hozott 25 példányt 2^{dik} kötetet”, 9. „1853. Okt. 31. kaptam --- 30 1^{ső} kötetből”, 10. „1853. Oct. 21. kaptam --- 27. 2^{dik} kötetet”, 11. „1854 Mart. 15. Kaptam Rabbatot 13 kötetet. 2^{dik} Rész”-t, 12. „1855 Mart. 15. kaptam-- 14 – 1 Rész”-t, 13. „24 - 2 dik rész 30 xros”-ért, 14. „12 - 2dik Rész 35 xros v.”-ért – Jeszenszky feljegyzése szerint. „Esperes Urnak fizettem a’ Kátékért. 1. 1851. Szarvasi Gyűlés alkalmával 50 ft., 2. 1852. Szarvasi vásárkor Lebjan által küldtem 25 ft., 3. 1852 Oct. 31. a’ főiskai jubil. alkalmával 25 ft.; 4. 1853. Aug. 4. a’ Nagylaki Gyűlésen adtam 50 ftot., 5. 1854 Mart 15. fizettem 50 ftot v.cz., 6. 1855 Octob. 16^{án} fizettem 26 ft. 12 xr. v.cz.” Jeszenszky Károly 1855. október 16-án is hozott Szarvasról 55 kátét (első részt), majd október 27-én 50 példányt a második kötetből.

A könyvek, kiadványok köttetését is ő végeztette el: például 1855-ben egy Tranosciust köttetett a kurátor részére (3 pengő forint), egy Funebrált (40 krajcár), saját maga részére „egy magyar slabikárt” (20 krajcár) és egy jegyzőkönyvet (6 forint), valamint az „én Munkám 1 Habikár” került bekötésre. Feljegyzése szerint 1862-ben „Marothi Daniel urtol kaptam néh. Maróthy János féle »Uprady« nyomtatványokból 1. tót nyelven 450 párt 2. magyar 200 pár 3. német .– 50 párt Öszvesen 700 párt”. Ezeket szétosztotta az esperesség egyházközségei között: „1. a tótból: Komlós 100 párt. fizetett 5 frt.; Nagylak 50 párt fizetett 5 frt.; Csaba 150 párt fizetett 7 ft. 50 xr; Pitvaros és Alberti 50 párt fizetett 2 ft 50 xr; Bánhegyes 20 párt --- 1 ft.; Varsand 6.; 2. a magyarból: Orosháza 100 párt; Vásár-

hely 20 párt; Varsánd 20 párt fizetett 1 ft.; Makó 10 párt -- --- 50 xr.; 3. a' németből Mberény német 50 párt; 4. a' Mberényi tót 74 --- --- 3 ft. 70 xr.”. Jeszenszky Károly 1862-ben írta a számadáskönyvébe az alábbiakat: „*Placskó Kátéjából kaptam 24 példányt p' 20 xr. --- 4 ft. 80 xr.*”; „*Szeberényi Confirmandusok Könyvetskéje 20 példány p' 30 xr. – 6 ft.*”

Jeszenszky Károly figyelemmel kísérte az egyházi és világi szakirodalmat, a megjelent – jelentős része német nyelvű – könyveket gondosan feljegyezte számadásai között. Ezek többsége teológiai témájú, viszont több olyan található közöttük, amelyik az iskolai oktatáshoz, neveléshez kapcsolódik: „*Hofmann, der deutsche Jugendfreund 6 Bde. Jeder mit 16 color. n. seeinen Stablfichen 1 ft. 84 k. ö.*”; „*Hoffman Abnthener zu Wasser und Land Mit preuht voll color. Bilder 1 ft. 26 xr. östr.*”; „*Sigismund Rüsting, der brendr Specierumur. Leipzig. v. Kapitán Mariatt überzeht.*”; „*Enger Vilmos a' budai József ipar Tanoda rajztanárától: rajziskola 4 füzet. egy füzet 50 xr. az egész 1 ft. 50 kr. új pénz*”; „*Nabožné modlitby J Wéğ. w Praha 1854. 1 zl.*”¹⁵.

Id. Jeszenszky Károly lelkiismeretesen látta el lelkészi szolgálatát, kitűnő felkészültségről tett tanúbizonyságot. Munkásságáról dokumentumok is fennmaradtak. 1839-ben például a Szent Háromság utáni 21. vasárnapon Szarvason tartott templomi beszédet: „*Erősödjete meg istenben, hogy az ördögi kísértéssel szembe tudjatok állni*”. Ugyancsak 1839-ben, a Szent Háromság utáni 22. vasárnapon „*A kereszt igéje Isten igéje*” címmel tartott templomi beszédet Békéscsabán. 1840-ben Pesten jelentette meg a Vakok Intézete javára összeállított templomi beszédeit. Szintén nyomtatásban jelent meg 1881-ben Békéscsabán az „*Arany menyegzői beszéd, melyet tekintetes Bonyhay Benjamin úr és neje, született Kutzián Katalin úrhölgy ötven éves házassága emléknapja alkalmából mondott id. Jeszenszky Károly Mezőberényi ág. h. evang. lelkész*”.¹⁶

¹⁵ [Fordítás]: „*Vallásos imádságok. J Wéğ. Prága 1854. 1 arany.*”

¹⁶ PLESOVSZKI 2003. 10.

Jeszenszky Károly érdeklődése kiterjedt a kultúra más területeire, így a történelem kérdései is foglalkoztatták. „*Osada Mező-Berény*” című fő műve Mezőberény népével, egyházával foglalkozik, a település történetét foglalja magában, amelyet Aradon jelentetett meg 1861-ben. A könyv érdekessége az, hogy a szerző biblikus cseh nyelven írta.¹⁷ Ehhez a munkához előtanulmányokat végzett. Gazdasági feljegyzései között erre találunk utalást. Példaképpül szolgált számára a Békéscsabán élő tudós lelkész, Haán Lajos, akitől útbaigazítást kért, segítségért fordult hozzá: „*Haán Lajostól költsön vett könyvek 1861. maj. 24^{én} 1. Gyula hajdan és most.; 2. Békés Csanád, Csongrád és Hont vármegyék leírása if. Palugyay Imre.; 3. »Magyar Ország leírása« Fényes Elek 1^{évsz}. 4. »Collectanea békésiensis«. Manuscript.; 5 »Pamatnosti Matege Markovicze« a' szarvasi egyház protokolluma*”.

A régészet is érdekelte Jeszenszkyt. Ha a földművesek találtak valamit, neki adták át. „*Kobut György adott által régiségeket és csontokat*” – jegyezte fel 1861-ben. A régészeti leleteket a Magyar Nemzeti Múzeumnak adta át. Kubinyi Ágoston múzeumigazgató Pesten, 1861. június 8-án írt levele erről tesz bizonyosságot: „*Becses levelét a küldött régiségekkel együtt Nemzeti Múzeumunk részéről hála-köszönettel vettem, sajnálni lehet, hogy a vandal kezek az aranyat megcsonkították 's a' többi lett tárgyakból is, melyek sokkal számosabbak lehettek, csak töredékek jutottak intézetünk birtokába, 's ezekből azt kell gyanítanom, hogy a lelphelyen temető volt, mely ha a Tiszteendő Úr, mint nem kétlem, szíves leendő gondot fordítani rá, hogy ott felvigyázata alatt kutatások fognak történni, még szép eredményekre vezethet. Azon esetben azonban, van szerencsém arra kérni, szíveskednék ha netalán több koponya is taláztatik, azokat minden más épségben megtartandó tárgyakkal együtt nemzeti Múzeumunknak felküldeni, mert csak így határozhatjuk meg a kort, melyből valók, s lehet hogy talán még a személyt is. A küldött arany nem mint Tiszte-*

¹⁷ I. m.

*lendő Úr véli, török, hanem Heraclius és fia Heraclius Constantin, ki Krisztus u. 640 és 641^{ik} évben uralkodott, bizant aranya, és így a többi régiségek bizant eredetűek. Az arany, ha körül nem metéltetett volna, a mostani pénz szerint 15 ftot érne, így azonban 11nél többet nem ér.*¹⁸ Ezt az adományt Kubinyi Ágoston az 1861. augusztus 28-án kelt levelében nyugtázta: *„Nyugta egy Heracliusféle arany érem felett, amely tizenegy forintra becsültetik, valamint több apróbb régiség felett, melyek egy forintra vannak becsülve, és amelyeket öszvesen tisztelendő Jeszenszky Károly mezőberényi evang. lelkész szíves volt a nemzeti muzeumnak ajándékozni, és melyek a régiségosztály számára hálás köszönettel átvétetett*”¹⁹ (7. kép).

Id. Jeszenszky Károly tagja volt a Békésvármegyei Régészeti és Művelődéstörténelmi Társulatnak, melynek Gyulán megjelenő 1877–1878. esztendei évkönyvében közreadta a *„Vázlatok Mezőberény multjából”* című írását. Érdekességként említjük meg, hogy ugyanezen kötetben jelent meg fia, ifj. Jeszenszky Károly munkája is *„Az 1831-ik évben uralkodott cholera-járvány alkalmából, Bonyhay Benjamin, akkori mezőberényi községi r. hites jegyző által egybeállított »Choleraí Jegyzőkönyv« ismertetése”* címmel (8 kép).

CSALÁDI VONATKOZÁSOK

Id. Kisjeszeni Jeszenszky Károly 1815. október 10-én született a bácskai Lalityon (Liliomos), s 1898. szeptember 5-én hunyt el Mezőberényben. Temetésére is itt került sor. Családjára vonatkozóan csupán töredékes adatokat ismerünk a naplója alapján. Ő volt a család harmadik fiúgyermeke. 1830-ban veszítették el édesapjukat, s úgy tűnik, hogy Károly vette gondjába testvéreit. Feltételezhetően három testvére is Mezőberénybe került, ahol az evangélikus gimnáziumban tanultak. Antal Acsára ment, a Prónay család

¹⁸ Mb. II. EEI 1861. 1/5.

¹⁹ Mb. II. EEI 1861. 1/5.

fogadta fel gazdatisztnak (1887-ben hunyt el Acsán). Kezdetben Lajos és Sándor Mezőberényben élt, akire a gazdasági számadások között utal.

Jeszenszky Lászlóról is szó esik (1856-ban 5 forintot adományozott a gyámolda javára). A hódmezővásárhelyi evangélikus lelkész 1843–1857 között teljesített lelkészi szolgálatot a településen. Ő a Nagyjeszeni ághoz tartozott, távoli rokonságban állhatott Jeszenszky Károllyal.²⁰

A legtöbb adat Lajos testvéreire utal (második gyermek volt, 1813-ban született Lalityon). Jeszenszky Károly mezőberényi lelkészsége kezdetén már a harmincas éveiben járt, vagyonnal rendelkezett, melyet Jeszenszky Károly kezelt. „*Lajos testvérem tartozik nekem. Az 1850/1dik évi föld árendából*” 100 forinttal, a kerékgyártónak 13 forintot adott, „*a nőszabónál fizettem kontót 11 ft. 10 xr.*”-t – jegyezte fel. Lajos Acsára utazására 50 forintot adott, így a tartozása összesen 237 forint 50 krajcár volt. 1850. április 23-án 25 forint házbért fizetett érte, majd május 1-jén adott 100 forintot Lajosnak a turóci útjára. Ezzel a tartozása 243 forint 34 krajcárra növekedett, amely rendezésre került, mert Jeszenszky Károly bejegyezte, hogy „*ki van fizetve*”. Az „*1852^{dik} év Október 1^{én} letett nálam Lajos A Török Szent Miklósi földárból 1300 ft. v.cz.*”-t – regisztrálta Jeszenszky számadásai között. Lajos vagyoni állapotáról többet nem tudunk meg, azt sem, hogy Törökszentmiklóson milyen földet birtokolt. A kézhez vett tekintélyes summából Varság Jánosnak október 2-án kifizetett 70 ft 52 krajcárt az árenda első negyedére, majd a „*gulyabeli marhájáért*” 4 forintot, a „*szabónak téli kabát gal-*

²⁰ Jeszenszky László aktív szerepet vállalt az 1848–1849-es szabadságharc támogatásában. Ezért kötél általi halálra ítélték, de kegyelmet kapott Haynau bukása alkalmával, s így mindössze tíz hónapig tartó fogsággal bűnhődött. 1857-ben eltávozott Hódmezővásárhelyről, s 1860-ig Nyíregyházán teljesített lelkészi szolgálatot (http://hu.wikipedia.org/wiki/Jeszenszky_László). Megköszönöm Nagy Ervin hódmezővásárhelyi evangélikus nagytiszteletű úrnak és a Jeszenszky családhoz tartozó Gonda István úrnak a szíves tájékoztatását.

lérja csinálásaért” 2 ft 30 krajcárt adott ki, „*Acsára menetelkor*” pedig 1000 forintot adott Lajosnak. Lajos vagyona ezt követően 222 forint 38 krajcárra csökkent. Lajos pénzét Jeszenszky Károly befektette, hitelezett belőle: 1854-ben Boldis Jánosnál 100, Szenezscky Györgynél 40, Lavotta Józsefnél 120, „*Bonyhay Urnál*” 240, azaz összesen 500 forint volt a kintlévőség. Az 1854. évi számadás szerint „*Lajos testvéremnek tartozom 1. Minden féle által vett holmiért 500 ft.; 2. Eladott búzájáért 3 köből 3 véka p’ 5 pft-- -- 46 ft 37½ xr.; 3. Savolt a ló árából fizett --- 85 ft., 4. bükköny és szalma boglyaért 90 ft., 5. a’ kocsi és gyeplőért 100 ft.; 6. Bonyhay Úr fizetett Aug 1^{én} 1853^{ban} kamatot 88 ft.*” – jegyezte fel. Az 1855. évi számadás szerint Lajos előző évi tőkemaradványa 440 forint volt, s a kamatok által ez az összeg 554 forint 22 krajcárra emelkedett. „*1856^{dik} évi Juny 1^{ől} Lajos testvérem pénzéből maradt nálam 200 ft pp*” – könyvelte el Jeszenszky Károly. A későbbi évekből már nincsen adat Lajosra vonatkozóan.

Jeszenszky Károly említi Antal testvérét is, aki a legidősebb gyermek volt (Lalityon született 1811-ben). Uradalmi tisztartóként tevékenykedett Acsán, az evangélikus báró Prónay családnál. Baloghy Laurát 1855-ben vette feleségül, s 1887. május 13-án hunyt el Acsán.²¹ Csupán egy adat ismert rá vonatkozóan a számadáskönyvből: „*Antal testvérem számára felvettem a’ kamatot 1854 Jul. 20^{án} – 48 ftot pengőben*”. Antal vagyonát tehát gondozta Károly.

Jeszenszky Károly említést tesz Sándor testvéréről is (öccse is Lalityon született 1817-ben). Az 1849–1850. évi búzakiadások között jegyezte fel Károly, hogy 1850. „*május 3 Sándor öcsémnek adtam*” 1 köből tiszta és 3 köből búzát a „*deputát buzából*”. Sándor ekkor már családos ember volt (1847-ben született Károly, 1850-ben Sándor, 1852-ben Lajos, 1853-ban Sarolta, 1854-ben Antal). Acsára kerülésének pontos ideje nem ismert, ő is a Prónay család alkalmazásában állt gazdatisztként.

²¹ Gonda István szíves tájékoztatása.

A számadáskönyvben nem találunk adatokat családjára, feleségére és gyermekeire vonatkozóan. Id. Kisjeszeni Jeszenszky Károly Mezőberénybe kerülése, lelkésszé választása után nősült meg. Ruhmann Karolinát (1825–1894) vette feleségül, aki 1843 decemberében történt megváltásakor 18–19 éves lehetett, de házasságkötésre 1845-ben vagy 1846-ban, 20–21 éves korában került sor. Sokgyermekes családjuk volt. A II. kerületi evangélikus egyház születési anyakönyve szerint elsőként Emília Cornélia (később Wagner Dániel, majd Koren Pál evangélikus lelkész felesége) 1847 február 12-én (keresztzülei Bonyhai Benjámín és Bonyhai Katalin); másodikként Lujza született (Kemény Károly vette nőül) 1849. március 15-én (keresztzülei Bonyhai Benjámín és Bonyhai Katalin); harmadik volt az 1851. január 7-én született János Károly (keresztzülei Bonyhai Benjámín és Bonyhai Katalin); őt követte Pál 1852. november 28-án (Mezőberényben volt „községi orvos”, 46 éves korában halt meg 1899-ben), majd Gusztáv 1854. augusztus 6-án (festőművész volt, fiatalon, tüdővészben halt meg 1892-ben); Albertina Vilma 1856. július 27-én (keresztzülei Szlujka János tanító és felesége – 1857. szeptember 10-én halt meg bélsorvadásban); Gyula és Emil 1858. szeptember 2-én (Emil 1858. október 11-én, Gyula 1858. október 23-án hunyt el – az ikrek halálát görcs okozta); Ilona Mária (Ilka) 1859. december 1-jén született, aki 15 éves korában, 1874. április 3-án tüdővészben hunyt el. János József 1862. május 15-én született, de sajnos már szeptember 13-án meghalt agyvelőgörcsben. Utolsóként Jeszenszky Mária Terézia látta meg a napvilágot 1866. július 8-án (dr. Masznyik Endrével 1888. augusztus 20-án Mezőberényben kötött házasságából több gyermek, köztük Erzsébet, Rozália és Elemér született).²²

²² Mb. II. EE Keresztelési anyakönyve. Köszönetet mondok az Evangélikus Egyháznak, Henger Péternek a segítségért. A Jeszenszky-hagyaték alapján a családfát Zomboryné B. Rozália levéltáros, az EOL munkatársa állította össze, akinek ezúton is megköszönöm szíves segítségét. Gonda István további adatokkal segítette a munkámat.

Jeszenszky számadáskönyve több helyen „*pesztrákról*” tesz említést, olyan fiatal nőszemélyekről, leányokról, akiket kisgyermekai gondozására fogadott fel. Lujza születése után, az „1849^{dik} évi Sz. György napjától *pesztrának fogadtatott egy évre*” Baksa Erzsébet, aki 19 forintot és két „*konyha kötőt*” kapott fizetségül – jegyezte fel Jeszenszky Károly. Hogy valójában tartósan megmaradt e szolgálatban a leány, nem ismeretes, mert Jeszenszky nem részletezte, mit fizetett ki valójában. Ugyancsak ebben az esztendőben „*Csaba Judith pesztra 1849^{hi} Sz György napjától 1850^k Sz György napjáig*” került felfogadásra, s járandósága közé tartozott 14 váltóforint, egy ünnepi és két konyhakötő, valamint két rőf pamut. Folyamatos munkáját igazolja az, hogy Jeszenszky június 6-án egy konyhakötőt, július 30-án pedig két rőf pamutot adott a *pesztrának*. Szintén 1849-ben „*Kováts Susána pesztra Sz. Mihálytól Sz. György napig 1849^{ben} fogadtatott 5 ft v cz és egy pár csizmáért*”. Ő is valószínűleg folyamatosan dolgozott, mivel új csizmát – ennek értéke 3 ft 20 krajcár – kapott a gazdájától. Az említett esztendőben már két gyermek volt a Jeszenszky családban, akik néhány esztendősek lehettek. A későbbiek során *pesztrákról* nem esik több említés a számadások között, viszont szolgáltóról igen, akit alkalmazásba vett az evangélikus lelkész.

A szolgáltóró háztartásban a ház asszonya, Jeszenszky Károlyné keze alatt dolgozott (mosott, főzött, takarított), s részt vállalhatott a gyermekek felügyeletéből is. A bére is több volt a *pesztráénál*. „1848^k évi György napjától *Vajda Erzsi szolgáltórónak évi bére*” a következő volt: „1. Kész pénz 28 ft. v.cz.; 2. *Egy pár fejelés csizma.*; 3. *Egy hétköznapi kendő.*; 4. *Pamut 3 rőf.*; 5. *Két konyhakötő.*” Jeszenszky feljegyzése szerint májusban 1 forintot, a júniusi Békésen tartott vásárkor 6 forintot, június 29-én 2 forint készpénzt adott a szolgáltórónak, majd az augusztusi békési vásárban vették meg 10 forint összegért a két konyhakötőt, a hétköznapi kendőt, valamint a csizmát. Hogy a szolgáltóró lány kitöltötte-e az idejét vagy

sem, nem ismeretes, mert nem tudjuk, hogy megkapta-e a teljes készpénzfizetését. Ugyancsak 1848 Szent György napjától fogadta fel Jeszenszky Károly Várady Erzsit szolgálónak, akinek szintén „*évi bért*” állapított meg: 14 váltóforint készpénzt, két pár csizmát, egy hétköznapi kötőt, egy ünneplő kötőt, két konyhakötőt és 3 rőf pamutot. A készpénzt áprilisban (1 ft), július 1-jén (3 ft) és március 19-én a békési vásár alkalmával (10 ft) kapta meg, akár csak a kendőket és a kötőket, valamint egy fejelés csizmát. Ganyi Julianna megbízható szolgálónak bizonyult. Jeszenszky Károly először 1848. november 1-jétől alkalmazta 1849. április 24-ig, Szent György napjáig, majd szolgálatát meghosszabbította: „*Ganyi Julianna szolgáló 1849^k Sz György naptól 1850^k Sz György napjáig kap 1. Kész pénzt 32 ft v.cz.; 2. hét köznapi kendőt.; 3. három rőf pamutot.; 4. két konyhakötő*”-t – jegyezte fel. A szolgáló kitöltötte idejét, apránként megkapta fizetését és járandóságát (pl. 1849. június 6-án kapott két konyhakötőt, július 7-én 5 ft 23 krajcár készpénzt, november 19-én 5 krajcárt „*réklire*”, 1850. március 24-én 8 ft 6 krajcár készpénzt). Tóth Rébék 1850. Szent György naptól 1851. április 24-ig szolgált (a 36 váltóforint mellett többek között „*kész pénzben puszli*”,²³ kapott 33 krajcárt).

A gazdasági számadáskönyv a későbbiek során nem tesz említést szolgálók alkalmazásáról.

²³ Puszli = *pruszli* vagy *pruszlik*, női felsőruházat része, ujjas mellény. MNL 1981. 276. A módosabb famíliák értékes anyagból (teveszőr, selyem) is varrattatták. NOVÁK 1982. 102.

ÉPÍTKEZÉSEK

Jeszenszky Károly lelkészi munkája mellett más egyéb feladatot is elvégzett. Az egyház ingatlan javai felett is őrködni kellett: pl. megtenni a szükséges épületjavításokat, vagy új épületeket készíttetni.

Mezőberény sajátos településközponttal rendelkezett, ahol a piactér, a mellette felépült *német templom* s a községháza állt. A teret keresztező nagy utak mellett épültek fel a kereskedők, iparosok, módosabb gazdák házai a Wenckheim-família kúriájához hasonlóan (9–16. kép). A „belsőség” északi részét a *Tótgáton* túl a szlovákok lakták, melytől délre a *Németgát*, még délebbre pedig a *Magyargát* jelezte, hogy azon a környéken németek és magyarok laktak. A település belső területe szabályos utcahálózatú, szalagtelkes elrendeződésű. Itt épültek fel a lakóházak, a portán álltak az istállók, a színek, a kamrák, a kukoricatárolásra szolgáló górék, tehát mindazon építmények, amelyek a mezőgazdálkodást biztosították, a gazdaság központját alkották. Ehhez az irányítóközponthoz tartoztak a határbeli szállások, a tanyák.²⁴

A tarcsai út mellett található a *tót templom*, mellette épült fel a lelkészi lak, a *paróchia*. Itt áll továbbá az evangélikus egyház magtára, *granárium*a is, valamint az iskola. A XIX. század első felében még kettős szárazmalom is őrlte a gabonát ezen a téren.

Jeszenszky Károly Mezőberényről írt munkájában említést tesz az építkezésekről is: 1854-ben épült fel a harmadik iskola; 1856-ban kimeszelték a templomot, s a paplak udvarát elkerítették a templom felőli oldalon; 1857-ben bontották le a régi paplakot, s újat építettek a hozzá tartozó istállóval együtt; 1858-ban épült fel az emeletes magtárépület (granárium); 1861-ben fedték újra a templomot, s a tetőt pirosra festették.²⁵

²⁴ BARTÓKI é. n. 14; NOVÁK 1986; NOVÁK 2002a.

²⁵ JESZENSZKY 1861; vö. PLESOVSZKI 2003.

Az egyház szállásföldjén lévő tanyaház építésére 1850-ben került sor. Plavetz János vályogvető és társai, „*kik 12,000 darab vályog csinálását vállalták ezrétől 3 ft. 1 kenyér és 1 font szalonnát kapnak*” – Jeszenszky feljegyzése szerint. A házhoz szükséges „*áriásfát 10 darabot*” 70 forintért vásárolta meg április 28-án, s még januárban 605 kéve nádat vett a tetőhöz 71 ft 30 krajcárért. Az egyház Barica határrészen is épített tanyaházat. A költségekről Jeszenszky Károly a következő számadást rögzítette: „*1853^{ke} évben vettem áriásfát vastagabb’, ’s 7 és 8 öllest hat párt, párját á 18 vft --- 108 ft. Vékonyabbat 7 öllest párját 10 vft*”; „*1854^{ben} adtam tartasai Benkónak foglalót 2000 kéve nádra, 100 kéve á 8 vft --- 125. Januárban felfogadtam Hegedúst és Skrinnyárt, kik f. évi Aug. vagy Septemberben fogják az épülethez megkívántató minden ácsmunkát tenni, és az épületet náddal befedni részemről nem adván nekik sem kosztot, sem napszámosokat. Ezen munkáért fognak kapni: az épületnek minden öll hosszáért 6 pftot azon kívül az egész munkára koszt fejében 3 köből búzát.*”; „*Febr. 28. vályogot csináltattam 45000. ezrét p’2 ft. pp. tizezertől 1 köből búza, és az egészre 4 itze pálinkát*”; „*Febr. 28. Ariásfát vettem Zsenitstől 24 vfton párját*”. A lelkész „*vályogcsinálókát*” fogadott fel (Toman, Venyerszky János és Pál, Madarász Pál, Molnár János), akik pénzt és köbölszámra mért búzát kaptak fizetségül. Az „*égett téglát*” Fendtékkal csináltatta 1854 júniusában és júliusában.

A harmadik iskola felépítése 1854-ben valósult meg. Jeszenszky gazdasági számadása 1854-ben ezzel kapcsolatban egyszerűen csak „*a’ házépítésre tett költségről*” ad részletes tájékoztatást, ami valójában a harmadik iskola építését dokumentálja. Az összes kiadás 2515 forint volt. Ebből „*áriásfáért*” 267 forintot, „*4 vastag Áriás*” fáért 60, 45 000 vályogért 225, 200 kéve nádért 160, 10 000 darab égetett tégláért és 10 köből mészáért 90 forintot fizetett a lelkész. „*A kőművesnek a falak építéséért*” 40 ft 28 krajcár, a napszámosoknak 62 ft 30 krajcár, a „*padlás csinálásért*” 26 ft 15 kr., az „*ácsmunka és fedésért*” 225 ft, a „*cselédszoba és konyha vakolásáért*” 30, „*a tűzi-*

falak felrakásáért” 18 ft 45 kr., *„a tűzfalak és ambitus vakoltatása és meszelésért*” 54 ft, a *„tapasztásért*” 25 ft került kifizetésre. Az asztalosmunkák 550 forintba kerültek.

Az egyház vásárolt házas ingatlant is, melyről Jeszenszky számadáskönyve ad bizonyóságot. *„Az 1876k évben vett házküigazítására*” felhasznált költségek: 500 vályog (12 ft 50 kr.) és 4 icce pálinka, 2300 égetett téglá (29 ft 90 kr.), 4 köből mész (13 ft 60 kr.), Brauntól vásárolt homok (1 ft 80 kr.), ezenkívül *„homokért 45 kocsi*” (2 ft), *„nád Adamiktól 50 kéve*” (6 ft), *„fa gerendák Lövitől*” (15 ft 59 kr.), *„fáért az ajtóok oszlopaíra Volftól*” (7 ft 20 kr., egy másik alkalommal 10 ft 62 kr.). Saskó István asztalosnak 378 váltóforint 50 krajcárt fizetett. *„Plavetz fedélcsináló*” 18 forint készpénzt és 22 véka búzát kapott. A továbbiakban még 2900 vályogot, 150 cserepet, 194 kéve nádat, 10 forint 10 krajcárért Lővi kereskedőtől fát vásárolt Jeszenszky Károly. *„Fizettem Zsigmondnak komlókat*” (8 ft 13 kr.), *„Gregornak agyag és pelyvahordásért*” (4 ft 60 kr.), *„Kovátsnak a gerenda srófokért*” (4 ft), *„1877. april 22. járdategla folyosóra és konyh. 472. elsőnek per 8 xr. És 35 db, másodrendü p' 4 xr*” (39 ft 16 kr.), *„april 26. kályha*” (40 ft), *„pakolása és idehozatala*” (12 ft), *„a kályhának felállításáért Tonzornak*” (5 ft), *„égett téglá a kéményhez*” (2 ft) – és más költségeket könyvelt el.

Az említett *„nemetztől vett ház átalakítására*” további 272 forintot költöttek. (Braun József *„tapasztónak*” 30, *„Tonzor úrnak*”, *„Tonzornak kőművesnek*” 37 forint és 32 forint értékben 4 köből búza került kifizetésre.)

A felsorolt anyagok és munkák alapján megállapítható, hogy az épületek többségét vályogból építették, de *„égetett téglát*” is használtak. Nyilvánvalóan Jeszenszky Károly nem a hagyományos népi építkezéshez alkalmazkodott, hanem a korszerűbb építési módot, háztípust valósította meg. A tetőszerkezet és födém készítéséhez *„áriásfát*” alkalmaztak. Hogy az áriásfa valójában mi volt, nem ál-

lapítható meg,²⁶ viszont arra lehet következtetni, hogy a „gerenda” jelentésével azonosítható. A baricai ház építésére 6 pár 7–8 öl hosszúságú vastagabb és 7 öles vékonyabb „áriásfát” használtak fel. Az 1876-ban vett ház felújításakor „egy áriást kölcsönöztem Károlyitól, melynek hossza 6 öl és 1 láb, szélessége 9 és 5 hüvelyk” – jegyezte fel Jeszenszky Károly.

A kérdéses „áriásfa” terminológia ismeretlen a szakirodalomban, recens adatok alapján sem tisztázható a jelentése még Mezőberényben sem. Eredetét a biblikus cseh nyelvben kereshetjük. A Mária Terézia úrbérrendelete nyomán készült úrbéri felmérés alkalmával 1769-ben a Hont vármegyei Fölső Badiny falu jobbágyai haszonvételeikről szólva említették: „*drewo na Starwania aria riat každy buk a czer*”, azaz a határukban rendelkezésükre álló építkezéshez szükséges bükkfagerendákról beszéltek.²⁷ Jeszenszky Károly anyanyelvi szinten művelte a biblikus cseh, a felső-magyarországi tót nyelvet – alkalmazhatta egyes szavait magyar nyelvi szöveggörnyezetben, nevezetesen az „arias” szláv szót „áriásfa”-ként, amely közismert fogalom volt még Mezőberényben a XIX. század második felében (a „tótajkú” berényiek Hontból, Zólyomból, Gömörből vándoroltak erre az alföldi tájra a XVIII. század első évtizedeiben).

Jeszenszky Károly feljegyzéseiből megállapítható, hogy az „áriásfa” különböző méretű gerenda volt. Hossza elérte a 12–15 métert, szélessége, vastagsága pedig a 15–35 centimétert is. Tehát tekintélyes nagyságú és erős építőanyag, a tartószerkezet fontos eleme. Ez a gerenda azonos lehetett a ház hosszában fektetett, a mennyezetet, illetve a födémét tartó *mestergereudával*, de a tetőszerkezetet alkotó, a falazatra fektetett, szarufákat tartó *koszorúge-*

²⁶ A népi építészeti szakirodalomban ennek nyomát nem találjuk, eddig még ismeretlen terminológia, hasonlóan a „komló” anyagféleséghez. A Mezőberény hagyományos építkezését tárgyaló munka sem tesz említést róla. Lásd HENTZ 1973.

²⁷ OL HTL Hont vármegye úrbéri összeírása 1769–1770. Fölső-Badiny; vö. NOVÁK 2010.

rendával is. A házat náddal fedték, de a cserepet szintén alkalmazták már. A házat tornáccal, ambitussal²⁸ építették, s azt – a konyhához hasonlóan – téglával burkolták. A rangosabb lakóépületekre jellemzően már cserépkályha szolgált a fűtésre, melynek füstjét téglából épített kémény vezette el.

GAZDÁLKODÁS

A számadáskönyv túlnyomó részét a gazdálkodásra vonatkozó bejegyzések alkotják. Jeszenszky Károly kiváló gazdának bizonyult. Kitűnően szervezte meg a termelést, gondosan tartotta nyilván a termelési eredményeket, s igen jó kereskedői hajlamról tett biznyságot, gazdálkodott az egyház és a saját vagyonával.

Birtokviszonyok

A gazdálkodás fundamentuma a föld, a földbirtok. Mezőberény földrajzi adottságai viszonylag kedvezőek, bár hátrányára szolgál, hogy Köröstarcsa határa beékelődik a berényi határba, s ezáltal jellegzetes „u” alakú terület alakult ki (*17. kép*). A Békés-Csanádi Lőszháton fekszik, s kitűnő feketefölddel rendelkezik, amely a határának nyugati-északnyugati részén található (*Szállásföldek, Félhalom*). A helységtől keletre fekvő mélyebb rész a legelő területe. A határ északkeleti irányban túlnyúlik a Körös folyón. Itt található a *Kereki puszta*, amely rosszabb minőségű földdel rendelkezik. A „belsőség” mellett található a *laposi kert*, melynek szurokfekete, lápi eredetű kotus²⁹ talaja a kertművelés számára biztosított lehetőséget.

A Körös folyó mentén elhelyezkedő, nagy határú településekhez hasonlóan Mezőberény szántóművelésű területe is a kitűnő

²⁸ Ambitus = boltozatos tornác.

²⁹ Kotu = szurokfekete láptalaj.

talajminőségű, a helység központjától távolabb eső határrészen alakult ki. A XVIII. század első évtizedeiben betelepülő, többségében felső-magyarországi tótok, németek és magyarok ezt a területet vehették birtokba, ahol a kötetlen gazdálkodás juthatott érvényre. Mária Terézia 1767-es úrbérrendelete nyomán került sor a határrendezésre, az urbárium behozatalára, amely meghatározta a jobbágytelki viszonyokat, vagyis azt, hogy a jobbágyok vagyoni helyzetük alapján milyen nagyságú földterületet birtokolhatnak, s milyen gazdálkodási rendszer érvényesülhet.

Az urbárium bevezetésére 1771-ben került sor. A jobbágytelek, sessio száma $47\frac{1}{8}$ volt, amely 228 jobbágy birtokát képezte. Mezőberény határát földminőség tekintetében első osztályba sorolták, a jobbágyokat pedig egész- és résztelkesekre tagolták. Többségben voltak a kisbirtokosok, az $\frac{1}{8}$ telkes jobbágyok (137), a negyed (48) és a $\frac{3}{8}$ telkesek (35). A föld nélküli házas zsellérek száma 176, a házatlanoké 96 volt. Egésztelkes jobbágy nem akadt, két jobbágy rendelkezett a legtöbb, $\frac{7}{8}$ telkes telki állománnyal. Egy egésztelkes jobbágy az urbárium rendelkezése szerint 1 hold (2 pozsonyi mérő = 1200 □-öl) fundust (házastelek), 24 hold szántóföldet és 22 hold kaszáló rétet birtokolhatott, azaz összesen 47 holdat. Ezenfelül kenderföldet is kapott, s a közös legelőt is használhatták. A belső terület nagysága $33\frac{1}{8}$ pozsonyi mérő volt, a szántó $3323\frac{2}{8}$ hold, a kaszáló $443\frac{1}{8}$ embervágó, azaz hold.³⁰

Mezőberény lélekszámának gyarapodása a jobbágytelkek számának változását is előidézte: 1782-ben már $270\frac{3}{8}$ sessiot regisztráltak, az 1813–1814-es határrendezés során pedig 277 jobbágytelket írtak össze. A jobbágybirtok nagysága is változott: 1813-ban már egy egésztelkes jobbágy az egy holdas háztelek mellett 34 hold szántót és 22 hold kaszálót, összesen 57 hold (1100 □-öl) földet birtokolhatott. A „belsőség” területe már 25 238 holdra emelkedett,

³⁰ NOVÁK 2002a 237.

a szántóföld nagysága 14 328⁵/₈, a rété 1108 hold. Összesen 15 689 hold illette meg a jobbágyságot.³¹

Mezőberény egész határa 23 323 kat. hold (1600 □-örellel számítva) 713 □-öl volt 1812-ben: a „belsőség” 174 kh 1413 □-öl, a Kenderföldek 384 kh 400 □-öl, a legelő 12 264 kh, az „*Úrbéri szántóföld és rét*” 10 284 kh 1200 □-öl, a szőlő 365 kh, a „*Körös folyó medre*” 183 kh 1200 □-öl (ezenfelül még 12 kat. hold területnövekedést számláltak).³²

Az 1810-es telekosztás jelentős népesség- és vagyongyarapodásról tesz bizonyosságot. A 277 jobbágytelken 619 jobbágy osztozkodott. A társadalom többségét a törpe- és kisbirtokosok alkották: legtöbben a negyed- (²/₈ vagy fertály) telkesek (45%) és a féltelkesek (30%) voltak. Az egy egésztelkesek száma 27 fő, a legnagyobb jobbágybirtokkal, ¹/₈ sessioval pedig két gazda rendelkezett.³³

A határrendezés sok feszültséget okozott a jobbágyság és a földesúr között. A jobbágyok sérelmezték, hogy a földesúr elvette kenderföldjeiket, aki viszont pötlékföldet³⁴ juttatott részükre. A berényi határhasználat sajátossága, hogy a szántóföldet és a kaszálót egy tagban³⁵ mérték ki a Szállásföldeken, külön réthasználat nem volt érvényben. Az 1771-es urbárium bevezetésekor a jobbágyok telki illetményföldjeiket a Szállásföldeken, Félhalmon kapták meg. A korszerűnek tartott nyomásos (calcatúrás) határhasználatot nem lehetett bevezetni, különösen nem a szomszédos, nagyobb határral rendelkező helységekből, mint pl. Gyomán, Endrődön, Szarvason.³⁶ A törzsbirtokot a szállásföldek képezték,

³¹ BML Mb. Úrb. Ir. 1771–1848. Mezőberény, 1813. október 18.

³² NOVÁK 2002a 247.

³³ NOVÁK 2002a 245.

³⁴ Pötlékföld = az úrbéri telekjárandóság kimérése során a kiegészítő föld mennyisége.

³⁵ Tag = birtoktest.

³⁶ NOVÁK 1977; NOVÁK 1986.

s ehhez kapcsolódott a nyomásföld³⁷, az Ugar, amelyet a település központja mellett mértek ki. Az 1850-es években kezdődött a legelő felosztása (a zsellérek 1852-ben, a volt jobbágyok 1858-ban, 1864-ben jutottak legelőföldre).³⁸

Jeszenszky Károly gondos számításokat végzett 1864-ben, s ezt is feljegyezte számadáskönyvében. Tekintetbe véve a határ kiterjedését, a termés mennyiségét, kimutatta a hozamokat és a szükségleteket, az évi fogyasztás mértékét állapítva meg. Ebben az esztendőben a „régi szántó föld” 11 684 kat. hold, a „legelőből lett szántó” 6434 kat. hold nagyságú volt, az egész berényi határ területe pedig 18 128 kat. holdat tett ki. „Ebből őszi vetés volt 8000 hold, ennek átlagos termése 1864 évben 11 mérőjével számítva volt 88,000 ausrt. m.”. Egy ausztriai vagy bécsi mérő 46,11 kg, s ennek megfelelően az őszi gabonatermés 4058 tonnára rúgott.³⁹ Az árpa, zab és köles vetésterülete 3500 kh, amelyen – 14 mérőjével számítva – 49,000 ausztriai mérő termett. Kukoricát, „tengerit” 6000 kat. holdon termesztettek összesen – „5 mérő szemmel véve” – 30,000 ausztriai mérő mennyiségben. Lóherét 628 kat. holdon vetettek, melynek termése – 16 mázsával számolva – 10,048 mázsa volt. A rét területe 1877 kat. hold volt, s ezen – 8 mázsájával – 15,026 mázsa széna termett. Számítása szerint: „egy egyén fogyasztása évenként számítható 4 mérő búza, és 2 mérő árpa tengeri. És így 10,000 lelket számító Mberény Kössége évi fogyasztása búza 40,0000 a. mérő árpa tengeri 20,000 a mérő”.

Az 1853-as úrbéri pátens kötelezővé tette az úrbéri viszonyok felszámolását, így a jobbágyfelszabadulás elől elgördültek az aka-

³⁷ Nyomásföld = a határ szántóföldterületének két vagy három részre, nyomásokra, fordulóra, vetőre (calcatura) osztása, amelyek részt vettek az évenkénti vetésforgásban és az ugarolásban. (Ekkor legeltették a pihenő földet, azaz „nyomatták” a legelő jószággal.)

³⁸ NOVÁK 2002a 250–251.

³⁹ BOGDÁN 1991. 330.

dályok.⁴⁰ A volt jobbágyság, a gazdatársadalom kötetlenül, szabadon birtokolta és használhatta a tulajdonát képező földbirtokot.

Az úrbéri viszonyok s az azzal járó birtokviszonyok rendezése során a határból a község reprezentáns képviselői, a különlegesek is részesültek. Egy 1844-es kimutatás szerint 1-1 sessioban (1100 □-öl holddal számítva 34 hold szántó és 22 hold kaszáló) határozták meg a jegyző, az „*evang tót lelkész*”, az „*evang német lelkész*” és a „*reform magyar lelkész*” illetményföldjét. A hat tanító egyenként $\frac{1}{4}$, összesen $1\frac{1}{2}$ jobbágytelket, 51 hold szántóföldet és 33 hold kaszálóterületet birtokolhatott.⁴¹

A II. kerületi tót evangélikus egyház tehát 1 sessio, jobbágytelek birtokába jutott, amely földterület biztosította az egyházközség és a lelkész anyagi biztonságát. Egy telek fele az egyházé volt, a másik fele felett pedig a lelkész rendelkezett. Időközben vásárlás útján a lelkész gyarapíthatta földvagyonát. A szántóföldek a Szállásföldeken és az Ugarban helyezkedtek el. Ezenkívül Kerekiben, Belencéresben, Laponon is birtokolt az egyház és a lelkész földet. Az egyház a temető bővítésére is kapott földet, amelyet szántóműveléssel hasznosítottak (18–22. kép). Jeszenszky Károly időnként számba vette az ingatlanvagyonot, s regisztrálta a könyvében: „*A' Parochialis Szállás föld felméréstvé 1853^{dik} évi Aprilis hónapban találatott annak szélessége a' szarvasi ország út mellett -- --- -- 119 $\frac{3}{4}$ öll a túlsó vége pedig 113 $\frac{1}{6}$ öll*”. A „*tulajdon háztelkem tesz 396 □ ölet. Tulajdon lapos földem tesz 995 □ ölet... Parochialis lapos föld ... tesz 1390 □ ölet*”. A Laponon kerteket használtak, benne szőlőtermesztés is folyt. Az 1867–1868-as mezőgazdasági esztendőben az egyház „*parochiális tanya földjén*” 1867. október 24-én vetettek 10 köből búzát és 2 véka rozsot 14 200 □-öl (14 hold) területen. Az Ugarban október 29–30-án 6 köből búzát vetettek 10 hold földön. Kerekiben 14 köből búzát vetettek november 2. és 11. között 23

⁴⁰ Lásd SZOKOLAI 1856.

⁴¹ BML Mb. Úrb. Ir. 1844. december 27.

hold területen. Az egyház földjein összesen 47 hold került bevetésre Jeszenszky Károly feljegyzése szerint.

A XIX. század közepén még a régi súlymértékekkel, így köböllel, vékával számoltak, az 1870-es években kezdtek átállni a metrikus rendszerre, a kilogramm és a métermázsra súlymértékre. A méterrendszert az 1874. évi 8. törvénycikk szentesítette. Az országos számítások szerint 1 köböl búza 2 pozsonyi mérőt tett ki, s ez 93,12 kilogrammnak felelt meg;⁴² Mezőberényben a köböl értéke eltért ettől. A Jeszenszky Károly által gondosan vezetett termésmennyiség alapján megállapítható, hogy 1 köböl búza 96 kilogrammra tehető. A véka ennek negyedrésztét alkotta. A köböl súlya terményenként változott azonban. 1 köböl repcemag például csupán 86 kilogrammot nyomott.

Jeszenszky Károly az egyház és a saját birtokát külön kezelte. Az 1876. évi kataszteri összeírás szerint Jeszenszky földbirtoka a következő részekből tevődött össze. Mint lelkész, fél ($\frac{2}{4}$) jobbágyteleknyi (sessio) földdel rendelkezett a szállásokon. Ez a „*tanya föld*” 11 kat. hold 427 □-öl területű volt. Ugyancsak szántóföldek voltak az Ugarban is. A „*szőlők melletti ugar*” 1044 és 1150 □-öles darabból állt, a „*gyomai orsz. út melletti ugar*” két részből tevődött össze (1 kat. hold 1035 □-öl és 1 kh 1040 □-öl), az országúton túl pedig 110 □-öl terült el. A „*Laposi szántó*” 1 kh 1090 □-öl, a „*Kereki föld*” pedig 16 kh 1418 □-öl. Ezek mellett kaszáló volt a Nyilasban (1100 □-öl), s a laposi kertben pedig 892 □-öl szőlő- és veteményföld. Jeszenszky Károly földbirtoka összesen 37 katasztrális hold és 1398 □-öl volt 1876-ban.

Munkaszervezet

A mezőberényi tót evangélikus egyház és lelkipásztora birtokában mintegy nyolcvan katasztrális hold különböző művelésű,

⁴² BOGDÁN 1991. 304.

de többségében szántó földterület volt a kérdéses időszakban. Az egész gazdaság mozgatója, szervezője, irányítója id. Jeszenszky Károly lelkipásztor volt, aki igen nagy szakértelemről, jó gazdaszervezőképességekről tett bizonyosságot számadáskönyve alapján. Mivel a munkaszervezet képezi a gazdálkodás legfontosabb alapját, olyan munkaerőt kellett alkalmazni, amely biztosította annak gördülékenységét és gazdaságosságát.

Rendszerint egy évre, január elejétől az év végéig fogadott fel kocsis, aki a személyszállításban és a teherfuvarozásban játszott nélkülözhetetlen szerepet. Például 1848 Szent György napjától, majd az 1849. január 1-jétől december 31-ig terjedő időszakra Kapusza Andrást fogadta fel (bére a készpénz mellett többek között „*fekete bárány bőr sipka*” volt, „*fehér öltözet: t. i. egy gatyá és egy ing*”); 1850-ben pedig Seprenyi Sándor „*tarcsai születés*”-ű személy lett a kocsis (járandóságaként „*egy lajbira*⁴³ *kapott*” 7 ft 30 krajcárt). Gyaraki János kocsis 1851-ben szolgált, s többek között „*posztóból ujas kabát*” tartozott a bérébe 14 ft 30 krajcár értékben. Paulovics János több esztendőben is alkalmazásba került. „*1855. jan. 1. Dec. 31^{ig} fogadtam Paulovits Jánost gömör megyeit 160 váltó forintokért*”, majd 1856-ban is őt fogadta fel Jeszenszky Károly. „*1852^{ik} évi Jan 1^{től} egy esztendőre Kocsisnak fogadtam Száz Jánost*” – jegyezte fel Jeszenszky –, akinek járandósága 60 forint váltócécula készpénz, két pár csizma, „*két pár fehér ruha*”⁴⁴, „*egy felöltő /:Ujas:/*”, egy kalap volt. Ezenfelül járt még neki egy szekér fűtőszalma. Huszka István 1853-ban volt Jeszenszky kocsisa: 95 forint készpénz mellett járt neki „*egy fekete suba /:szűr:/*”, egy pár csizma és „*egy pár fehéruha*”, 1854-ben pedig 150 váltóforint készpénzért és „*egy véka alá való kenderföld*” juttatásért dolgozott, Adamcsok Jánost pedig 1854. október 5-től „*folyó év uj évig*” alkalmazta „40

⁴³ Lajbi = általában vékonyabb – esetleg posztó –, sötét színű anyagból varrt mellény, amit a férfiak viseltek a fehér ing felett, a kabát, szűr, bunda alatt. Ezüstgombok is díszítették. Vö. MNL 1980. 554; NOVÁK 1982.

⁴⁴ Vászonból szőtt fehér ing és bő gatyá.

vftért és két köből őrlésért”. Lehotzky Pál 1858–1859-ben volt kocsis. Ifjú Paulovits Mihály is többször került kocsisként alkalmazásba: „*if. Paulovits Mihályt fogadtam kocsisbéresnek 1868^k évi Jan. 1^ol Dec 31^{is} (40 vft készpénz, 1 pár csizma 6 ft-ért, bunda 20 ft-ért*”, „*Sept. 24. temetésre pénz 6 ft*)”, 1871-ben szintén őt fogadta fel Jeszenszky Károly, s bére volt 60 forint készpénz, 6 köből búza, 2 köből árpa, „*két pár csizma egy uj és egy fejelés*”, egy véka kenderföld, „*egy ugarfertálynak negyede kukoricza alá*” (kb. 100 □-öl), két kocsi fűtőszalma, egy malac, „*egy bőr bekes*”⁴⁵ 1872-ben „*Kováts György Kocsisnak fogadtatott*” 55 vft készpénzért, kapott továbbá 4 köből búzát, 2 köből árpát, két kocsi fűtőszalmát, két pár csizmát, valamint „*szappant 3 fontot*”. Az 1873-as esztendőben „*béreskocsisnak*” Szegedy Mártont fogadta fel Jeszenszky Károly.

Jeszenszky számadása sok viseletre utaló adatot tartalmaz, amelyeket hitelesítenek a korabeli népviseletet bemutató fotódokumentumok (23–26. kép).

A gazdaság nélkülözhetetlen munkása volt a béres, aki az esztendő alatt a jószágra ügyelt, s végezte a földművelő munkát. „*Tanyásnak*” is nevezték, ami azt jelentette, hogy a béres („*kommenciós*”⁴⁶ béres vagy cseléd) a családjával lakott a határbeli üzemközpontban, a tanyán. A bérest rendszerint Szent György naptól (április 24.) a következő év Szent György napjáig szerződötték, de szolgált január 1-jétől december 31-ig is. Jeszenszky Károly egyik legmegbízhatóbb embere volt ifjabb és idősebb Pásztor János, akiket több alkalommal is felfogadott (1850, 1855, 1856, 1857, 1869, 1870, 1871, 1872) az egyház és a tulajdon szállásföldjére. A „*parochiális földre*” 1850. november 1-jétől 1851. november 1-jéig alkalmazta

⁴⁵ Bekes = *bekecs*, ujjas kisbunda, ködmönféle. Vidékünkön – a Körösök vidékén – terjedt el a hosszú derekú bekecs. Ez a ruhadarab is a szolgák bérezését szolgálta. MNL 1980. 294.

⁴⁶ Kommenció = *konvenció*, a mezőgazdasági idénymunkások, zsellérek, béresek szóbeli vagy írásbeli megállapodása a javadalmazásukról, természetbeni és pénzbeli járandóságukról, juttatásukról.

első ízben „tanyásnak” a következő járandóság fejében: „1. Minden hónapra kap 2 véka lisztet 3 font szalonnát és 2½ font sót. 2. Egész esztendőre egy pár csizmát neki és egy pár csizmát feleségének ló-bőrből. 3. Kukoriczát kap kapálásra 3^{dából} 4. A’ mit ő fog természetni abból felit kap, főzőléket. 5. aratáskor fog vagy pénzért, vagy részből dolgozni. De ellemben köteles lesz 1. a’ márhának télen által és ha ott kint volna nyáron is gondját viselni. Ugy szinte 2. apró jászágnak u. m. pujkának csirkének s’at. szinte gondját viselni. 3. a szántás vetésnél, ugy szinte mindenféle ültetéseknel és egyébb kisebb munkák mellett díjnélkül segíteni”. A saját földjén lévő tanyára alkalmazta id. Pásztor Jánost „tanyásnak” „1851 Szt Györgytől 1854 Szt Györgyig” tartó szolgálatra. Esztendőnkénti járandósága: három köből búza „őrléssel”, egy pár csizma, „mindenféle veteménynek mellyeket ő fog munkálni, fele”, egy kenderföld, valamint egy kocsi szalma fűtésre. Pásztor Jánost 1867-ben is alkalmazta fertály esztendőre (egyidejűleg béresnek fogadta fel Varga Jánost is október 1-jétől december 31-ig 18 forint fizetésért). „Pásztor Jánost fogadtam béresnek az Ökrökhez 1867^k évi Októb 25^{től} December 31^{ig} fog kapni 8 fkat és 1 pár lóbőr csizmát. Köteles pedig 4 ökrömet a tanyán tartani, neki gondját viselni, s vele parancs szerint munkát végezni, oly megjegyzéssel, ha a Tanyán fog dolgozni, saját kenyereén, a tanyán kívül pedig az én kenyereimen” – jegyezte fel Jeszenszky. A következő esztendőben ismét Pásztor Jánost alkalmazta: „fogadtam béresnek az 1868^k Jan 1^{től} – Dec. 31^{ig}. Köteles ökreimnek gondját viselni, minden mezei vagy fuvarozási munkát végezni, a mint az általam fog parancsoltatni”. Javadalmazásaként kapott 24 forint készpénzt, valamint „tanyai lakás és fűtés” és „egy tehéntartási jog” illette meg. Pásztor Jánost 1871. évben 32 forint készpénz, „hét köből búza Kenyérnek, 3 tiszta 4 kétszeres”, 2 köből árpa, „két pár csizma egy új és egy fejelés”, kenderföld, „egy ugarfertálynak negyede kukoricza alá”, egy malac, a „nyomáson egy tehéntartás”, valamint egy „bőr bekes” illette meg. 1873-ban is Pásztor Jánost fogadta Jeszenszky Károly

a „tanyára”, aki 32 forint készpénzt, „bőrbekes fejében” 8 forintot, hét köből búzát (3 tiszta és 4 kétszeres), 2 köből árpát, egy pár új és egy fejeléses (nem új, hanem javított) csizmát kapott, továbbá járt neki „egy ugarfertály negyede Kukoricza alá és 1 Kendermag föld”, egy malac, s „midőn többi cselédeimmel dolgozik, együtt eszik azokkal”.

Paulovits Mihály is szolgált béresként Jeszenszky Károly megbízásából 1867. január 1-jétől december 31-ig 40 forint fizetésért. A tanyás cseléd, valamint felesége is dolgozott a gazdaságban: aratáskor „kapott felesége számára takarásért 1 köb búzát és 2. véka árpát” – utal rá a számadáskönyv.

Jeszenszky Károly kapást is fogadott évről-évre, aki a laposi kertben munkálkodott. „Kralik János Kapásnak fogadtatott. Kötelessége, a' szőlős kertet egészenn munkálni, kivévén a' kötéshez, és metzéshez adok neki segítséget. Ezért 1. fog a kerti házamban lakni, 2. kap 10 véka búzát 10 font szalonnát, 10 font sót, és 10 váltó forintot, 3. a' természetdő zöldségből kap mindennek felét” – jegyezte fel 1859-ben. A következő esztendőben, 1860-ban szintén Králik Pál volt a kapás. Orosz Györgyöt is több esztendőben felfogadta Jeszenszky Károly (pl. 1859, 1860, 1873). 1873-ban az alábbi bérezésben részesült: 10 forint készpénz, 3 köből kétszeres búza, 14 font szalonna, 14 font só, egy pár csizma (6 ft), egy kapa, egy kocsi fűtőszalma, valamint „a termett borból minden akó után 1 itze”, „az általa természetdő zöldségből fele”. 1874-ben „Száráz János fogadtatott kapásnak a laposi földbe”. Ő azonban már 15 forintot, 20-20 font szalonnát és sót kapott a többi illetménnyel együtt. Száráz Jánost 1875-ben fogadta fel „szőlőkapásnak”, akinek lesz „szabad lakás házamban a' cselédszobában hol a kertet felében fogja művelni”, ezenkívül egy vékás kenderföld, 4 köből tiszta és kétszeres búza, 20-20 font szalonna és só, egy kocsi szalma, valamint egy kapa járt neki fizetség fejében.

A legnagyobb mezőgazdasági munkának számító aratást, a „*takarást*” felfogadott aratókkal, részesekkel⁴⁷, napszámosokkal végeztette Jeszenszky Károly. Például 1867-ben „*Kováts Pál vállalkozott a paroch 4 fertály ugar búza takarítására*” egy társával együtt. 1872. június 30-án „*Oláh István és if. Paulovits Mihály vállalkozik a parch. tanya ugari és belenczéresi búza és árpát takarítani... kapnak 12 köből buzát, 8 font szalonnát 6 itze pálinkát,⁴⁸ és 1 köből Kenyérbuzát. A hordást is ők fogják telyesíteni*” – jegyezte meg Jeszenszky Károly. 1866-ban az idénymunkát végző napszámosok és napszámos munkát végző béresek búzajárandósága a következő volt: „*1. Wladár és Szarvaszky Pálnak 4 fertály Ugar takarításáért 4 köb.; 2. Szarvaszky Pálnak 9 napi búza kaszálásért Kerekeiben 1 k. 2. v.; 3. Szarvaszky leány Kerekiben mint gyűjtő kapott 1 k.; 4. Pásztor napszámra kapott aug. 31^{ig} öszvesen búza 3 k. 1 v. és árpa részbe 2 vékát; 5. Pásztor kapott tanyai rész fejében buzát 2 köb. 1/2 véka; 6. Pásztor zabot részben kapott 3 1/2 vékát*”. 1867-ben Kolar, Pásztor és Varga részesek egyenként kaptak 3 köből és 1 véka búzát, s ezenfelül „*egy tetejes köből kenyér*” gabonát. 1874-ben „*Koritár részes kapott 2 köből 1/4 véka tisztát és 3 véka tokos és rostaalj*” búzát. „*Gyűjtőleány Dorottya*” kapott 1 köből búzát, 1 véka árpát és 1 forint készpénzt 1876-ban.

A gabonát kaszával aratták le, „*takarták*”, majd vontatóval, szerkérral a nyomtatás helyére, a szérűre szállították.⁴⁹ Az aratók, vagyis takarók részes munkások voltak. Jeszenszky 1868-ban jegyezte föl, hogy Orosz György és Kollár Mihály a „*paroch. szállás és ugar földet takarni részül*” vállalták. Koltka János és Dusek Sámuel szintén részből vállalták learatni Jeszenszky Károly Kerekiben termett gabonáját. A szérűre hordott gabonát lóval nyomtatták. Nyomta-

⁴⁷ Részes = mezőgazdasági idénymunkás, aki az aratást a termés meghatározott részéért végezte el.

⁴⁸ 1 „itze”, icce = 0,8293 liter. (BOGDÁN 1991. 208.) Tehát kb. 5 liter pálinkát kaptak az aratók.

⁴⁹ A hagyományos földműveléssel kapcsolatban lásd NOVÁK 2002b.

tókat is Jeszenszky Károly fogadott fel: 1866-ban az egyház szállásföldjén termett gabona nyomtatására Bobál Mártont augusztus 17. és szeptember 12. között 16 véka búza és 4 véka árpa járandóságért; a kapásként is alkalmazott Orosz Györgyöt augusztus 17–22-e és szeptember 7–12-e között (járandósága 7 véka búza, 1 véka árpa). Jeszenszky gabonatermését Mrška és Katzik nevű napszámosok nyomtatták augusztus 24. és szeptember 5., valamint augusztus 24. és szeptember 19. között (illetményük 6 véka búza és 2 véka árpa, illetve 3 köből búza és 1 köből árpa volt).

A szérűn kinyomtatott gabonáról villával vagy szérűgereblyével húzták le a szalmát, a magot pedig garmadába⁵⁰ húzták össze, és lapáttal a levegőbe szórva tisztították meg a törektől⁵¹. A szérűmunkálatokra idénymunkást is felfogadott Jeszenszky Károly: például „*Varga Jánost fogadtam villásnak 1867^{dik} évi Jul 1^{ől} Szt Mihály napjáig*” 4 forint készpénz, 1 pár csizma, 7 köből búza, 3 köből árpa fizetségért; „*Litavetz Jánost fogadtam a szérűhöz 1872 Jul 30^{tól} kezdve a Szeptemberi Gyulai Vásárig*” (2 köből búzát, 1 köből árpát kapott és minden hétre 1 forint készpénzt). 1876. július 1-jétől szeptember 30-ig Pribojszky Mátyást alkalmazta „*villásnak*” Jeszenszky Károly 4 köből búza, 2 köből árpa és 5 forint készpénz fizetségért; „*Villás Gyuricza János*” pedig szeptember 30-án kapott munkájáért 1 köből búzát, 1 köből árpát és egy pár csizmát.

Jeszenszky Károly feleseknak is művelésre adta az egyház birtokát képező „*parochialis*” és a saját földjeit. „*Az 1847^{dik} évi őszszel parochialis földjeimet felibe adtam munkálni e következő feleseknak: 1. Adamik Márton kapott két fertályt. 2. Kadar egy fertályt. 3. Malint egy fertályt oly feltétel alatt, hogy az őszi vetésnek felét én adom, a*”

⁵⁰ Garmada = a szérűn kinyomtatott gabonaszemek halma, kupaca, amelyet tolólapát segítségével összetoltak, majd falapát segítségével a levegőbe „szórták”, s a légáramlattal tisztították.

⁵¹ Törek = a nyomtatás során (később a gépi cséplés alkalmával) keletkezett apró szalmazúzalék, amelyet rendszerint vályogvetésre, sártapasztásra, ritkábban az istállóban alomként vagy takarmányként használtak fel.

másik felét pedig valamint pedig az egész tavaszi vetést ők magok adják meg. Azon kívül következnek ezen felesek 1. minden egy fertály föld után csősz tartására egy egy véka búzát adni. 2. Adamik hat véka bükkönyt vagy zabot, mit én magam adok, szénának bevetni, becsületesen meg szántván elébb alá a' földet. Ebből azonban nem fog semmit sem kapni. 3. Malint és Kadár a' lóherés akolnak az egyik felét, egyszer az ősszel, másodszor pedig tavasszal megszántani 's lóherével bevetni, szinte az én egyedüli használatomra. 4. Mind a három feles köteles a' széna behordását szekérral segíteni. 5. télen pedig ha szántás lesz minden fertály után legalább 5 szekérral trágyát a' lóherés akolba kivinni. 6. az út melletti árkokat minden tavasszal, a' hol szükséges volna, ki hányni. 7. minden természetvényiből kivévén a' bükkönyt, lóherét és a' szénát, mit egyedül magamnak tartok fen, felét az én jelenlétemben, számomra kimírni, és haza is hozni. 8. minden feles kötelese elsőbben az én földemet megmunkálni, 's azután csak – ha van más földje is – máshova szabadon mehet dolgozni.” Évről-évre rendszerint adott földet feleseknek művelésre Jeszenszky Károly: így például 1856-ban Paulovits Jánost, Lehotzky Jánost, Gallo Jánost, Zolnay Jánost, Madarász Jánost, Boldis Györgyöt fogadta fel felesnek. 1860-ban az egyházi földeket Gallonak, Cselouszkynek, Lehotzkynek, a sajátját pedig Mladonitzkynek, Zolnaynak és Boldisnak adta ki felesbe. Az 1855–1856-os évben a „*paroch két fertályosra és belenczéresi földre*” Madarász Jánost és Boldis Györgyöt fogadta fel felesnek. „*Adok az egészre 2 köböl búza magot*” – jegyezte fel. A termésből a vetésre adott búza mennyiségét levonták. „*Ballás György Felesnek állott be a paroch 2 fertály földre 1861/2^k évre, oly feltétel alatt, hogy én adok neki 2 köb. búzát vetésnek, a' többi vetést ő adja; csak tiszta búzát szabad vetni. A dohány alá köteles lesz ugarolni és tavasszal szántani, a dohányt a vasútig elszállítani. A felmondás csak Aug. végéig elfogadtatik; egy kocsival köteles lesz búzát a' békési gőzmalomban számomra megőröltetni*” – határozta meg a feltételeket Jeszenszky Károly. 1864-ben Jeszenszky saját földjeire

két felest alkalmazott. „*Mladonitzky felesnek előlegeztem vetésre 4 köb. búzát úgy hogy 2 köblöt és új termésből vissza fog nekem adni, azon kívül adtam neki költsön vetésre: 2 köből árpát, 2 köből zabot, és 3 véka kukoriczát. Boldis felesnek adtam vetésnek 2 köből búzát, úgy hogy 1 köblöt vissza fog adni, azon kívül adtam neki költsön árpát 3 köb. és 2 vékát a Kereki földbe*” – jegyezte fel. 1877-ben „*feles a paroch. $\frac{1}{4}$ ugaron és a Kerekibe: Borgula. Az ugarba kapott vetésnek 2 köb búzát, ő p[edi]g köteles hozzá tenni 4 köb. Búzát. A Kerekibe adtam neki 3 köb. Búzát, úgy hogy ezt nem fogja vissza adni hanem köteles lesz a búzát kigyomlálni s az aszattól megtisztítani. Hasonlóképen testvére Borgula kapott 3 köb búzát Kerekibe, hasonló feltétel mellett*”. A „*paroch. tanyán*” 6 köből és 3 véka búza, a temetőben 2 köből és 2 véka, Belencéresben 8 köből, Kerekiben 4 köből és 1 véka került elvetésre.

Jeszenszky Károly harmadába is kiadott földet kukoricatermesztésre. 1876-ban például „*ugari Kukorica alá harmadosnak*” fogadta fel a saját két ugarföldjére Lenhard Jánost, aki ezért „*adott 4 seprőt*”. A parochiális földek egy-egy negyedét Tománnak, Molnárnak, „*Mrzska kapásnak*” és Csernák Mártonnak adta harmadába, akik szintén seprűt adtak fizetség fejében. Ugyanebben az esztendőben „*Kereki földre kukorica harmadosnak*”, Madarász Pálnak 2 holdat („*adott 2 seprűt*”), Klement Jánosnak 4 holdat („*adott 4 seprűt*”), Madarász Jánosnak 3 holdat („*adott 2 seprűt*”), Borgula Andrásnak 2 holdat, Litavetz Mihálynak 3 holdat, Szöllősy Gábornak 2 holdat. Öreg Paulovitz Mihálynak 2 holdat, Virág Pálnak 2 holdat adott.

A dohánytermesztés jövedelmező foglalkozásnak számított az 1860-as években Mezőberényben is. Az egyház „*parochialis*” tanyaföldjén például 1865-ben 5000 □-öl területen történt dohánytermesztés. Erre a munkára dohánykertészt alkalmaztak, aki megfelelő bérezést és ellátást kapott, s a termés hasznából is részesült. Jeszenszky Károly rendszeresen fogadott fel dohánykerészt is. 1859-ben és 1860-ban például Pásztor Jánost alkalmazta,

aki meghatározott juttatásban részesült, s a termett dohány felét kapta meg. „Pásztor János Dohányos” bérezése a következőképpen alakult 1859-ben: „1. egy véka kender mag ---- 4 ft. váltób. 2. April 16. egy véka kukorica ----- 2 ft. 15 k. V. Cz. 3. Jun 5^{kén} egy véka kukoriczát ---- 3 ft. – 4. Julius 2^{kén} kész pénzben ---- 5 ft. ---- 5. Julius 6. egy köből búza ----- 15 ft. 30 kr. Váltó. 6. Julius 24. kész pénzbe ----- 2 ft. 30 kr. Váltó. 7. Jul. 30. szunyog hálóért --- --- 3 ft. 45 kr. Vcz. 8. Aug 1. búza egy köb. és egy véka --- 15. ft. --- Vcz. 9. Sept. 13^{án} /:temetésért:/ --- --- --- 27 ft. 30 kr. Vcz. 10. Sept. 25. kész pénz --- --- --- 25 ft. válto 11. Sept három véka liszt 8 ft. 12. egy véka kukoritza kásának 2 ft. 10. jég elleni biztosítás ---- 19 ft. 50 Kr. Vcz.”. Összesen 153 forint 90 krajcár érték került kifizetésre Pásztor dohányosnak, de ebből levonásra került 61 ft 54 kr. biztosításra, így maradt a dohányosnak 91 forint 26 krajcár. További költségek között szerepelt egész évre a dohánybiztosítás (15 váltóforint), „egy forspont⁵² és esküdtj” (1 ft), „két levél díj Pestre p’ 25 kr” (50 krajcár). Összesen tehát 16 ft 71 krajcárt fizetett ki Jeszenszky Károly, s „ebből fele lelészen vonandó Pásztor János dohányosom béréből”. 1859. október 19-én „marad előlegzés dohányra Pásztor Jánosnál, beszámítván a biztosítási pénzt 91 ft. 26. Kr. Vcz. Ehez adtam neki még Oct. 25^{kén} 3 köb búzát p’ 11 ft 65 kr.--- --- 35 ft. 42 Kr. V.Cz. Nov. 12. kész pénzben --- --- 5ft. vagyis 2 új ft. Nov. 16 Kész pénz ágybér --- --- --- 2 ft. V.Cz. Jana. 28. Kész pénz --- --- --- 7 ft. 30 kr. váltóba”.

Az 1859-ben termett dohányt értékesítette Jeszenszky Károly: a biztosítótársulattól kapott 51 forintot ausztriai értékben számolva a „kincstártól előlegezve” 44 forintot, a „kincstártól dohány beváltáskor” 177 forint 91 krajcárt, összesen 272 ft 91 krajcárt. Ennek az összegnek a fele járt a dohánykertésznek. A 136 ft 46 krajcár összegből Jeszenszky levonta a már Pásztor Jánosnak kifizetett 79 ft 26 krajcárt, így készpénzként még kifizetett neki 57 ft 20 krajcárt.

⁵² Forspont = a jobbágyvilágban a jobbágyok fuvarozási kötelessége; tágabb értelemben ígás, szekeres, kocsis szolgálat, munkavégzés.

Jeszenszky Károly rendszerint dinnyeföldeket is kiosztott évenként megfelelő készpénzfizetés fejében (a terület nagysága nem ismert, de általában két forintot fizettek bérleti díjként). 1855-ben például „*dinnye alá adván földet Belenczéresben*” Alaksa Jánosnak, Drenyovszky Pálnak és Györgynek, Sebján Jánosnak, Komiszár Györgynek, Kis Jánosnak, Kulich Jánosnak, Hurta Andrásnak, Nemezc Andrásnak, Zsenicz Dánielnek, Kracsma-rik Dánielnek, ifjú és öreg Kazar Pálnak, Paulik Andrásnak, Kemény Pál tanító úrnak, Tilernek, Petricsnének, Berényinének, Cserven Jánosnak. A három felese igényelt dinnyeföldet, de Jeszenszky saját maga részére is fenntartott három darab földet, Szarvaszky pedig pótlás-ként kapott egyet.

Termesztett növények, termés

A gazdálkodás legfőbb növénye a gabona, ezenbelül is a búza. A „*tiszta búza*” kizárólagosan búza, amit azonban rendszerint keverték rozssal, így a kétszeres búza termesztése is általánosnak tekinthető Mezőberényben, jóllehet Skolka András arról beszél a XIX. század elején, hogy „*rozstot itten keveset termelnek, ennél fogva az ugynevezett kétszeres itt ritka*”.⁵³ Valójában a rozssal kevert búzát, a kétszerest („*kétszer búza*”) rendszeresen termesztették, a cselédek javadalmazásában is fontos szerepet töltött be, mint utaltunk rá, „*rozsoltt búzának*” is mondták. 1865-ben a parochiális tanyaföldről hazaszállítottak 121²/₈ köből búzát, melyből a „*rozsoltt búza*” 51⁶/₈ köböllel részesedett, közel felét tette ki a termésnek („*rozsozott*” búza néven is említik). Jeszenszky Károly „*saját 2*/₄” sessios szállásföldjén ebben az esztendőben 28 köből „*tiszta*” és 34 köből „*kétszer*” búza termett.

A kitűnő feketeföld fontos gabonanövénye a búza. A „*tiszta búza*” általánosan elismert tulajdonságokkal rendelkezett minden

⁵³ SKOLKA 1988. 126.

más búzával szemben a vármegyében. Nemcsak megkülönböztető szemnagyságával tűnt ki, hanem héjának vékonyságával is, úgy-hogy sokkal több lisztet és kevés korpát adott. Ezért a nagyváradi piacon – ahová leginkább szállították – éppen olyan előszeretettel keresték, mint Pesten a tarcsai, öcsödi, kunszentmártoni búzát. A mezőberényi búza ezért a mázsán is néhány fonttal többet nyomott, mint a környező helységekéi, amelyek emiatt a mezőberényi jóhírének gyakran ártottak. Azért részesítették a kereskedők előnyben a többivel szemben, mert az eladásig többnyire fedett csűrben tartották, és nem az itt, ezen a tájon szokásos gabonavermekben, amelyekben a gabona többé-kevésbé kellemetlen földszagot kapott.⁵⁴

Skolka András nem említi a Mezőberényben termesztett búza fajtáját, viszont Jeszenszky Károly feljegyzéseiből kitűnik, hogy széles körben a „közönséges” búzát termesztették. Ez nem más, mint a régóta általánosan vetett, elterjedt „*tiszavidéki*” fajta, ezért nevezték közönségesnek a már termesztett nemesített fajtákkal szemben.⁵⁵ A XIX. század második felében különböző búzafajták jelentek meg, s lépések történtek a nemesítés terén is a hazai és külföldi fajták keverése révén. Fő törekvés volt a hozam növelése mellett a minőség javítása. A termesztett búza általában gyenge szárú, megdőlésre, a rozsdabetegségekre hajlamos, késői érésű volt.⁵⁶

Az állam ösztönözte a termelés hatékonyabbá tételét, a korszerűsítést, a minél jobb vetőmagok használatát. Erre Jeszenszky Károly gazdasági számadáskönyvében is találunk adatot: az „1864^é évben vettem költsön az államtól vetőmagot”, öt köből árpát, 20 köből és egy véka zabot, valamint négy köből kukoricát. Feltételezhetően búzára nem volt szükség, mivel annak különböző ígére-tes fajtája már termesztés alatt állt ebben az időben.

⁵⁴ I. m. 125–126.

⁵⁵ BALLA 2002. 215.

⁵⁶ MATUZ 2002. 237.

A búza nemesítésében Békés járt elől. Orosháza tudós, mezőgazdálkodó evangélikus lelkésze, Mokry Sámuel 1864-ben kezdte meg telekgerendási gazdaságában a búzanesemést.⁵⁷ Kutatási eredményeit könyv alakban is megjelentette.⁵⁸ Jeszenszky Károly gazdasági feljegyzései szerint azonban Mokry búzafajtája már korábban megjelent, természetették azt. „*Nemeth András vetette a mokrai búzát*”, „*a mokrai búza 5 köből p' 6 ft 80 kr = 34 ft. osztr.*” – jegyezte fel 1861-ben.

Más fajta búza is forgalomban volt. 1879-ben például „*búza*” 148 kereszt, 22 köből, „*török búza*” pedig 19 kereszt, 5 köből termett az „*uj temetőben*”. A törökbúza ebben az esetben nem kukoricát jelent,⁵⁹ mivel a termést a más fajta búzához hasonlóan keresztben rakták össze, köbölben mérték, nem pedig kas mérték szerint vették számadás alá, mint a kukoricát. „*A tanyáról haza hoztak búzát: 1. kaparéék⁶⁰ 2 köb. 4 vék. – 2. török búzát 5 kob – 3. ---14 k 3 v. ---- 4. 5 k. Összesen 27 k. 3. v.*” – jegyezte fel Jeszenszky Károly 1879-ben. Tehát „*a török búza*” gabonaféle, nem kukorica takarmánynövény.

Ugyancsak 1879-ben bukkan fel az ausztrál búzafajta.⁶¹ 1879. október 9-én az Újtemető területén 10 véka „*közönséges búza*”, de korábban, már szeptember 18-án a parochiai tanyaföldön 7 véka „*austredicni búza*”⁶² került elvetésre. 1880-ban a parochiális tanyán termett „*közönséges búza*” 160½ kereszt, az „*australieri búza*” pedig 33 kereszt.

Jeszenszky feljegyezte 1867-ben, hogy „*Kereki kaparéék és repcebúza*” 9²/₈ köből, „*Kereki rostaalj*” pedig 5 köből termett.

⁵⁷ MOKRY 1875. 33–35; lásd KENESSEY 1874. 15; BALLA 2002. 215.

⁵⁸ MOKRY 1875.

⁵⁹ Erdélyben, Székelyföldön nevezik a kukoricát *törökbúzának*, utalva arra, hogy török közvetítéssel jelent meg ez a kultúrnövény a tájon.

⁶⁰ Kaparéék = a szérűn történő nyomtatás során keletkezett selejt, sérült szemű, értéksökkennt gabona.

⁶¹ A jó termőképességű ausztráliai búzának az „*adaläde*” és „*Victoria*” fajtáját természetették. KENESSEY 1874. 11–12.

⁶² Az 'ausztrál' szó szlovák fonetikus szóhasználata a búzafajta jelölésére.

Érdekességként említhető, hogy akadt olyan esztendő, amikor nem termett meg a gabona, ilyen volt például az 1869-es év: „*belenczérésben a búza kiveszett, s lett takarmány gaz*” – jegyezte fel Jeszenszky.

A másik fontos gabonanövényt, a rozsot tisztán nem termesztették, csupán – mint utaltunk rá – kétszeresként („*rozsolts búza*”).

A gabonafélék között fontos helyen szerepel az árpa és a zab mint takarmánynövény. Az árpa tavaszi fajtáját termesztették. A zab is jelentős takarmánynövénynek számított. Ez utóbbinak az 1870-es években már több fajtáját ismerték. Az egyház tanyaföldjén 1875-ben „*közönséges*” zabból 12 köből 2½ véka, a „*siberiai*” fajtából 15 köből 3 véka termett. A fajtakísérletekre utal az is, hogy „*próba zab*” vetésére is sor került a tanyán, 2 köből 1½ véka termett belőle. Ugyanebben az esztendőben egy másik kísérleti fajtát, a „*kanadai zab*”-ot a „*házi és szőlőkertben*” vetettek, s egy köből termést takarítottak be belőle.

Jeszenszky számadásai között bukkan fel az „*árpa tengeri*” terminológia. Mint utaltunk rá, 1864-ben készített számítást arról, hogy milyen nagyságrendű termésmennyiség szükséges a lakosság egy esztendei étellemmel való ellátásához. Egy személy búzafogyasztása 4 köből (kb. 380–400 kilogramm), „*árpa tengeri*” fogyasztása pedig 2 köből (190–200 kilogramm). Ez az élelmiszer-növény is gabonafélének tekinthető, emberi fogyasztásra szolgált, nem takarmánynövény.

Jeszenszky Károly számadáskönyve arról tesz bizonyosságot, hogy a fontos takarmánynövény, a kukorica elvétve bukkan fel „*tengeri*”⁶³ néven, általában kukoricaföldről esik szó, amit harmadosok műveltek. 1866-ban például a „*tanyai kuk[orica]. és zab föld*” vetésterülete 2 köből és ¼ véka volt. Skolka András is megjegyzi,

⁶³ A Tiszántúlon terjedt el a kukorica *tengeri* neve, amely nevében őrzi a tengeren túlról, Amerikából való származását.

hogy „itt kukoricának” nevezik.⁶⁴ A „törökbúza” terminológia nem hozható vele kapcsolatba – mint utaltunk rá –, az gabonafajtának tekinthető. Learatva „keresztbe” rakták, s köbölben számították a súlyát. A „kukoricát” kas mérték szerint, kocsi- és zsákszámba számolták. 1879-ben „az egyh. tanyáról Kukorica kocsi” az egyik feles, Toman ötöt, a másik, Pásztor nyolc „zsákot” szállított Jeszenszkynek.

A takarmánynövények között fontos hely illeti meg a szénát, a lóherét, a bükkönyt és a repcét. Lucernát nem említi a számadáskönyv, annak termesztése azonban bizonyosnak tekinthető Mezőberényben is. Szarvason a mezőgazdasági iskola tudós lelkész igazgatója, Tessedik Sámuel a Svájcban származó növény („*luzerni lóhere*”) termesztését a XVIII. század végén kezdte meg, s vált alapvetően fontos szalastakarmánnyá a tejelő szarvasmarhatartás tekintetében.⁶⁵ A XIX. század második felében már fontos takarmánynövénynek számított a marharépa, amelyet e vidéken „burgundinak”, „burgundi répának” is neveznek, utalva annak német származási helyére, Burgundiára. Jeszenszky szlávosan „bargadá”-nak is említi 1853-ban.⁶⁶ Jeszenszky Károly ezt a takarmányt Pásztor János tanyásától szerezte be. Feljegyezte 1853-ban, hogy „*adtam kölcsön /:burgundiaért:/ 10 ft v.cz.*”-t; majd 1855-ben, hogy Pásztor János bérestől „*vettem a tanyáról burgundit 3 pftért*”. Az 1856–1857-es szegődési esztendőben 5 forintot fizetett „burgundiáért”, amit levont Pásztor adósságából.

Az élelmiszernövények közül széles körben vetették a kölest, viszont a gazdasági napló nem tesz említést a burgonyáról, amit már régóta termesztettek Mezőberényben. Skolka András írja, hogy „burgonyatermesztéssel főleg a német lakosok foglalkoznak nagy szorgalommal, úgyhogy innen sok környező helységet is el tudnak látni ezzel a jótékony gumósterménnyel. És maguk a magyar és

⁶⁴ SKOLKA 1988. 127.

⁶⁵ NOVÁK 2004. 121–128.

⁶⁶ Lásd NOVÁK 1977.

szlovák falvak is elfelejtik most már e növénnel szemben táplált, velük született gyűlöletüket, és gyakran keresik.”⁶⁷

A XIX. század végi nagy filoxérajárvány előtt ezen a vidéken is jelentős múltja volt a szőlészetnek és a borászatnak. Például a szomszédos Gyomán, a Körös folyó kanyarulataiban, a zugokban lévő kertekben is művelték, amely viszont a szőlővész pusztítása után szinte nyomtalanul eltűnt – legalábbis a termesztett régi fajták vonatkozásában.⁶⁸ Skolka írja a XIX. század első feléről az alábbiakat: „többnyire csak vörösbort termelnek; nem mintha fehérét nem tudnának préselni, mivel a szőlők fehér, vörös és kékvörös színűek; hanem mert a helybeli paraszt különös előszeretettel ragaszkodik a vörös borszínhez, éppen ezért a mustot a préselés előtt 14 napig is állni hagyják a törkölyön, és bort azon felül még színezik, hogy ezáltal csakis igazán sötét színt és száraz, savanykás ízt nyerjenek.”⁶⁹

Id. Jeszenszky Károly számadáskönyvében dokumentálja a filoxéravész előtt létező szőlőfajtákat is 1859-ben. A lapsi kertben lévő szőlősben a fehér fajták közül a „dinka” (kövidinka) és a „sár fejér” (129, illetve 129 tőke) volt többségben a „fehér góhér” (53 tőke), a „sátoki magyar” (60 tőke), a „margitta” (24 tőke) és a „budai mézes szőlő” (22 tőke) mellett. A vörösbort adó szőlőfajták között megtalálható a „fekete góhér” (30 tőke), a „czirfandl” (43 tőke), a „francus” vagy kékf Frankos (129 tőke) és a „fekete kadar” (72 tőke). Ezekén kívül 14 „ismeretlen” fajtát is említ, de nem tudjuk, hogy fehér vagy fekete szőlőről van-e szó. A direkt termő fajta is jelen van már ekkor a szőlőkultúrában. Jeszenszky szőlőjében 13 tőke „izabella” található. A XIX. század végén a hagyományos fajták kipusztultak, helyüket az Izabella mellett az igénytelen amerikai direkt termő szőlőfajták (Otelló, Delevár stb.) vették át a lapsi kertben is.

⁶⁷ I. m. 127.

⁶⁸ NOVÁK 1977.

⁶⁹ SKOLKA i. m. 128.

Jeszenszky Károly tehát kiváló gazdaként kezelte az egyház és a saját földbirtokát. Cselédekkel, tanyással, napszámosokkal, szolgákkal, alkalmi munkásokkal műveltette a szántóföldeket, amelyeket gabonával, takarmánynövényekkel vettetett be. A termelést kiválóan szervezte meg, évről-évre feleseket alkalmazott, akiket precízen elszámoltatott. A kukoricát rendszerint harmadosoknak adta kapálni.

A XIX. század közepén még a régi mértékegységek voltak használatban: a köböl, a véka (négy véka felelt meg egy köbölnek) mint súlymérték, úrmértékként pedig az icce stb. Aratáskor *kereszt* (a kénéket keresztben rakták össze) alapján számolták a búzát, vontatóval a szénát, esetenként a gabonát is (láncsal, kötéllel, majd ún. „*bolondkocsival*”⁷⁰ vontatták, húzták el lovakkal, ökrökkel a tarlóról, innen eredt a *vontató* súlymértékegység), a kukoricát pedig *kassal* és *kocsival*.

Természetesen a különböző súlyegységek méterben számolva eltérést mutattak. Az 1870-es évek elején jelent meg a metrikus rendszer, amelyet az 1874. évi 8. törvénycikk vezetett be,⁷¹ s ekkor már hivatalosan is tízes alapú méterrendszerben számoltak. Jeszenszky Károly főként a régi rendszer alapján regisztrálta a termésmennyiséget és más mértékeket, de a hetvenes évek elején már metrikusan is számolt, így lehetőség adódik arra, hogy egy-egy régi mértékegység Mezőberényben használatos súlyát a mai rendszernek megfelelően, metrikusan állapítsuk meg.

Jeszenszky Károly részletesen könyvelte el a termést. 1849-ben az alábbiakat jegyezte fel: „*széna elsőkaszlás szálásbeli akolban*” volt 5 vontató, Félhalmon szintén 5 vontató, a „*bükköny széna a' Száláson*” 3 vontató. A részesek által leszállított termény: „*Adamjk buzája az ugarban 48 vontató, 1 köböl kaparék*”, összesen $11\frac{4}{8}$ köböl; „*Adamik árpája a' Száláson 13 vontató*” $7\frac{4}{8}$ köböl; „*Malint*

⁷⁰ Ezt a szállítójárművet az 1830-as években Szarvason találták fel. NOVÁK 2002b.

⁷¹ BOGDÁN 1991. 85.

árpája a' Száláson 7. vontató" $3\frac{3}{8}$ köből; „Malint buzája az Ugarban 43 vontató" $12\frac{4}{8}$ köből; „Malint buzája a' Száláson 41 vontató" $10\frac{4}{8}$ köből; „Adamik buzája a' Száláson 52 vontató 2 v kaparé" $11\frac{4}{8}$ köből; „Malint adott árpát a' Szálásból" $3\frac{6}{8}$ köből; „Malint adott zabot a' Szálásból" $7\frac{4}{8}$ köből; „Adamik adott zabot a' Szálásból" $12\frac{2}{8}$ köből; „Adamik adott kukoricát a' Szálásból" 65 kast; „Malint adott kukoricát a' Szálásból" 57 kast. Az Ugarban a két részes 80-80 kas kukoricát takarított be. Tehát 46,5 köből búzát (kb. 43,3 mázsa), $14\frac{6}{8}$ köből árpát, $19\frac{6}{8}$ köből zabot, valamint 282 kas kukoricát adtak a felesek.

1861-ben az egyház fél jobbágyteleknek (sessio) megfelelő „parochiális szállásföldjén" Penitska részes $50\frac{1}{2}$ kereszt búzát aratott, amelynek súlya $16\frac{2}{8}$ köből árpából 6 vontató, $4\frac{2}{8}$ köből lett. Gallo részes ugyancsak ezen a földön 73 kereszt, 22 köből búzát aratott. A nyomtatáskor keletkezett „kaparé" búza $1\frac{2}{8}$ köblöt nyomott. Gallónak is 6 vontatónak megfelelően 4 köből árpa termett. Az Ugarban Penitska $35\frac{1}{2}$ kereszt, $5\frac{2}{8}$ vontató búzát termesztett ($\frac{3}{8}$ köből kaparé keletkezett); Gallo pedig 40 keresztet, amely $8\frac{4}{8}$ köblöt nyomott. Az egyház földjén 199 kereszt, $53\frac{5}{8}$ köből (kb. 50 mázsa) búza, 12 vontató, $8\frac{1}{4}$ köből árpa termett. Jeszenszky Károlynak a szintén féltelkes „tulajdon földjén", a Száláson Mladonitzky részese 49 vontató, $7\frac{2}{8}$ köből búzát (kaparé $\frac{6}{8}$ köből), 6 vontató, $6\frac{2}{8}$ köből árpát, 6 vontató, 8 köből zabot termesztett. Az Ugarban 39 vontató, $10\frac{2}{8}$ köből búza, 7 vontató, $5\frac{4}{8}$ köből árpa termett. Jeszenszky másik, Zolnay részese a Félhalmon gazdálkodott, s 74 kereszt, 21 köből búzát, 8 vontató, 6 köből árpát, 5 vontató szénát takarított be. Belencéresen 5 köből búzája termett Zolnaynak. Összesen mintegy 200 kereszt, $44\frac{1}{4}$ köből (kb. 40 mázsa) búzája, 14 vontató, $12\frac{1}{4}$ köből árpa termett 1861-ben Jeszenszky Károlynak.

A fenti értékek alapján igen eltérő mennyiséget mutat a „kereszt" mértékegység. Míg Jeszenszky Károly jó talajú szállási föld-

jén például egy kereszt 7 köből búzamatot adott, addig a jobb talajú Félhalmon csupán a másiknak felét, 3,5 köblöt adott egy kereszt.

1868-ban az egyház „*parochialis tanyáján*” 162 kereszt, 56 köből búza, 5 köből kaparék búza, 34 vontató, 44 köből árpa és 4 vontató „*zabszéna*” termett. A „*parochialis Ugar*” termése 90 kereszt, 35¹/₈ köből búza volt. Kerekiben 450 kereszt, 174¹/₂ köből búza volt a termés. A részesek tizenkettedet kaptak, az egyház szállás- és ugarföldjéből 29 keresztet. „*Ennek ²/₃^{da}. Vagyis 19 kereszt adott 10 köb. 2 vékát*” – jegyezte fel Jeszenszky. A kereki részesek 45 keresztet, 19 köből és 2 véka búzát kaptak. Jeszenszky Károly feljegyezte, hogy a Kerekiben termett búzából 111¹/₂ köből került a magtárba, 38 köből a padlásra. A kaparék és búzaalj 5¹/₂ köblöt nyomott. A részesek 19¹/₂ köből búzát kaptak. Összesen a kereki búzatermés így tett ki 174¹/₂ köblöt (kb. 165 q).

Mint utaltunk rá, a különböző határrészekben termett gabona súlya változó volt. A köből átlagosan 93,12 kilogrammnak felelt meg.⁷² Egy-egy kereszt, egy-egy köből súlya metrikusan számolva eltért egymástól. 1877-ben például 112 köből búza megegyezett 107 mázsa 23 kilogrammmal, egy köből 97,5 kg volt, magasabb az átlagnál. 1879-ben a temetőben 24 köből búza termett, amely 23 métermázsa 30 kilogramm súlynak felelt meg. Tehát 1 köből azonos 1 mázsával. 1880-ban az egyház szállásföldjén 160¹/₂ kereszt „*közönséges búza*”, 33 kereszt „*australieri búza*” termett. Ebből értékesítésre került 38 köből, amely „*nyomott 37 métermázsat 53 kgr*”-ot. Egy köből ebben az esetben kevesebb volt 1 mázsánál, azaz 96 kilogrammnak felelt meg. A „*²/₄ tanyai búzából fennmaradt 5 köből nyomott 5 mázsát, s 2 kgr*”-ot – jegyezte fel Jeszenszky Károly. Ebben az esetben egy köből azonos volt egy mázsa gabona súlyával. Ugyancsak 1880-ban az Újtemetőben 4 holdon termett 22 köből repce, ebből Jeszenszky eladott 21 köblöt, amely 18 mázsa 9 kilo-

⁷² BOGDÁN 1991. 733.

grammnak felelt meg. Három véka repce 64 kg volt, s egy köből mintegy 85 kilogrammnak felelt meg.

Értékesítés, jövedelmezőség

A gazdálkodásból eredő termés alapvetően biztosította az egyház és a lelkész anyagi biztonságát. A „*papi fizetés*” zömét a búza alkotta. Példaként említve az 1872. esztendő, Jeszenszky Károly „*papi fizetése*” 160 köből volt, amelynek értéke – köblét 9 forinttal számolva – 1440 forint. Ezenkívül kapott még 5 öl fát 60 ft, 6 akó (kb. 330 liter) bort 36 ft, fagyút 6 ft és sót 7 forint értékben. A lelkészi fizetés összesen 1706 forint volt.

A gabonatermés egy része értékesítésre került, viszont nagyobb része hitelként hozott jövedelmet az egyház és Jeszenszky Károly számára.

Jeszenszky Károly 1852 áprilisában „*Engel Lipót Szarvasi Kereskedőnek*” adott el 81 köből és 2 véka „*kétszer búzát*” 774 forint 15 krajcár értékben; 1854-ben „*Füchtel Urnak*” $2\frac{1}{4}$ köből búzát (kb. 2,3 tonna) 293 forint $37\frac{1}{2}$ krajcárért; 1867-ben 239 köblöt 2333 ft 12 krajcárért; 1880-ban pedig Marmonstein Mór kereskedőnek 38 köből búzát (37 q 53 kg) 360 ft és 28 krajcár összegben. Az Újtemetőben termett 21 köből (18 q 5 kg) repcét is Marmonstein vásárolta meg 203 forint 51 krajcárért.

Jeszenszky Károly kitűnő üzletemberként forgatta mind az egyház, mind a saját gabonavagyonát. Az értékesítés jelentős hányada hitel formájában történt. Évről-évre jelentős mennyiségű gabonát értékesített hitelként. Az ügyletekről pontos nyilvántartást vezetett, s ha valaki teljesítette a fizetési köteleességét, áthúzta a nevét a számadáskönyvben. A számadáskönyv bizonyossága szerint például 1850-ben „*Mészáros Györgynek eladtam 3 Köb búzát p' 9 ft. tartozik érte 27 ft.*”; „*April 26. Tomka Pál maradt nekem adós 3 köből búzáért p' 9 ft – összesen 27 fto.v.cz.*”; „*Majus 2^{án} Tomka Pál maradt nekem*

adós 8 ft. 6 köből búzáért – 48 ft.v.cz.” – jegyezte fel a lelkész. Az adósokról külön lajstromot is vezetett. 1857-ben például 46 adóst tartott nyilván, akik 1-2 köből, illetve véka búzát vásároltak hitelben meghatározott határidőre szóló fizetéssel. Jeszenszky Károly 290 ft 46 krajcár kintlévő adósságot regisztrált. Boldis Pál például 2 köblöt vásárolt június 24-i határidővel 13 ft 36 krajcárért, s mivel nem fizetett semmit, ezért a teljes összeggel tartozott még. Az 1856–1857-ről vezetett adósok száma 46 fő, akiknek az összes tartozása 226 ft 16 krajcár volt ezüstpénzben számolva. Egy 1857-es lajstrom szerint 46 személy kapott hitelben 45 köből 2 véka búzát többségében június végi, de szeptember és november végi fizetési határidővel is 313 pengőforint 45 krajcár értékben.

A gabonát hitelben vásárolók között iparos emberek is szerepeltek. 1857-ben például Turcsányi János csizmadia, Nigrinyi Pál kovács, Borgula András kalapos egy-egy, Vilym János szabó négy, 1858-ban Plavetz Pál „*építő*” pedig egy köből gabonát vásárolt hitelben.

Jeszenszky Károly feljegyzései további iparosokat említenek meg. Mezőberényben dolgozott Plavetz T. János ács, „*fedél csináló*”, valamint egy Czinkóczyk nevéű ács, Peniasko György lakatosmester, Brauer János tapasztó és több vályogvető.

Vilym János szabómester rendszeresen dolgozott Jeszenszkynek, aki jóváírta adósságait a végzett munka fejében. 1860-ban például „*egy új kaput gallér*”-t 5 váltóforintban számított be, ugyanakkor „*egy magyar nadragot vart*”, melynek értéke 1 forint 20 krajcár volt.

Jeszenszky Károly rendszeresen kölcsönzött pénzt is. 1850. november 13-án például Kmetko Pálnak, 1851. március 1-jén „*Timar György Bjelynek*” adott 10 forintot. „*Én Jeszenszky Károly 1855dik Aprilis 25én adtam kölcsön Hegedűs Jánosnak 60 ftkat pengőben rövid időre. ezt elismerem Hegedűs János M.K.*”. „*Én alól írt elismerem, hogy mai napon Tiszt Jeszenszky Károly Úrtól 50 ftkat az az ötven*

forintokat ezüst pénzben költsön felvettem melly összeget mai naptól számítandó két hétre köteles vagydon vissza fizetni. Mezőberény April 27én 1854. vissza fizette Tóth István” – szólt a kölcsönszerződés. 1857-ben Plavetz T. János ács kapott kölcsön 3 forintot egy hétre. Jeszenszky feljegyezte 1860-ban, hogy az egyik tanítónak (Szlujka Jánosnak), „Szlujkának adtam költsön 40 ftokat vcz. ... adtam neki a selmeczi oskolára 1 ft. Adtam neki photogr. számára 3ft 50 xr. Árenda költség 3 ft 40 xr”-t. Szlujka összes tartozása 47 ft 90 krajcár volt. Jeszenszky megjegyezte: „Én tartozom neki a zongora órákért 1. Aprilis hónapra – 5ft. 2. Majus hónapra – 5 fto. 3. Junius hónapra – 6 ft. 5. Aug – sept. 10.”. „1873 aug 28^{án} adtam kölcsön rövid időre Farónj Pálnak 12 fto. Sziráki Györgynek adtam kölcsön 10 fto 1008 haz szám alatt 10 napra” – stb.

Az egyháznak a lelkészi lak és a templom melletti térségen kettős szárazmalma volt.⁷³ Jeszenszky Károly az egyház malmait is gazdaságosan üzemeltette. Gondoskodott a karbantartásukról, kifizette a földesúri haszonvételnek számító bérleti díjat, a taxát. Minden esztendőben készített „malomjövedelem bevallást”. 1866-ban például a jövedelmet alkotta 42 köből búza (252 ft), búza és rozs keveréke, az „egyvelges” 4½ köből (18 ft), árpa 18½ köből (55 ft 50 kr.), kukorica 5¼ köből (15 ft 75 kr.), „malompor” 1¼ köből (2 ft). Az összes bevétel 343 forint 25 krajcár volt. „Ha ebből levonatik a malmokba befektetetet tőke 2500 ft kamatja 150 ft, Marad valóságos bevétel 193 ft. 25 krajcár.” A kiadások tételei: „uradalmi taxa” 84 ft; adó 6 ft 53 kr.; egyenértéki adó 15 ft; „tűzelleni biztosítás” 12 ft; „somfa” 11 ft; „kőműves vakolása, mész, homok, napszám” 15 ft; „olaj, ház, ’s egyéb apró költség” 15 ft; „a’ malmokat kezelő kurátornak csizma, búza” 10 ft. Az összes kiadás 168 forint 53 krajcár. A tiszta jövedelem mindössze 24 forint és 72 krajcár volt. 1870-ben „új kövek és malom újonnan felszerelés s. egyéb” címen 172 ft 52 krajcárt

⁷³ A szárazmalom volt a legelterjedtebb malomtípus az Alföldön. A malomberendezést (amelynek fahengerei szilfából, somfából készültek, s ezt olajozni, illetve zsírral kellett kenni) lóhajtású járgánnyal működtették. NOVÁK 2002b.

költött Jeszenszky Károly. 1873-ban az 1872. november 25-i bevétel a következőkből állt: „Búza 31 köb. p’ 10 ft – 310 ft.”; „egyveleg. 5 k. p’ 7 ft. --- 35 ft”]; „árpa 9 k. p’ 4ft. --- 36ft.”; „Kukor. 2 k. p’ 5ft. --- 10 ft.”; „malompor 1 k. 1 vék. --- 5 ft”. A kiadást is részletezte: „olaj” az alkatrészek kenésére 10 forint; „szilfa” a fa alkatrészek javítására 10 forint; épületjavítás, „igazítás --- 7 ft”; „egyenérték --- 10 ft”; „taxa ---84 ft”; „tőkekamat ----120 ft”. A bevétel összege 396, a kiadásé 259 forint volt, így maradt tiszta jövedelem 137 forint.

Jeszenszky Károly az egyház malmaiban, de másutt is őrltetett gabonát. Az egyik szárazmalom finomlisztet előállító „pitlésmalom”⁷⁴ volt. Zolnay szomszédja is szolgált neki, aki 1859-ben három véka búzát őrlt részére a „pitlés malomban”. A mezőberényi határban szélmalom is működött. Tóth G. Márton szolgálja 1859. szeptember 17-én két köből búzát őrlt ott, november 25-én is „szélmalomba vit búzát” – Jeszenszky feljegyzése szerint. Jó minőségű lisztet a szomszédos Békés mezőváros gőzmalmában őrltettek.

ÖSSZEGZÉS

Id. Jeszenszky Károly mezőberényi evangélikus lelkipásztor korának egyik legkiválóbb egyénisége volt, aki nemcsak egyházi hivatásának magaslatán állt, hanem széles körű tájékozottsággal, rátermettséggel, üzleti érzékkel tudta az élet szinte minden területén a köz javát szolgálni. Ennek ékes bizonytsága az általa hosszú évtizedeken át vezetett számadáskönyv. Ez nem tekinthető az egyház hivatalos jegyzőkönyvének, azonban a benne lévő dokumentumok, feljegyzések fontos adalékokkal szolgálnak az egyház életére vonatkozóan is. Az „egyéb és a’ háztartást illető dolgok” regisztrálása, a gazdasági bejegyzések nagyon lényeges forrásérték-

⁷⁴ Pitlésmalom = jó minőségű finomlisztet előállító szárazmalom.

kel rendelkeznek Mezőberény – és a táj – XIX. század második felének agrártörténetére, néprajzára vonatkozóan.

Jeszenszky Károly kiváló gazdaként kezelte az egyház és saját földbirtokát, szervezte meg a termelést. A munkaszervezetet illetően a társadalom rétegzettsége válik ismertté (kocsis, tanyás béres, napszámos, kapás, részes arató, feles és harmados földművelő stb.). A javadalmasítás, a bérezés sok érdekességet, néprajzi vonatkozásokat is magában őriz (pl. a viselet vonatkozásában az új és javított „*fejelés*” csizma, a szűr, a fekete bunda, a posztó ujjas kabát, a „*fekete bárány bőr sipka*”, a kalap, a bekecs vagy a „*bőr bekes*”, a lajbi vagy „*lajbli*”, a pruszlik vagy „*puszli*”, a „*fehér ruha: egy gatyja és ing*”, a „*magyar nadrág*”, a kapucni vagy „*kaput gallér*” stb.). A termesztett gabonafélék sorában felbukkannak a nemesített fajták. A szomszédos Orosházán élő, majd Telekgerendáson gazdálkodó Mokry Sámuel evangélikus lelkész járt elől e munkálatokban, s a „*mokrai búza*” az ő tevékenységét fémjelzi. Jeszenszky Károly igyekezett élni az adott lehetőségekkel, természeteni a korszerűbbnek minősülő, jobb termelékenységű mutatókkal rendelkező fajtákat, mint például az ausztrál búzát, a kanadai és szibériai fajta zabot. A szőlészet terén nagyon fontos, hiánypótló ismereteket tudunk meg a XIX. század közepére vonatkozóan. A századvégi amerikai szőlőtetűvész (filoxéra) elpusztította Magyarország jelentős területeinek szőlőkultúráját, nemcsak a hegy- és dombvidékek, de az Alföld, így a Tiszántúl, nevezetesen Mezőberény kötött talajon virágzó szőlészetét is (tudjuk, hogy a Duna–Tisza köze vidékének homoktalaja immúnisnak, ellenállónak bizonyult a filoxérával szemben). Jeszenszky feljegyzéséből ismeretesek a régi fehér és vörös szőlőfajták („*francus*”, „*fehér góhér*”, „*dinka*”, „*sár fejér*”, „*szátoki magyar*”, „*margitta*”, „*cirfandli*” stb.). Helyüket felváltották az ellenálló, igénytelen, direkt termő amerikai fajták.

A számadáskönyv értékes részét alkotják a termelési eredmények. Az első évtizedekben a régi mértékegységekkel számolt Je-

szenszky Károly, de az 1870-es évek elején már megjelent a metrikus rendszer, a kilogrammal és a métermázsával történő számolás, amelyet az 1874. évi 8. törvénycikk hivatalossá is tett. Ezek alapján megállapítható, hogy a köből (ennek negyede a véka) változó értéket mutat Mezőberényben a búzát illetően az országoshoz viszonyítva (1 köből = 93,12 kg). A búzaszem fajsúlyától függően 96–97,5 kilogrammnak felel meg egy köből, azonban előfordul ennél kisebb érték, de eléri a 100 kilogrammot is, azaz egy köből azonos súlyú a mázsával. Más termények, mint például a repce-mag köbőlje, csupán 86 kilogrammal mutat egyenértéket. A köből, majd a mázsa ismeretében megbecsülhetőek az aratáskor használt hagyományos mértékek, mint a *kereszt*, valamint a *vontató*, a *rudas*, a kukorica esetében a *kas*, a *kocsi* és a *zsák*.

A kor technológiai színvonalának megfelelően kaszával történt az aratás, s a munkában gyűjtőlányok is részt vettek. A szérűre hordott gabonát lóval nyomtatták, ahol a villás napszámosok segítettek. A mag tisztítása szórással, szórólappáttal történt, de ebben az időszakban a rostálás is előfordul már, amely a gépesítés irányába mutat. A tiszta és kétszeres búza mellett felhasználták a „*kaparéék*” és „*rostaalj*” búzát is.

FÜGGELÉK

HÁZI KÖNYV MELLYBEN BEVÉTELEIT 'S KIADÁSAIT ÉS EGYÉB A' HÁZTARTÁST ILLETŐ DOLGOKAT JEGYZETTE JESZENSZKY KÁROLY 1848^{DIK} ÉV ÓLTA M. BERÉNYBEN

Jeszenszky Károly számadáskönyvének teljes szövegét betűhív formában közöljük, s formailag is az eredeti írásképet követjük. Így a „Házikönyv”-ben, az eredeti naplóban a bejegyző által áthúzott sorokat a *Függelék*ben is jelöltük. Terjedelmi okokból a gyakrabban előforduló rövidítéseket a *Rövidítések*, az idegen eredetű, illetve régies vagy nehezen értelmezhető szavak fordítását a *Függelék* után következő *Szakkifejezések jegyzékében* adjuk meg. Kivételt csupán a hosszabb idegen nyelvű szövegrészeket képeznek, amelyek fordítását a könnyebb áttekinthetőség miatt dőlt betűvel szedve a lábjegyzetben közöljük. Az ónémet bejegyzések magyar nyelvű közlésére a szövegrészeket nehezen megfejthető volta miatt nem került sor. Ennek feldolgozása külön tanulmány részét képezhetné.

A 355 oldalas naplót eredetileg nem látták el lapszámozással, azonban a könnyebb áttekinthetőség, a kutatás, forrásközlés érdekében szükségesnek bizonyult, hogy az egyes oldalakat elválasszuk egymástól. A napló írása folyamatos ugyan, de akad olyan oldal, ahol csupán egy vagy mindössze néhány soros bejegyzéssel találkozunk, több oldal pedig üresen maradt. A napló végén két melléklet található, amelyet szintén eredeti formájában közlünk.

[1. oldal] (27. kép)

Házi könyv
mellyben Bevételeit 's Kiadásait
és egyéb a' háztartást illető
dolgokat jegyzette
Jeszenszky Károly
1848^{dik} év ólta
M. Berényben

[2. oldal]

Dr. Blanis prakt. Urzt, und Director der Wasser Weilenstatt in Lagenberg
Rheumatismus und Gichtpflaster gegen allerheum. und gichtisphen Kopf
– Zahn – Gesichts – Augen und Genickschnorzen etc. Das packet aus 12
Blath bestehenis Kostet 2 fl. 30 xr. C. M.

Das Hempdepot für die K. K. östen. Staaten besnidet Heti n Wien bei
Herrn C. S v Waldheim, Apotheke Himshelpforgasse Nro. 254.

(Kralik Pál Belentceresi Csösz hozot egy válto forintot a kuratornak)

[3. oldal]

Az 1847^{dik} évi őszszel parochialis földjeimet felibe adtam munkálni e
következő feleseknek:

1. Adamik Márton kapott két fertályt
2. Kadar egy fertályt.
3. Malint egy fertályt.

olly feltétel alatt, hogy az őszi vetésnek felét én adom, a' másik felét
pedig valamint az egész tavaszi vetést ők magok adják meg. Azon kívül
következtetnek ezen felesek:

1. minden egy fertály föld után csősz tartására egy egy véka búzát adni.
2. Adamik hat véka bükkönyt vagy zabot, mit én magam adok, szénának bevetni, becsületesen meg szántván élébb alá a' földet. Ebből azonban nem fog semmitsem kapni.
3. Malint és Kadár a' lóherés akolnak az egyik félét, egyszer az ősszel, másodszor pedig tavasszal megszántani 's lóherével bevetni, színté az én egyedüli használatomra.
4. mind a' három feles köteles, a' széna behordásnál szekérrel segíteni.
5. télen pedig, ha szántás lesz minden fertály után legalább 5 szekérrel trágyát a' loherés akolba kivinni.

[4. oldal]

6. az út melletti árkokat minden tavasszal, a' hol szükséges volna, ki háyni.
7. minden természetvényiből, kivéven a' bükkönyt, lóherét, és a' szénát, mit egyedül magamnak tartok fen, félét az én jelenlétemben, számomra kimírni, és haza is hozni.
8. minden feles köteles elsőbben az én földeimet megmunkálni, 's azután csak – ha van más földje is – máshova szabadon mehet dolgozni. –

[5. oldal]

Parochialis földeknek passiv és activ állapot-
ja 1848^{dik} Esztendőben

	Kiadás						Bevétel					
	frt	B	Á	Z	K	Sz	B	Á.	Z	K	Sz	
		ú	r	a	u	é	ú	r	a	u	é	
		z	p	b	k	n	z	p	b	k	n	
		a	a		o	a	a	a		o	a	
					r					r		
					i					i		
					c					c		
					a					a		
		kőből					kőből			kas	rudas	
Vetésnek adtam Adamjknak	3					1 $\frac{3}{4}$					30	
d ⁷⁵ Malintnak		1 $\frac{2}{4}$									11	
d ^o Kádárnak		1 $\frac{2}{4}$		2 $\frac{1}{4}$							11	
Félhalmon termett első kaszában											38	
Malint adott a' Szálási földből							4 $\frac{1}{8}$		7 $\frac{4}{8}$		53	
Kádár adott a Szálásból							5 $\frac{2}{8}$	2 $\frac{6}{8}$			50	
Malint adott az Ugarból							4 $\frac{2}{4}$				31	
Kadar adott az Ugarból							4 $\frac{2}{4}$				32	
Adamjk adott az Ugarból --							9 $\frac{2}{4}$				52	
Adamjk a Szálásból							9 $\frac{6}{8}$		13 $\frac{3}{8}$		58	
Adamjk adott kaparékot									6 $\frac{6}{8}$			
Mind a' három adott a' csősz számára							1					
Mind a' három adott 4 kocsi pelyvát												
Kádár adott vissza a' mit lopott volt --											9	

⁷⁵ d^o = dettó, ugyanaz.

[6. oldal]

1848^{diák} évi György napjától új esztendeig fogadtam kocsisnak Kapuszta András.

Az ő bére következő:

1. Kész pénzben 30 ft. váltó czéd.
2. Három köből búza. Egy pár újcsizma. Egy fekete bárány bőr sipka. Egy fehér öltözet. t. i. egy gatyá és egy ing.

Ezen béreből nevezett Kapuszta András e következő napokban e következő vett ki magának

	ft.	kr.
Junius 2. -----	2.	30.
August. 4. fehér öltözet -----		
Octobr. 9. -----	3.	
Oct. 26. Kész pénz -----	10.	30.
Dec. 9. Kész pénz -----	2.	
Dec. 29. Kész pénzben -----	12.	
Dec. 30. Egy fekete bárány bőr sipka – 2 ft. Egy pár új csizma 6 ft.		

[7. oldal]

1848^k évi György napjától Vajda Erzsi szolgálónak évi bére:

1. kész pénz----- 28 ft. v. .cz.
2. Egy pár fejelés⁷⁶ csizma
3. Egy hétköznapi kendő.
4. Pamut 3 rőf
5. Két konnyha kötő.

⁷⁶ fejelés = használt, javított csizma, amikor a lábbelit a csizmadia újra fejelte, új lábfejrészt készített.

Ebből vett ki	ft.	kr.
Máj. -----	1.	
Juniusi békési vásárkor -----	6.	
Junius 29. kész pénzben -----	2.	
Augustus 1. pamut 3 rőf. d ^o 2 konyha kötő		
d ^o hétköznapi kendő		
Békési vásárba -----	10.	
Csizma -----	3.	

[8. oldal]

1848^{ik} évi György napjától Várady Erzsi szolgálónak évi bére:

1. Kész pénz ----- 14 ft v.cz.
2. Két pár csizma
3. Egy hétköznapi kendő.
4. Egy ünneplő kötő
5. 5 pamut 3 rőf
6. két konyhakötő

Ebből vett ki

	ft	x
April. – Készpénzt -----	1	
Juli. 1. Kész pénz -----	3	
Aug. 1. hétköznapi kendő		
d. ⁷⁷ pamut három rőf		
két konyha kötő		
Mart. 19. Kész pénz, Békési vásárra -----	10	
d ^o Egy pár fejelés csizmára -----	2	30
d ^o Egy ünneplő kötő -----	2	

⁷⁷ d. = dettó, ugyancsak, aznapi dátum.

[9. oldal]

Az 1847/8^{dik} egyházi évre Deputat⁷⁸ búza, melyet az Egyház Kurátorától Adamjk Jánostól kivettem:

	Köböl	
1848 Sept 22 ^{én}	31	40
d ^o Novemberben	24	54
Dec. 7 ^{én}	3 ¹ / ₈	7 ¹ / ₈

[10. oldal]

1848^{dik} évi November 1^{től} szolgáló: Gyanyi Julianna 1849^{dik} évi April. 24^{ig}.

Bére e következő:

1. Kész pénz ----- 3 ft. 30 xr.
2. Egy konyhakötő

Ebből kapott:

1. Dec. csizmara való - - - -	3 ft. 30 xr.
2. Jan. Kész pénz (:kukoritza:) - - - -	36 xr
3. Február kendőre - - - - -	50 x.
Február (Gyarmati embernek)	12 x.
Mart. 19. Kész pénz - - - - -	10 ft
Egy Konyhakötő	
<u>Jul. 7. Kész pénz - - - - -</u>	<u>52 xr</u>
Öszvesen	16 ft

⁷⁸ Deputat = küldött, egyházi adóként beszedett gabonamennyiség.

[11. oldal]

Adtam költsön Vilym Györgynek 5 ftot v. cz.
 Vilym György egy köből búzáért adós 15ft. 30 xr. v. cz.
 1848 Nov. 3^m Adtam költsön Malint György felesemnek 20 ftot v. cz.
 1848. nov. 5. adtam költsön Adamjk Márton felesemnek 15 ftot v. cz.
 1849^{dik} évi Január 3^{án} adtam költsön Adamik Andrásnak 4 ftot v. cz.
 1849^{dik} évi Január 20^{án} adtam költsön Vilym Györgynek 5 ftot váltóban.

Paulik András a² 4 ft adóságból lerovott

1. Kukoricza morzsolásért -----	1 ft.	50 xr.
2. Egy villáért-----	-	24 xr.
		50.
	-3 ft	24 xr.

[12. oldal]

1849^{dik} évi Január 1^{ől} 1849^{dik} évi December utolsó napjáig fogadtam Kocsisnak Kapuszta András. e következő bérért:

1. Kész pénzben 40 ft. v. cz.
2. Buza 4 köből
3. Egy pár új csizma

Ebből kikapott: fl.⁷⁹ xr.

1. Jan. 12. ^{én} kész pénzben - - - - -	30 V. cz.
2. Febr. 7 ^{én} kész pénzben (:bekesre:) - - - - -	13 fl. 10 xr vcz
3. Mart. 19. Békési vásárra - - - - -	12 fl 30 xr
4. -----	
5. Majus 28 Kész pénz - - - - -	1 f. ⁸⁰ 30 x.
6. Junius 7 kész pénz - - - - -	2 20
7. Egy szűr - - - - -	14 ft
8. Búza két vékát.	
9. Búza három köblöt és két vékát - - - - -	
10. Egy pár új csizmát - - - - -	6 ft
11. Kész pénz - - - - -	2 45 x

⁷⁹ fl. = forint.

⁸⁰ f. = forint.

[13. oldal] (28. kép)

Eladtam búzát 1849^{dik} Esztendőben

	Köböl	
	kétszeres	tiszta
Jan. 24 ^{én}	34	
Jan. 25. tulajdon termés p' 10 ft----- 1848 ^{dik} termés		3
Jan. 27. 1847/8 ^{dik} Deputat búza p' 12 ft -----	2	
Febr. 5. d° d° p' 12 ft 30 xr -----	2 ⁴ / ₈	
Febr. 7. d° d° p' 15 ft -----	5	
Febr. 26. Lajosnak adtam gyülevési ³ búzából -----	2 ² / ₈	1 ² / ₈
April. 7. 1847/48 Deputat p' 16 ft -----	11 ⁴ / ₈	
April. 19. d° d° p' 15 ft 30 xr.-----	10	
April. 20. d° d° p' 15 ft 30 xr. -----2 ² / ₈	
April. 21. d° d° d° Wylimnek -----	1	
Junius 2. d° d° p' 14 ft. 30 xr. -----	1	11
Junius 2. 1847/48. tulajdon termés p' 15 ft 30 xr. -----		11
Jun. 11. 1846/47. Deputat p' 15 ft -----		⁴ / ₈
Jun. 12. 1847/48. Deputat p' 13 ft. -----	6 ⁶ / ₈	
Jun. 18. d° d° p 13 ft. 30 xr. -----		18 ⁴ / ₈
Julius 5. d° d° p 14 ft -----		11
Julius 24. d° d° p 14 ft -----	17	
Jul. 25. d° d° p 14 ft -----	1	
Jul. 27. tulajdon termés p 15 ft -----		6
Jul. 30. Deputat búza p 15 ft -----	3	
Aug. 1. d° p 15 ft. -----	6 ⁴ / ₈	
Aug. 8. d° p 16 ft. -----	14	
Aug. 8. d° p 17 ft. -----	9	
Aug. 8. d° p 17 ft. 30 xr.-----		2
Aug. 10. d° p...20 ft. -----		15 ⁴ / ₈

[14. oldal]

1849^{évi} Sz. György napjától pesztrának fogadtatott egy évre. Baksa Erzsébet e következő bérért:

1. Kész pénzben 19 ft V. Cz.
2. Két konyha kötő

Vilim György adóságából be fizetett

Aprilis 10. -	-	-	-	-	-	4 f. 50 x
						1 15
						6 f. 5 x.

<u>24</u>	<u>60</u>	11	60
<u>13.</u>	<u>55</u>	<u>6</u>	<u>5</u>
<u>11</u>	<u>5</u>	5	55
24	60		
		13 ft	55 xr.

[15. oldal]

Maj. 21én 1848. Vedres Mihály Urnak adtam 5 ftot p p Ő zálogba hagyott nálam 5 Aranyat 11 ft 15. értékben.]

Tartoznak nekem

1. T Kis egy köből búzáért 10 ft.
2. Vilim György egy köb búzáért 12 ft. fizetett
3. Kvasz Mih. búzáért ----- 14 ft.
4. Dvorecky György búzáért. 6 ft. 45 xr.
5. Malint György kész pénzt — 10 ft.
6. Malint György kész pénzt — 20 ft 30 x.
7. Ör. Pásztor Jánosnak adtam 2 véka búzát kölcsön.

[16. oldal]

Gyanyi Julianna szolgáló 1849^{ki} Sz György napjától 1850^{ki} Sz György napjáig kap

1. Kész pénzt-----32 ft V Cz
2. hét köznapi kendő 1.
3. három rőf pamut
4. két konyhakötő

Ebből kapott már

1. Junius 6^{án} két konyha kötőt.
2. Julius 7. kész pénzben - - - - - 5 ft. 23 xr.
3. October 4. három rőf pamut
4. October 7. - - - - - 2 f 30 x.
5. October 31. - - - - - 2 f 42
6. November 3. kész pénz - - - - - 1 f 30.
7. November 10. kész pénz ----- 2 ft.
8. Nov. 19. kész penz reklire - - - - - 50 x.
9. Decem 2. hétköznapi kendő
10. Febr. 6. kész pénzben ----- 5 ft.
11. Mart. 8. kész pénzben ----- 36 x.
12. Mart. 21. kész penzben - - - - - 8 f 6 x
13. Martius 24. kész penzben - - - - - 23 x
14. Martius 30 kész penzben - - - - - 30
15. Aprilis 10. Kész penzben 18 x
16. d^o Kész penz 1 f.

[17. oldal]

Esaba Judith pesztra 1849^{ki} Sz György napjától 1850^{ki} Sz György napjáig kap

1. Kész pénzt 14 ft v cz.
2. ünnepi kötő
3. két rőf pamut
4. két konyhakötő

Ebből kapott

1. Juny 6. Egy konyhakötőt
2. Julius 30 Két rőf pamut

[18. oldal]

1849^{dik} évi termés

	Kas	Vontató	Köböl
1. Széna első kaszálás szálásbeli akolban-----		5	
2. Széna első kaszálás Félhalmon -----		5	
3. Bükköny széna a' Száláson -----		3	
4. Adamjk buzája az ugarban 48 vontató. 1 köből kaparéék			11 ⁴ / ₈
5. Adamik árpája a' Száláson 13 vontató -----			7 ¹ / ₈
6. Malint árpája a' Száláson 7 vontató -----			3 ¹ / ₈
7. Malint buzája az Ugarban 43 vontató -----			12 ¹ / ₈
8. Malint buzája a' Száláson 41 vontató -----			10 ¹ / ₈
9. Adamik búzája a' Száláson 52 vontató. 2 v kaparéék			11 ¹ / ₈
10. Malijnt adott árpat a' Szálásból -----			3 ⁶ / ₈
11. Malint adott zabot a' Szálásból -----			7 ¹ / ₈
12. Adamik adott zabot a' Szálásból -----			12 ³ / ₈
13. Adamik adott kukoriczát a' Szálásból-----	65		
14. Malint d° d° d° -----	57		
15. Adamik az Ugarból kukoriczát -----	80		
16. Malint az Ugarból kukoriczát -----	80		

282

Öszves búza termés

frtban krajcz

----- 35⁴/₈ 10⁴/₈

Ebből 1850 Jan 1^{ig} kiadott ----- 9 6

Az 1850 Jan 1 volt még ----- 26⁶/₈ 4⁶/₈

[19. oldal]

A' Mező Berényi Evang tótajkú Egyházban létező, a' helybeli koldusok felsegállítására rendelt örök Alapítványnak Kimutatása

Ezen Alapítvány tőkéje volt 1848^{dik} év April 24^{én} 80 ft. p.p. mely akkor Virág Jánosnak 6 proc. kamatra költsön adatott ki.

Ugyan azon évi Julius 23^{ik} szaporodott ezen tőke egyes adakozásokból 40. ftal pengő pénzben, mely összeg ismét ugyan akkor adatott ki Boldis Mártonynak 6 proc. kamatra, 's így az Alapítványnak össze tőkéje teszen 120. ftot p p. az az Száz Húsz forintot pengő ezüst pénzben.

Ezen tőkének jövedelme 1848^k Apr. 24^{edl} 1849^k Apr 24^{ik} pengő pénzben

1. Virág János 80 p⁸¹ forintól egy évi kamatot = 4 ft. 48 xr.
 2. Boldis Mártony 40 pftól fél évi kamatot - - 1 ft. 12
- Összesen jövedelmezett 6 ft =
- Ebből adatott Urbantsek Márton koldúsnak búzára 1 ft 12 xr.
 Maradvány- - 4 ft. 48 xr.

[20. oldal]

Deputat búza mellyet Adamik János Kurator
 1848/49^{dik} évre kimért

Búza

	tisztább	kétszeres
1. Juliusban adatott mindjárt akkor eladatott		8
2. October 7 ^{én}	15 ³ / ₄	71 ² / ₈
3. October 26. pénzben vettem ki p 12 ft	-	2 ¹ / ₈
4. Nov. András kocsisnak adott	-	⁴ / ₈
Nov. 28. pénzben vettem ki /Valent/ 12 ft 30 x -----	-	⁴ / ₈
Dec. 1. d ^o d ^o s Czobel Adam 12 ft. -----	-	1
Dec. 1. tehenésznek -----	-	² / ₈
Dec. 1. Pénzben Lavotta p' 12 ft -----	-	² / ₈
Dec. 4. Bobak János d ^o -----	-	⁶ / ₈
Dec. 4. Curator kimért -----	5 ² / ₈	54 ⁴ / ₈
Összesen -----	20 ⁴ / ₈	131 ⁴ / ₈
Ebből kiadatott 1850 ^{dik} és 1 ^{ső} napjáig -----	4 ⁴ / ₈	58 ⁶ / ₈
az 1850 Jan 1 ^{én} volt még -----	16	80 ⁶ / ₈

⁸¹ p = pengő.

[21. oldal]

Búzakiadás 1849/50

Tulajdon
termés
kőből

Deputat
Búza
kőből

	tiszta	kétszeres	tiszta	kétszeres
Vetésnek Adamik szalásbeli búzájából az Egyik földe	6			
Vetésnek d ^o tulajdon földembe -----	1 ⁴ / ₈		4 ⁴ / ₈	
Cselédnek kenyérré mutatott -----				2
Apróságok bevásárlására s Csőszöknek Convencz ⁸²		3		
Vilymnek eladtam Contora ⁸³ p 12 ft -----	-	1		
Még a' nyáron eladtam -----				8
Doctor Urnak adtam -----			4	
Dec. 3. Tarcsai Uradalomnak eladtam p 73 ft ----				33.
Dec. 3. András Kocsisnak Conventio ⁸⁴ -----				4
Dec. eladtam p 12 ft -----				5 ² / ₈
Lisztnek öröltetett -----	1			
Dobeknek p 12 ft -----		2		
Rostaalj -----	3			
Januárban a Tarcsai Uradalomnak p 13 ft -----				45.
Febr. 5. Egy Vésztői embernek p 12 ft 30 xr -----				5
Lajosnak adtam -----		2		
Herynem féle alapítványnak adtam -----				4 ⁴ / ₈
Nádért 40 kévéért adtam -----				4 ⁴ / ₈
Vámbúzáért becseréltem -----				2
Febr. 9. Vésztői embernek p 12 ft. 20 xr -----				8
1850 ^{diki} Martius 17 ^{én} volt öszves kiadás	11 ⁴ / ₈		4 ⁴ / ₈	113 ⁶ / ₈
Mart. 22. A Hunya csősznek adtam -----				1 ² / ₈
Mart. 25. Tarcsai embernek eladtam p 12 ft.-----				2
Maj. 3. Neuschwendnek adtam p 10 ft-----				10
Sándor öcsémnek adtam-----			1	3
Maj. 29. eladtam p 8 ft -----				7 ⁶ / ₈
N. Varadon ----- p 11 ft -----			10	

⁸² Convencz = konvenció, megállapodás szerinti pénzüsszeg.

⁸³ Conto = hitel, hitelcédula.

⁸⁴ Conventio = konvenció, megállapodás szerinti pénzüsszeg.

[22. oldal]

Kováts Susána pesztra Sz. Mihálytól Sz. György napjaig 1849^{ben} fogadtatott 5 ft V Cz. és egy pár csizmáért.

Kapott:

1. Egy új csizmát 3 ft 20 xr.

1850. Febr. 23^{án} megellett a' tarka tehén.

1850 Marty 2^{án} megellett az Öreg tehén.

1850 mart. 21. megellett a' Szemök tehén.

Hegedűs Andrásné 2 köbölbúzáért ad 20 ft.

1850. évi Szeptember 2 1851 Evi Sz György napjaig Szolgalonak fogattatot Hartzli Liszi 16 ft. v.cz.]

October 1 vett ki	4 f	
Januar 3. tsizsmara	2 f	30 x.
April 24. Kész pénzben -----	9 f	30 x.

[23. oldal]

1849^{dik} évi November 20^{án} adtam költsön Sály Györgynek 25 ftot v.cz.

1850^{dik} évi Sz. György napjától 1851^{diki} Sz. György napjáig szolgálónak fogadtatott Tóth Rébék 36 fkért. v.czéd.

Majus 16 Kesz pénzben	3 f.	
Junius 16 -----	1 f.	
Junius 19. Kesz pénzben	6 f.	
Junius 25. kész pénzben	1 f	6 x
Szept. 29. Békési vásárba készpénzben	6. fl.	
Octob. 9. fizettem a' boltban érte ---	5. ft.	24. xr.
Nov. 15. Kesz pénzben puszlira		33 xr
Nov. 24.		15 xr.
Jan. 9 – kész pénzben -----	1. ft.	
Februar 27 a boltban vettem Kendődért	4. f.	30 xr

[24. oldal]

Az 1850^{dik} évi első napjától, ugyan azon és utolsó napjáig Kocsisnak fogadtam Tarcsai születésű Seprenyi Sándort. Egy évi fizetése: 80 ft' v. cz. két pár csizma, egy új másik fejeles, és két pár fehér vászon ruha.

Ezen fizetéséből kapott

1. Febr 20. Egy pár új csizmát-	-	-	-	
2. Febr. 20. kész pénzben -	-	-	-	1 f.
3. Martius 20. Kész pénzben -	-	-	-	10 f.
4. Martius 23. Kész pénzben				5 f.
5. Martius 30. Kész pénzben				..2. ft. 30 x
6. Aprilis 26 Kész pénzben				1 f.
7 Majus 3. Kész pénzben -	-	--	-	12 ft. 30.
8. Maj. 14. a' Gyulai Vásárban kész pénzben -	-		-	12 ft. 30 xr.
9. Jun. 16. a' Békési Vásárban kész pénzben -	-		-	5 ft. -
10. Julius 5. Kész pénzben -	-	-	-	1 f.
11. Aug. 25. Egy lajblira kapott -	-	-	-	7 ft. 30 xr.
12. Sept. 29. Kész pénzben -	-	-	-	- 39 xr
13. Octob. 5. Kész pénzben -	-	-	-	6. 29 x
14. Oct. 29. Egy pár fejeles csizma -	-	-	-	5 f.
15. Nov. Kész pénzben --	-	-	-	5 f. -
16. Nov. 24. Kész pénzben -	-	-	-	1 f.
17 Dec. 30. Kész pénzben -	-	-	-	<u>9. f. 21 xr</u>
			Öszvesen	80 ft.

[25. oldal]

Az 1850^{dik} évben az Egyházi szőlősföldön épített házra tett kiadások

	ft	xr
Januarban Nád 40 kéve 1½ véka búzáért -----	5-	-
d° ---- Nád 110 kéve -----	12.	30.
d° ---- Nád 100 kéve -----	12.	-
d° ---- Nád 105 kéve -----	12.	-
d° ---- Nád 105 kéve két köből kukoriczáért ----	12.	-
d° ---. Nád 105 kéve ---- d° d° -----	12.	-
d° --- Nád 50 kéve -----	6.	-
April. 28. Ariás fát, 10 darabot. darabját 7 ftjával -----	70.	-
April. 30. Plavetz János valyogvetőnek s társainak kik 12,000 darab valyog csinálását válalták ezrétől 3 ft. 1 kenyér és 1 font szalonát kapnak. ezen munkára kaptak		
Maj 1. foglalóképpen.-----	5.	-
d° 12 font szalonnát. és 12 kenyeret		
d° d° kész pénzben -----	31.	-
Az építő mestereknek -----	170.	-
az ajtókra 3 zár -----	7	-
Septben Vakolásért fizettem 3 köb. búzát és -----	10.	-

[26. oldal]

Parochiális földön kút csinálás. 1850

	ft.	xr.
Kralik Mihály válalta a' kútcsinálást 35 ftért v.cz.		
Erre a' munkára kapott - - - - -	33.	45.
Martz. 3 ^{an} Kralik Mihálynak -----	1.	15.
April. 20. A' kúthoz vas - - - - -	2.	70.
d° kovács munka - - - - -	1.	20.
A kúthoz egy tölgy fa deszkának	20.	-
Egy vályú -----	5.	-

[27. oldal]

Az 1850^{dik} évi termés

	Kereszt	Köböl	Kas	Vontato
I. A parochialis földön:				
Adamik búzája az ugarban	29½	7		
Adamik búzája a' Száláson -----	20½	6		
Malint búzája az Ugarban -----		7		
Malint búzája a' száláson		6		
A száláson lohere széna				
a' száláson zab szena -----				
Adamik zabja a' száláson		7		
Malint zabja a' száláson		3		
Adamik Kukoriczája az Ugarban			59	
d° d° a száláson			56	
Malint Kukoriczája az Ugarban			59	
d° d° a száláson -----			50.	
II. Saly Ugarbeli búzája.				
Saly szálásbeli búzája. és szénája		3¼		
Saly Ugarbeli árpája.		...6¾		4
Sály Szálásbeli Kukoriczája ----				
III. Etathy fél fertályból -- -- -- -- --				
az Ugarbelki búza -- -- -- -- --	7	2.		
a szálásbeli búza .-- -- -- -- --	13¾	4.		
szálásbeli arpa.		2.		
Ugarbeli Kukoriczája	-	-	28	
IV. Az arendalis ⁸⁵ földből kaptam				
1. Arpat -----	6	4¾		
2. Zabot -----	12	9¾		
3. Kölest -----	-	1¾		

⁸⁵ arendalis = bérleti föld.

[28. oldal]

A 1849/50^{dik} évi Deputat buza. természetben

Köből Véka

August. 27 -----	-	3.
.....Sept. 3. -----	52	2.
Sept. 3. tiszta búza -----	11	2.
Sept. 28. Stefanovits Samuel hozott -----		1½
d ^o Litvay Pál -----		2
d ^o T. Varga János -----		1½
d ^o ör. ⁸⁶ Benyovszky György -----		2
Octob. 18. kiméretett nekem ----- tiszta	2.	
Novemb. 9. kiméretett nekem tiszta -----	2.	3.
Novemb. 9. d ^o d ^o kétszeres -----	27.	1.
Novemb. 19. ---- tiszta -----	2	1.
Nov. 19. d ^o kétszeres	5	3.
	106	2

Recapitulatio:⁸⁷

1. Természetben -----	106 köből	2 véka	
2. Pénzbe 1 ^{ső} lap-----	34	1	3 portio ⁸⁸
2 ^{dik} lap -----	13	1	2
3 ^{dik} lap -----	11	2	
	1650	3	1

⁸⁶ ör. = öreg.

⁸⁷ Recapitulatio = helyreállítás.

⁸⁸ portio = adag.

[29. oldal]

Az 1849/50^{dik} évi Deputat búza pénzben

	búza			pénz	
	Köb.	Veka	Portio	ft	xr
1. Balta Daniel p' 8 ft -----	1			8	
2. Hopsza Pál d ^o -----	1		2	9	
3. Komiszár Györgyné -----		1	2	3	
4. Rosko Daniel -----		1	2	3	
5. Majerik Pál -----		2		4	
6. Mitsinszky Pál -----		1		2	
7. Malint Pál -----		1		2	
8. Duray János -----		2		4	
9. Tomka János -----		1	2	3	
10. 11, 12. -----		3	2	7	
13. Vietoris János -----		2		4	
14. Drán György -----		1		2	
15. Hurta János -----		1	2	3	
16. if Debnár Györgyné -----		1	2	3	
17. Debnár János -----		2		4	
18. Vylim György -----	1			8	
19. Sept. 28. S Debnár Jánosnak eladtam -----	1			8	
20. Hegedűs fizetett -----		1	2	3	
21. Hegedűs vett -----	2			16	
22. Nemeti András -----	1			8	
23. Petits Samuel -----	-	2	-	4	
24. Szántay János -----	-	2		4	
25. Baksa János -----		3		6	
26. Peniaško Andr. -----	1.			8	
27. Hegedűs Mihál -----	-	3		6	
28. Nigrinyi Pál -----	-	1		2	
29. Octob. 18. Lajosnak kiméretett p' 7 ft. 30 xr.	15			112	30
30. Molnár Adam -----	-	3		6	
31. Boldisnak eladtam -----	2	-	-	16	
	34	2			

[30. oldal]

			for.
Kontár Márton -----	2 porcio -----		1.
T. Getzy János -----	1. v. 2. por. -----		3.
Virág András -----	1. v. 2. por. -----		3.
Petrunyik András -----	2. véka - -----		4.
Prorok Márton -----	2. vék. -----		4.
Filáry Sám. -----	2. vék. -----		4.
Zayatz Sám. -----	4. véka -----		8. ft.
Vrauko Andr. -----	1. véka 2 porcio -----		3.
if. Károlyi György -----	1. vék. 2 porcio -----		3.
Czinkotszky Adam. -----	1. vék. 2 porcio -----		3.
Vietoris Daniel. -----	2. véka -----		4.
Zsibrita János -----	1. véka 2 porcio. -----		3.
Pecznyik János -----	3. véka ----		6.
Majerik Andr. -----	2. véka ----		4.
Goliannak eladtam 4 köb ---	--- --- --- --- --- ---		32.
Cserven József -----	2. véka ----		4.
Cselouszky Márton -----	1. vék. -----		2.
Jakussouszky Daniel -----	4. vék. -----		8.
Boldis György -----	2. vék. -----		4.
Trnka András -----	2. vék. -----		4.
13 köb. 1 véka 2 porcio			

[31. oldal]

Koritar Pál -----	2. véka -----		4.
Krcsmarik Dán. -----	1. vék. -----		2.
Stefanovits Pál -----	2. vék. -----		4.
Gy. Kováts Márton	1. vék. 2 porcio -----		3.
Peniaško András	4. vék -----		8.
Skorka János ----	4. véka -----		8.
Lakzy János.	1. vék. 2 porcio		3.

if. Patakj János -----	2. vék. -----	4.
Ignácz György	3. vék. 2 porcio---	7.
Borgula János -----	1. vék.	2.
Trnka János -----	2. vék. -----	4.
Kulich János -----	3. véka -----	6.
Majerik Daniel	2 véka -----	4.
if. Balta Sámuel.	1. véka -----	2.
Otzoth Pál -----	1. véka -----	2.
Szikora György	1. vék. 2 porcio -----	3.
Borgula Adam	1. vék. 2 porcio -----	3.
T. Bobak János	1. vék. 2 porcio ----	3.
Konyar Pál	4. véka. -----	8.
Molnár Adam. -----	3. véka -----	6.
Vendlik József ---- ----	1. vék. -----	2.
Batta Mihál -----	2. vék. -----	4.

[32. oldal]

Pásztor János tanyás kapott ki béréből

1. 1850^{dik} évi November hónapra 2 véka lisztet. 3 font szalonnát, és ahoz való sót
2. d° ---- December hónapra ismét annyit
3. d° ---- Január hónapra annyit
4. d° ---- Február hónapra annyit
5. d° ---- Martiusra. ----- annyit
6. d° ----.....Aprilisra ----- annyit

Pásztor János Tanyásnak adtam költsön 10 ft. v. cz.

[33. oldal]

Az 1850^{dik} évi Nov. 1° 1851^{dik} évi Nov 1^{is} tanyásnak fogadtatott a' parochialis földre e következő feltételek mellett: Pásztor János.

1. Minden hónapra kap. 2 véka lisztet. 3 font szalonnát. és 2½ font sót.
2. Egész esztendőre egy pár csizmát neki és egy pár csizmát felességének lódborból.

Kukoriczát kap kapálásra 3^{dból}

3. A' mit ő fog természeteni. abból felit kap. főzőléket.

4. Aratáskor fog vagy pénzért, vagy részből dolgozni.

De ellenben köteles lesz.

1. A' márhának télen által, és ha ott kint volna nyáron is gondját viselni.

Ugy szinte

2. Apró jószagnak u.m. pujkának csirkének s'at. szinte gondját viselni.

3. A szántás vetésnél ugy szinte minden féle ültetéseknel és egyéb ki-sebb munkák mellett díjnélkül segíteni.

[34. oldal]

Kmetko Pálnak adtam költsön 10 ft. p. f. 1850^{dik} évi November 13^{án}.

Timar György Bjelynek adtam költsön 10 ft. v. cz. Mart. 1:

Mészáros Györgynek eladtam 3 Köb. búzát p 9 ft. tartozik érte 27 ft.

April. 26. Tomka Pál maradt nekem adós 3 köből búzáért p 9 ft =
összesen 27 ftot. v. cz.

Majus 2^m Tomka Pál nmaradt nekem adós 8 ft. 6 köből búzáért = 48 ft. v. cz.

Majus 2^{án} Czók Mihály maradt nekem ados p 8 ft 6 köből búzáért = 48-
ft. v. cz. erre azomban adott foglalót 1 ft. 15 xr. v. cz.

Maj. 9^{án} Varga Mártonnak maradt adós 7 köből búzáért p 8 ft. = 56 ftot v. cz.

Maj. 9. Csók Mihály maradt nekem adós búzáért 1 ft. 20 xr. v. cz.

[35. oldal]

Hogy én alól írott mai napon Tiszt. Jeszenszky Károly Lelkész Úrtól
20 pengő ezüst forintot költsön vettem fel, olly formán, hogy azokat

f. e.⁸⁹ April 1st napjaig vissza fizetem: ezennel elősmérem, kiadván ezen idicieglenes Kötelező Levelet

M. Berényben Febr. 22. 1851.

Cernagy Gergő

Ki van fizetve

Előttem: Föllari Samuel

Engel Lipot Szarvasi kereskedőnek 81 köb. és 2 véka ketszeres búzát 9 ft. 30 xr. kaptam érte 774 ft 15 xr V. Cz. April 1st 1852 évben.

[36. oldal]

Gyaraki János kocsis 1851^{dik} évi 1st Január napjától. 1851^{dik} Dec. 31^{is} a' fizetése: 60 ft. v. cz. egy posztóból újjas kabát, két pár csizma

Ezen fizetéséből kivett

1. April 2. Egy pár új csizmat 4 ft. 30 xr.	
2. April 5. Kész pénzben -----	2. ft. 30.
3. April 20. Kész pénzben -----	8. ft. xr.
4. Maj. 29. Kész pénzben -----	2. ft. 30. xr.
5. Jun. Egy új ujas kabát 14 ft. 30 xr.	
6. Jul. 18. csizmára kész pénz -----	4. ft.
7. Aug 15 kész pénz -----	2. ft. 30.
8. Sept. 26. kész pénz -----	15. ft.
9. Okt. 6. Lakadalmára -----	5. ft.
10. Oct. 22. Rebékért fizettem a' boltban -----	3. ft.
11. Oct. 29. Egy pár csizma 4 ft. 30 xr.	
12. Dec. 3. Kész pénzben -----	7 ft.
	49 ft. 30 xr.
13. Dec. 31. Kész pénzben -----	10 30
Kifizettetett összesen	60 ft. -

⁸⁹ f. e. = folyó esztendő.

[37. oldal]

Lajosnak adtam költsön 1851.^{ben}

1. többször apródonként -----	20. ft.v. cz.
2. april. 23. Házbért fizettem érte -----	25. ft. v. cz.
3. April. 30. Megyeri árendát ⁹⁰ 4 darab marhájáért	12. ft. v. cz.
4. Majus 1 ^{én} Szalonára dtam neki	60. ft. v. cz.
5. Maj. 5. Kötelekre adtam -----	4. ft. 50. xr. v. cz.
6. Maj. 10. Túróci Útra adtam -----	100. ft. v. cz.
7. Maj. 28. Adó -----	5. ft. 25. xr. v. cz.
8. Maj. 28. Kerékjártó kontó ⁹¹ -----	7 ft. 25. xr. v. cz.
9. Jun. 9. A' Csikósnak 4 darab lóért p 21 xr.	1 ft. 24. xr.
10. Sept. 25. Megyeri arendat 4 darabmarhaért.	9 ft.
Női szabónak varásért ---	5 ft.
Harangozónak Gábor esizmaja talpaltatásáért	30. xr.
Okt. 12. Adó -----	5. 25
----- Öszveg -----	243. 34. xr.

Kivan fizetve:

[38. oldal]

1851. Maj. 15^{kén} Adós maradtam én alól írott Tiszt. Lelkész Úrnak 5-köböl búzáért p 8 ft. 40 ft. V. Cz. mellyeket 7hét mulva megfizetem. Lazsly Pál
1851. Maj. 15. en alólirott szinte anyival maradtam adós, ugyan azon feltétel alatt. 40 ft. v. cz. Konjar Pál
- Ki van fizetve ----- Lazsly Pál

⁹⁰ árenda = bérlet, bérlemény, bérleti díj.

⁹¹ kontó = hitel, hitelcédula.

Lajosnak van nálam letéve

32. ft. V. Cz.

Ebből kiadtam

1.	Káposztára -----	2. ft.	30. xr.
2.	Készpénzben -----	7. ft.	30.
3.	Gyógyszertári Kontót fizettem	3. ft.	37. xr.
4.	Czipőre -----	2. ft.	
5.	Fűzékre ⁹² -----	2. ft.	30. xr.
6.	Jan. 31. Tűzékre -----	3. ft.	45. xr.
7.	Febr. 11. Zabra adtam -----	6. ft.	30. xr.
8.	Békési vásárba adtam -----	12. ft.	30. xr.
		41. ft.	2.

[39. oldal]

Az 1851 ^{dik} évi termés	hány köből volt vetve?	hány kereszt lett?	hány vontató	hány köből	hány kas
I. <u>A Parochialis Két fertály</u>	az egész	az egész	az egész	fele	
1. A Szalási föld:					
a. búza -----	3.	45.		13	
b. árpa -----	-	-	6	-	
c. bükköny széna -----	-	-	3		
d. kukoricza -----	-	-	-	-	56
2. Az Ugar föld:					
a. búza -----	3	48		16	
b. kukoricza -----					
II. tulajdon földön 1½ fertály					
1. A Szalási föld::					
a. búza -----	3⅞	48.		13⅞	
b. zab széna -----			4		
c. kukoricza ----					54
2. az Ugar föld:					
a. búza -----	2⅞	44½		14.	
b. kukoricza					56

⁹² Fűzék = élelmiszer, főzés.

[40. oldal]

Az 1850/1^{dik} évi Búza Deputatum.

tiszta kétszeres
búza

A Curator ⁹³ -adott:		
— Sept. 30 ^m -----	-12 ³ / ₈ :	-64 ⁴ / ₈ :
— Octob. 20 ^m -----	-13:	-37:
— Nov. 1 ^m -----		-10:
— Nov. 8 ^m . -----	-	-6 ³ / ₈ :
— Nov. 8 ^m -----	-	-2:
	25 ³ / ₈	129 ⁶ / ₈ :

Lajos árpájaért kaptam

1. Magyar tanító adott 4 köbölért ---- 36 ft.
2. Narczis adott ---- 6 köbölért. ----- 48 ft ----
84

[41. oldal]

_____ Lajos tartozik nekem _____	váltóban
	ft. ----- xr.
1. Az 1850/1 ^{ik} évi föld árendából -----	100. ----- =
2. Mézestől vett zabra adtam -----	6. ----- =
3. Keréjártó kontót fizettem April. 25. -----	13. ----- =
4. Gulyába kihajtott tinóért fizettem ---	4. ----- =
5. a nőszabónál fizettem a Kontót ---	11. ----- 12.
6. Széna vételre adtam ---	20. -----
7. [téves sorszám, nincs szöveg]	

⁹³ Curator = egyházgondnok.

8. Jul. 8. Az földarendabeli vinculumra ⁹⁴ fiztettem 41 f. 10. xr. miután azonban az eladott szekérért bejött 40 ft. nálam maradott tehát a' nevezett vinculumra adtam csak	1. ft. 10. xr.
9. Aug. 4. Csizmára adtam	12. ft. 30. xr.
10. Aug. 28. Váradi útra melly azonban elmaradt.	12. ft. 30.
11. Sptemb. Az Acsai útra	50. .ft.
	2. 30.
	5.
Kifizettetett Oct. 1. 852.	237. 52.

[42. oldal]

1852^{dik} évi Jan. 1^{étől} egy esztendőre kocsisnak fogadtam: Száz János e' következő bér mellett.

1. Kész pénzben- - - - - 60 ft. V. Cz.
2. Két pár csizma
3. két pár fehér ruha
4. Egy felöltő /:ujas:/
5. Egy kalap
6. Egy szekér szalma

Egy fertály évre		
1., -----	15	
Csizma -----	2	15
fehér ruha -----	2	30
ujas kabát -----	3	30
kalap -----	1.	
szalma -----	1.	
	25	15

⁹⁴ vinculum = tartozás.

[43. oldal]

Búzáat vettem a Kurátortól 1851/52dik évre

1. Malint György adott	1½ vékát
2. Gazso István -----	4 vékát
3. Kotzka György -----	1 vékát
4. d ^o Kurátortól pénzben	10 köbl 1 vék. és ½ vékát.
5. d ^o természetben ----	<u>28. köből</u>
Összesen egy fertályévre	40. köből angaria ⁹⁵
6. Azonkívül --- -----	3 köblet /:Sándor öcsém számára:/
Sept. -----	7 köb. 1 véka
Octob. 3. -----	103 - 3

[44. oldal]

Nagy Tiszt. Placsko Ist. Esperes Úrtól kaptam

1. Kátet ⁹⁶ példány -----	120.
2. Kemény Úr hozott -----	30.
3. Jan. 9. Esperes Úr hozott ---	23.
4. Sebjan Curator hozott ---	<u>47.</u>
Összesen -----	220. példány
eddég kivan fizetve	
5. A' szarvasi foisk. jubileum alkalm. 75. példány	
6. 1852 Nov. 12. magam hoztam 25 példányt	
eddég kivan fizetve aug. 4.	
7. 1853. Septben Esperes Úr hozott. 25 példányt 1 ^{ső} kötet.	
8. 1853. Octob. 3. Kemény Pál Úr hozott 25 példányt	2 ^{dik} kötet
9. 1853. Oct. 21. kaptam --- --- --- ---	30 1 ^{ső} kötetből
10. 1853. Oct. 21. kaptam -----	27. 2 ^{dik} kötetet
11. 1854 Mart. 15. kaptam Rabbatot	3 kötetet. 2 ^{dik} Rész
12. 1855 Martz 15 kaptam. -----	14. 1 Rész
13. d ^o d ^o -----	24 2 ^{dik} Rész 30 xros
14. d ^o d ^o -----	<u>12 2^{dik} Rész 35 xros</u>
<u>Kivan fizetve</u>	

⁹⁵ angaria = fizetési részlet.

⁹⁶ Káte = *káté*, katekizmus, a Biblia rövid foglalata kérdés-felelet formájában, a lelkészek, a tanítók és a nép számára.

[45. oldal]

Esperes Urnak fizettem a' Kátékért

1. 1851. Szarvasi Gyűlés alkalmával --- --- ---- 50. ft.
2. 1852. Szarvasi vásárkor Lebjan által küldtem --- 25. ft.
3. 1852 Oct. 31. a' főiskai jubil. alkalmával ----- 25. ft.
4. 1953. Aug. 4. a' nagylaki gyűlésen adtam ----- 50 ftot
5. 1854 Martz. 15 fizettem ---- 50 ftot v. cz.
6. 1855. Octob. 16^{án} fizettem ---- 26. ft. 12 x. vcz

[46. oldal]

1852^{dik} évi Martius 20^{kától} fogadtam kocsisnak Huszka Istvánt. 10. váltóftnyi havi bérert.

Ezen béréből kivett:

1. Békési vásárkor -----	10. ft.
2. Martiusban --- -----	5. ft.
3. April-----8. -----	5 ft.
4. Egy licitacióra ⁹⁷ Majusban -----	5 ft.
5. Gyulai vásárban -----	20. ft.
6. Junius 13 ^{án} -----	5. ft.
7. Sept. -----	2 ft. 45 xr
8. Sept. 26. Békési vásárra -----	15 ft.
9. d ^o d ^o -----	5 ft.
10. A temető asásáért -----	- 45. xr.
11. Egy adósnak kifizetésére -- -----	8. ft.
12. Dec. 12. Kalapra való -----	6. ft.
	<hr/>
	Öszvesen 87 30
Jan. 9. Kész pénzben -----	2 30
	<hr/>
	Öszves 90 ft. -

⁹⁷ licitacio = árverés.

[47. oldal]

az 1852 évi termés	Vontató	Kereszt	Köből	Kas
<u>I. a paroch. 2 fertály föld</u>				
1. a Szálás				
1. búza -----		38	23¾	
2. kukorica -----	-	-	-	76
3. bükköny széna -----	4			
4. lohere széna -----	1			
2. Ugar				
1. búza -----		48	12	
2. kukorica -----	-	-	-	81
3. Félhalmi egész sessio utáni rétből ----	6.			
<u>II. tulajdon két fertály földben</u>				
1. Sály feles adott.				
a. a' Szálásból				
búza -----	12 és	18.	6¾	
zab -----	-	-	1¾	
árpa -----				
széna -----	2			
b. az Ugarból 1. kukorica -----				
2. búza -----	-	27	7¾	36
2. Etzethy				
a. Szálásból -----	-.	13	3	
búza				
b. az Ugarból -----	-	10	2¼	38
3, Félhalmi réti széna -----	6.			
a Belenczéresből				
Széna -----	4			
Köles -----	-	-	3	
Köles szalma	2			

[48. oldal]

Bednár János maradt adós nekem búzárt 5. ft. 30. xr. V. Cz.1852. Aug. 18.

1852dik évi October 1^{én} letett nálam Lajos, a Török Sz Miklósi földarából
1300 ft. v. cz.

Ebből kiadtam

1. Varság Jánosnak arendából első negyedét Oct. 3. --- ---	70 ft. 52. xr.
2. A gulyabeli marháért -----	4 ft.
3. A szabónak, a téli kabat gallérja csinálásáért.	2 ft. 30.
4. Octob. 18. Acsára menetelkor -----	1000 ft.v. cz.
	1077 f. 22 xr.

már ha – 1300 ftból lehuzatik

	1077 ft 22 xr.
Marad	222 ft. 38 xr.
Mindenféle vett dol-	
gokért --- ---- ----	352
Öszvesen ---- ---- ----	574 ft. 38 xr.
fizettem	74 ft. 38
adós maradtam	500 ft. = váltó czéd.

[49. oldal]

Sály György felesemnek adtam kölesön 1852. October 23^m ---- 50 ft. v. cz.
vissza fizette

if. Pásztor tanyásomnak adtam az árok ásására

1. Kész pénzben csizmára -----	5. ft. v. cz.
2. Kész pénzben csizmára és sóra -----	10. ft. v. cz.
3. Ágybért fizettem -----	20 xr.
4. Kifizettem érte a' disznó ólért -----	8 ft.
<u>5. Fizetésébe adtam 2 vécá lisztet</u>	

Aug. 13. Pásztor tanyás maradt adós 2 ft. 50 xr. v. cz.

fizettem érte ágybért. 50 xr. v. cz.

adtam néki búzára 2 ft. v. cz.

[50. oldal]

Lajostól átvettem zabot 23 köblet.

Borgula Pálnak adtam költsön újévig 35. ft. v. cz.

———— ki van fizetve

Mrška Jánosnak adtam kölcsön új évig 30. ft. v. cz.

ki van fizetve

Dec. 21. adtam költsön Szarvaszky levélhordónak 8. ftot v. cz.

1853. Febr. 9^{én} adtam költsön Toth G. Györgynek 3 ftot ezüst pénzbe

———— kifizette

Kadár György vett pelyvát 18 ftért v. cz. fizetett 1 ft. v. cz.

Feldmüllernek eladtam 174 kéve csutkát p 1 garas

[51. oldal]

<u>Lajos testvéremnek tartozom</u>	Valto	czéd
	ft	wr
1. Mindenféle által vett holmiért ---- ----	500.	
2. Eladott búzájáért 3 köből 3 véka p 5 ft pp ----	46.	37½
3. Savolt a ló árából fizetett -----	75.	
4. bükköny és szalma boglyáért.-----	90.	
5. A' kocsi és gyeplőért. -----	100.	
6. Bonyhay Úr fizetett Aug. 1 ^{én} , 1853 ^{ba} kamatot ---	88.	

[53. oldal]

Az esp- pénztár számára kaptam 1853^{bn} a múlt évre elkésett fizetéseket:

1. A MBERényi Német Egyház Jan 8 Agent -----	15 ft.	51 xr.
2. Oertel Ferenc kamatot Jan 15 ^{én} -----	18 ft	15 xr.
3. A Szemlak Egyházi küldött Jan 15 ^{én} -----	210. ft v. cz.	
4. Kiadás a esp. levéltár szekrény reparálása -----	2 ft.	pengő

Sept. Off.¹⁰⁰ 4^{34/5} xr.

[54. oldal]

Bevétel

az esp. pénztár 1853. pengőben	ft.	xr.
1. Tavalyi maradvány kötelezvénybe	1428.	
kész pénzbe	17	23 ^{3/5}
2. Jan. 8 ^{én} MBERényi Német Egyház Cath. Ag. ¹⁰¹ 1852 ^{ic}	6	20 ^{2/5}
3. Jan. 15. Oertel Ferenc kamatot -----	7	18.
4. A' Szemlaki Német Egyház kamatot Jan. 15 ^{én}	84.	

[55. oldal]

Kiadás

Az esp. Pénztár Kiadása	ft.	xr.
1. Jan 20 ^{én} az esp. levéltár szekrény reparálásért ----	2.	-
2. Bene Vilmosnak Kamutra Jan. 27. -----	100	-

¹⁰⁰ Off. = offertórium, felajánlás.

¹⁰¹ Cath. Ag. = Cathedralicum Agens, az egyházszek képviselőjének fizetésére beszedett összeg. Mária Terézia állította fel a Cathedralicum intézményét, amelynek képviselője (ágense) közvetített az evangélikus egyház és a felső királyi hatóság, a Helytartótanács között. Jogi képviseletet látott el.

[56. oldal]

1853 April 29^{én} meghátatott Lizi kancza.

1853 Martz. 30. Kadár György maradt adós egy egy üsző borjuért 18 ftal

V. Cz. f. e. Junius 24^{én} megfizetendővel.

1853 Maj. 25^{én} megellett a' Sárga kancza.

1853 Junius 3^{án} megfolyatott a' fiatal tehén.

1853^{énn} adtam tanyásnak fizetésén kívül

1. 2 vftot a' helységházánál adósagot fizetni:

2. 2 vftot sóra-

4 ft öszvesen. ez a' bargadáért [burgundia] beszámíttatott:

— 50 VXR fizettem érte az ágybért.

4 ft. 50 xr. vez. öszvesen

ledolgozta

[57. oldal]

if Pásztor János tanyásnak a' bére 1853^{énn} évi Sz. György napjától 1854^{énn} évi Szt. György napjáig:

1. Három köből búza őrléssel:

2. egy pár eszima.

3. minden féle veteményeknek mellyeket ő fog munkálni, fele

4. egy kender föld.

5. Egy kocsi fűtő szalma.

Kapott

1. Maj. hónapba ----- két véka búzát:

2. Jún. 4. csizmára adtam 3 ftot, későbbben 2 ft /:kivan fizetve:

3. Jún. 7. ----- két véka búzát:

4. Jún. 25. két véka búzát

5. Jul. 23. két véka búzát

6. Jan. 21. két véka búzát

7. Febr két véka búzát.

[58. oldal]

A' Parochialis szálás föld felméréstvé 1853dik évi Aprilis hónapban, talál-
tatott annak szélessége a' szarvasi országút mellett ----- 119¾ öll.
a' tulsó vége pedig 113¼ öll.

Tulajdon háztelkem tesz 396 □ öll.

Tulajdon lapos földem tesz 995 □ öll.

mellynek szélessége -16⁷/₁₂ öll

d^o hossza -----60 öll.

s' fekszik 344^{dik}_számtul 345^{ig}

Parochiális lapos föld fekszik 343^{dik} számtól 344^{ig}.

tesz 1390 □ öll.

Ennek szélessége 23¼ öll.

hossza -- 60 öll.

[59. oldal]

Adtam költsön három hétre 1835 Jun 15^{én} Fabian Andrásnak 10 ftot p pénzben.

Sipos.... kétszer 80 = 160 ft.

Borgula adott foglalót 28 pengő forintot. 10 köböl búzára p 5 p ft kétszeres

Nigrinyi Pál felesnek ajánlkozott.

Pénztárnoki levelezés 1854.

1. Jan. 6. írtam Esperes Urnak hogy a' számadások készek.

2. Jan. 6. írtam Kollár János urnak hogy vár 200 pft kiadandó.

3. Jan. 31^{én} írtam Kollár János urnak, Mért nem jön pénzéért?
 4. Febr. 16. Valasztottam Kollár János urnak: hogy kell a' kötelezvényeket szerkeszteni.

1855^k évben

1. Jan. 30. Kolár János Urnak írtam: hogy küldje el a' kamatokat!
 2. Febr. 4. Esperesnek: hogy a' számadások halasztassanak tavaszig.
 3. Mart. 15. Esperesnek hogy húsvét után, Szarvason fogom számadásaimat a' választmányának által adni megvizsgálás végett.
 4. Apr. 17. Esp Urnak: hogy Szarvasra nem mehetek. hánem Orosház Gyülesre elhozom számadásaimat.

[60. oldal]

1853^{dik} évi termés. A Paroch. földben.

A száláson. Búza Paulo: 73 kereszt. 11²/₈ köből.

d^o Vida: 84 kereszt 12²/₈ köből.

Árpa: Paulo: 12 kis vontató

3 köből

d^o d^o 4 nagy vontató

d^o Vida:-- 14 vontató.

4²/₈ köből

d^o d^o 12. d^o

Zab: Paulo: -- 12. d^o 8 köből

Vida: --- 12. 8²/₈ köb.

Kukorica: Paulo: --- 63 kas

Vida: ---- 54 kas

Az Ugarban búza Paulo 63 kereszt 16²/₈ köből

búza Vida ---- 65. kereszt 12 köből.

Belenczéresben búza --- ---- 76 kereszt. ---10 köb.

zab ----- 50. d^o 12⁶/₈

széna 6 vontató vagy boglya

sarju 2 d^o d^o

[61. oldal]

A belenczéresi földet adtam felébe if. Fabián Jánosnak.

1854^{dik} év

Liza kancza meghágotott April 10.

az Öreg fehér tehén megfolyatott maj. 8^{an} megellett Febr. 18.

az Öreg barna tehén megfolyatott Jun. 3^{an}

A fiatal tehén megfolyatott Junius 7^{en}.

üsző _____ megellett ---- 1855 Febr. 16.

1855.

S. Jul. 10^{en} Esperes Urnak: hogy a' földvári Egyháznak adok pénzt, ha lesz,
's menyit és mikor kell Pestre küldeni a' Cath. Ag.?

[62. oldal]

Huszka István Kocsis bére egy évre 140 ft váltó czéd. és egy véka ala
kenderföld.

Ezen béréből kivett:

	ft	valto	xr
1. Jan. 23-----	2	30	
2. Jan. 27 -----	12	30.	
3. Februar 20 -----	20.		
4. békési vásárkor -----	5.	15	
5. April 7 ^{en} -----	2.	30.	
6. Majusban egy véka búza -----	5.	-	
7. d ^o egy véka kukorica -----	3.	15	
8. Maj. 28. Kész pénz -----	5.		
9. Jun. 12. kész pénzben -----	25.	-	
10. Szept. 11. Kész pénzben -----	25. f.		
11. Sept. 11. Kész pénzben -----	1 ft.		

[63. oldal]

Dinnye földet vettek

1. Braun Márton	1.
2. Stefán Márton	1.
3. Kulkich János	1.
4. Skorka János	1.
5. Virág János	1.
6. Kozár Pál	1.
7. Benko	1.
8. .	
9. feleseim	3.
10. .	
11. Zayacz harangozó	1.

Hf. Fabian János letett nálam Antal testvére pénzéből 140 pftot Aprilisba 1854 kamat nélkül. ————— által adtam

[64. oldal]

Én Jeszenszky Károly
1854^{dik} April 25^{én} adtam költsön Hegedűs Jánosnak 60 ftkat pengőben,
rövid időre: ezt elismerem

Hegedűs Janos M.K.

Vissza fizette

Én alól írott elősmérem, hogy mai napon Tiszt. Jeszenszky Károly Úrtól
50 ftkat az az Ötven forintokat ezüst pénzben költsön fel vettem melly-
öszevet mai naptól számítandó két hét múlva köteles vagyok vissza-
fizetni. Mezőberényben April 27^{én} 1854.

vissza fizette

Tott György

Vida Pálnak adtam költsön 1854 Julius 5^{én} 12 ftot pengőben

————— vissza adta

Nigrinyj Kovátsnak előlegeztem munkára 11 pengő forintot 1854 Jul 21.

[65. oldal]

Pásztor János kapott 1854^k évre

1. Aprilisban 2 véka búzát.
2. Majusban 2 véka búzát
3. d^o — 2. véka búza
4. Egy pár esizmára 6 vftot:
— 1 véka búzát
5. Junius 7^{en}-adtam 2 véka
6. Adtam költsön -----/:burgundiaért:/ 10 ftot v. cz.
7. Novemb. 20. adtam neki 2 ft. 30 xrt. munkaért
8. Jan. 22. két véka búzát:
Kivan fizetve

Liza kancza meghágattatott 1855 Apr. 12.

[66. oldal]

Antal testvérem számára felvettem a' kamatot 1854 Jul. 20^{án} --- 48 ftot pengőben.

Zolnay Jánost fogadtam felesnek.

Füchsel Urnak adtam búzát

1. 7¼ köb. p 10 ft ----- 75 ft.
2. 10 köb. p 10 ft 48 ---- 18 ft.
3. 9¼ köb. p 11 ft 30 xr. 100 ft 37½ xr.
— 26 k ¼ ----- 293 ft 37½ xr.
— Conto levonatik ----- 65 ft 33¼
— Marad ----- 228 ft 4 xr. pp

[67. oldal]

Az 1854^{dik} évi termés a' paroch. földön

A' Száláson

búza: Vida 58 kereszt. 12 köből 3 véka.
Nigrinyi 54 kereszt. 14 köb. 2 véka.
kukoricza: Vida
300 véka öszvesen
Nigrinyi

Az Ugarban

Vida: Zab. 38 vontato, adott nekem 17 köb. 2. véka
Nigrinyi: Zab 20 vontató adott nekem 8 köb.
Apra. 4. Vontató ----- 5 köb. 2. vék.

Belenczéresből kaptam búzát 14 köblöt
zabot 6 köb. 3 vékát
szénát. 3 kocsit

[68. oldal]

1854. Oct. 5^{én} kocsisnak f. évi új évig. 40 vfrért. és két köből őrlésért,

Adamcsok Jánost:

Kapott

foglalóbúl

1. November 12^{én} ----- 2. 40
2. Jan. 2. ----- 12. ft 50 xr.

Ballaj János adott foglalót — 10 ft pp

d^e pénzt ----- 40. ft.

----- fizetett öszvesen 50. ft. pp

----- Adós maradt ----- 70 ftal p p

vitt ----- 6 köb. búzát. p 10 pft

ismét vitt ----- 6 köb. búzát is p 10 ft p p

----- Öszvesen 12 köb.

Barz György adott. 12 köből búzára p 10 ft pp. melyet elisvitt.

1. foglalót ----- 10 ft.

2. 1855 Febr. 27 ----- 90. ft pp. -----

öszvesen fizetett — 100 ft. pp.

Adós maradt 20 ftal pp. Kivan fizetve.

[69. oldal]

Hogy én alól írott 1854^{dik} évi September 9^{én} Tiszt Jeszenszky Károly
lelkész úrtól költsön felvettem 40 ftot pengő pénzben, melyet e folyó
évben vissza fizetni ígérek. azt ezennel bizonyítom és elősmérem.
MBerényben Sept 9^{én} 1854.

Benko János mk¹⁰²

ki van fizetve

1854 Decemb 18^{án} adtam költsön rövid időre Nigrinyi Pál fesemnek 10
ftot pengőben:

1855. Jan 20. adtam Szakáts Mihálynak az esp. pénztárból 40 ftot pengő-
ben költsön:

1855. Jan. 21. adtam költsön Tóth Mártonnak az esp. pénztárból:

[70. oldal]

1855^{dik} évi Jan: 1^{től} Dec. 31^{ig} fogadtam Kocsinak

Paulovits Jánost gömör megyeit. 160 váltó forintokért.

<u>Kapott:</u>	ft	xr	
	váltóban		
1. Martius 26 ^{án} -----	10.		
Aprilisban -----	-	1.	
Máj. 1 ^{én} -----		3.	
Maj 28		2 f.	30 x
Junius. 23. -----	7 ft.	30. xr.	

¹⁰² mk = maga kezével, saját kezű aláírás.

Sept. 25. békési vásárban -----	5 ft. v. cz.	
Octob. 10. kész pénzben -----	50 ft. v. cz	
Oct 27. kész pénzben -----	4 ft. v. cz.	
Novemb. 4. kész pénzben -----	20 ft. v. cz.	
Dec. 8. Kész pénzben -----	1 ft.	
Dec. 31. kész pénz az orgonara -----	2 ft.	30
	Öszvesen	106 ft. 30.
Dec. 31. adtam neki -----	3.	30
Jan. 1. adtam neki kamatra -----		50
	Öszvesen	160 ft. xr.

[71. oldal]

1854^k évi Dec. 20 fizettem Sebjan János Curátor által a' Községházán Orsz. adóból előlegezve 4 ftot pp.

1855. Febr. 19 ismét fizettem adótt 4 ft. pp.

April 30 fizettem utak csinálására. 1 ft, 36 kr. pp.

[72. oldal]

Lajos testvérem pénze

	1854	pengőbe
		ft. xr.
1. Boldis Jánosnál -----		100
2. Szenteszky Györgynél -----		40.
3. Lavotta Józsefnél -----		120.
4. Bonyhay Úrnál -----		240.
	Öszvesen	500 ft.
Dec. 31. Lavotta vissza fizetett a' tőkéből -----		60 ft.
Maradt tőke -----		440 ft.

1854^k évben kamatot fizettek

1. Bonyhay Úr Aug. 1^{én} 14 ft. 24 kr.

2. Lavotta. Dec. 31^{én} 5 58

Öszvesen 20 ft. 22 xr. pp.

8. Hurta András 1 fizetet
9. Bezeg István 1 fizetet
10. Nemezc András 1. fizetett
11. Zsenitz Dániel. 1. fizetett
12. Krccsmárik Daniel 1. fizetett
13. if. Kazar Pál
14. ör. Kazar Pál
15. Paulik Andras
16. Kemény Pál Úr

[75. oldal]

17. Feleseknék	3.
18. Nekem	3.
19. Tilari	1 fizetet
20. Peteritsné,	1 fizetett
Berenyine	2 fizetett
Cserven János	1 fizetett.
Szarvaszky pótlás	1.
Benyosvsvszky Pál	1. fizetett
ör. Hurta.	1 fizetett
Breznyik	

[76. oldal]

Pásztor János tanyás kapott 1855^k évre

1. April 23^{án} Egy köből búzát
 2. Máj 20. egy pár csizmara 7 ft. 30 xr. V. Cz.
 3. Junius 9^{án} két véka búzát.
 4. Julius 16^{án} egy véka búzát
 5. Julius 10^{án} egy véka búzát
 - 6 Oct. 3. adtam neki költsön 1ftot pengőben.
 7. Novemb. 3 adtam neki az utolsó búzát 1 köblöt.
-

Vettem a' tanyástól burgunkát ¹⁰³	3 pftért.	
fizettem érte a' Cantornak	4 pftot két véka búzáért	
azonkívül ágybért két évre	40 xr pft	
És így többet fizette	1 ft.	40 xr. pp.
azon kívül 3. Octoberben adtam neki		
költsön-----	1 ft.	pp
a tanyás tartozik nekem	2 ft.	40 xr. pp.
Jan. 7 ^{én} adtam költsön	1 ft.	
összesen	3 ft	40 xr.

[77. oldal]

Tüchfel Úrnal van nekem kamat fejében 5 ft. 12 kr. pp

1855. Julius 6 ^{án} nálam letett öreg Kolpaszky Susana	200 ftot. pengőben.
----- ebből kiadtam 1855 Julius 24. Benko Jánosnak	52 fot pengőben.
----- Ismét adtam Gyomára Sept 16 ^{án}	48 ftot p.p.
----- 1855 Nov. 8 ^{án} adtam a' Gyulai fiának	20 ft. pp.
----- d ^o d ^o ismét annak	80 ft. pp.

[78. oldal]

1855^{dik} évi termés a' paroch. földön

A tanya földön volt:

Nigrinyinek búza	62 keresztje	15 köb
Zolnaynak	56 = d ^o	13 köböl
Az Ugarban búza		
Nigrinyinek ----	34. =	6 köb.
Zolnaynak -----	39 =	8 köb.
A' Belenczéresi földben	26 vontató búza	
Összesen	217 kereszt és vontató búza.	

¹⁰³ burgunka = burgundiai marharépa, takarmány.

A szálásból Zab:

Nigrinyi = 8. köb. 1 véka

Zolnay = 10. köb.

Belenczéresben búza: 26 vontató = 6 köből

Kukoricza

I. A' szálásból

1. Nigrinyi adott 75 kast

2. Zolnay d^o 73. kast

II. Az Ugarból

1. Nigrinyi --- -- 67. kast

2. Zolnay ----- 75. kast

[79. oldal]

Feleseknék fogadtam 1855/6 évre paroch. két fertályra és a' belenczéresi földre. Adok nekik az egészre 2 köből búzamatot. Madarász János, és Boldis György.

[80. oldal]

1855 October 16^{án} hoztam Szarvasról

1. Kátéből 1^{részik} ----- 50 példányt

2. d^o d^o rabat^{10⁴} 5 példány

3. 1855 Oct. 27^{én} hozattam 2^k résziből 50

4. Sept. 6. 1856 ---- 100 példány

^{10⁴} rabat = egyházi kiadvány.

[81. oldal]

a Kátékért fizettem

1. Oct. 27^{én} ----- 26 ftot V. Cz
2. Sept. 6^{án} 1856 fizettem 26 ftot V. Cz

[82. oldal]

buzát vettem per 8 ft. pp

1. Zuba János 5 köb fizetett 10 pftot. a' többit fizeti f. e. Deczemb. 5.
2. Koritár----- 7 köb Es fizetett 5 köbölért 40 pftot
3. Hrivnák János 5 köböl
4. Varga Márton 5 köb

1855. November 9^{án} adtam költsön rövid időre 40 ftot pp. Martincsek Jánosnak. Vida volt felesem és társának adtam 11 köböl búzát 8 ft. pp. melyért nem fizettek. Vida eddig maradt 2 pftol.

Velky Pálnak adtam költsön 40 ftot pp. 1855^{évi} Nov. 24^{én}.

if. Kazar Pálnak adtam rövid időre költsön 10 pftot 1856 Febr 4^{én}.

Králik Mihálynak adtam 1856 Mar. 8^{án} József napjáig 100 pftot 24t.

[83. oldal]

1. 1856 Aprilis 3^m. Fabian János 647^{évi} házszám alatt maradt adós 2 köböl buzáért 34 váltó forinttal, melyet Majus 3^{is} köteles megfizetni (-fizetett 17 ftot. adós maradt meg 17^{évi}.-)
2. April 4. Prozok János 4 Köbölre fizetett 40 vftot adós maradt 27 vftal April 25^{is}---
3. April 7 Id Madarász Pál maradt adós 2 köböl buzáért April 28^{is} 34 váltó ftal.
4. April 11^{én} 856 Bobál György egy köbölért 17 ftal maradt adós Maj 1^{is}.
5. April. 24^{én} 856. Boldis Pál 2 köbölért adós maradt 34 vfttal. egy hónapra.
6. April. 25. 856. Gyuritz János 2 köbölért 34 ft. vált. marad adós 1. hónapra.
7. April 25. 856. Hajkó András 1. köbölért. 17 ftal marad adós 1, hónapra /: Maj. 19^{én} fizetett erre 12 ft. 30 xr. V. Cz.:/

[84. oldal]

Hochfelder József szabónak adtam ki az első szobát 1856^{di} évi Szt György napjától 1857 Sz György napjáig 50 Váto forintért.

8. April 25. 856. Abelouszky György 2 köbölre fizetett 10 Vftot. adós maradt 24 fttal 3 hetre. ismét fizetett 14 Vftot. maradt 10 vft. kifizette.
9. April 25. 856. Nigrinyi Pál 1 köbölért adós maradt 17 Vfttal pünkösdig.
10. April 25. 856 Polják Pál 1. köbölért adós maradt 17 Vftal pünkösdig.
11. April. 26. 856. Mojzsis Márton 1 köbölért adós maradt 17 fttal Jun. 24^{is}
12. April 26. 856. Mojzsis János 1 köbölért adós maradt 17 vftat 1 hónapig.
13. April. 28^{is} 856. Etzethy György 2 köbölért adós maradt 34 Vftal Julius utoljáig. =

[85. oldal]

Pásztor János tanyás kapott 1856/7^{di} évre:

1. April. 28 ^{is} búzát -----	3 vékát.
2. Jun. 1. buzát. -----	1. vékát
3. Jun. 8. pénzt esizmara 8 ftot vez. d ^o -----	1. vékát
4. Nov. 3. egyh. adó -----	1. véka
5. Jan. 21. búzá -----	2 véka
6. Mart. 28 ^{is} búza -----	2 véka
7. April. 29. búza -----	2 véka

Pásztor János tanyás Junius 19^{en} ----- két napi kaszálás él egy napi gyűjtés lerovatás adóságából ----- adó maradt ----- 8. vftal.

Ebből lerovott 2½ napi kaszálás által ----- 2 ft 30 xr

----- Maradt adós ----- 5 ft 30 xr Vcz.

Ehez adtam neki Nov. 10^{en} ----- 2 ft 30 xr

----- Öszvesen ----- 8 ft.

Ebből levonatott burgundiáért¹⁰⁵ ----- 5 ft

----- Marad 3 ft. vez.

¹⁰⁵ burgundia = marharépa, takarmány.

[86. oldal]

14. Aprilis 29. 856 Prozoň János 2 vékáért adós maradt. 8 ft. 30 xr. V. Jun. 24^{is}. Klenovszky Györgynél lakik.
15. April. 29. 856. Gubis András 1 vékáért adós marad 4 ft. 15 xr. Vez. Jun. 24^{is} - Lakik Velky Mártonnal.
16. April. 30. 856 I Irivnák D. 1 köbölért 17 Vftal maradt adós Jun. 24^{is}. ---
17. Maj. 2^{is} - 856. Szenteszky György 2 köbölért adós maradt 34 Vfttal Junius 24^{is} -
18. Maj. 8. 856. Sziratzky György 1 köbölért adós maradt 17 Vfttal. Sz Mihály napjáig. ---
19. Kokavetz György 1 köböl buzáért 17 fttal és 1 köböl kukoriczáért 10 fttal VCz. adós maradt Jun. 24^{is} =
20. Károlyi András 1 köb és 2 véka búzáért 25 ft. 30 xral és 2 véka kukoriczáért 5 Vftal maradt adós Jun. 24^{is} -
21. Maj. 14. Toman János 1. köb. búzáért 17 vftal adós maradt. Jun. végéig.

[87. oldal]

22. Maj. 14. Szolár Márton 1 köböl búzára adott 8 ft. 30 xr fizetett, 's ugyan anyival adós maradt Jun. 24^{is}.
23. Maj 14 Szolar Pal 1 köb búzára adott 3 Vftot. 12 fttal maradt adós Jun. 24^{is} -
24. Maj. 14. Madarász 2 véka búzáért fizetett 8ft. 30 xr. vez.
25. Maj. 14. Mihálik Pál 2 véka búzáért adott 3 Vftot. adós maradt 5 ft 30 xral. Jun. 24^{is} -
26. Maj. 14. Matussovitz András 1. köb. búzáért. /:az enyimből:/ 17 Vftal adós maradt Jun. 24^{is} -
27. Maj. 15. Adamtsok /:Drasko:/ János 2 véka búzáért /:az enyimből:/ adós maradt 8 ft. 30 kral VCz. Jun. 24^{is} -
28. Mmáj. 15. Károlyi Márton 1 véka búzáért /:az enyimből:/ adós maradt 4 Vft. 15 kral. Jun. 24^{is} -
29. Maj. 15. S Toth György 1 köböl búzáért adós maradt 17 Vfttal. Jun. 24^{is}
30. Maj. 15. Poljak János 1 köböl búzáért adós maradt. 17 Vftal. Jun. 24^{is}.

[88. oldal]

31. Máj. 18. if Plavec I Pál 2 véka búzáért adós maradt 8 ft. 30 xr. V. Jun. 24^{is}
32. Máj. 18. Polyák Pál 1 köb. buzával adós maradt 17 Vftal Jul. 10^{is}.
33. Máj. 18. Pásztor Mátyás 2 véka búzáért 8 ft. 30 xr. adós maradt hónapig.
34. Máj. 18. Zuba János 1 köb. búzáért 17 Vftal adós maradt Jun 24^{is}.
35. 35. Máj. 19. Ondjk Pál 2 köb. búza 34 Vftal adós maradt Jun 24^{is}.
36. Máj. 19. Csernák János 2 köb. búza 34 Vftal adós maradt Jun. 24^{is}.
37. Máj. 29. Benyovszky György 1 köb. búza. 17 Vftal adós maradt Jun. 24^{is}.
38. Máj. 19. Hajko András 1 köb. búza 17 Vftal adós maradt Jun. 24^{is}.

[89. oldal]

39. Máj. 24^{én} Pusztay N. házsomszédom 1 köb. búzáért adós maradt 17 Vftal Jun. 24^{is}.
40. Máj. 28. Klement Pál 1 köb. buzáért adós maradt 17 vftal Jun. 24^{is}.
41. Prorok János 1 köb. búzáért adós maradt 17 vftal Julius 25^{is}.
Máj 31 Balás Jánosné maradt adós egy köből buzáért és két véka kukoritzáért Noveember utoljáig 21 f. 30 x. váltóban.

Junius 2^k Szarvasszki Pál maradt adós 2 véka búzáért Szeptember 29^{is} 8 f 30 x

— d^o — Kadár György két vékéért Szeptember 29^{is}. 8 f 30 x.

— d^o — Visnaj János egy köből buzáért maradt adós 17 vf. Szeptember 29^k.

— d^o — Nigrinyi Mártony egy köből buzáért maradt adós 17 vforintál
— Szeptember 29^k.

[90. oldal]

Junius 2. Tott Mártony két köből buzaert és egy köből Kukoritzært maradt adós Novemberig 43 vforintál.

Junius 2 Molnar Adam egy Köből buzaert maradt adós 17 vfor. Szeptember 29^k

Junius 2 Koritár György két véka búzát Junius 24 8 ft 30 xr.

— d^o — Koritar Adam két véka búzát Junius 24 8 ft 30 xr.

Jun. 1. Malint János adós maradt 4 ft. 30 xr. VCz.

9. Dec. 22. -----	-----	2	30.
10. d° d° -----	-----	-	15.
11. d° d° -----	-----	100 ft.	
12. d° d° -----	-----	22 ft.	
13. Febr. 8. -----	-----	2 ft -	30.
14. Mart. 9. -----	-----	13 ft.	25.
	Öszvesen	160 ft.	

[93. oldal]

Termés 1856^{dik} esztendőre a' paroch. földeken, adott feliben

I. A száláson volt

1. Madarász felesnek búzája 19 kereszt. --- 3 k. 3½ v.
d° kukorica—85 kas
2. Boldisnak d° 19. d° ----- 3 k. 3½ v.
d° kukorica – 89 kas
3. Zolnaynak ----- d° 33 d° ----- 6 k. 2 v.
d° --- ----- d° 3 vontató.
d° kukoricza ---- 84 kas.
d° d° az akolból---- 40 kas

II. Az ugarban

1. Madarásznak búzája- 16 kereszt --- 3 k. ½ v.
2. Boldisnak d° ----- 17½ d° ----- 2 k. 3½ v.
d° Kukoricza 78 kas.
3. Zolnaynak ----- d° --- 33. d°
d° Kukoricza 81 kas.

III. Belenczéresben

1. Madarásznak búzája 28 kereszt. ----- 8 k. 2. v.
d° d° 10 vontató
 2. Boldisnak d° 46 kereszt ---- 8 k. 3½ v.
d° d° 5 vontató.
-
- Öszvesen 211½ kereszt
18 vontató

Belenczéresi zab volt 9 köből.

IV. Felhalombúl Kukorica. 200 véka. széna 8 kocsi sarju 2 kocsi.

[94. oldal]

1. Király András feles tulajdon földemen 1856/7 év oltá: én költsön adom neki az egész búza magot úgy hogy azt nekem aratáskor vissza adja az ő részéből.
2. Lehotzky János feles a' paroch. 2 fertály földön; adok neki 2 köből búza vetést. –
3. Gallo János feles a' paroch. 2 fertály földön kap. 2 köből búza vetést.
4. Zolnay János feles a' félhalmi földön, Nem kap semmi vet-magot vetésnek. –

[95. oldal]

A Könyvkötő tartozik nekem Kalendáriumokért 16 ft. 30 xr pp.

Erre adott

1. A Kuratornak egy Tranosciust. ¹⁰⁶	3 ft. p.
2. Egy funebrált. ¹⁰⁷ -----	- 40 xr. pp.
3. Nekem egy magyar Slabikárt ¹⁰⁸ -----	- 20 xr. p.
4. Egy jegyzőkönyv -----	6
Öszvesen	9 ft. 40 xr. az Egyházé

Az én Munkám

1. Habikár ¹⁰⁹ -----	- 20 xr.
2. két könyv kötése -----	48.
	1 ft. 8 xr.

Adósága 5 ft. 52 xr.

12 könyveczke ---- -- 2 ft. 24 xr. pp.

24

48

3 ft 36.

Marad adós 2 ft. 16.

¹⁰⁶ Tranoscius = az általánosan használt, Tranoscius-féle evangélikus szlovák énekeskönyv.

¹⁰⁷ funebrált = halotti szertartáskönyv.

¹⁰⁸ Slabikár = szlovák evangélikus olvasókönyv.

¹⁰⁹ Habikár = szlovák evangélikus olvasókönyv.

[96. oldal]

Rp.¹¹⁰ Lóköhögés ellen

½ lat¹¹¹ hánytató borkő

3 Lat salamia só

3 Lat kénvirág

12 Lat glauber¹¹² só.

8 Lat fenyő mag.

Liszt és Víz a' mennyi elegendő nyelet készítésére.

Minden 2 – 3 órában két lapátkával, nyelére tenni.

Dr. Wagenfeld.

[97. oldal]

1856^{évk.} évi Junius 1^{vel} Lajos testvérem pénzéből maradt nálam 200 ft pp.

[98. oldal]

1857. Jan. 1^{vel} Dec. 31^{ig} fogadtam Kocsisnak Paulovits Jánost 160 Vtó ftért
és 1 pár csismaért.

Ebből kapott:	ft.	xr.
	<u>váltóba</u>	
1. Martiusban -----	6.	
2. Aprilis 5 ^{én} -----	7.	30.
egyszerre. /:postillaért ¹¹³		
3. Majusban -----	2.	30.
4. Maj. 4 ^{én} -----	1	15
5. Maj. 30. Egy pár csisma 8 ft. v. cz.		

¹¹⁰ Rp. = recept.

¹¹¹ lat = súlymértékegység, a font 1/32 része.

¹¹² glauber = glaubersó, gyógyító anyag.

¹¹³ postilla = szlovák egyházi énekeskönyv.

6. Jun. 15. békési vásárkor -----	5 ft.	
7. Julius 12. Kész pénzben	4 f válltoban	
8. Jul. 19. gyulai vásárkor. kész pénz -----	7 f.	30 xr. v.
9. Sept. 5 ^{én} kész pénz -----	16 ft.	v. cz.
10. Oct. 8. kész pénz -----	1	
	Öszvesen	60 ft. 41
11. Novem. 16 ----- kész pénz -----	2 ft.	30. xr.
12. Dec. 14. egy Naptár -----	-	37. xr.
búza 12 köből p 9 ft. -----	96 ft.	
	Öszvesen	159 ft. 48 xr
		12
	Öszvesen	160 ft.

[99. oldal]

1857^k évre fogadtam kapásnak Králik Ist. 6 véka búzáért 3 font szalonna és 6 font sóért.

Ebből kapott:

1. April 17^{én} Kész pénzt ----- 2 ft. 30 xrt V Cz
2. Maj: 14. búzát 3 vékát.
3. d^o szalonát 3 fontot
4. d^o sót 3 fontot.
5. Jun. 30. búzát --- 3 vékát
6. Oct. 28. kész pénz ----- 3 ft 30 xrt.
7. Nov. 16. burgundáért ----- - 38 xr. pengőben

[100. oldal]

1857^{ben} adtam búzát hitelben.

1. April. 7^{én} Turcsanyi Jánosnak csizmadia — 1 köb. 8 pftért Jun. 24^{is}-
2. Máj. 4^{én} Bobál Jánosnak /:Kosa Pál dohányosának:/ 1 köb. = 6 pft.
Sz Mihály napig
3. Maj. 4^{én} Kolár Mihály --- --- kifizette --- 1 köből 6 ft. Jun. 24^{is}.

4. Maj. 4 ^{én} Klement Márton ---	<u>kifizette</u> -----	5 véka 7 ft. 30 xr.	Jun. 24 ^{is}
5. Maj. 6. 465. Boldis Pál -----	-----	1. köb. — 6 ft.	pünkösdig
6. Maj. 6. Koritár György 1164. -----	-----	2. véka — 3 ft.	pünkösdig
7. Maj. 6. Boldis János 1168. -----	-----	2 véka — 3 ft	pünkösdi
8. Maj. 8. Szabó Gábor /:tartsai:/ -----	-----	1 köb. búza — 6 ft.	
— d ^o — d ^o — d ^o — kukoricza -----	-----	2 véka — 1 ft.	30 xr.
	fizetett 4 pftot		Jun. 25 ^{is} -
9. Maj. 8. Benko János -----	-----	1 köb búza 6 ft.	
— d ^o — d ^o — kukoricza -----	-----	1 köb. — 3 ft.	

[101. oldal]

10., Maj. 8. Pásztor Mátyás -----	búza —	1 véka 3 ft.	
11. -----	ör Pásztor János búza -----	1 véka 1 ft 30	
12. Máj 8. Zayatz János /:munkára:/	búza ---	1 véka	
13. Maj. 11. Bobál György 1181 ---	búza -----	1 köb. 3 ft	
14. Maj. 12. Szolár Pál —	búza -----	1 köb. 6 ft.	
15. Maj. 14. Kokavecz György 789 -----	-----	1½ köb búza 9 ft. pp.	
			Jun. 24 ^{is}
16., Maj. 19. B Plavec György Bjeli -----	-----	1 köb búza. 6 ft.	
17. Maj. 20. Mrška János 1135. -----	-----	1 köb. búza 6 ft.	
—	October 1 ^{én} fizetett 11 forintot		Jul. 1 ^{is}

[102. oldal]

18., Maj. 22. Özvegy Mrška Pálné	búza ----	1 véka 1 ft 30 xr	Jan. 24 ^{is}
19. Maj. 22. Hajko András —	búza -----	1 köből 6 ft	
	-----	búza 2 véka 3 ft. pp.	Jul. 30 ^{is}
20., Maj. 28. Plavec P Jánosné 1163	-----	2 köb búza 12 ft. pp	
		Szent Mihályig	
21, Jun. 3. Matassovits András 763.	búza -----	1 köből- 6 ft. pp	
22, Jun. 3. Szabó Lajos -----	-----	1 köből búza 6 ft.	
		Szent Mihályig	

23. Jun 3. Szakáts Mihály búza -----	1 köből 6 ft Szent Mihályig
24. Konetzni György -----	1 köblöt 6 f pp Szent Mihályig
25. Bobál Martány ----- lakik Bezeg Pálnál	1 köblöt 6 ft pp Szent Mihályig
26. Jun. 10. Vilym György -----	1 köb. búza 5 ft. 48 xr. pp

[103. oldal]

Pásztor János tányás 1857. April. 25^{ol} 1858. April. 24^{ig} 3 köb. búza, és egy pár csizma

Kapott

1. Csizma pénzt April. 29^{án} ----- 7 ftot. 30 xr. v cz
2. Jun. búza egy köből.
3. Jul. 3. búza két véka
4. Sept. 25. búza --- ----- két véka.
5. Nov. 3. árpa két véka
6. Dec. 16. árpa három véka.

Pásztor Jánosnak adtam költsön ----- 1 ftot V. Cz. Majus 16^{án}

Tavalyi adóssága --- ----- 3 ft. v cz.

Sept. 22. adtam neki költsön ----- 4 ftot V. cz.

[104. oldal]

27. Maj. 22. Nigrinyi Kovátsnak adtam 1 köb. kukoricat. 3 ft pp.

----- a Kontóba beszámítandó

28. A Jovan Péter 2 véka buzát 3 f pp

----- Kovats Martonnal lakik Sz mihály napig

----- 1164 szám

29. Gallo János felesemnek adtam költsön 1 köb búzát.

30. Lehotzky Jánosnak felesemnek d^r—d^r 2 köb. búzát.

[107. oldal]

Jul. 7. Simo János --- 2 véka búza ----- 2 ft. 42 xr. pp.
 Szt. Mihályig
 Jul. 7. Koriszár György 2 véka búza ----- 2 ft. 42 xr. pp
 Jul. 7. Pázsit Mihály két vékát ----- 6 ft 45 x váltóban
 ----- Czinkkallyki Jánosnal lakik ----- Sz. mihályig
 Jul. 8. Balás György egy köből búza ----- 3 f 45 x váltóban
 652. ----- Sz. mihályig
 Jul. 8. Lenhard János 2 köből ----- 6 ft 45 x váltóban
 Plavetz Andrásnál ----- Jul. 31re
 Jul. 13. Jávory György 2 véka búzát -- ----- 2 ft. 42 xr x pp
 ----- Jul. 31re
 Dec. 30. Plavetz T János ácsnak adtam költsön 3 pftot egy hétre
 Jan. 20. Molnar Adamnak adtam költsön egy hétre 5 ftot pp

[108–109. oldal] (29. kép)

Az 1857^{dik} évi termés

köből kas kocsi
 az egész termésnek fele

I. <u>A parochiális föld</u>			
1. <u>A száláson</u>			
1. <u>Gallo János feles</u> adott 2 fertályból			
búza-----	48½ kereszt. -- ---	4 ⁷ / ₈	13.
árpa-- ---	-----	18 rudas -----	6 ⁶ / ₈
zab -----	-----	3 vontató.	3 ⁵ / ₈
kukorica			- 30
2. <u>Lehotzky János feles</u> adott két fertályból			
búza -----	-----	52 kereszt	14
árpa -----	-----	14 rudas	4 ³ / ₈
zab -----	-----	-----	4
Kukorica			
<u>Széna és lóhere</u>			
első kaszálás -----	-----	-----	4.
második kaszálás -----	-----	-----	1.

2. <u>Az Ugaron</u>				
1.	Gallo feles adott			
	búza --- 47 kereszt. 5 ⁴ / ₈	11 ⁷ / ₈		
	kukorica			
2.	Lehotzky János adott			
	búza – 48 kereszt -----	10 ⁴ / ₈		
	kukorica.			
3.	A' kaszálót feliből kaszáltattam			
	's kaptam az én részemre -----			4
4.	a' belenczéresi föld			
	Boldis feles adott árpa 51 vontató	23 ³ / ₈		
	d° zab 28 vontató	14		
	Barz feles adott -- zab 20 kereszt	9		
	Nigrinyi feles adott zabszénát -----			2.
II. tulajdon földem 2 fertály				
1.	<u>a' száláson</u>			
	Király András feles búza 77 kereszt	16.		
	d° kukorica			
	Csernák feles ---			
	árpa 8 vontató --- --- ---	3 ⁶ / ₈		
	zab 19 kereszt	9 ² / ₈		
2.	<u>Az Ugar</u>			
	Király búza 23 ¹ / ₂ kereszt	6		
	kukorica			
	Csernák búza 39 kereszt	6 ⁶ / ₈		
	zab 24 kereszt	9 ⁶ / ₈		
3.	<u>a' kaszáló</u>			
III. tulajdon felhalmi 1 fertály földem.				
	Zolnay János feles adott búzát 63 kereszt 4 vontatot	20 ⁴ / ₈		
	Széna első kaszálás -----			11

Csernák vissza adta a' költsön vett 1⁴/₈ köb. búzát
 Király ----- 9⁴/₈ köb. b.

[110. oldal]

647 Fabian András maradt adós 20 ftal pp. 5 köb. búzáért egy hétig.

	váltóban	
	ft.	x.
Vilym János dolgozott.		
1. két kaput repar és köpenyre. kontó Fuchselől	12	
két kaput reparálása -----	6	
az előti munka -----	3	
köpenyeg -----	1.	

[111. oldal]

	váltóban	
	ft.	xr.
Vilym János kapott hitelben 4 köb búzát. = -----	33.	-
kapott költsön kész pénzt. -----	30 ft.	

1858 Dec. 24^{ben} ledolgozta adóságát egészen, úgy hogy még 5 váltó forint maradt nálam az ő javára.

1859 April. 23^{kán} Vilym Jánosnak javára maradt nálam 6 váltó forint. –
d^o egy nadrágért ----- 2 ft. 30 kr. váltó

[112. oldal]

Tótt G. Mártontól vettem fel foglalót 5 pftot 3⁴/₈ köből búzára p' 3 ft 48xr. pp

Kaszáltak

Pronk János	2 nap	48 xr.
Antalík Pál	2 nap	48 xr.
F..... György	2 nap	48 xr.

Pronk János adósága vólt				9 ft. pp
Ebből levonatik:				
Körösásáért	2 ft.	24. kr.		
1857. Apr. búza rostalasért	-	40 kr.		
1858. Jun. 2 napi kaszálás	-	48 kr.		
	összesen	3 ft.	52 kr. -	3 ft. 52 kr.
			24	
Marad adóság.	4 ft	16	5 ft. 8 xr. pp.kr.pp. ¹¹⁴	
1858. Nov. 1. Prorok marad még adós	-----	----	-	24

[113. oldal]

1858^k évi Jan. 1^{tel} fogadtam egy évre kocsisnak Lehotzky Pált. 110 valto forintért.

Kapott

1. Februar 20 ^{án}	-----	-----	10 ftot. v.cz.
2. Maj. 8.	-----	-----	10 ft. v.cz.
3. Jul. 18. a gyulai vásárba	-----	-----	7 ft. 30 k.
4. Novemb. 30. kész pénz	-----	-----	10 ft. v.cz.
	Öszves		37 ft 30 xr
5. 1859. Jan. 6. kész pénz	-----	-----	-
6. kapott 22 ft. 30 Kr. V.Cz.			
7. Januarban. 12 ft. 30 Kr. V. Cz.			
8. Febr. 18. 5 ft. v.cz.			
9. Mart 20. 5 ft. v.cz.			
10. Apr. 15. 10 ft. v.cz.			
11. Apr. 27. két malatzért 5 ft. v. .cz.			
12. Julius 27. kész pénz 6 ft v. cz.			
13. Sept. 3. kész pénz 5 kis ft vagyis 11. ft. 53 kr. V. Cz.			
14. Sept. 29. kész pénz 1 ft V. Cz.			
	78	53	

¹¹⁴ xr. pp.kr.pp. = krajcár pengő.

[114. oldal]

Az 1858^k évben vettek búzát hitelben.

1. Mart. 27. Visnyai János 622 .2 köb. búzéért 3 ft xr. -----	6 ft	24 k.
2. April. 12 ^{én} Plavec Pál építőnek 1 köb. -----	3 ft.	13 xr.
3. Maj. 3 ^{én} Benyovszky Pál 2 vékáért -----	1 ft.	36 xr.
4. Maj. 4. Kolár János 2 köb. búzára adott 5 pftot, adós maradt	1 ft.	24 xr.
5. Maj. 12. Mihalik /:Matus Pálnál a' temető mellett:/ 1 vékát	-	42 xr.
6. Maj. 14. Lenkan János ---- 2 véka -----	1 ft.	42 kr.
7. Jun. 9. Bornay Mih. 6 köb. -----	21 ft.	36 xr.
8. Jul. 1 ^{én} Pronk Janos 1 vékát -----	1 ft	12. k.
9. Jul. 1. Antalik Pál 1 vékát -----	1 ft.	12.

Antalik adósága összesen 1858 ^{ba}	3 ft.	54 kr.
Ebből levonatik 1858. 3 napi kaszalas és gyűjtés	1.	12. Kr.
	Marad	2. ft. 42.

Ebből ismét levonatik Körös ásás 1858		
másfél nap p 36 kr. -----	54	kr.
1858 Nov. 1. marad még adós	1 ft.	48 kr.

[115. oldal]

Králik János kápas 1858^k évben kapott

1. búzát		
2. szalonnát 6 font		
3. Jun.19 ^{én} kész pénzt -----	1 ft.	pengő
4. d ^o Egy kapát.		
5. kész pénz Árpára -----	-	38 Kr. pp
6. Ágybér -----	-	48 Kr.
7. kész pénz -----	-	28 Kr.

Turcsányi János csismadia adósága volt 1858 ^{ban}	4. ft.	
Ebből levonatik Körös ásásért -----	1 ft.	48 Kr.
1858 Nov. marad még adós	2 ft.	12 Kr.

[116. oldal]

Pásztor János dohányosnak adtam
1858^k évre.

1. April. 28 ^{án} búzát két köblöt. melynek egyike pénzbe számítatik --	9 ft. v.cz.
2. Maj. 11. kész pénz -----	1 ft. v.cz.
3. Maj. 16. kész pénzben -----	10 ft. v.cz.
4. Jun. 6. kész pénz -----	2 ft. 30 xr. v.cz.
5. Jun. 28 ^{án} búza egy köből -----	14 ft. v.cz.
6. Aug. 13. kész pénz -----	9 ft. v.cz.
7. Sept. 10 ^{án} kész pénzben -----	15 ft. v.cz.
8. Sept. 10. búza 4 köb p 13 ft. -----	52 ft. v.cz.
9. Oct. 26 ^{án} kész pénz -----	2 ft 30 kr.
10. Nov. 2. kész pénzben - -----	5 ft. -
11. Nov. 8. kész pénz ágybér -----	2 ft.
12. és egyh. adó 1 véka búza -----	2 ft. 45.
13. Dec. 25. kész pénz -----	5 v.cz.
14. Dec 31 kész pénzben -----	2 ft.
	<hr/>
	131. ft. 45

[117. oldal]

Pásztor János adott a' tehén árából
Aug. 15^{én} ----- 9 ftot v.cz.

d^o a bőrért ---- 18 ft. v.cz.

[118–119. oldal]

Az 1858^k évi termés

köből kas kocsi
az egész termésnek fele

az egész termés átaljában

<u>I, A Parochialis föld.</u>			
1. <u>a' száláson</u>			
Gallo János fele adott $\frac{3}{4}$ után			
búza 32 kereszt -----	6.		
árpa 3 vontató -----	$2\frac{6}{8}$		
zab 3 vontató -----	$3\frac{3}{8}$		
kukorica -----	-	50	
Lehotzky János feles adott $\frac{2}{4}$ után			
búza 38 kereszt -----	$7\frac{7}{8}$		
kukorica -----	-	79	
2. <u>az Ugarban</u>			
Gallo búzát 42 kereszt -----			
d ^o kukoricát -----	-	79.	
Lehotzky búzát 38 kereszt -----			
d ^o kukoricát -----	-	63.	
<u>Széna: a' nyilasból első kaszálás</u> -----	-	-	4.
----- Lohere a' száláson -----	-	-	1.
Dohány, a' száláson 4 hold után			
3. <u>belenczéresi földben</u>			
5 hold lóhere első kaszálás -----			
2½ hold zab			
3 hold árpa 28 vontató. -----	19		
<u>II. Tulajdon földön két fertály.</u>			
A száláson			
búza -----	8.		
zab -----	$5\frac{4}{8}$		
Kukorica			
<u>III. Tulajdon földön félhalmi $\frac{1}{4}$</u>			
árpa -----	9.		
zab -----	3.		
széna első kaszálás -----	-		3.

[120. oldal]

1859 Jan. 8^{kán} adtam kölcsön 10 pengő forintot Salkovitz Sámuelnek a hónap végéig.

1859^k évre átengedtem a Barz Pálnak felesleges legelőmet a' Kerekiben 6½ nagy darab marha alá valót 19 és 30 két Valto Czéd. első nyíraskor fizetendő.

Lehotzky János Kotsis kapott: 1858 és 1859^k évre

1. Áttétel -----	116 ft. 23 kr. V. cz.
2. Oct. 15 ^{ka} -----	3 ft. - V. cz.
3. Nov. 28 ^{ka} búzát 5 köb p 5 ft. újja - - -	59 ft. 31 kr. V. cz.
4. ----- Csutka 125 kéve p 1 garas ---- -	6 ft. 15 kr. V. cz.
Öszvesen	185 f. 9
Dec, 31.	34 ft. 51
Öszvesen	220 ft.

[121. oldal]

Králik János kapásnak fogadtatott.

Kötelessége, a' szőlőskertet egészen meg munkálni kivévén a' kötéshez, és metzéshez adok neki segítséget. 1859^k évbe

Ezért:

1. fog az én kerti hazamban lakni.
 2. kap. 10 véka búzát, 10 font szalonnát.
 3. a' természetű zöltségéből kap mindenből felét.
-

Kapott.

1. Febr. 18. kész pénzben. 4 ftot Valtóban
2. Jul. 25. kész pénzben ----- 2 ft 30 kr. V. cz.
3. Augusztusban 10 font szalonna és tíz font só.
4. Sept. 10 véka búza
5. Nov. 14 kész pénzben ---- ----- 3 ft. 30.

1859^k évi Oct. 19^{kén} előlegezés dohányra Pásztor Jánosnál, beszámítván a' biztosítási pénzt

91 ft 26. kr. Vcz.

Ehez adtam neki még

Oct. 25^{kén} 3 köb búzát p 11 ft 54 kr.----- 35 ft. 42 kr. Vcz.

Nov. 12. kész pénzben ----- 5 ft. vagyis 2 új ft - Vcz.

Nov. 16. kész pénz ágyber ----- 2 ft. v.cz.

Jan. 28. kész pénz ----- 7 ft. 30 xr. váltóba

[124. oldal]

Búzáért adósok.

1. Lenhad János 2 vékáért 3 ft 50 xr. új pénzben.

2. Gubás János 1 vékáért 1 ft. 75 kr.

3. Mladonitzky felesemnek adtam költsön 4. köblöt. vissza adta.

4. Varga Györgynek adtam költsön 2 vékát. vissza adta.

5. Tott G. Mártonnak adtam költsön 1. köblöt.

Gallo adott 5 véka kaparékot

----- 3 köb. 3 vékaban az Ugarból

Mladonitzky adott zabot 9 köb 1 vékát

----- 3 vékával tartozik

Mladonitzky adott a' szálásából búzát 6. köb 1 vékát.

----- ismét----- 8 köb.

Lehotzky adott 5 köb. 2 vékát ----- 2 köb.

6 1

10 3

14 köb. kukoriczát kimertem Marmorsteinnek.

[125. oldal]

1859 ^k évi termés				tulajdon földem			
	Kereszt	Vontató	Köböl		Kereszt	Vontató	Köböl
1, Paroch		-		<u>Szaláson</u>			
Szálás				búza	60	-	16.
<u>Gallo</u>				zab -	28	-	10.
búza	33	-	8	Ugarban			
				<u>búza</u>	42.	-	9 ⁴ / ₈
Cselovszky	53	-	12 ⁴ / ₈				
zab	24	-	7				
Lehotzky	43.	-	10 ⁶ / ₈	<u>Felhalmi egy fertály.</u>			
				köles---	10.	-	1 ² / ₈
				árpa----	-	6	2 ² / ₈
				zab	11	1.	6.
				vadrepce -	10.	-	- ² / ₈
<u>Ugar búza</u>		kapar	1 ² / ₈				
Gallo	48.	-	7 ⁴ / ₈				
Cselovszky	27						
			6 ⁶ / ₈				
Lehotzky	21.	kapar.	2				
<u>Belenczér.</u>							
búza -	26.	7	6.				
árpa --	-	24.	7				

[126. oldal]

Marmorstein adós maradt nekem a búzáért

46 ft. 50 xr. új pénzben
 fizetett 26 ft. 50 xr.
 maradt adóság 10 ftal új pénzben

Zolnay Pál szomszédomnak adtam 1859 Oct. 16^{án} költsön rövid időre 10 ftot 50 xrt új pénzben és 1 köből búza.=

Okt. 21. Paulik András harangozónak adtam költsön 3 új forintot. fizetett 2 ftot.

Nov. 10. Paulovits Mihálynak adtam költsön rövid időre 5 ftot austr. ért.

1860. Jan. 19^{kén} Paulik harangozónak adtam ismét költsön 2 ftot osztr. p.

127. oldal]

Vilym János adós nekem

1. kész pénzben -----	6 ft.	v. cz.
2. egy köből búza		
3. Jun. 19 ^e 1860 egy köb. búzáért -----	14 ft.	v. cz.
4. lakadalmára adtam neki -----	15 ft.	v. cz.
5. 1861 Mart.8 adtam neki derecski útra -----	12 ft.	30 xr. v. cz.

Vilym János dolgozott nekem:

1. egy új kaput gallér ----- 5 ft. v. cz.

eddig leszen fizetve:

Vilym János 1861.

1. Jun. 24 ^{én} adtam neki 1 köb. búzát	új pénzben
erre fizetett ő nekem	8 ft.
	5 ftot
marad adós	3 ftal.

Ebből ledolgozott.

1. egy magy. nadragot vart --- ----- 1 ft. 20 xr.

[128. oldal]

Lehotzky Pál szolgál kapott 1859^k évre

Konetsny András vett kélt boglya lóhere szénát a laposban 35 ftért austr. ért.

Erre adott 5 pftot austr. ért. és 30 ftot köteles f. évi Februar végén lefizetni.

Lehotzky Janosnak adtam el szenát az tanyán 6 boglyát, 42 ft. austr. ért. mellyet tavasszal fog letenni.

1860 pril 18^{kén} adtam költsön rövid időre Plavetz T. Paler ácsnak 4 ftot. austr.

— April 19^{kén} adtam költsön Kakutsi belenzéresi csósznek 1 ftot. austr.

— April. 20^{án} adtam hitelbe Debnar Andrásnak 1 köböl búzát 7 ftért austr. =

— April 26. Cselovszky Pál maradt adós szenáért 4 ft. austr.

[129 oldal]

Marmostein vet 18 köb zabot p 2 ft 5 kr. austr. ért.

Erről adott 1. foglalót 5 ft. 75 krt.

2, adott 25 ft. -

adott összesen — 30 ft. 75 kr. austr.

adós maradt — 6 ft. 15 kral.

Az 1859^k évi dohányért kaptam

Austr.

1. a' biztosító társulattól ----- 51 ft. ----

2. a' kincstártól előlegesre ----- 44 ft,

3. a' kincstártól dohány beváltáskor ----- 177 ft. 91 xr.

összesen ----- 272 ft. 91 xr.

Ezen összegnek fele az az 136 ft. 46 xr. jutott dohányosnak Pásztor Jánosnak. kinek is

1. előlegeztem 79 ft. 26 xrt.

2. kész pénz --- 57 ft. 20 xr.

Összesen 136 ft. 46 xr. Austr. értben.

[130. oldal]

Lehotzky Pál szolga 1860^k évre
kap 46 ft 20 krt Austr. ert.

Kapott:

1. Febr. 28 ^{kán} kendermag ---	-----	1. ft.
2. Mart. 21. kész pénz -----		1. ft.
3. Apr. 24. csutkát -----		1. ft.
4. Jul. 20 ^{ká} kész pénzt -----		3. ft.
5. Septemb. 15 ^{én} -----		4. ft.
6. Octob. 3. kész pénz /:talyicskára:/ ----		2. ft.
7. Nov. 2. kész pénz ----		5. ft.
8. ----- csutka ----		2. ft.
	összesen	19
9. kész pénz -----	-----	27. ft 20 xr
		27. ft. 20 xr.

[131. oldal]

Maj. 4^{kén} Gubis Pálnak adtam hitelbe véka búzát 11 ft. 50

----- Miháliknak adtam hitelbe 1 véka búzát:

Jul. 21. 860. adtam kölcsön Mladonitzky F. felesnek 2 ftot osztzr:

[132. oldal]

Pásztor János dohányosnak adtam 1860^k évre

	austr.	ért.
1. Aprilisban kész pénzt őrlésre -----	-	40 xr.
2. Jun. 8. kész pénzt őrlésre -----	-	40 xr.
3. ----- kukoricza két véka -----	2 ft.	-
4. Jun. 30. Egy köből búza -----	5 ft.	-
5. Aug. 11 ^{én} búzára kész pénz -----	12 ft.	-
6. Sept. 11. búza /:liszt:/ -----	1 ft	50 xr
7. Novemb.13. készpénz /:sóra:/ -----	5 ft.	-

8. Nov. 21. kész pénz /:ágybér:/	----	-----	-	84 xr.
9. Nov. 21. búza /:egyh. adó:/	----	-----	2 ft.	
		öszesen	29 f.	14

Dohány volt 3970 font. Ezért kaptunk 351 ft. 93 xr.

Ennek fele 175 ft. 97 xr. Ez kiadatott a dohány kertésznek.

[133. oldal]

Králik kápás bére az 1860^k évre

1. Kész pénz 10 váltó forint.
2. csizmára --- 7 ft. 30 xr. váltó.
3. só 10 font.
4. búza 10 véka
5. szalonna: 10 font

Ebből kapott

1. Majusban 10. font sót.
2. ----- 7 ft. 30 xr. váltó krt csizma pénz
3. Maj. 18. kész pénz 5 ft. váltóban.
4. Jul. 13. kész pén 2 ft. 30 xr. váltóban
5. Aug. egy véka búzát /:lisztet:/
6. ---- búza 3 véka
7. Oct. 24 búza 5 véka
8. Nov. 4. búza 1 véka /:egy. adó:/
9. Nov. 4. kész pénz 84 uj krajczár /:egyh. adó:/
10. Decemb. kész penz. 16 uj krajczár

[134. oldal]

Termés 1860^{dik} évben

a' föld és feles megnevezése	Kereszt	Vontató	Köböl	a' föld és feles megnevezése	Kereszt	Vontató	Köböl	Kocsi
1, Paroch Szálás föld				III. tulaj-don 2 fert. ¹¹⁷ szálás				
Gallo búza	80.	-	19 ⁴ / ₈	Mladonetzky búza	80.	-	17 ² / ₈	
árpa	-	6	5.	árpa	-	-	10 ² / ₈	
				zab	-	-	5.	
Cselouszky buza	38.	-	7 ² / ₈	IV. Ugar búza	48.	-	10 ⁴ / ₈	
és				kukorica				
Lehotzky	34.	-	8 ² / ₈	pasc. ¹¹⁸ árpa	-	7,	10 ⁴ / ₈	
II, Paroch Ugar				V Félhalom Zolnay,				
Gallo, búza	29.	-	6 ² / ₈	búza	89.	-	22 ² / ₈	
Lehotzky	29.	-	6.-	zab	-	-	4 ⁴ / ₈	
kukorica				VI, Belenczéres Boldis Kukorica	-	-	-	5.
Cselovszky búza	38.	-	6 ² / ₈	Lóhere eladatott 115 ftért				
Lehotzky búza	32.	-	5.	oszttr. pénz.				
kukorica								

¹¹⁷ fert. = fertály.

¹¹⁸ pasc. = pascuum, legelő.

[135. oldal]

Mladonitzky kapott előre 1 köb $2\frac{1}{2}$ véka búzát.

Gallo adott a' szalásból előre 8 köb. 3 vék. búzát.

Litavetz adott az ugarból előr 4 köb. búzát.

Gallo ismét ----- 8 köb 1 vékát

Zolnay búzát 4 köb. 1 vékát.

Lehotzky a szalástól 4. és 1 köbl előre.

Madonitzky a' szalástól 1 köb $2\frac{1}{2}$ véka

----- 5 köb.

előre adott nekem ---- 4 köb $2\frac{1}{2}$ vék.

kaparék ----- 1 köb. _____

-----ismét----- 5 ----- $1\frac{1}{2}$ véka ----- 3 véka jár neki előre

Penitska György vett szénát 25 ftért osztr.

----- Erre fizetett ----- 10 ftot.

Szlujkának adtam költsön 40 ftot osztr.

Én tartozom, neki a zongora órákért

1. Aprilis hónapra -- ----- 5 ft.

2. Majus hónapra ----- 5 ft.

3. Junius hónap ----- 5 ft.

4. Julius hónap ----- 5 ft

5. Aug 9. Sept. ----- 10

Adtam neki a selmeczi oskolára --- 1 ft.

adtam neki photogr.¹¹⁹ számára 3 ft. 50 xr.

arenda költség ---- 3 40 xr

30 xr 47 90

¹¹⁹ photogr. = photographia, fénykép.

[136. oldal]

Na biblim zustam podplatil

1. Vrbouszky János ----- 5 ft. osztr.
2. K. Madarász János ----- 5 ft. ---- No 614.
3. Turcsan Márton. -- 3 ft.
4. Králik András---- 3 ft.
5. Özvegy Madarász Pálné 3 ft.
6. if. Madarász Pál --- 3 ft.
7. Vrbouszky Márton - 2 ft.

[137. oldal]

Lehotzky Pál szolga 1861^k évben kapott

1. Martius 19^{én} kész pénzben ----- 12 ftot osztr.
 2. Jun 16, kész pénzben ----- 1 ft. osztr.
 3. Jun. 24. kész pénz /:geraditsu:/ 2 ft. 42 xr.
 4. Aug. 21^{én} kész pénz ----- 1 ft-. 20 xr.
 5. Sept. 28^{én} a' békési vásárba ----- 5 ft.
 6. Octob 12^{én} csismára 8 ftot.
 7. Octob 18. kész pénzben ----- 21 ft. ---
 8. Novemb. 17 kész pénz ----- 1 ft. ----
 9. Dec. 31-én kész pénz ----- 3 ft.
-
- Öszvesen 46 ft. 62 xr.

[138. oldal]

Králik Pál kapás 1861^k évi fizetése

1. April ----- kész pénz sóra ----- 1 ft. osztr.
2. Maj. 16. szalona ----- 10 fkat
3. Egy köből búza.

4. Jun. 15. kész pénz ----- 2 ft. osztr.
 5. --- egy kapa.
 6. October búza 6 véka.
 7. --- pénz az egyház. 1 ft. 80 k.
 8. Octob. 20 egy pár új csizma 5 ft.
 9. Dec. 5. kész pénz ----- - 20 kr.

[139. oldal]

Haán Lajostól költsön vett könyvek: 1861. Maj. 24^{én}

1. „Gyula hajdan és most.”
2. Békés, Csanád, Csongrád és Hont vármegyék leírása.” if. Palugyai Imre.
3. „Magyar Ország leírása.” Fényes Elek 1 rész.
4. „Collecte mea békesiensia.” Manuscriptum.
5. „Pamatuorti Malege Markovicze.” a’ szarvasi egyház protokolluma.¹²⁰

[140. oldal]

if. Pásztor János dohányosom hagyott itt 2 ft. 52 krt osztr. uj orgona adóra. Ebből fizettem, az utolsó 2 évre 1 ft. 34 krt. az előbbi két évre pg fizetem volt én magam érette ugyan anyit.

[141. oldal]

Kohut György adott által régiségeket és csontokat.

¹²⁰ protokollum = jegyzőkönyv, hálózatgyűjtemény.

[142. oldal]

1861^k évi termés

föld és feles	Kereszt	Vontató	Köböl	Kas	a föld és feles	Kereszt	Vontató	Köböl	Kas
I. a paroch szalás					III tulajd. földem <u>szalás</u>	kaparéék		-	6/8
Penitska	50½		16 ² / ₈		Mladonitzky				
búza	-	6	4 ² / ₈		búza ---	49	-	7 ² / ₈	
Árpa					árpa ---	-	6.	6 ² / ₈	
					zab ---	-	6.	8.	
					kukoricza				
					IV, <u>Ugar</u> búza	39	-	10 ² / ₈	
					kukoricza				
					pasc. arpa -		7.	5 ⁴ / ₈	
Gallo búza	73		22.		V, <u>Félhalmon</u>				
kaparéék					<u>Zolnay</u>				
búza	-		1 ² / ₈		búza -	74.	-	21.	
árpa -	-	6	4.		arpa	-	8	6.	
					széna		5		
II. paroch					kukoricza				
Ugar									
Penitska									
búza	35½	-	5 ² / ₈						
kaparéék			- ³ / ₈						
Gallo -			8 ⁴ / ₈		VI, Belenczéres				
búza	40	-						5.	

[143. oldal]

Gallo adott az ugarból előlegesen 7 köb. 2 véka.
 Penitska a² szalásból előzetesen 9 köb. 2 véka
 Gallo adott előlegesen a² szalásból 6 köb. 2 vékát.
 ----- ő kapott 1 vékát előre

Herzogshius; Lachta Altanburg

1° Prág
Lenkter Altenburg

[147. oldal]

Nemeth András vette a mokrai búzát p' 17 valto ft. adott. 8 ftot foglalot.

1. a mokrai búza 5 köből p' 6 ft. 80 kr = 34 ft. osztr.

2. árpa 1 köb. ½ véka p' 4 ft köble ----- 4 ft. 50.

3. kukorica 2½ véka p' 25 garas ---- --- 1 ft. 25.

-----,

Szuditzky Márton adott foglalót legelőre 2 ftot osztr.

1862. Febr. 8^{án} kapott 30 birkára valót p' 1 huszas

Erre adott Jun. 14^{én} 8 ftot osztr. értb.

[148. oldal]

Stelzner lakó. kivette a 2 szobát 1862^k Apr. 25^{től} kezdve, egy évre 24 ftért osztr.

A mult évből maradt adó 6 ft. osztr.

Ezen 6 ft a' szabó munka által lerovatott. 1862. Maj. 27^{én}

Szakács Mihálynak adtam költsön 8 ftot 60 xrt osztr. 1862. Apr. 23^{ig}

[149. oldal]

Paulovits Mihály 1862^k Jan. 1^{től} Dec. 31^{ig} fogadtatott mindenesnek, 40. ft. osztr. 1 pár csizma és 1 kocsi fűtő szalmáért.

Ebből kapott.

1. Mart. 8. /:az orgonára:/ -----	1 ft osztr.
2. Mart. 19. /:kenderföldre:/ -----	4 ft. 20 k. osztr.
3. Juniusban -----	1 ft.
4. Szeptember 2 -----	1 f
5. Sept 5 -----	1 ft.
6. Sept 15 -----	1 ft.
7. Sept. 17 egy levélbér recep ¹²² Prágába -----	- 35 kr.
8. Sept. 22. -----	4. ft.
9. Sept. 27. -----	1. ft. 60 xr.
10. Sept. 28 -----	10 ft. ----
11. Octob. 5. -----	7 ft. 20 xr.
	<hr/>
	Öszvesen 29 ft. 35 xr.
Dec. 31. -----	10 ft. 65 xr.
	<hr/>
	Öszvesen 40 ft. –
	és egy pár csizma

[150. oldal]

Zacharides Mihály adott foglalót a' Filéry házra 1 ftot.

1862. Maj. 18^{kán} megfolyatott a' Hegyes tehén.

Félhalmon 71 kereszt búza

----- 15 vontató,

arpa 16 vontató.

Mlad adott 5 köb. búzát 3 vékát

magának 5 k 2 vékát.

¹²² recep = küldemény.

[151. oldal]

Lehotzky Pál szőlőkapás 1862^k évre kap. 4 ftot. 10 font szalonát, 10 font sőt, 10 véka búzát egy pár csizmát -----

Kapott.

1. April. 14^{én} kész pénzben ----- 3 ftot. osztr.
2. Majus 3. 10 font szalonát
3. Majus 10 egy köből búzát
4. Junius 25 kész pénzben ----- 1 f. osztr.
5. Sz. 27 6 véka búza
6. Okt. 24. 1 font.
7. egy pár új csizma 4 ft. _____

[152. oldal]

Termés 1862

	Kereszt	Vontató	Köből		Kereszt	Vontató	Köből
I, A parochialis Száláson				III, Tulajdon föld Mladonetzky a száláson			
1. Ballás búza	57.	-	18 ⁴ / ₈	búza – árpa	22. -	3- 4	7 ⁴ / ₈ 6
2. Penitska	47.	-	14 ² / ₈	Az Ugarban búza	20.		4 ⁴ / ₈
Ugarban				A laposban búza	26.	-	7 ⁴ / ₈
1. Ballás búza	27.	-	8.				
2. Penitska búza --	25.	-	7.	IV, Félhalom búza --- árpa	31.	15. 19.	10 ⁶ / ₈
II. Bellenczérésbe búza --- árpa	37 ¹ / ₂ -	19	12 ⁶ / ₈				

[153. oldal]

Zacharides fizetett házbért fél évre 1862 Szt György naptól Sz. Mihály napjaig:

1. foglalót ---- - - - - - 1 ftot
2. Sept. 24^{en} - - - - - --- 9 ftot.

Pásztor Ferencz dohányos tartozik a' kurátornak 26 ft. 15 xr.
Mladonetzky felesnek adtam kölcsön 10 ftot osztr. 1863 Mart. 10^{is}.
Bjéli Plavetz Györgynek adtam kölcsön 2 ftot.

[154. oldal]

1862

Placszó kátéjából kaptam 24 példányt p' 20 xr.

fizetendő érte 4 ft. 80 kr. Kifizettem April. 3.

Szeberinyi Confirmandok¹²³ könyvetskéjéből 20 példányt p' 30 xr.

fizetendő érte 6 ft.

Szeberényinek kifizettem 1863^k évi eszt. számadáskor mindent, t.i. az előbbeni 20 példányt, és az újonnan vett 20 példányt is.

Placszo féle kátéből kaptam 1863 april 3.^{án} 24 példányt ezekért tartozom 4 ft. 40 xr.

[155. oldal]

1863/4.

Mladonitzky felesnek előlegeztem vetésre 4 köb. búzát, úgy hogy 2 köb-
löt az új termésből vissza fog nekem adni. Azonkívül adtam neki Költsön
vetésre: 2 köből árpát, 2 köből zabot, és 3 véka kukoriczát.

¹²³ Confirmandok = *konfirmáló*, evangélikus hitüket megerősítő fiatalok.

Boldis felesnek adtam vetésnek 2 köből búzát, úgy hogy 1 köblöt vissza fogadni, azon kívül adtam neki költsön árpát 3 köb. és 2 vékát a kereki földbe.

[156. oldal üres]

[157. oldal]

1864^k évben vettem költsön az államtól vetőmagot:

1. Árpát ----- 3 köb.
2. Zabot ----- 5 köb. 1 vék.
3. Kukoriczát ----- 3 köb.

Ismét:

4. Árpát ----- 2 köb.
5. Zabot ----- 3 köb.

Ismét Mladonitzky feles által

6. Zabot ----- 2 köb.
7. Kukoriczát ----- 1. köb.

Öszvesen 19 köb. 1 vékát.

[158. oldal üres]

	Kereszt	Vontató	Köböl
I. A parochialis tanyán			
1. búza -----	72	-	32
kaporék búza a tanyán -----	-	-	3
2. árpa -----	-	15.	29.
3. Kukoricza			
4. dohány			
II. A paroch. Ugarban			
1. búza -----	79½	-	21⅞
kaporék búza az ugarban -----	-	-	4⅞
2. Kukoricza			
III. Mladonitzky ¾ földön. a tanyán búza -----	39	-	-10⅞
kukoricza			
Az Ugarban ----- búza -----	41	-	9
vissza költsön	-	-	2
kukoricza.			
IV. Félhalmon			
repcze -----		101.	16.
búza -----		10.	15
széna -----		6.	
V. Belenczéres			
búza -----	33½	-	9
vissza adtam a kölcsön búzáért ----			1.
lóhere			
VI. A Kereki földben zab -----	56.	-	67.
köles -----	-	-	22.
Mladonitzky árpa -----	-	20.	19⅞
a vetésből vissza adtam	-	-	
köles -----	-	-	11.
VII. A laposi föld zabszéna	-	7	
A parochiális kaszálón széna -----		4.	
Mladonitzky adott szénát -----		1.	
A tanyai búzából kapott Lehotzky Pál részes 7½ vékát, mi is le leszén vonandó az egész búza mennyiségéből.			

[161–162. oldal üres]

[163. oldal]

1864^k évben

A Mberényi határban van:

1 régi szántó föld 11,694 cat. hold

2 legelőből lett szántó 6,434 „ „

öszvesen 18,128 cat. hold

Ebből őszi vetés volt 8000 hold; ennek átlagos termése 1864 évben 11 mérőjével számítva volt 88,000.- austr. m.

Árpa, zab, köles vetés 3500 hold; annak termése 14 mérőjével 49,000 austr. m.

Tengeri vetés volt 6000 hold; ezt 5 mérő szammal mérve 30,000 a. m.

Here vetés volt 8128 hold; ezt 16 mázsájával véve 10,048.

Rét van 1877 hold; ennek termése 8 mázsájával, 15,026 mázsa.

Az egyén fogyasztására átlagosan évenként számítható 4 mérő búza; és 2 mérő árpa tengeri.

És így 10,000 lelket számító Mberény községe évi fogyasztása

búza 40,000 a. mérő

árpa tengeri 20,000 a. mérő.

[164. oldal]

Az 1865^k évi termés

kocsi kereszt Kőből
Vontató

a parochialis föld.			
I. a tanyai földön búza 148. + 50 -----		198.	121%.
„ zabszéna -----	3.		
„ árokparti széna	1.		
„ Dohány 5000 □ öllön			
II. az Ugarban búza		58.	35%.
„ kukoricza			
III. a kaszálóban széna 1 ^{ső} kaszálás	5.		

Haza szállított	köb	köb
1. Vetésnek való Paulo féle búza ---	-	1
Ugari és Tanyai kaparéék -----	-	6.
<u>Lehotzky kapott részt</u>		
Kaparéék részes búzából ----- --	2 ² / ₅ .	
1, tisztából 2 köblöt		
2. Tiszta ---- részes búza --- -----	8.	
2. rozsozottból 4 köb.		
+ kivett részt -----	2.	
3, pénzben 1 köből		
3. d ^o d ^o -----	14 ² / ₅	
4. ráadás 1 véka		
4. rozsolts búza -----	2 ⁶ / ₅ .	
<u>5. ráadás 2 véka</u>		
5. Ugari -----	-	6.
tanyai vetni való -----	-	12.
a paroch. tanyán és ugarban		
6. tanyai vetésnek való -----	-	20 ⁴ / ₅ .
termett 157 köből búza.		
7. tanyai rozstot -----	20.	--
Ebből 7 köb. 2 vékát adtam		
8. d ^o d ^o -----	18 ⁴ / ₅	
a részesnek.		
9. d ^o d ^o -----	13 ⁴ / ₅	
10. Ugari -----	-	8 ⁴ / ₅
11. Ugari -----	-	15 ⁶ / ₅
12. Mosásra vétetett --- (ugari) --	3 ⁴ / ₅	(2 ⁴ / ₅)

[165. oldal]

1865^k évi termés

Kocsi Kereszt Kőből
Vontato

saját $\frac{3}{4}$ földmön. (8 k. 6 $\frac{1}{2}$ %) kaparék	-	-	2 $\frac{2}{8}$
I. a' tanyai földön búza 28 tisztá; 34 kétszer		62	16, $\frac{4}{8}$
„ árpa -----			7 $\frac{5}{8}$
„ zab -----			9 $\frac{4}{8}$
„ kukoricza.			
II. az ugarban búza		36.	9 $\frac{3}{8}$
„ kukoricza			
III. a' kaszálóban széna 1 st kaszálás	2		
IV. a laposban búza ----		20 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{8}$
ugari és laposi kaparék -----	-	-	1 $\frac{4}{8}$

Mladonitzky feles adott ezen $\frac{3}{4}$ földből.

1. búzát 36 köblöt
2. árpát 7 $\frac{5}{8}$ köbl.
3. zabot 9 $\frac{4}{8}$ köbl.

[166. oldal]

1865^k évi termés

Kocsi Kereszt Kőből
Vontató

saját félhalmi $\frac{1}{4}$ földön			
Búza 7 k. 2 v.		35	14 $\frac{4}{8}$
Árpa	7		10 $\frac{6}{8}$.
Széna 1 st kaszálás Belenczére ás újtemető melleti paroch. föld.	4.		
Belenczéresben búza	17		8 $\frac{3}{8}$
„ árpa			8.
„ kukoricza			8.
„ kukoricza			
„ Lóhereszéna 1 st kaszálás	2.		
„ Lóhere 2 ^k kaszálás			
„ Lóhere 3 ^k kaszálás			

Boldis feles adott félhalmi, belenczéresi, és új temetőbeli földből.

1. búzát 41³/₈ köblöt
2. árpát 18³/₈ köbl.

[167. oldal]

1865^k évi termés

Kocsi Kereszt Köből
Vontató

	Kocsi Vontató	Kereszt	Köből
Az új temető melletti legelő föld Búza		44	18 ³ / ₈
Lóhere 1 ^{ső} kaszálás	3.		
Lóhere 2 ^k kaszálás	4.		
Lóhere 3 kaszálás			
Saját Kereki földön. Búza		300	167.

1 40 kereszt 23 köb	9 szekér 11. v.
2 ----- 10	10 d ^o 7.
3, ----- 17	<u>11 kepe¹²⁴ 8.</u>
4, ----- 18	Öszves 26. 1 --
5 ----- 18	----- 140 3 --
6 ----- 17	Öszv 167 köb.
7 ----- 18	
8 ----- 12 + 3 v.	
9 ----- 7	
Öszves 148. 3 v.	

¹²⁴ kepe = búzakeresztrakás.

[168. oldal]

Az 1865^k évi búza termés

kaptam

1. a paroch. tanya és ugarból -----	157 kőb.
2. saját $\frac{2}{8}$ föld, tanya és ugarból	36. kőb.
3. Félhalom, Belenczéres és újtemető	41. kőb.
4. Kereki -----	167 kőb
ugyan ott részesek kaptak ---	16. kőb
5. Öszves rosta allj ----- „	10 kőb.
Öszvesen	417 kőb
rosta allj	- 10. kőb.

Ebből adtam

1. Kereki részesnek	16 kőb.
2. paroch. tanya részesnek	7 kőb. 2 vék.
3. villásnak ---- -----	3 kőb.
Öszvesen	26 kőb.

[169 oldal]

1865. Sept. 20^{kán} maradt a magtárban saját termésemből 161 $\frac{7}{8}$ kőb. búza.

Az 1864/5^k évi búza deputatumból kaptam:

1. az első félévre -----	82 köblöt
2. a 2 ^k Angariából	
1. kétszerest -----	10 köblöt
2. őrőknek 1863 ^k . évre -----	1 kőb. 1 $\frac{2}{8}$ vékát
3. Villásomnak tiszta ---	3 kőb.
4. Kapásnak tiszta -----	1 kőb.
kapásnak kétszeres -----	1 kőb 2. véka
5. Okt. 11. Lehotzky doh. ¹²⁵ és Valentinyinek együtt kétszeres	4 kőb.

¹²⁵ doh. = dohányos.

6. Valentinyinek magának kétszeres	1 köb. 1 véka
Okt. 14. Adamtsok és Molnárnak	
kétszeres -----	4 köb.
Molnárnak magának kétszeres	- 3 véka.
Nov. 1. a szarvasi alumn. ¹²⁶ kétszeresből	- 3 véka.
csősznek belenczeresi -----	<u>2 véka.</u>
Nov. kocsisnak tiszta búza -----	9 köb.

[170. oldal]

Zuba Pálnak

a kereki kútására adtam 1866 maj. 28. adtam:

1. foglalót--- ----	5 ftot	Jeszenszky 27 ft	95.
2. Jun 3.	10 ftot	Brosik	23 53
3. Jun. 10.	20 ftot	Szljuka	11 77
Összesen	35 ftot.	Összesen	63 25
4. Kurátornak kútgémért	1 ft.		
d ^o 3 darab faért p' 6 kr.	1 ft. 50 kr.		
5. Kút ostor -----	- 20 kr		
6. Vályó -----	<u>1. 20.</u>		
Összesen	38 ft. 90 xr.		
Tégla 1600 darab	19 20.		
Kútágas -----	2. 40.		
Veder -----	- 50.		
Veder vasalás ¹²⁷ és sróf ¹²⁸ -----	<u>1. 75</u>		
Összes	62 ft. 75		
Egy deszka -----	- 50		
	63 ft. 25 kr.		

¹²⁶ alumn. = alumnum.

¹²⁷ vasalás = vasabroncs.

¹²⁸ sróf = csavar.

[171–173. oldal]

Az 1866^k évi termés

Vontató Kereszt Kőből

I. A parochialis földön.			
a tanyán	búza -----	9	149. 27 ² / ₈
d ^o	árpa -----	9	- 7 ² / ₈
d ^o	zab -----	8.	- 13 ⁶ / ₈
d ^o	kukorica		
Az Ugarban	búza -----		104. 18.
	kukorica		
II. A Kereki földön búza -----		203.	
	d ^o -----búza -----	14.	75
1. Aug. 4 ^{én}	hozta -----		17 k. 2. v.
2. Aug. 10 ^{én}	1 kocsi -----		8. k.
	d ^o 2 kocsi -----		15 k. 1 v.
3. Aug. 16.	1 kocsi -----		5 k.
4. Aug. 18.	2 kocsi -----		16. k.
5. Aug. 24.	2 kocsi 30 vontato		13. k. 1 v.
	79		
III. Mladonitzky ² / ₈ földön			
a tanyán	búza -----	53.	- 2 ⁴ / ₈
	árpa -----	10.	- 2.
	zab -----	1.	- ⁶ / ₈ .
	kukoricza -----		
az Ugarban	búza -----		21. 4 ⁶ / ₈ .
	búza a szőlőknél -----		22.
	kukoricza		
	kukoricza		
a laposban	búza -----		21. 3 ³ / ₈ .
a kaszálóban	szena 1 kocsi.		
Búzát hozott 5 vékát			
	<u>6¹/₂</u>		
	11 ¹ / ₂		

IV. Boldis György feles				
	tiszt. ¹²⁹ 5 k. 2½ v.			
a félhalmi földön búza -----	-----	2.	56.	8 ² / ₈ .
	rozsos 2 k. 2 v.			
d° árpa -----	-----	10.	-	7 ⁴ / ₈
Belenczéresben búza -----	-----	-	31.	8 ¹ / ₈
árpa -----	-----	13.	-	7 ⁵ / ₈ .
zab -----	-----	-	-	2 ³ / ₈ .
kukorica -----	-----			
lóhere -----	-----			
az új temetőben búza -----	-----		79.	7 ¹ / ₈ .
lóhere 1 ^{ső} kaszálás 6 kocsi				
2 ^k ----- 6 kocsi				
3 ^k -----				

[174. oldal]

A Szarvasi alumnum 1866^k. évben

1. begyűlt búza ----- 19 véka
- d° árpa ----- 4 véka
2. az egyh. magtárból 4 búza
3. Jeszenszky károly 3 búza.
4. Szlukjka ur 1 v. búza
5. Kemény ur 1 . búza.
6. Brozik ur 1 v.buza

Azon kívül pénzt fizetett s magával el vitt Géts 3 ft. 8 kr.

¹²⁹ tiszt. = tiszta, tisztabúza.

[175. oldal]

Búzát kaptam a Kurátor úrtól az 1865/6 ^k és második felére	Kétszeres köb. veka	Tiszta köb. veka		
1. Aug. 13 ^{án} kétszeres -----	4			
2. Aug. 27 ^{én} kétszeres -----	5	1.		
3. Aug. 30. Pásztornak kétszeres	2.			
4. Sept. 10. a szarvasi alumn. kétszeres		3.		
5. Boldis Gy. Felesnek.			2.	
6. Mosásra -----	5.		5.	
7. Kapásnak -----	2.	2.		
8. Pásztor Jánosnak -----	1.	3.		
9. Szegedi Mártonnak -----	3.			
10. Kocsisnak -----	3.			
Summa	27	1	7	
11. Okt. 23. a belenczéresi csósznek -----		2.		
12. eladatott tiszta -----			40	
Őszvesen	27	3	47	
őroknak 1866 ^é évi	1	3		
kétszeres	29	2		
tiszta	47			
Őszvesen	76.	2.		

[176. oldal]

Napszamosok és részeseeknek adtam búzát 1866.

1. Wladár és Szarvaszky Pálnak 4 fertaly ugar takarásért 4. köb.
2. Szarvaszky Pálnak 9 napi búza kaszálásért kerekiben -- 1 k. 2 v.
3. Szarvaszky leány Kerekiben mint gyűjtő kapott 1 k.
4. Pásztor napszámra kapott aug. 31^{is} őszvesen – búza -- 3 k. 1 v.
5. Pásztor kapott a' tanyai rész fejében --- búzát ----- 2 kob. ½ véka
6. Pásztor zabot részben kapott 3½ vékát.

Kiméretett. Tüchtel Adolf urnak
Nov. 16^{án} 83 köb. 1 véka

[177. oldal]

Az 1866^k évben elvetettem:

1. Október 5, 6. Belenczéresben búzát -----	4 köb. 3 vékát
2. Okt. 15 Kerekiben búzát --- kerekí --- .. --	6 köb.
3. Okt. 18-19. kerekibe d ^o -----	4 köb 1½ véka
4. Okt. 25 ^{én} az Ugarban ---- kerekí -----	5 köb. 1 véka
5. Okt. 29. a tanyai dohány földbe --- ----	2 köb. ½ véka
6. Nov. 2 ^{án} a tanyai kuk. ¹³⁰ és zab földbe /:kerekí:/	5 köb. ½ véka
Öszvesen	27 köb. 2½ véka.

[178. oldal]

1867 Jan. 1^{oldi} Decemb. 31^{id}. béresnek fogadtam e következő bérért:
Paulovits Mihályt.

1. Kész pénz ----- 40 ft. austr. ért.
2. Búza 6 köből. fele tiszta, fele kétszeres
3. Árpa 2 köből
4. két pár csizma, egy új, egy fejelés
5. [nincs]
6. két kocsi fűtő szalma
7. Egy ugar fertálynak negyede kukoritzával bevetve.
8. Egy véka alá való kender föld.

Ebből kapott

1. Martius 7ⁿ Árpát 1 vékát,
2. Martius 30^{án} Egy pár új csizma 4 ft. Kapott felesége számára
3. Jun. 17 kész pénz ----- 2 ft. takarásért 1 köb. búzát és 2
4. Sept. Kész pénzben ---- ----- 5 ft. véka árpát.
5. Sept. 15 kész pénzben ----- 5. ft.
6. Sept. 19. búzát tisztát. 4 köblöt.
és árpát ----- 1 köb. 3 vékát.
7. Sept. 30. kész pénz békési vásárra 8 ft.

¹³⁰ kuk. = kukorica.

8. Okt. 26 búza kétszeres --- 2 köből
 9. Nov. 18^{án} Egy pár csizma ----- 6 ft.
 10. Egy kocsi szalma
 11. Nov. 25 kész pénz 5 ft. 35 x.
 12. Dec 31. kész pénz 14 ft. 65.

[179. oldal]

az 1866 ^{dik} évi malom jövedelem	ft	xr.
1. búza 42 köb p' 6 ft. -----	252	
2. egyvelges 4 ⁷ / ₈ p' 4 ft. -----	18	
3. árpa 18 ⁴ / ₈ k. p' 3 ft. -----	55	50
4. kukorica 5 ² / ₈ köb p' 3 ft. -----	15.	75.
5. malompor 1 ² / ₈ k. -----	2.	
összesen	343	25
Ha ebből levonatik, a malmokba befektetett tőke 2500 ft. kamatja -----	150.	
Marad valóságos bevétel --- ---	193	25
<u>Kiadás a malomra</u>		
1. uradalmi taxa -----	84.	
2. adó -----	6	53
3. egyenértéki adó -----	15.	
4. tűzelleni biztosítás -----	12.	
5. somfa -----	11.	
6. Kőműves vakolása, mész, homok, napszámos, sat ¹³¹	15	
7. Olaj, háj 's egyéb apró költség -----	15.	
8. a malmokat kezelő kurátornak. csizma, búza összes kiadás -----	168	53
Márha a Bevételből mely térszen levonatik a kiadás meg -----	193	25
marad tiszta jövedelem -----	168.	53
	24.	72.

¹³¹ sat = stb., és a többi.

[180. oldal]

Kováts Pál vállalkozott a paroch. 4 fertály Ugar búza takarításáva1 más társsal

Varga János fogadtam villásnak 1867^{dik} évi Jul 1^{vel} Szt Mihály napjáig.

Fog kapni bérül:

1. kész pénzben 4ftot.
2. 1 pár csizmát
3. buzát 7 köblöt
4. árpáért 3 köblöt.

Kapott béréből

1. Jul. 2. kész pénzben 1 ftot
2. Sept. 30 kész pénz 3 ft.

[181. oldal]

1867

Maróthi Dániel Úrtól kaptam néh.¹³² Maróthy János féle „Uprady” nyomtatványokból

1. tót nyelven 450 párt
2. magyar 200 párt.
3. német --- 50 párt.

Ezekből kapott

1. a tótból: Komlós 100 párt. fizetett 3 ftot.
2 ft.
- Nagylak 50 párt fizetett 5 ft.
- Csaba 150 párt fizetett 7 ft. 50 xr.
- Pitvaros és Alberti 50 párt fizetett 2 ft 50 xr.
- Bánhegyes 20 párt. -- ---- 1 ft.
- Varsand 6 párt fizetett - 30 xr.
2. a magyarból: Orosháza 100 párt.

¹³² néh. = néhai.

Vásárhely	20 párt	
Varsánd --	20 párt. fizetett	1 ft.
Makó ---	10 párt -----	- 50 xr.
3. a' Némethből Mberény -----	50 párt.	
4. a Mberényi tót 74. -----		3 f. 70.

[182. oldal]

1867.

Búzát hoztak haza Kerekiből.

1. Aug. 3 ^{án} 1 kocsi -----	8 köb.
d ^o 2. kocsi p' 9 k. -----	18 köb.
2. Aug. 5 ^{én} 1 kocsi -----	8 köb. és rostaalj 1 köb.
3. Aug. 8. 2 kocsi p' 10 -----	20 köb.
4. Aug. 10. 2 kocsi p'. 8 k. -----	16 köb. rostaalj 1 köb.
d ^o 2 kocsi -----	14 köb. 3 véka és rostaalj 1 köb.
5. Aug. 14 ^{én} 1 kocsi -----	9 köb 1 véka
6. Aug. 15. 2 kocsi	10 köb. és rostaalj 1 köb.
7. Aug. 16 ^{án} -----	9 köb. 1 véka és 2 köb rostaalj
Öszvesen -----	113 köb. 1 véka 6 köb. rostaalj

Részt kaptak a 113 köbőlből:

1. Kolar 3 köből 1 vékát, és 1 tetejes köből kenyér részt
 2. Pasztor 3 köb 1 vékát és tetejes köb. kenyér részt
 3. Varga számára 3 köb.1 vékát és 1 tetejes köb. kenyér részt.
- Mind a hárman bent hagytak 1 vékát Kováts napszámos számára.
A 6 köből rostaaljból még nem kaptak részt.

[183–184. oldal]

Az 1867^k évi termés

Kereszt Vontató

Köből

I. a Kereki föld.				
1. búza -----	226	6.	173	6, köb. rostaalj
2. Kukorica -----				
3.				
II. laposi föld. Árpa -----	-	5.	23 $\frac{1}{8}$	
III. a belenczéresi föld				
1. búza -----	41	15.	13 $\frac{1}{8}$.	
2. árpa -----	-	44.	19 $\frac{1}{8}$.	
3.				
IV. parochialis tanya föld				
1. búza -----	123.	-	46.	
2. árpa -----	-	8.	11 $\frac{1}{8}$	
3. zab -----	-	9	16 $\frac{1}{8}$	
4. kukorica -----	-	-	-	
V. paroch Ugar /: Kapar búza :/				
1. búza -----	90	-	30.	
2. kukorica				
Pásztor kapott árpát 2 vékát Ismét kapott 2 véka árpát				a tanyáruíl hoztak Köb 1, Sept. 7 ^{kén} 1. Sept. 14. rostaalj mosott 2 $\frac{1}{8}$ 2. Sept. 10. kaparéék d° -- 2. --- tiszta búza - 10. 3. Sept. 12. búza - -- 10. 4, Sept. 13 búza ---- 10. 5, Sept. 14. búza ---- 5. 6, Sept. 14 búza -- 11...
VI. Félhalom				
1. árpa -----	-	20.	19 $\frac{1}{8}$	
2. kukorica				
3. széna -----	-	3.		az Ugarból 1. Sept. 14 búza- 5 k. 2 v. 2. Sept. 17 buza ----- 10 k. 3. --- 18 ----- <u>11. =</u> 30.
VII. saját kétfertályi tanya				
1. búza -----	54	1.	17 $\frac{1}{8}$	
2. árpa -----				
3. kukorica -----				
VIII. ehez tartozó Ugar				
1. búza --- 27 $\frac{1}{2}$ 32-----	59	-	6 $\frac{1}{8}$ 5 $\frac{1}{8}$	
2. kukorica -----				

IX. temető föld				
1. búza -----	54½	-		
2. lóhere				
első kaszálás -----		5.		
második -----		3.	15⅛	
harmadik -----				

[185. oldal]

1867	köb	véka
<u>A magtárba töltenett búza.</u>		
Boldis a feles tanyai búzából -----	15	
Boldis az ugarból -----	6⅞	
Zolnay az ugarból -----	5⅞	
Kereki földből -----	94.	
temetőből -----	15⅛	
<u>A padlásra töltenett</u>		
a kereki kaparéék és repcebúza -----	9⅞	
kereki rostaalj -----	5.	

[186. oldal]

A szarvasi alumnumra 1867.

1. begyűlt	22 véka búza, pénz	6 ft. 47 xr.
2. arpaért		6 ft. 75 xr.
3. egyház	4 véka	
4. Jeszenszky	4. véka	
5. Szlujka	2 véka	
6. Kemény	1 véka	
7. Brozik	1 véka	
Összesen	34 véka búza	13 ft 22 xr.

Füchel urnak kivétetett Sept. 5^{én}

28 zsák

28 zsák

56 zsák összesen = 42 köb.

p' 8 ft 80 xr

33

33

369 ft.

[187. oldal]

1867 búza kereszt számra

Kereszt Ebből jut
3 részesnek

Egy részesnek
jut
Kereszt Kéve

1. Kereki /:rész 11 ^{dik} /: -----	232	26½			8.	14.
2. tanya ugari /: rész 11 ^k -----	213.	25.			8.	5½
3. belenczéresi /: rész 16 ^k / -----	56.	4½.			1.	8¼.
Összesen	501.	56.	Egy	rész	18	11

1867. Gabona köből számra

Ebből jut
1 3 részesnek
Köböl Köb. Véka Köb. Véka

1. Kereki búza. -----	113 ^{7/8}	13			4	1 ^{1/3}
rostaalj -----	.6		2.			1
2. tanya ugari búza	80 ^{4/8}	9.	1½		3	- ½
Rostaalj -----	6	-	2.		-	1
tanyai árpa -----	11 ^{4/8}	1.	1.			127 itze
tanyai zab	16 ^{4/8}	2.				227 itze
3. laposi árpa	13 ^{6/8}	1.	2.			2.
4. belenczéresi árpa	19 ^{6/8}	2.	1.			3.
belenczéresi búza	13 ^{4/8}	1.	2.			2.
árpa jut egynek 6 véka 26 itze zab jut egynek 2 véka 26 itze 8 52						

[188. oldal]

Szalási kaparék	-----	4	-----	2
	-----			46
Ugar	-----	30		
		80		2

10	1	8	
10	1	10	1
10	11	10	1
10	1	10	11
10	1	10	1½
10	11	10	1

Füchtel urnak el adtam

1 Sept. 50 köb buzát p' 9 ft 20 xr = 460 ft.

2 Okt. köb P' 10 ft. =

[189. oldal]

k	v
80	2 = Sep 9 1½ v.

A tanyai föld térsége

1. az egész földnek hossza 281 □ öl

az aklokon kívül

2. ----- szélessége 103 □

az akol-tanya szérű = 6 800 □ öl

az 1867^k évi Okt. 24^{án} buza föld 14 200 □ öl

-----kukoricának hagyott 7 955. □ öl

Eladtam Füchtel úrnak 1867.

Sept. 1. Búza 40 Köből p' 8 ft. 80 xr.	=	352 ft. kivan fizetve
Okt. 2. Búza 50 Köből p' 9 ft. 20 xr.	=	460 ft kifizetett 402 ftot
Okt. 3. Búza 85 Köb. 3 véka p' 10 ft	=	857 ft kaptam 500 ftot
Nov. 14. <u>búza egyházi 63 k. 1 véka p' 10 ft. 50 xr.</u>	=	<u>664 ft. 12 xr. kaptam 400 ftot</u>
Öszvesen 239 köből ----		2333 ft. 12 xr.

[190. oldal]

Az 1867/8^k évi vetés

1. az egyh. parochialis tanyán búza 10 köből. 2 véka rozsz vettett Okt. 24 ^{én} -----	14200 □ öllön. = 14 hóld

2. az Ugarban Okt. 29 és 30 ^{án} --- -----	6 köb búza ----- - 10 hóld
3. Kerekibe Nov. 2 ^{ól} --- 11 ^{ig} 14 köből búza -----	23 hóld
	Öszvesen 47 hóld

Varga Jánost fogadván béresnek 1867^k évi Okt. 1^{ól} Dec. 31^{ig}
18 fért.¹³³ melyben be fog számíttatni a tavali Kereki bu=
za szalmából neki átengedett rész, 5 ftjával öle számítva.
Kapott: 2 öll szalma ----- 10
1, Nov. 17 kész pénzben --- 6 ftot.
Dec. 31. kész pénzben 2 ftot
öszvesen 18 ft.

Székely András adott foglalót 5 ftot v.c. kereki vámra, melyet megvett
czutkástól együtt 20 ftért v. c.

¹³³ fért. = fertály.

[191. oldal]

Pásztor Jánost fogadtam béresnek az ökrökhez. 1867^k évi októb. 25^{vel}
December 31^{ig} fog kapni 8 ftot. és egy pár lóbőr csizmát.

Köteles pedig 4 ökrömet a tanyán tartani, neki gondját viselni, s vele parancs szerint munkát végezni, oly megjegyzéssel – ha tanyán fog dolgozni, saját kenyerén, a tanyán kívül pedig az én kenyeren!

Kapott Jan. 12^{kén} kész pénzt 8 ftot.

----- csizmát -----

Karolyi Jánosnak eladtam 1 öll új szalmát. 4 ftot
adott foglalót 1 ftot

[192. oldal] (30. kép)

Pásztor Jánost fogadtam béresnek az 1868^k Jan. 1^{vel} – Dec. 31^{ig}
Köteles lesz ökreimnek gondját viselni, minden mezei vagy fuvarozási munkát végezni, a mint az általam fog neki parancsoltatni.

Évi bére lesz:

1. Kész pénzben 23 ft austr. ért.
2. Egy szűrre -- 8 ft ----
3. Két pár csizma.
4. Hat köből búza – 3 tiszta 3. kétszeres.
5. Két köb. árpa.
6. Egy véka alá kender föld, a kendert a vízbe el viteti.
7. Kukorica alá egy ugari ¼ földnek egy negyede.
8. Egy tehéntartási jog.
- 9 [nincs]
10. A tanyai lakás és fűtés.
11. A midőn az én többi cselédeimmel fog dolgozni, akkor cselédeimmel fog enni.

[193. oldal]

If. Paulovits Mihályt fogadtam kocsis béresnek az 1868^k évi Jan. 1^{ed} Dec. 31^{ig}

Évi bére lesz:

1. Kész pénzben 40 ft.
2. Búza 6 köből fele tiszta fele kétszeres
3. Árpa 2 köből
4. Két pár csizma egy új egy fejelés.
5. Két kocsi fűtő szalma
6. Egy ugar fertály földnek egy negyede kukorica alá
7. Egy véka ala kender föld.
8. Egy bunda.
9. Egy 6 hetes malacz-
Ebből kapott.
1. Mart 12^{én} kész pénzt ----- 3 ft.
2. Junius 6^{án} egy pár új csizma 6 ft.
3. Aug. 23^{án} kész pénz ----- 10 ft.
4. Sept. 22 búza 1 köből kétsz.
5. Sept 24 temetésre pénz ----- 6 ft.
6. ----- búza 3 k. tiszta 2 köb. kétsz.¹³⁴
7. Árpa 2 köb.
8. Egy bunda 20 ftért.
9. Kész pénz ----- 6 ft.
10. Dec 14^{én} kész pénzt ----- 6 ft.
11. Jan. 7 kész pénz hátralék ----- 9 ft.
12. fejelés csizma febr. 28. 4 ft.

[194. oldal]

1868^k évre fogadtam kapásnak Máthé Orosz Györgyöt, ki köteles lesz a lapsi úgy saját, mint egyházi szőlőskertemben minden munkát teljesíteni.

¹³⁴ kétsz. = kétszeres.

Ezen munkáért fog kapni bérül

1. Kész pénzben 8 ftot
2. kétszeres búzát 10 vékát
3. szalonát 12 fontot.
4. sőt ----- 12 fontot.
5. egy kapát
6. minden zöldségből melyet ő fog természeteni felét.
7. a termett borból minden akótul egy itzét.
8. Egy kocsi fűtő szalma.

[195. oldal]

Pásztor János béres vett ki béréből 1868.

1. Mart. 13^{án} kész pénzt ----- 1 ft. xr
2. Majus 14^{én} szűrre ----- 8 ft.
- Ugyan akkor ----- 2 ft.
3. Junius 14^{én} békési vásárba ----- 2 ft
4. Junius 14^{én} malaczra ----- 15 ft 60 xr.
5. Jul. 10. árpát 1 vékát.
6. Jul. 23. árpát 3. vékát
7. Aug. 30. árpát 2 véka
8. -- d^o -- búzát 1 véka
9. Szeptember búza 2 véka
10. búza 5 köb, 1 véka, és 1 pár csizma
11. pénz ---- ----- 1 ft.
12. pénz ----- 2 ft
13. Egypár csizma kapott 1869 febr. 28. 4 ft csizmara
14. kész pénz Mart 27^{én} 869.

[196. oldal]

Orosz György kapás 1868

kapott

austr.

1. April 6^{án} ----- 2 ft
2. Május 29^{én} ----- 4 ft.

3. Május 30^{án} 12 font szalonát
 4. d^o só 12 font -----
 5. Jul 8^{án} ----- pénz ----- 1 ft
 6. Okt 9 buza 10 véka
 7. kész pénz ----- 1 ft.

[197. oldal]

Koltka János és Varga Dániel felvállalta a Kereki buzát részben

	Kereki	111 2.
takarni		35 2.
		36 2.
Balla József		11 1.
		50
Tóth G Martonné		<hr/> 244

Liza Kancza meghágotott 1868 Majus 26^{án}
 Ladislav Pálnak adtam hitelbe 10 köb. Kukoricat 30 fkert.¹³⁵

[198. oldal]

1868^k évben

Orosz György és Kollár Mihály vállalták a parochialis Ugar és szálásbuzát takarni részből. A rész hányada olyan lesz a minő az uraság és mások által fog adatni.

A nyomtatók bére

1. Bobál Márt. Aug. 17 – 22 ^{ig} =	4 véka búza
----- 24 – 29 ^{ig}	3 v. buza 1 véka árpa
----- 31 – szept. 5 ^{ig}	3 v. búza 1 v. árpa
----- -szept. 13 – 19 ^{ig}	3 v. 1

¹³⁵ fkert. = forintokért.

Ki van fizetve	Öszvesen	16 v. búza 4 v árpa
2. Orosz György.	Aug. 17 ^{tól} 22 ^{ig}	4 véka búza
-----	Szept. 7 ^{tól}	7 véka búza 1 v. árpa

[199. oldal]

Koltka János és Dusek Sámuel vállaltak kereki búzámat részből takarni. A rész hanyada olyan lesz mint a többiek fognak adni. A nyomtatáshoz külön alku szerint fognak adtatni.

A nyomtatók bére

3. Mrška Aug. 24^{tól} 29^{ig} 3 véka búza 1 véka árpa
----- Aug 31^{tól} Sept 5^{ig} 3 vék. búza 1 vék. árpa
öszvesen 6 véka búza 2 v. árpa
4. Kotzik Aug. 24^{tól} Sept 19^{ig} 4 hétig = 3 köb. búza
1 köb. árpa

Öszves bére nyomtatóknak

1. Bobál kap	4 köb. buzát	1 köb. árpát
2. Orosz	1 3 vé.	1 vék.
3. Mrška	1 v.	2 vék.
4. Kotzik	2 k. _____	1 k. _____
Öszves	10. k. 1 vék.	2 k. 3 véka

[200–201. oldal]

1868^k évi termés

Kereszt Vontató Kőből Rész 12^{ből} és kenyér
Kereset,
100 után 1 arendas¹³⁶

1. Parochialis tanya	kaparék búza arpa zabszéna kukorica	- 162 -	- 34 4.	5 56 44.	1, a paroch. szal. ¹³⁷ és ugarból kaptak 29 keresztet. Ennek $\frac{2}{3}$ -da vagyis 19 kereszt adott 10 kőb. 2 vékát
2. Parochialis Ugar	búza kukorica	90.		35 $\frac{4}{8}$	
3. Kerekiben	búza	390. 60		174 $\frac{4}{8}$	a kereki részesek kaptak 45 keresztet, mely adott 19 kőb. és 2 vékát
4. Belenczéresben	kukorica.				
5. Laposban	kukorica				

Kerekiből hoztak haza

1. Aug. 20 ---- ---- kaparék 6 kőb.
--- d^o ---- ---- tiszta 8 kőb.
padláson

2. Aug. 22. ----- 17 kőb
3. Aug. 26 ----- 7 kőb.

---- d^o --- ----- 8 kőb.
4. Aug. 27e ----- 14 kőb.
5. Aug. 28^{án} ----- 14 $\frac{4}{8}$ kőb.

¹³⁶ arendas = árendás, bérleti.

¹³⁷ szal. = szállásföld.

¹³⁸ kap. = kaparék.

¹³⁹ alj = alja.

Kereki búza

1. a magtárban 111 $\frac{4}{8}$
2. a padláson 38.
3, kap.¹³⁸ és alj¹³⁹ 5 $\frac{4}{8}$
4, részesek kaptak 19 $\frac{4}{8}$
összesen 174 $\frac{4}{8}$

[202. oldal]

a szarvasi alumnum számára begyült 1868.

1. búza -----	43½ véka
2. árpa -----	4½ véka
3. pénz -----	7 ft. 21
4. az egyház adott -----	3.
5. Jeszenszky -----	2
6. Szlujka -----	1
7. Kemény -----	1.
8. Brózik -----	1
	<hr/>
	48 véka

[203. oldal]

Vetés 1868/9^k évre

Búza 1. az Ugarban Okt. 21^{én} 5 kob. 1 véka

[204. oldal]

Paulovits Mihály 1869^k évi bére

1. kész pénz -----	60 ft
2. búza 6 kob. tiszta	
3. árpa 2 kob.	
4. két pár csizma egy új és egy fejelés	Paulovitsné mint takaroné
5. két kocsi fűtő szalma	kapott 2 véka
6. egy ugarfertály negyede kuka	búzáat, és 1 véka árpát
7. egy véka alá kender föld.	
8. Egy malacz	

kapott tavali fejelésbe 30 xr.

Kapott

1. kész pénzt ----- . 30 xrt.
2. kész pénz pitvarosi tiszta dohányra ---- 2 ft.
3. kész pénz Jun. 20 békési vásárra ---- 10 ft.
4. Sept. 26. békési vásárra csizma 6 ft..
5. Okt. 22. búza tiszta ----- 6 köből.
6. Szalma 2 kocsi
7. Kész pénzben----- 2 ft.
8. Verschlóg¹⁴² ----- 1. f.
9. 1870 Jan. 30 Fejelés csizma 4 ft.
10. ----- kész pénzben ----- 44 ft. 70 xr.
Öszvesen ---- 60 ft. xr.

[205. oldal]

foglalót vettem if Valentinyi Janostól Kukoricára 20 ftot.
4 ftjával köblét. 1869. Jul. 24^{én}

[206. oldal]

Pásztor János béresnek 1869^k évi bére.

1. Kész pénz 32 ft.
2. Két pár csizma, 1 új és 1 fejelés
3. Hét köb. búza 3 tiszta 4 kétszeres
4. Két köből árpa
5. Egy véka alá kender föld
6. Egy ugari fertálynak egy negyede kukorica alá.
7. Ugaron egy tehén tartási jog.
8. Egy malacz /:kettőnél többet nem szabad tartania:/
9. Tanyai lakás és fűtés.
10. Midőn a többi cselédemmel fog dolgozni, élelmezés.

¹⁴² Verschlóg = gyalultatlan deszkából készített ládaféle.

Kapott:

1. Február 18. kész pénz -----	1 ftot
2. Ápril 10 ^{kén} kész pénz -----	5 ft.
3. Ápril., 24 ^{én} kész pénz -----	1 ft.
4. Máj. 21. kész pénz -----	2 ft.
5. --- árpá 1 véka múlt évre	
6. kész pénz dohányra ---	1 ft. 40. xr.
7. Jul. 19. kész pénz -----	8 ft.
8. Jul. 27. ----- kész pénz -----	1 ft.
9. August. ----- árpá 2 véka	

[207. oldal]

Kukoricát adtam harmadából 1868^k évben

1. Mrška Pál 1 fertály ugarban
 2. KotzikJános 1½ fertály az ugarban
 3. Klement Pál kerekiben
 4. Konhar Andras ugarban 1 fertaly
-

Pásztor János fizetésének folytatása.

10. Kapott malom búzát 1 vékát	
11. Sept. 11 búzát kétszerest 3 vékát	
12. „ „ árpát ----- 2 vékát	
13. „ „ arpa 1 véka a mult évre.	
14. „ 21. kész pénz 10 krajczár ----	- 10 xr.
15. „ 29. kész pénz egyházi adóra 1 véka búza és	1 ft.
16. Okt. 3. kész pénz -----	7 ft. 13. xr.
17. Okt. 21. búza 1 véka tiszta.	
18. Okt. 22. búza tiszta 2 köb. 2 veka	
19. Okt. 23. új csizmát /:6 ft.:/	
20. Nov. 18. kész pénz ---- lakodalomra -----	1 ft.
21. Nov. 28. kész pénz disznó öléshez -----	2 ft.
22. 1870. Jan. 28. kész pénz -----	1 ft.
23. ---- Febr. 8. fejelés csizma 4 ft.	

[208. oldal]

Kapni fog az új ültetvényből: 2 véka búza. 2 ft. 2 font szalonnát.

Orosz György kapás bére 1869.

Kapot:

1. April 5^{én} (csizmára valót) ----- 4 ft.
2. Maj. 17. kész pénz ----- 1 ft.
3. Jun. 5^{én} szalonnát 14 font.
4. ----- só ----- 14 font
5. Aug. 1.kész pénz ----- 1 ft.
6. Okt. 1^{én} --- kész pénz ----- 2 ft.
7. Okt. 16. kész pénz ----- 2 ft.
8. búzát kétszerest 3 köblöt.

azon kívül kapott

9. egy kápára valót. 50 xrt.

nyomatatási napszámot 3 hétre. 6 véka búzát kapott.

[209. oldal]

1869 ^k évi termés	Vontató	Kereszt	Köböl
I. Saját földem. Feles			
a tanyai földön búza	9.	-	7 ² / ₈
„ árpa -----	2.	-	2 ⁶ / ₈
az ugarban 1. -----	5.		
„ búza 2. -----	2.	-	3 ³ / ₈
	4.	-	1 ⁶ / ₈
II. félhalmon árpa búza	7	-	7
„ árpa -----			
III. paroch. tanya -----			
búza -----	37	-	24.
árpa -----	3.	-	3 ³ / ₈
zab -----	3.	-	5 ⁴ / ₈
Paroch. ugar búza -----	33.	-	14.

1869 ^k évi termés	Vontató	Kereszt	Köből
IV. Laposi föld búza.	-	33.	9.
V. Kereki föld részes búza	34.		
egyéb búza	24.		24.
VIII. belenczésben a búza kiveszett, s lett takarmány gaz	12.		

[210. oldal]

Orosz György kapásnak bére 1870^k évben

1. kész pénzben---- 10 ft.	5. egy kapa
2. búza kétszeres 3 köblöt	6. egy kocsi fűtő szalma
3. szalonna 14 font és 14 font só	7. az általa termesztett zöldség fele
4. egy pár fejelés csizma	a termett borból minden akó után 1 itze.

Kapott:

1. Martius 18 ^{án} kész pénzt -----	1 fto
2. April 16 ^{án} egy pár csizmát 4 ft.	
3. Ugyan akkor kész pénzt -----	1 fto
4. Majus 31 ^{én} a hátra lévő pénzt -----	8 fto
5. Sept. 20. szalona 14 font	
6. Nov. 22. búza 3 köb.	
----- búza 1 köb.	
----- 80 xr napszámért	
7. Dc. 3. só 14 font 1 ft.	
8. ----kapa „ 50 xr.	

[211. oldal]

Paulovits Mihály kocsis bére 1870^{ben}
ugyan az ami volt 1869^{ben}

Kapott:

1. Junius 5 ^{én} ----- kész pénz -----	10 ft.
2. Sept. 24. csizmára /:új:/ 6 ft.	
3. Kukorica árából nála maradt -----	10 ft.
4. Dec. 3. búza 6. köből.	
5. Dec. 6. kész pénz -----	10 ft.
6. fejelés csizma 8 ftot	

[212. oldal]

Pásztor János tanyai béres 1870^k évi bére ugyan az a mi volt 1869^{ben}

Kapott:

1. April 9 ^{én} fizetéséből -----	3 ftot
Ugyan akkor Maczo 2 ftot csizmára	
2. Majus 5 ^{kén} 1 véka búzát.	
3. Jun. 4. sóra valót -----	- 35. xr.
4. Jul. 11. kész pénz kalapra -----	- 12. xr.
5. Jul. 20. fejelés csizma -----	4.
6. Jul. 31. kész pénz -----	4
7. Aug. 18. kész pénz -----	„ 10. xr.
8. Aug. 30 ^{án} búza tiszta 2 véka.	
9. Sept. 10 ^{én} kész pénz----- 2 ft. -----	
10. Sept. 24. Készpénz ----- 1 ft. -----	
11. Okt. 21. kész pénz /:harangozónak költsön:/	10 ft.
12. Nov. 26. búza do magtáru ¹⁴³ 4½ véka	
13. Nov. 27. kész pénz 5 forint.	
búza adóba 1 véka egyházi adó.	
14. Dec. 3. búza 4 keble ¹⁴⁴ 3½ wjechy. ¹⁴⁵	
15. Dec. 17. kész pénz -----	1 ft.
2 köb. árpa	

¹⁴³ do magtáru = magtárra (szlovák).

¹⁴⁴ keble = köble (szlovák).

¹⁴⁵ wjechy = nagyja (szlovák).

[214. oldal]

Paulovits Mihály bére 1871^{dik} évben

1. kész pénz 60 ft., búza 6 köből. 3 árpa 2 köből. 4 két pár csizma, egy új és egy fejelés. 5. Két kocsi fűtő szalma. 6. egy ugar fertálynak negyede Kukorica alá. 7. egy véka alá Kenderföld. 8. egy malacz. 9. egy bőr bekets.

Kapott,

1. Februarban ---- kész pénzben -----	1 fto
2. April 28. egy malacz	
3. „ egy malacz pénzért bérében -----	5 ft.
4. Maj. 5 ^{én} 2 köb árpa / 1870 ^{re} / és 2 köb. árpa 1871 ^{re}	
5. Maj 26 kész pénz -----	10 ft.
6. Jun. 15. kész pénz dézsa vételre ---	1 ft.
7. Jun. 24. kész pénz -----	3 ft.
8. a békési vásárban egy bekés 8 ft. 50 xr. egy pár új csizma 6 ft. es 2 köb. árpa	
9. Okt. búza 6 köből.	
10. dec. 5 ^{kén} pénz -----	1 ft.
	Öszvesen ----- 21
11. jan. 1 ^{én} -----	39 ft
	Öszvesen ----- 60 ft.
12. jan 1 pár új csizma 8 ft.	

[215. oldal]

Pásztor János bére 1871^{dik} évben

1. kész pénz 32 ft. 2. Hét köb. buza Kenyérnek, 3 tiszta 4 kétszeres. 3. Két Köb. Árpa. 4. Két pár Csizma egy új és egy fejelés. 5. kender föld. 6. egy ugarfertálynak negyede Kukoricza alá. 7. egy malacz. 8 nyáron egy tehéntartás. 9. egy bőr bekés.

Kapott:

1. Mart 9 ^{én} kész pénz -----	2 ft
2. Mart. 24 kész pénz -----	5 ft.
3. April. 28. Arpa 2 köb.	
4. „ egy malacz.	

5. „ egy malacz pénzért bérében -----	5 ft.
6. junius 6 ^{án} készpénz -----	10 ft.
7. a békési vásárban egy bekés 8 ft 50 xr. és egy pár új csizma és 2 köb. árpa	
8. Sept. 18 ^{án} Kész pénz -----	2 ft.
9. Okt. búza 2 véka.	
10. „ búza 4 köb. 2 véka	
11. dec. 5 ^{én} kész pénz -----	5 ft.
12. jan. 13. Kész pénz -----	3 ft.
13. „ egy pár csizma 8 ft.	
14. 1872 febr. 14. búza 2 k. „ <u>Maczónak 1 köből</u>	

[216. oldal]

Orosz György Kapás bére 1871 ugyan az a mi 1870. kapott,

Kapott:

1. Maj 13 ^{án} csizmára-----	4 ftot
2. jul. 13. szalonna 14 font és	
3. „ só 14 font	
4. kész pénz -----	1 ft.
5. aug 22 kész pénz -----	9 ft.
6. nov 10 bor 12 itze	
7. nov 11. búza 3 köb.	
8. Kapa pénz -----	- 50 xr.

[217. oldal]

Abelouszky János Mágor pusztán lakik 1 13 éves leány és 1 10 éves leánykáját iskolába soha nem járatta.

Oláh Istvánnak által adodott az 1872^k évi termés takarásra.

[218. oldal]

1871 ^h évi termés	Kereszt	Vontató	Köböl	Kas
1. parochialis				
1 Tanya				
kaporék -----	-	-	2	
búza -----	187	-	22 ² / ₈	
árpa -----	-	24.	19	
zab -----	-	25.	19	
kukorica				
2 Ugar				
búza -----	105	-	15 ⁴ / ₈	
kukorica				
3 Belenczéres	-	24.		
búza				
köles				
kukorica				
II. Saját ² / ₄ földem				
1 tanya -----				
búza -----	78.	-	8 ² / ₈	
árpa nagy vontató -----	-	11.	14 ² / ₈	
kukorica				
2, Ugar				
búza -----	-	-	5 ⁴ / ₈	
kukorica				
3 lapos ---- búza -----	24.	-	7 ⁴ / ₈	
azonkívül				
búza rostaalj, 2 köb				
búza tanyás része 2 ⁴ / ₈				

[219. oldal]

Kováts György Kocsisnak fogadtatott 1872^{dik} évre

fog kapni: 1. kész pénzben 55 frt. 2., buzát 4 köblöt 3., árpát. 2 köb-
löt. 4., fűtőszalmát 2 kocsit. 5., csizmát 2 párt., 6. szapant 3 fontot.

Kapott:

1. Családi értesítésre küldtem Rimabrezóra ----- 2 ft.
2. febr. 18. kész pénzben ----- 2 ft.
3. marc. 25. 1 par csizma 8 ft.
4. april. békési sorozáskor ----- 1 ft.
5. maj. 5. kész pénz ----- 3 ft.
6. Máj. 6. kész pénz ----- 1 ft. 40 xr.

7. jun. 16. kész pénz -----	2 ft. 60 xr.
8. jul. 1. kész pénz -----	1 ft.
9. jul. 13. kész pénz -----	6 ft.
10. Aug. 4. kész pénz -----	- 15 xr.
11. Aug. 11. kész pénz -----	4 ft.
12. Aug. 19. kész pénz -----	1 ft.
13. Aug. 25. kész pénz szappanosnak -----	3 ft. 10 xr.
14. Sept. 21. kész pénz -----	1 ft.
15. Okt. 6. kész pénz -----	3 ft. 10 xr.
16. Nov. 2. kész pénz -----	1 ft.
17. Nov. 27. kész pénz -----	1 ft.
18. dec. 5. kész pénz -----	2 ft.
19. dec. 15. kész pénz -----	- 50 xr.
	<hr/>
	34 75

[220. oldal]

Pásztor János tanyabéresnek bére 1872.

ugyanaz a mi 1871^{ben}

Kapott

1. febr. 17 ^{én} kész pénzben -----	4 ftot.
2. marc. 27. kész pénz -----	10. ft.
3. april. 10. egy malacz.	
4. „ „ egy malacz pénért -----	5 ft.
5. April 28. 2 véka árpa	
6. Juni 5 ^e 1 véka búza	
7. Juni 10. kész pénz -----	1 ft.
8. Juni 12 3 véka búza	
9. Jul. 27. Csizma 9 fl.	
10. Augusz 21 3 véka búza	
11. Aug 25. 1 köből árpa.	
12. Sept. 20. búza 3 köből.	
13. Okt. 6. kész pénz -----	5 ft.
14. Nov. 13. kész pénz -----	5 ft.
15. Nov. 27 ^{én} kész pénz -----	<u>2 ft.</u>
16. dec. 30. bekes pénzből 1 ftot.	32
17. --- --- bekes pénz --- 7 ftot	
18. --- --- csizma ----- 8 ft.	

[221. oldal]

Orosz György Kapás bére 1872^k évben
ugyanaz a mi az előbbeni évben

Kapott:

1. April 11. Egy pár csizmát 5 ft.		
2. April. 25 ^{án} Kész pénzt -----	6 ftot	
3. Maj. 4. szalona 14 font.		
4. sóra való 1 ft. 14 font.		
5. jun. 30 ^{án} kész pénz -----	1 ft.	
6. sept. búza 3 véka /:fiától:/ -----		
7. okt., 9 kész pénz -----	3 ft.	
8. --- --- kapa pénz -----	-	50 xr.
	áltéttel	34 75

Kováts György folytatás

20., dec. 24 kész pénz -----	1 ft.	
26. dec kész pénz -----	-	30 xr.
27. dec. 31. Kész pénz -----	1 ft.	
28. „ csizma ----- 8 ft.	Öszves	37 5 xr.
29. 1873. Egy köb. búzát		<u>17 95 xr</u>
30. ----- Két véka árpa	Öszvesen	55 ft -

[222. oldal]

Oláh István és if. Paulovits Mihály vállalták a paroch. tanya ugarri és belenczéresi búza és árpát takarítani. Ezen nevezett földek letakarításaért kapnak. 12 köből búzát. 8 font szalonát. 6 itze palinkat, és 1 köből kenyérbúzát. Az árpát pedig fogják dolgozni erészből, úgy mint másutt, és 3 kocsi szalma, a hordást is ők fogják telyesíteni. Kelt Mberenyben jun 30^{án} 1872.

Litavetz Jánost fogadtam a szérűhöz 1872 júl. 30^{old} kezdve a szeptemberi Gyulai Vásárig:

fog kapni 2 köb. búzát.
 „ 1 köb árpát
 és minden hétre 1 fítot.

13	1	38	23			
13	1	6	4			
13	1	84	92	14	94	7
					8	

[223. oldal]

Az 1872 ^k évi termés	Kereszt	Vontató	Köböl	Kas
I. Parochialis 1. tanya				
búza -----	148.	-	38.	
árpa -----	-	26.	23 ¹ / ₈	
zab				
kukorica				
2. Ugar búza -----	107.	-	29.	
kaparéék búza	-	-	2 ¹ / ₈ .	
kukorica				
3 Belenczéres búza	-	30.	10.	
széna				
II. Saját ² / ₄ föld.				
1. tanya búza	-	-	5 ¹ / ₈	
árpa -----	-	-	10 ¹ / ₈	
kukorica				
2. Ugar – búza	-	-	10.	
kukorica				
3. lapos kukorica				
Hazahoztak búzát				
1. 16 Köb. par. ¹⁴⁶				
2. 7 K. 2 v. ug. ¹⁴⁷				
3. 3 K. 1 v. ug.				
4 K. 3 v. szálás				
4. 17 K.				
7				
9				
37				

¹⁴⁶ par. = parochiális.

¹⁴⁷ ug. = ugar.

[226. oldal]

	áttétel	32 ft	60
17. jul. 3 ^{án} kész pénzben -----		4 ft.	
18. jul. 14. kész pénz -----		3 ft.	
19. Julius 20 egy véka búza			
20. Jul. 27 kész pénz -----		1 ft.	
21. Aug. 10. kész pénz -----		2 ft.	
22. Aug. 18. kész pénz -----		2 ft.	
23. aug. 18. egy köből búza			
24. aug. 25. egy véka árpa			
25. aug. 31. kész pénz -----		1 ft.	
26. szept. 15. három véka árpa			
27. nov. búza 1 köből			
28. nov. 26 búza „ 3 véka			
29. Jan vásárban egy pár csizma			
30. Nov. 29. egy véka kukoritza árpa helyett			
31. Dec. 23. készpénz -----		1 ft.	
Kukoricza árpa helyett 2 vékát	Öszves	55 ft. 60 xr.	
32. jan. 1. kész pénz -----		4 ft. 40 xr.	
33. Mart. 17. egy véka kukoricza árpa helyett	Öszvesen	60 ft.	

[227. oldal]

1873. évi jan 1^{del} dec. 31^{ig} fogadtam a tanyára béresnek

Pásztor Jánost, e következő bérért:

1. Kész pénz 32 ft. v. é.¹⁴⁸ és bőrbekes fejében 8 ft.
2. búza 7 köből /:3 tiszta, 4 kétszeres:/
3. árpa 2 köből.
4. 2. pár csizma, egy új, egy fejelés.
5. egy ugarfertály negyede Kukorica ala és 1 véka kendermag alá föld.
6. egy malacz.
7. midőn többi cselédeimmel dolgozik, együtt eszik azokkal.

¹⁴⁸ v. é. = váltó érték, váltóforint.

Ebből vett ki:	
1. egy malacz	
2. egy másik malacz pénzért -----	3 ft.
3. mart. 15. kész pénz -----	1 ft.
4. [hiányzik]	
5. april 6. kész pénz a vásárba -----	5 ft.
6. april. 27. kész pénz -----	2 ft.
7. maj. 5. kész pénz -----	4 ft.
8. maj. 24. 1 köből búza	
9. maj. 30. kész pénz -----	1 ft.
10. jun. 28. kész pénz -----	3 ft.
11. jul. 27. kész pénz -----	2 ft.
12. aug. 30. kész pénz -----	4 ft.
13. szept. 15. két véka árpa	
14. búza 3 véka /:kurátor által Jul:/	
15. okt. 4. búza 2 köb. és 1 véka.	
16. „ „ . kész pénz -----	1 ft.
17. okt. 11. kész pénz a vásárba -----	12 ft.
18. nov. 9. árpa 1 köből-	
19. nov. 19. árpa helyett kukoricza 2 véka.	
20. csizma a vásárban vétetett	
	----- Öszves 38.

[228. oldal]

<u>Pasztor kapott 1873</u>	
21. dec. 11. 2 köb. búzát pénzben (22 ft.)	
22. dec. 31. kész pénz -----	2 ft.
23. „ „ egy pár csizma 6 ft.	
24. egy köből búzát 1874 ^{ik} évben	
	----- Öszves 40 ft.

[229. oldal]

Orosz György Kapásnak bére 1873^k évb.¹⁴⁹

1. kész pénz 10 ft. 2. búza 3 köből készeres. 3. szalonna 14 font. 4. só 14 font. 5. egy kapa. 6. egy pár csizmára 6 forint. 7. egy kocsi fűtő szalma. 8. a termett borból minden akó után 1 itze. 8. az általa természetendő zöldségből fele.

Kapott

1. szalonnát 14 fontot.
 2. april. 4. csizmára valót 6 ftot.
 3. sóra valót 1 ftot.
 4. maj. 31. kész pénz ----- 1 ft.
 5. jul. 5 kapa 50 xr.
 6. jul. 28. kész pénz ----- 9 ft.
-

[230. oldal]

1873

Részesnek fogadtatott

1. Sziratzky János Malint Márton a paroch 4. fertály Ugarra, és a tanyai 1 fertályra.
2. Kapás Orosz György 2 fertály Ugarra és a laposi földre.

	Kereszt	Kéve
1. Laposi búza -----	31	13
2. Ugar Kút mellett ----	31	5
3. Ugar vasút mellett _____	44	1
	106	19

Rész kiadatik 11 kereszt 11. kéve

[231. oldal]

	Kereszt:
Saját földem. száláson -----	86
paroch Ugar $\frac{3}{4}$ -----	115.
paroch szálás -----	166.
	Öszvesen ----- 367

¹⁴⁹ évb. = évben.

1873/4^k évi feleseknak adtam:

1. Mladonitzkynek 6 köből búzát úgy hogy 4 köblöt fog saját búzájából vissza adni.
3. Babinszkynak adtam 4 köblöt búzát, úgy hogy 1 köblöt fog saját búzájából vissza adni.

[232. oldal]

1873. aug. 28^{án} adtam kölcsön rövid időre Farónj Pálnak 12 ftot.

—— Szirátzky Györgynek adtam kölcsön 10 ftot 1008. ház szám alatt 10 napra.

—— Mladonetzky János maradt adós 2 köből búzáért ----- 24 ftkal.

<u>1874.</u>	<u>Felesék.</u>
tanyán 1, őszi búza 108 kereszt.	1, Babinszky ugarban
„ tavaszi 25 „	1, búza ----- -- 32
	kereszt
	38
árpa ---- 7 vontató	2, árpa ----- 4 vontató
	zab -----
	„ -----

Kerekiben:

1, búza kereszt - 40.
„ vontató -- 19
zab vontató 4.
zab siberiai -- ---

Belenczérésben
zab: 39 kereszt

II Mladonitzky

1, száláson
búza ---- ----- 95 kereszt
árpa ----- 13 vontató
zab --- ----- - 13 vontató
2, Ugarban búza 1 25
kereszt
2 21.

[233. oldal]

Szárász János fogadtatott kapásnak a laposi szőlőbe 1874^k évre.

Bére: 1. kész pénz 15 ft. 5. só 20 font
2. búza 4 köből. 6. fűtő szalma 1 kocsi
3. 1 pár csizma 7. egy véka ala kenderföld
8. egy kapa
és minden akó után egy icze bor.

Ebből kapott:

1. foglalót 1 ftot.
2. maj. 14. szalona 10 font p' 44 xr. = 4 ft. 40 xr.
3. „ „ só 10 font p' 7 xr. = = - 70 xr.
4. jun. 8^{án} Kész pénz ----- 10 ft.
5. „ „ csizma 6 ft.
6. szept. 19. készpénz --- ----- 4 ft
7. szept. 22. búza --- 4 köből

[234. oldal]

Szegedy Mártont fogadtam béreskocsisnak 1874^k évre, az mult évi bérért, azon pótlással, hogy egy bundára való pénzt, és a malacz helyett 5 ftot fog kapni.

1. Kapott 1874 jan. 7^{kén} kész pénzt ----- 4 ftot.
2. „ „ jan. 26 1 köb. búza
3. „ „ jan 29. kész pénzt ----- 4 ft.
4. febr. 20 kész pénz ----- 4 ft.
5. marc. 12. kész pénz ----- 1 ft.
6. marc. 30 búza 1 köből.
7. april 19. kész pénz ----- 19 ft.
8. --- b.¹⁵⁰ egy pár csizma 6 ft.
9. Majus 25. Kész pénz ----- „ 20 xr.
10. Maj. 31. kész pénz ----- 2 ft.
11. Jun. 6. búza 1 köből
12. „ egy malacz.

¹⁵⁰ b. = ugyanazon a napon, (a le nem írt „a” betű után) második pontban megjelölve.

13. jun. 20 ^{kán} kész pénz -----	1 ft.	
14. jul. 6. Búza 1 véka		
15. jul. 12. kész pénz -----	5 ft.	
16. jul. 26. kész pénz -----	1 ft.	
17. aug. 2. kész pénz -----	1 ft.	
	<hr/>	42 20

[235. oldal]

Folytatás

18. Aug. 20 búza 1 véka		
19. Aug. 23. kész pénz -----	„	40 xr.
20. Aug. 30. arpa 1 köből		
21. Aug 30 búza 1 véka		
22. Septemb. 6 ^{án} kész pénz -----	4 ft.	
23. Szeptemb. 23 búza 1 köből		
24. Szept. 24 árpa 1 köből		
25. Okt. 11. vásárkor pénz -----	3 ft.	
26. Okt. 18. Békésen kész pénz - -----	„	80 xr.
27. Okt. 22. Bunda 16 ft.		
28. Okt. 27. kész pénz -----	1 ft.	
	Öszvesen	9 20
29. Nov. 8. kész pénz -----	2.	
30. Nov. 18. kész pénz -----	1 ft.	
31. Nov. 18. Maczkonak helyettesítésért -----	1 ft.	
32. dc. 7. búza 1 köből 1 véka		
33. jan. 1. kész pénz 4 ft 60 xr.		
		<hr/>
		13 20
34. „ csizma 4 ft.		42 20
		<hr/>
		55 40

[236. oldal]

Pásztor János béres. a mult évi bérrre fogadtatott 1874^{dik} évre kapott

1. Mart. 14. kész pénzt -----	2 ftot
2. April. 6 ^{án} vásárba -----	10 ft.

3. April. 6. egy pár csizma 6 ft.		
4. Jun. 6. búza 1 köből		
5. Jun 6. egy malacz		
6. jun. 24. kész pénz -----		8 ft.
7. jul. 18. kész pénz -----	1 ft.	
8. jul. 25. kész pénz -----	„	40 xr.
9. jul. 25. levélért kész pénz -----	„	10 xr.
10. jul. 6. búza 1 véka.		
11. Aug. 10. árpa 1 köből.		
12. aug. 15. búza 2 véka		
13. sept. 6. kész pénz -----	„	50 xr.
14. Szept 13. árpa 1 köből		
15. Szept. 16. kész pénz -----	2 ft.	
16. Szept. 19 ^{én} Búza 3 köb.		
17. „ 19 Búza 1 köb. Maczkónak		
18. „ 19 Búza 1 véka /:egyh. adó:/		
	<hr/>	
	24	2

[237. oldal]

1874

kaptak

Részesnek ajánlkozott:
Borgula András kalapos.

~~B Madarász Pálnak adtam 2 véka búzát 5 ftért hitelben 1874 sept fizetendőért~~

Peniasko György lakatosnak adtam 3 véka búza 7 ft. 50 xrt, mely
Oktober 1^{én} fizetendő.

Folytatás Pásztor Janos

19. nov. 8. kész pénz -----	6 ft.	
20. dec. 22. kész pénz -----	2 ft.	
	<hr/>	
	8	
áltétel	24 ft	2
	<hr/>	
	32	2

21. jan. 1. békés 8 ft.
22. „ csizma 4 ft.
23. marc. 15. két köb. búza

[238. oldal]

	Kereszt vagy Vontató	Köböl	1874 ^k évi termés	Kereszt Vontató	Köböl vagy
<u>I. paroch tanyán</u>			Mladonitzky feles adott		
búza őszi ----	108	48 ³ / ₈	1, ² / ₄ tanyai földből		
búza tavaszi ----	25.	7	búza kereszt ----	95.	15 ² / ₈
árpa vontató ----	7	6 ⁶ / ₈	árpa vontató ----	13.	5 ⁴ / ₈
			zab vontató -----	13.	7
<u>Ugar felesek által</u>					
<u>Babinszky testvérek</u>			2. ³ / ₄ Ugarból		
búza -----	32	13	búza kereszt ----	46	7
búza -----	38.	1	-----		
		kölcson			
árpa vontató	4.	3 ⁶ / ₈	<u>Borgula Andr. és</u>		
árpa vontató	4.	3 ² / ₈	<u>Litavetz Mihály</u>		
zab vontató	4.	2 ⁶ / ₈	részesek a paroch.		
zab vontató	4.	3 ⁶ / ₈	tanyán Kerekiben, és		
			Belenczéresben, egész		
<u>Kereki föld</u>			részre vállalkoztak		
búza kereszt	40.	30 ⁶ / ₈	takarásra és nyomatásra		
			s kaptak egyenként		
búza vontató	19		1 búzát p' 3 köb. 1 ¹ / ₂		
árpa vontató	16.	18 ² / ₈	vékát		
zab vontató	8.	7 ⁴ / ₈	2 árpát p' 1 kob 1/2 vékát		
		sibériai	3 zabot p'		
		8 ⁶ / ₈ 1/2	4 szalmát p' 1 kocsit		
<u>Belenczéresből</u>	39.	37 ² / ₈			
zab kereszt			Mladonetzky hozott a		
			tanyáról búzát		
			1, kaparékot 1 k. 2 v.		
			2 tisztát - - 7 k. 2 v.		
			3 tisztát --- 6 k 1 v.		
			15, 1		
<u>tanyáról hoztak</u>					
1, kapar. ¹⁵¹ búzát 4 k.					
3 vékát					
2 búza ---- - 10 k. 2 v.					
tokos 2 v.					
3 búza ---- 5 k. 2 v.					
4 búza --- --- 11 k. 2 v.					
uj tavaszi 7 k.					
5 búza ---- 15 2 1/2 v					
			Kerekiből hoztak búzát		
			1 = 11 köb. 1 vékát		
			2 = 19 köb. 2 véka		

¹⁵¹ kapar. = kaparéék.

[239. oldal]

1. Mladonitzky tartozik 2 köből búzáért 1874^k évből ---- -- 24 ftal
2. Peniasko György lakatos tartozik 3 véka búzáért 1874^k - 7 ft 50 xr
3. Kristyak tartozik 2 véka búzáért 1875^k évből ---- ----- 4 ft.
4. Molnar Adam harangozó 2 véka búzát
5. Ballás János ---- 2 véka búzát /: 4 ft:/
----- újra kölcsönt 1 köb. búzát

1876. jan. 1^{én} adtam Paulovits Mihály kocsisomnak 50 ftot kölcsön.

[240. oldal]

Paulovits Mihály 1875^{dik} évi béres fog kapni:

1. készpénzben ----- 65 ft.
2. búza ----- 6 köből
3. árpa ----- 2 köből
4. szalma 2 kocsi fűtő
5. egy ugar negyednek $\frac{1}{4}$ tengernek
6. egy véka alá kender föld
7. két pár csizma

Ebből kapott:

1. Jun. 13. készpénz ----- 4 ft.
2. Jul. 5. Egy pár csizmat.
3. Jul 11. malacz pénz 5 ft.
4. Okt. 10. Vásárkor készpénz ----- 10 ft.
5. Nov. 3. egy pár csizma 6 ft.
6. Nov. 22. búza 6. köből
7. dec. 14. kész pénz ----- 40 ft.
8. dec. 20. kész pénz----- 2 ft.
9. jan. 1. kész pénz ----- 9 ft.
10. márc. 6. árpa 2 köből

Öszvesen ----- 65 ft.

[241. oldal üres]

[242. oldal]

Pásztor János 1875^k évi bére, mint a mult évi.
Kapott:

1. Marcz. 12. egy pár csizmát ft 20 krért.	
2. april. 4. vásárkor pénz -----	2 ft.
3. april. 30. Egy köből árpa.	
4. jun. 1. kész pénz /:helyett egy véka kukoriczát:/ ---	1 ft. 50 xr.
5. Junius. – kész pénz -----	„ 20 x.
6. Jul 11. kész pénz -----	6 ft.
7. Juli 24 egy köből árpa	
8. Jul. 31. patikába orvosságra -----	1 ft.
9. Aug. 21. kész pénz -----	3 ft.
10. Sept. 6. kész pénz -----	1 ft.
11. Sept. 14. készpénzt szalonnára -----	1 ft.
12. Okt. 10. vásárkor malaczpénz 5 ft.	
13. Okt. 10. béréből készpénz -----	10 ft.
14. Nov. 3. egy pár csizma 6 ft.	
15. Nov. 22. egyh. adóra kétszer búza 1 véka és pénz ----	1 ft.
16. Nov. 22. búza 3 köb. tiszta 3 köb 1 véka kétszeres	
17. dec. 1. készpénz -----	1 ft.
18. jan. 1. kész pénz -----	12 ft. 30xr.
Összesen	40 ft.

[243. oldal]

1875 nov. búzát kivettem a magtárból 100 köb. 2 vék. 3 itze.

[244. oldal]

Száráz János szőlőkapásnak bére 1875^k évben.

1. szabad lakás házamban a cselédszobában, hol a kertet felében fogja művelni.
 2. búza, kétszeres 4 köből.
 3. szalona 20 font, és só 20 font.
 4. Egy kocsi szalma
 5. Egy kapa
 6. Egy véka alá kenderföld
-

Ezen béréből kapott:

1. szalmát 10 fontot, és sót 10 fontot /:4 ft. 70 xrt./
2. júl. 5. szalona 10 font és sót 10 fontot /szalonna p' 48 xr./
3. okt. búzát 4 köblöt.

Száraz János szőlőkapásnak bere 1876^k évben ugyanaz, a mi az 1875^{ben} volt.

Kapott: 1. jun. 24^{én} szalonát 20 fontot.

2. sept. 20. žito¹⁵² 4 keble¹⁵³

3. Nov 4. só 20 font – 1 ft. 4 xrt.

[245. oldal]

1875^k évi termés.

	kereszt vontató köből			keresz vontató köből			
I, parochiális tanya				VI,			
búza	164.		48 ² / ₈	Mladinitzky			
zab ---	-	22	15 3 v	feles adott			
kukorica			12 ¹ / ₂	1, szalásból			
				búzát	85.	-	12 ⁴ / ₈
II paroch. ugar	42.	-	7 ² / ₈	zabot	70.	-	11 ⁶ / ₈
Babinszky testvérek				kukoricat			
búza	42.	-	7 ⁴ / ₈	2, Ugarból			
árpa ----	-	12	4	búzát	22	-	9.
					29		
				3 ⁴ / ₈			
zab ----	-	12.	3 ⁴ / ₈	<u>Kukuricát</u>			
kukorica			3.				
III Belenczérés búza	114.	-	24 ⁴ / ₈	rostaalj és			
	5.	-	24.	tokos 9			
	85.	-		köből			
IV Kereki búza	278	-	68 ⁶ / ₈	+ 4 köb. 1 ¹ / ₂			
				véka tokos			
				2 ² / ₈ rostaalj			
V, Újtemető árpa							

¹⁵² žito = élet, búza (szlovák).

¹⁵³ keble = köble (szlovák).

A tanyán termett zab
 1. siberiai 15. k. 3 v.
 2. közönséges 12 k. 2½ v.
 3. próba zab 2 k. 1½ v.

Részesek búzát és 9. és tavaszit 8^{ből}
 kaptak egyenként 4 köb. búzát
 2 k. 2 vék. árpát
 ¾ véka zabot
 Borgula, Litavetz és Maco

a házi és szőlő kertben
 termett zab 24 icceből 1 köből
 kanadai zab

Koritár részes kapott 2 köb ¼ véka tisztát
 és 3. véka tokos és rostaalj.

[246. oldal]

1875^k évben

Haza szállítatott

1 Búza Kerekiből:

1 st	szalítmány	tiszta búza	19 köb.	
„	„	tokos -----	1 köb. 2 véka	
2,	„	tiszta búza	8 köb 1 vék	
„	„	tokos -----	2 véka	
3	„	tiszta-----	2 köb 2 véka	
4	„	tiszta -----	20 k. 3 v.	
5	„	tiszta -----	8 k.	
„	„	tokos -----	1 k. 3½ v.	
6, --	-----	tiszta ---	10 k. 1 v.	
		tokos -----		<u>2 véka</u>
			68 - 3 -	4. 1½

Mladonitzky hozott az Ugarból 1, ----- 6 köb. 2 véka búzát
 1 ----- 1 k. 1½ véka

tiszta 38 - 1.
 8 k.tokos
2½ véka

4 k. 2 véka

rosta alj

Kereki 1 köb

Haza hoztak a tanyáról búzát

1. búza 21 köblöt

2. „ 15 k. 3 véka

tokos -----

2. véka

rostaalj -----

2 véka tisztább

rostaalj -----

1 k.

3 véka

3. tiszta 11 k. 2 véka

konkolyos -----

1 köb.

tokos -----

1 köb.

½ véka

rosta alj -----

2 k.

1 véka

[247. oldal]

1875^k évben

A parochiális szállásból bejött búza:

1. tiszta ----- 48 köb 2½ véka

2. tokos ----- 1 köb 2½ véka

3. rosta alj ----- 4 k. 2 véka

4. konkolyos ----- 1 köb.

Bellenczéresből: tiszta 24 köb. 2 véka

tokos 13 köb. 2 véka

rostaalj 2 köb. 3½ véka

Kereki rostaalj: 9 véka

Mladonitzky hozott a tanyáról búzát:

1. --- ----- 8 köblöt.

Koritar Belenczéresből:

1. tiszta búza 20 köb.

2. tokos „ 1 k. 3½ v.

3. tiszt. rostaalj 1 k. 3 v.

4. rostaalj ----- 2 k. 2½ v.

[248. oldal]

Kereki földre kukorica harmadosnak. 1876.

1. Madarász Pál	3 hold.	adott 2 seprőt
2. Klement János	4 hold.	adott 4 seprőt
3. Madarász János	3 hold	adott 2 seprőt
4. Borgula András	3. hold	
5. Litavetz Mihál	3. hold	
6. Szöllősy Gabor	2 hold	
7. Csernak Marton Ör. Paulovitz Mih		2 hold
8. Virág Pál	2 hold	

5000 vályogra Madarász Pál és Jánosnak.

vályogcsinálóknak adtam 6 ftot April 9.

ismét ---- ----- 6 ft. 50 xr. april 13.

öszvesen 10 ft. 50. és pálinka.

Ezrét p' 2 ft. 50 xr. és ½ itze pálinka.

Ismét fizetem Madarász János és Pálnak 10 ftot és pálinkát 4000 vályogért a Kereki pajtánál.

Ismét ugyan azoknak a kereki kút tisztításáért 2 ft. 50 xr.

[249. oldal]

Ugari Kukorica alá harmadosoknak. 1876.

1. saját két ugarom: Lenhard János adott 4 seprőt
2. parochialis: 1 negyed: Tomán
1 negyed Molnar
1 negyed Mrzka kapás
1 negyed ~~Krzsják Csernak Márton~~ 2 seprőt

Az 1876^k évben vett ház kiigazítására adtam

1. 500 vályogért ----- 12 ft. 50 xr.

és 2½ itze pálinkát.

2. 2300 égett téglát p' 13 ft. -----	29 ft. 90 xr.
3. 2 köből meszért p' 3 ft. 20 xr. -----	6 ft. 40 xr.
4. homokért Braunnak -----	1 ft. 80 xr.
5. fáért az ajtók oszlopaire Volftól ki fizettetett aug. 31 ^{én}	7 ft. 20 xr.
6. fa gerendák Lövitől -----	15 ft. 59 xr.
6, 2 köb. meszért p' 3 ft. 60. -----	7 ft. 20 xr.
7. homokért 45 kocsi p' 50 xr -----	2 ft.
8. Nád Adamiktól 50 kéve -----	6 ft.
9. Egy áriást kölcsönöztem Károlytól, melynek hossza 6 öl és 1 láb, szélessége 9 és 5 hüvelyk.	
10. Vrbovszkynek emelő sajtóért -----	5 ft.
11. 1500 égett téglá -----	19 ft. 50. xr.
Öszvesen	113 ft. 9 xr.

[250. oldal]

Pásztor János bére 1876^k eszben.¹⁵⁴ mit ezekért kapott

1. február 10 ^{kén} kész pénz kis hordó vásárlásra ---	„ 60 xr.
2. April. 2. Vásárkor malaczpénz 5 ft.	
3. Aug. 8. egy korsó és levélbér ----	14 xr.
4. --- dohányra -----	20 xr.
5. Aug. 17. egy pár csizma 5 ft. marha bőr és pár ló bőr	4 ft. 50.
6. Aug. 18. árpa 2 köből.	
7. Okt. 5. búzát 7 köblöt.	
8. Okt. 21. mikor tanyásné Csabára libáért akart menni	5 ft.
9. Nov. 15. disznóölésre -----	1 ft.
10. jan. Kész pénz -----	2 ft.
11. jan. 5. kész pénz -----	31 ft.
Öszvesen	40 ft.

¹⁵⁴ eszben. = esztendőben.

[251. oldal]

Pribojszky Mátyás villásnak bére 1876. jul. 1st sept. 30^{is}
4 köből búza; 2 köből árpa, és 5 forint.

kapott 1 köből árpát, és 4 köből búzát, és 5 ftot.

[252. oldal]

Paulovits kocsis bére 1876^k évben ugyan az a mely a mult évben volt.
kapott

1. April 2. Mberényi vásárkor malaczra 5 ftot.
2. jul. 2. árpa 1 vékát.
3. aug. 17 egy pár csizma 5 ft. marhabőr, és 1 pár lóbbőr. 4 ft 50 xr.
4. aug. 18. árpa 1 köb. 3 véka.
5. szept. 24. kész pénz föld hordásra ----- 5 ft.
6. Okt. 5. búzát 6 köblöt.
7. jan. 2. pénz ----- 10 ft.
8. az esp. pénztárba ----- 50 ft.
- 9 két kocsiszalmát.

	Öszvesen	65 ft.
50 ft. után kamat -----		4 ft.

[253. oldal]

Villás: Gyuricza János 1876^{ban} Sept. 30^{án} fog kapni egy köből búzát 1 véka
árpát; egy pár csizmát kapott.

1. Egy pár csizmát /:4 ftot:/ 2. köb. búzát és 2 véka árpát.

Gyűjtőleány: Dorotya fog kapni 1 köből búzát, 1 véka árpát, és 1 ftot.
kapott:

1. Egy forintot és 1 köb. búzát. 1 véka árpát.

[254. oldal]

Asztalos munkára felvettem 1876.

1. april 11 ^{én}	50 ftot.	Sasko István
2. máj. 28 ^{án}	50 ftot ismét felvettem	Sasko István
3. júl. 17 ^{én}	80 ftot vettem	Sasko István
4. aug. 19.	50 ftot.	Sasko István
5. dec. 8.	148 ft. 50 xr. fizettem	Saskónak
Öszvesen	378 ft. 50 xr. v.cz.	

Plavetz fedélcsinálónak adtam:

1. aug. 9. -----	3 ftot azaz három frt.
2. aug. 12. -----	12 ftot.
3. aug. 15. -----	5 ftot
Öszvesen	18 ft..
még 2 véka búzat fog kapni.	

[255. oldal]

Kőművesnek adtam a Nemetztől vett ház átalakítására,

1. foglalót -----	10 ftot.
2. jun. 24 ^{én} adtam neki -----	25 ftot.
3. jul 1 ^{én} -----	30 ftot.
4. júl. 8 ^{án} -----	50 ftot
5. jul. 18. -----	50 ftot
egy köből búza ára -----	8 ft.
6. aug. 26. Braun József tapasztónak -----	15 ft.-
7. Szept. 9 ^{én} Braun Józsefnek ismét -----	15 ft.-
Öszvesen	203 ft.
8. Oktob. 5. Tonzor úrnak -----	30 ft.
Öszvesen	233 ft.
9. Nov. 3 ^{án} -----	7 ft.
Öszvesen	246 ft.
10. Tonzornak kőművesnek raadasul 4 köb. búzáért	32 ft.
a kőműves összes munkája került =	272 ftban.

[256. oldal]

Aratók 1876.

1., Zolnay Pál Ugarban $\frac{1}{4}$.

fog kapni aratásért:

1. két fertály után egy egy köből búzat és 4 fertály után 3-3- véka búzát, két font szalonat és 2 itze pálinkát.
kikapta az egészét.

[257. oldal]

A házépítéshez vett anyagok: 1876^k évben

1. áttétel a 4 lap előtti jegyzékből öszvesen -----	113 ft.	98xr.
2. jul. 8. mész 10½ véka -----	9 „	45.
3. „ valyog 1000 -----	4.	
4. „ Czinkotzky ácsnak -----	4.	50.
6. nád 50 kéve -----	6.	—
7. Egy kocsi pelyva -----	1	50.
8. mész 8½ véka -----	7	55.
9. 150 cserép -----	1	50.
10. vályogot kölcsön vettem Stefaniktól 900.		
11. d ^o d ^o -----	360.	fizettem
érte -----	1	40.
12. vályogot vettem 4 ftért ----- 1000 -----	4.	
13. Nádat vettem 94 kévét. Ki van fizetve -----	14 ft.	10 xr.
14. Emrichnek emelő sajtóért -----	2 ft.	
15. aug. 15. Nádat 50 kévét Trnkától -----	5 ft.	50.
16. „ Fa Lővitől -----	10 ft.	10.
17. aug. 31 fizettem Zsigmondnak komlókat. -----	8.	13.
18. Aug. 31. Volfnak fizettem fáért--- -----	10.	62
19. Sept. Gregornak agyag és pelyvahordásért ----	1.	60
20. „ 17 ugyan annak „ „ -----	3.	-
21. ----- Homok 8 véka p' 6 xr.-----	-	48.
22. -----	----	mész 2 véka ---
-----	1.	60.

[258. oldal]

23. Sept. Kovátsnak a gerenda srófokért -----	4.	„
24. Okt. 4. mész 2 véka -----	1 ft.	60. xr.
25. „ „ 400 db téglá -----	5 ft.	20. xr.
26. 1877. ápril 22. járdetégla folyosóra és konyh. 472. elsőnek per 8 xr. és 35 db, másodrendű p' 4 xr =	39 ft.	16 xr.
27. „ ápril. 26. kályha -----	40 ft.	
pakolása és idehozatala	12 ft.	
28. „ a kályhának felállításáért Tonsornak ---	5 ft.	
29. „ Égett téglá a kéményhez 200. -----	2 ft.	40.
30. Mész -----	2 ft.	
31. Homok -----	„	36.
32. Hajkonak fizettem keretés istálló óll csinálásért. 18 napra per 60 xr. ápril. 29 ^{én} -----	11. ft.	-
33. Králik Márton túl vettem kölcsön 1000. vályogot.		
34. Hajkonak 9 napra p' 60 xr. a 40 xrnj ¹⁵⁵ előleget beszámítva	5 ft.	
35. Volftól vettem fát: 1. ápril 13 ^{ki} számla szerint --	6 ft.	25 xr.
„ „ 2. ápril. 20 ^{án} -----	21 ft.	26.
„ „ 3. ápril 26. -----	2 ft.	12. ki van
„ „ 4. maj. 17 ^{én} -----	10. ft.	40. fizetve
„ „ 5. maj. 25 ^{én} -----	7 ft.	40.
36. 1877. aug. 18. Saskonak előlegeztem -----	20 ftot.	
37. „ aug. a szoba festésért. -----	35 ftot.	

[259. oldal]

Paulovits Mihály kocsis bére 1877^{dik} évben.

- 1., készpénzt. 65 ftot.
2. búza 6 köblöt.
3. Árpát 2 köblöt.
- 4., szalmát 2 kocsival.
- 5., egy malacot. vagy 5 ftot.
6. két pár csizmát, egyet, marhabőrből és egyet ló bőrből.
7. egy ugar fertályból ¼ kukorica alá.
- 8., egy fekete báránybőr sipkát.

¹⁵⁵ xrnj = krajcárnyi.

Kapott:

1. márciusban egy malacot.
2. ápril 15^{én} szántóknak ----- 5 fto
3. augst. 18. 1 véka árpát, későbben 1 kőb. 3 vékát.
4. Oktob. buzát 6 köblöt.
5. egy malacot még a tavasszal.
- 5, Nov. egy pár csizma ---- ökörbőr ----- 6 ft ---
6. egy pár csizma 5 ft.
7. egy fekete báránybőr sipka 2 ft. 80 xr.
8. kész pénz ----- 60 ft.

[260. oldal]

1876 ^k évi termés	Kereszt	Vontató	Köböl	Saját földemen	Kereszt	Vontató	Köböl
I paroch. tanyán				<u>Tanyai földön:</u>			
1. búza ----	278	-	52 ² / ₈	1. búza	87		9
			2 köb. tokos	2. árpa	-	23	15
				3. kukorica			
				<u>Ugarban:</u>			
2. árpa -----	-	24 ⁴ / ₈	20 ⁴ / ₈	1. búza	48 ¹ / ₂	-	15
3. zab -----	13		7 ⁷ / ₈	2. kukorica			
4. Kukorica				<u>Kerekiben:</u>			
II paroch ugar				Kukorica			
1. búza	-	35.	11.				
2. kukorica							
III az új temetőben							
búza ----	81.	-	31 ⁴ / ₈				
IV Belenczéresben							
1. árpa -----		17	20.				
2. zab -----		88.	86.				

Eladtam 1876. aug. 20^{án} békési kereskedőnek a temetőbeli és ugarbeli buzát 45. köb. 3 vékát métermázsáját p' 9 ft. 60 xr.

Kaptam érte 423 fto 64 xrt. 3 vékánként nyomott egyremásra 73¹/₂ kilogr.

Zabot hoztak belenczéresből	zabot eladtam	a szálásból hoztak búzát
1, -- --- 30 köblöt sibe-	40 köblöt Bleyer-	1. kaparékot--- 3 köb.
2 aug.31. 25½ köb. riai	nek 3 ftjával köblét	2. ----- 3 köb.
3 Sept 2. 13 köb	és magtári búzát	3. ----- 14 köb.
„ austr 10. 3 véka	9 ftjával métermá	4. ----- 6 köb.
5, -- 6. 3 véka	zsáját	5. ----- 16 köb és
Öszv. 86 köből	24 köb. és 2 vékát	2 köb tokos és rostaalj
		6, ----- 10 köb. 1 véka
		A tanyai búzát eladtam Blyernek
		32 köb. 2 vékát p' 9 ft. 60 xr.
		50 kilogr raadas az egészre
		277 ft 30 xr.

[261. oldal]

1877^k évre feles saját $\frac{3}{4}$ földemen: Szikora Pál. Kapott vetésnek 6 köből búzát. oly feltétel mellett, hogy 3 köblöt fog nekem visszaadni az új terméséből. A tavalyi vetést köteles lesz maga adni.

Szikora felesnek volt.

1. a tanyámon 116 kereszt búza
árpa 18 vontato
2. Ugar ország út mellett. 40 kereszt búza
Ugar a vasút mellett 56 kereszt búza.

1877. aug. 23^{án} rostáltattam a Belenczéresi és paroch. ugari búzát, s lett meg rostalva 42 köb. 1 véka.
„ aug. 27^{én} rostalt búza a paroch. tanya saját $\frac{3}{4}$ tanya. és Kereki búza: 58 köb. 1 véka.

[262. oldal]

1877^k évre feles a paroch. $\frac{4}{4}$ ugaron és a Kerekiben: Borgula.
Az ugarba kapott vetésnek 2 köb. búzát, ő peg¹⁵⁷ köteles hozzá tenni 4 köb. búzát.

¹⁵⁶ australici = ausztráliai.

¹⁵⁷ peg = pedig.

A Kerekibe adtam neki 3 köb. búzát, úgy hogy ezt nem fogja vissza adni hanem köteleles lesz a búzát kigyomlálni s az aszattól megtisztítani.

Hasonlóképen testvére Borgula kapott 3 köb. búzát Kerekibe, hasonló feltétel mellett.

A Paroch. tanyán el van vetve.----- 4 köb. búza
----- 2 köb. 3 véka
A temetőben ----- 2 köb. 2 véka
Kerekiben ----- 4 köb. 1 vék.

1877. april 12. adtam el Belenczéresi árpa szalmát 9 ftért Gregornak, 4 fttal maradt adós.

„ máj. 5. Vrbovszky leány vett kölcsön 150 vályogot.

[263. oldal]

Az 1876^k évi katasteri összeírásban, saját birtokom:

	katast.	□ öl
	hold	
1. a szőlők melletti ugar -----	„	1044.
„ „ -----	„ -----	1150.
2. a gyomai orsz. út melletti ugar	1. -----	1035.
„ „ -----	1. -----	1040.
az orsz. úton túl -----	„ -----	110.
3. Tanya föld $\frac{2}{4}$ -----	11. -----	427.
4. Nyilas -----	„ -----	1100.
„ „ -----	„ -----	1100.
5. Laposi szántó -----	1. -----	1100.
6. Szőlő -----	„ -----	982.
Kereki föld -----	16. -----	1418.

[264. oldal]

1877. jun. 16. a lemorzsolts kukoricát felmértem, s találatott 55 köből.

1877^k évi termés azon földeken, melyeket magam műveltetem.

búza Árpa Árpa Búza
 Zab Zab
 kereszt vontato köből köből

I. paroch. tanya búza	198			71 ⁴ / ₈	ebből kaptak a részesek 8 köb.
„ árpa -- ----		36.	32.		
„ zab siberiai kanadai		14. 6.	22. 7 ² / ₈		
II. Belenczéresben búza	225 ¹ / ₂			45 ⁴ / ₈	ebből részesekk' 17 kereszt; a nyomtatóknak pg ¹⁵⁸ 8 köből
III. Kerekiben ---- ----	97				részesek kaptak belőle 6 keresztet
Öszvesen	522 ¹ / ₂				
IV. Temetőben búza --	102.			17 ⁷ / ₈	abból részeseknek 2 köb.
Öszvesen	624.				

Hazahoztak a tanyáról 1. búza kaparékot 2 köb ² / ₈ 2. „ ----- 11. --- ² / ₈ 3. „ ----- 25 köb ² / ₈ 4. „ ----- 30 k. ⁶ / ₈ és rostaalj 2 k. öszvesen 71. ⁴ / ₈	Tanyás kapott részt a búzából 1. 2 köb. 3 vékát, a tanyan 2. 1 köb 2 vék. itthon 3. 3 k 2 vék. ----- 7 3 vék. és 1 véka tokost	
Haza hoztak a tanyáról 1. árpát ----- 18 köb. 2. „ ----- 14 ² / ₈ Előlegeztem tanyásnak rész fejében 4 köb. árpát	Haza hoztak Belenczéresből búzáat. 1, --- ---- 11 köb 2 vék 2 -- ---- 18. köb 3 vék. 3 15 köb. ----- Összes 45. Ebből a nyomta- tók kaptak 8 köblöt.	<u>Próbanyomtatás.</u> 1. belenczéren 17 kereszt. adott a részeseknek 19 vékát. 2. Kereki 6 kereszt adott 8 vékát.

¹⁵⁸ pg = pedig.

[265. oldal]

1877^k évi termés azon földeken, melyeket felesek által dolgoztattam.

búza Árpa Árpa búza
kereszt vontato köből köből
 egész fele

I. Szikora feles: Tanyán	116.	18.	9 ⁴ / ₈ árpa	20	a felesnek szinte 9 ⁷ / ₈ köből jutott
ugar az országút mellett	40.			4 ⁴ / ₈	
ugar a vasút mellett	56.			5	
II. Borgula György feles Kerekiben	64 ¹ / ₂	9	8 ⁶ / ₈ árpa	12.	
Borgula János Kerekiben	64	8	8 ² / ₈		
„ Paroch. Ugarban	136.		7 árpa	26 ² / ₈ árpa	a feles is kapott 26 ² / ₈ köb. búzát
„ Paroch Ugarban		21 ¹ / ₂	12 ² / ₈ zab		zab kereszt

Borgula a Kerekiből

1 árpát 5 köb.

~~2 „ 3 k 3 veka~~

~~Búzát hozott Kerekiből~~

1, - 8 köb.

Borgula hozott az Ugarból búzát

1, 9 köb. 1 vék.

2, 5 k. 2 vék.

3, 7. k 2 v.

~~4., 4 k.~~

Öszves 26 köb. 1 véka

[266. oldal]

1877. Szept. 3. eladtam 112 köb. búzát, mely nyomott 107 mázsát 23 kilogr. ¹/₆ levonva lett 106 mazsa 16 kilogr. mazsáját p' 11 ft. öszvesen kap-
tam 1167 ft. 76 xrt.

1878^k évi termés Kerekiben:

1 búza 123 kereszt és 12 kéve.

„ ²/₄ saját szállási földön búza 100 kereszt.

„ „ szőlő melletti ugarban 22. „

„ „ a másik ugarban ---- 16. „

„ a paroch. tanyán van búza 162 kereszt
 „ árpa 16 vontató.
 „ zab 15 vontató.
 ¾ saját ugarban 1. árpa 4 kereszt adott feles belőle 8 köb. 1 vékát.
 2 Kukorica

Borgula hozott ugarból 4 köb 3½ veka búzát.

„ „ 5. 1½
 Öszvesen 10. 1vékat

Borgula hozott kerekiből arpát 13 köb. 2 vékát

Kerekiből

	búzát 2 vékát	
Borgula a tanyáról	búzát --- -----	8 köblet. hozott Borgula
„ aug. 4.	-----	8 köb. a Tanyáról 6 köb zabot.
„ aug 6	-----	7 köb. 2 véka
	Öszvesen	23 köb. 2 véka.

[267. oldal]

1877/8^k évre fogadtam felesnek saját ¾ földemre Borgula Jánost, úgy hogy a búza vetésnek egy harmadát én fogom neki adni; a tavaszi vetést ő adja. Kapott pedig tőlem 3 köb. 2. véka búza vetést.

A paroch ugaron van búza 93 kereszt.

a kukorica az ugarban van 17 vontató árpa.

Ezekből hoztak búzát: 8 zsák és 2 zsák kaparékot.

„ „	10 zsák.	
szombaton	8 zsákot.	Pásztor Mátyás részesnek előlegeztem
„ 2 kocsi	16 zsákot	2 véka búzát. és
„ 1 kocsi	8 zsák	Pásztor Jánosnak 1 köből arpát maca fi-
„ -----	3 zsák	zetésébe
öszvesen	53	

Kerekiből zab 8 zsák.

Tanyáról hoztak arpát 21 köblöt, a részit kivették.

„ hoztak zabot 11 köblet. részit kivették
 „ törökbúzát 1 köb 2 vékát.

„ aug. 31. búzát --- 18 k. 2 vé. 29 kereszt és kaparéék, 1. köb.
 „ sept. 4. „ 20 köb - 40 keresztből.
 „ „ .6 8 köb -
 14 k.
 20 k. 2 vek.

Öszvesen 81 köből.

Részesek kaptam 12 köblöt kilencedből, és kenyérfélét.

Zolnai hetes kapott 5 hétre 10 véka búzát.
 és 2½ árpát. A nyomtatásnál.

[268. oldal]

Pribojszky Mátyás Kocsinak a bére 1878.

1. pénz 40 ft. 2., két pár csizma helyett 10 ft. 3., Hat köből búza. 4., egy véka alá kender föld. 5. két köből árpa.

kapott /:buzát ¾ évre 18 vékát.:/		
1. April 20 ^{kán} készpnzt ¹⁵⁹ -----	10 ftot.	
2. Juniusba a szolnoki útra kapott -----	3 ftot.	
3. Jul. 28 ^{án} a Kigyósi útra kapott -----	2 ftot.	
4. Aug. 10 ^{én} a tanyásné vett fel -----	5 ftot.	
5. Aug. 18. a tanyás kivett 1 köb. árpát.		
6. sept. 3 ^{án} Zolnainak 3 véka búzát		
„ Ugyanannak 1 véka árpát.		
„ 3 véka árpa		
7. Sept. 29. pénz -----	1 ft.	
	Öszvesen	21 ft.
8. vég kielégítés okt. 19 -----	9 ft.	
	Öszvesen	30 ft.
9. Csizma pénz ¾ -----	7 ft.	50
	Öszvesen	37 ft. 50
10. búzát 1 vékát, egyház adóba tanyásnak		
11. búzát 1 köblet tanyás kiadta újra		
879: marcziusba		
„ maj. búzát kivett 2 köb. 2 vékat		

¹⁵⁹ készpnz = készpénz.

[269. oldal]

1878^k_évbe termett az új temetőbe 5 holdon 30 köből repcze, melyből eladtam 28 köb. 2 vékát, 38 zsákban s nyomott 2433 kgr. métermázsajært kaptam 13 ft. 50 xr. öszvesen 328 ft. 45 xrt. /:38 zsák nyomot 35 kgrt:/ Kerekiben ugyananyi földön termett csak 29 véka repcze, = 543 kgr. Ezt feles munkálta. Ebből nekem jutott 1 véka természetben, a többit eladtam 36 ft. 66 xrért.

[270. oldal]

1879^k évi Kereszt Vontato Köb. Véka
termés

I az új temetőben búza -----	123.	-	24.	-	a tanyáról haza hoztak búzát:
A paroch. tanyán búza	148.	-	22.	3	1, kaparek 1 kob. 2½ vék. " 1 " 1½ "
török búza	19.	-	5.		2 török buzát 5 kob -
árpa	-	16.	16.		3, ----- 14. k. 3 v.
zab -----	-	-	19.		4, .. ----- 5 k. öszvesen 27 k. 3 v.
Feles Borgulának volt	12.	-	1.		a temetőbeli 24 köblöt, mely 23 métermázsát 30 kgr nyomott, eladtam
I Kerekiben búza.	-	-	3.		Steinernek 11 ftjával métermázsáját
zab	-	-	2.	3.	-----
árpa					az egyh. tanyáról
kukorica.					Kukorica kocsit.
² / ₄ szálláson búza	90	-	8	3.	1., Toman kocsi IIIII.
ugarban: a kútnál	24.	-	2.	2.	2. Pásztor IIIIIIIII 8 zsák
" az őrháznál	40.	-			-----
árpa a tanyán	-	-	9.		² / ₄ böll feles hozott kukorica kocsit IIIII.
kukorica -----					

[271. oldal]

- 1879 sept. 11^{én} vettetett repcze a temetőben. 1½ véka.
 „ Sept. 18^{án} „ austredicni búza a paroch tanyán 7 véka
 „ Okt. 9^{én} a temetőben közönséges búza ---- ---- 10 véka
 „ Okt. 29-30^{án} a paroch tanyán --- ---- ---- .8 köből
 „ felesnek Borgulának adtam a tanyára fele magot azaz 3 köb. búzát.
 úgy, hogy 1 köblöt vissza fog adni újból.

1880. A tanyai búzát adtam részeseknek takarni 12^k részből.
 az árpát és a zabot 10^{kéből}. Pasztor Mátyás és Jánosnak. A részesek
 tartoznak a búzát össze hordani és rakni. a cséplésnél fizetek nekik
 napszámot.

1880. Az új temetőben termett 4 holdon 22 köből repce.
 Ebből eladtam Marmorstein Márton 21 köblöt, mely nyomott
 18 métermázsa
 9 kgr. p' 11 ft. 25 xr. 1 Kaptam 203 ft 51. xr. Peti úrnak adtam 3 vékát =
 64 kiban = 7 ft. 20 xr.

- „ Borgula feles a ¼ tanyán: 82 kereszt búzát.
 árpát –
 „ Az új temetőbe termett 116½ kereszt búza = haza hoztak: 17 kob.
 2 vékát melyet adtam 10 részből aratni. 3 „ 3
 azonkívül 4 köb. rostaalj. 4. 2.
 kaparéék 1. 1.
 utolsó -- 4. 3½
 Öszvesen 31. 3½

[272. oldal]

1880^{ben} termett a paroch. tanyán:
 közönséges búza 160½ kereszt.
 australianeri¹⁶⁰ búza 33 kereszt
 árpa 25 vontató = 20 köb. és 2 köb rész.
 zab 27 1=2 kereszt

¹⁶⁰ australianeri = ausztráliai.

[286. oldal]

Krátke poučovanie. Spisal a vydal Jozef Strakovič. O hospodárstve. V Prahe. Naktadom vydavateľowym. 1864. Cena 30 xr. K roz posielaniu Knižočky sztogime ku službe tak ale; abý sa aspon 5 vytiskow w cene 1 zl. 60 xr. (totiž 10 kr. na počtový kolok a iné malé útraty naše.) v hotove objednalo. Presvedčeni sme. že každý rodák dobrej veci vzdelania ludu nášeho službu preukaže kdo medzi svogimj čím najviac vytiskovtejto Knižocký v obeh post6avi. Lichard.

Domáce náradý.

Bielo pranivo trwanliwe poznačit. Wdačnemý uznávama schopnosť ruký. Ktorá bielo pranivo pekne povjšivanimi červenimý znači; škoda len. že oný svojmu cielu nezodpovedajú. Každý podobný znak môže sa vyparanim odstranit; a preto udáme trvanlkivejší sosob značenia wzmi rowné čiastký (podla vahi, na pr. kivinták) rumelký.¹⁶¹

[287. oldal]

či cinobru a obyčagneho witriolu. železoveho (zeleneholiatku) potečoboje na prach a potom drevenným olejóm na farbu rožmiešaj. Čo touto farbou drevcom na plátne poznačiš, to keď náležite wschlo, žiadna práčka newjpere, žiadna zlodejná ruka newýpara.¹⁶²

¹⁶¹ [Fordítás]: *Rövid tanítások. Írta és kiadta Jozef Strakovič. A gazdálkodásról. A kiadó ajánlásával. 1864. Ára 30 krajcár: A könyvecske jó szolgálatot tesz, ezért legalább 5-szörös kiadása kellene, 1 arany 61 krajcár áron (vagyis 10 krajcár csak a postaköltség, a többi kevéske megmarad haszon gyanánt), ez már meg van rendelve. Meggyőződésünk, hogy minden olyan ember, aki jó cselekedetet tesz, a mi népünk felviágosítását szolgálatnak érzi, az terjeszti sajátjai, ismerősei között minél több példányban. Lichard.*

Házi tanácsok

A fehérműt tartósan kell megjelölni. Meghálálja a hozzáértő kezeket. Amely fehérmű szépen piros monogrammal van kihímezve, kár érte, mert ez az eredeti célnak nem felel meg. Minden hasonló jelölés mosás alkalmával elszakadhat, és ezért ajánlunk egy tartósabb módját a jelölésnek. Vegyél azonos résznyi (vagy azonos mennyiségű, vagy pl. negyedet), vörös festéket

¹⁶² [Fordítás]: *vagy cinóbert, és közönséges sósavat. Öntsd mindkettőt vasporra, és azután faolajjal keverd ki a festéket. Ha egy fadarabbal rákened az anyagra, hogyan az véletlenül eltűnik, semmilyen mosás nem szedi ki belőle, semmilyen gonosz kéz nem bonthatja ki a hímezést.*

[288. oldal]

Károly fiam fizetése

1. búza 1877. sept. 1^{old} 1878. máj. 30as kapot. 61^¼ köblöt.
2. pénzt szinte kapott 1878^k máj. 30as 150 ftot.

[289. oldal]

1890^k évbe hoztak csirkét

1. Király János 1375.
2. Králik Márton 1420.

[290–295. oldal üres]

[296. oldal]

Tägliche Hausandach auf Grind des gotthilen Wortes. Ein Führer durch die ganze heilige Lechust für Familienväter, Lehrer, Austalts vorsteler int gleichen für die Privatom Audenth, von Dr. Driedrich Liebetrut ev. Pfaner.

In 6 Liefer a 6 Sgr. = 1 ft. 30 xr.

Berlin. Verlag der Hobbuchhandlung von Paul Gerhard Heinersdorff 28 Wilhelmstrasse 28.

Dr. Hoffmann General Superintendent: Die letzten Dinge des Menschen. Eine Rehe von predigten und Betrachtungen 2 Aufl. 25 Sgr. Verlag Wiegend et Grieben in Berlin, Hallesches Ufer 26.

/: am Canal in der Höhe des Anhalter Bahnhofes :/

Nauber Pfr. Chr. Fwr. Ernst. Der Engel des Troztes am Krankenbette. Ein praktischer Führer für junge Geistlichen die ram ersten Urale im Amte am Krankenbette zsehen 2 Vermehste Auflagen. Leipzig. Teubner 12. Gr.

[297. oldal]

Demeter György lakása Pesten.
Jozsef Város: tavasz mező utca 20^k szám.

Florej: „Biblischer Wegweisen für ev. Geistliche 1 Bdchn. Biblischer Wegweiser für ev. Beichräter 520 bibl. Terte in Beichtrenden, mit Kurzer Andemtnuez 2 dunkgeseh. n. vermehrte Aufl. Leipzig. Klinckhardt. VIII. 143. ½ Fl.

Florej: Trost mud Malnugg ani Gräben. Eine Sönumlung v Entwürfen zu Leichen predigten, n. Grabreden 1 Bdekn. 62 Leichenzedden 32 Grabreden 7 dunkgezeh. űm vermerhte Aűfl. XV. 272. ¾ Fl.

[298. oldal]

Özvegy árvai pénz

	ft	xr
1. Lap	85	
2. Lap	89	
3. Lap –	82.	
4. Lap –	7	
5. Lap –	40	24
6. Lap –	92	20
7. Lap	45	
Öszvesen	490	54.

[299. oldal]

A' békési evang. esp. özvegy-árvai gyámoldába fizettek

1856 ^{űk} űvben	ezűst pénz	
	ft.	kr.
1. Zayar Daniel nagylaki lelkűsz -----	10.	-
2. Kovűts Műtyűs tót koml. ¹⁶³ tanító -----	5.	-
3. Hovűth Kűroly szarvasi tanító -----	5.	

¹⁶³ tót koml. = tótkomlűsi.

4. Jeszenszky László h.m. vásárhelyi ¹⁶⁴ lelkész -----	5.
5. Baross Károly bánfalvi lelkész -----	4.
6. Oravec Lajos bánfalvi tanító -----	2.
7. Torkos Károly orosházi lelkész -----	11.
8. Bartholomides János nagylaki tanító -----	2.
9. Bartholodimes Pál d ^o d ^o -----	4.
10. Molnár György -----	4.
11. Szeberényi Andor nagylaki lelkész -----	10.
12. Michnay Mihály csabai tanító -----	3.
13. Szemian Denes szarvasi tanár -----	4.
14. Gaál Daniel tót komlói tanító -----	5.
15. Mesznyik János tföldvári ¹⁶⁵ lelkész -----	4.
16. Novák Dániel csabai tanító -----	5.

[300. oldal]

folytatás

ezüstben

	ft	xr
17. Balassa János szentesi lelkész -----	5.	
18. Mikolay István orosházi lelkész -----	11.	
19. Stajner János szarvasi tanár -----	4.	
20. Delhányi Zsigmond d ^o -----	4.	
21. Horváth Sámel tótkomlói lelkész -----	11.	
22. Tatay Istvan szarvasi igazg. ¹⁶⁶ tanár -----	4.	
23. Lukess Floris d ^o tanár -----	4.	
24. Brenyik János csabai tanár -----	4.	
25. Kosztra János nsztmiklosi ¹⁶⁷ lelkész -----		3.
26. Chovan Zsigmond szarvasi tanító -----	6.	
27. Csernák János tókomlói lelkész -----	4.	
28. Gally Pál ambrósfalvi lelkész -----	3.	
29. Vozárik Pál csabai tanító -----	5.	
30. Orgovány Pál apatelki lelkész -----	2.	
31. Szeberényi Gustav csabai lelkész -----	12.	

¹⁶⁴ h.m. vásárhelyi = hódmezővásárhelyi.

¹⁶⁵ tföldvári = tiszaföldvári.

¹⁶⁶ igazg. = igazgató.

¹⁶⁷ nsztmiklosi = nagyszentmiklói.

[301. oldal]

folytatás	ezüstben
	ft xr
32. Endreffy János csabai tanító -----	5.
33. Kemény Pál mberényi ¹⁶⁸ tót tanító -----	5.
34. Brozik Gusztav mberényi tanító -----	5.
35. Becz Gyula mberényi német lelkész -----	9.
36. Szlukjka János mberényi tanító -----	5.
37. Okt. 20. Haán Lajos bcsabai ¹⁶⁹ lelkész -----	12.
38. Okt. 29. Kirner Eduard mberényi tanító -----	3.
39. Nov. 2. Bene Wilmos d ^o d ^o -----	3.
30. Nov. 2. Szeberényi Lajos csabai tanár -----	5. (
31. Nov. 2. Chrenka Sámuel komlosi ¹⁷⁰ tanító -----	5.
32. Nov. 8. Sztraka Károly csabai tanító -----	5.
33. Nov. 8. Rimler Károly d ^o d ^o -----	5.
34. Nov. 8. Droppa Samu d ^o d ^o -----	5.
35. Nov. 8. Kutzky Mihály d ^o d ^o -----	4.
36. Nov. 17. Goldperger Pál Péter -----	4.
37. Lukatsik János szemlaki tanító -----	2.
	<hr/>
	82.

[302. oldal]

	ft	xr
38. Hegedűs Károly Dec. 15 ^{én} komloi tanító -----	5.	
39. Kutlik János pitvarosi lelkész		Kutlik küldött
40. Murárik ptv. tanító		mind a' háromért
41. Tomka pitv. ¹⁷¹ tanító Dec. 3.	egy 11	pftos kötelezvény
42. Jeszenszky Károly -----	10.	
43. Alexa Pal Ambrosf. ¹⁷² tanító incorporatio ¹⁷³ ----		2.

¹⁶⁸ mberényi = mezőberényi.

¹⁶⁹ bcsabai = békéscsabai.

¹⁷⁰ komlosi = tótkomlósi.

¹⁷¹ pitv. = pitvarosi.

¹⁷² Ambrosf. = Ambrusfalva.

¹⁷³ incorporatio = megtestesítés.

44. Dec. 24. Alexa Pál százalék -----	1.
45. Dec. 25. Havjar Daniel -----	12.
46. Jan. 3. Delhy János	5.
47. d ^o Lesich Dániel	Szarvas 5.
48. d ^o Novák Károly	5.
49. Jan. 27 ^{én} Haberern Jonathan -----	4.
50. Jan. 27. Lányi Gusztáv -----	4.
51. d ^o d ^o Dorner József -----	4.
	<hr/> 57

[303. oldal]

	ft	xr
52. Jan. 27 ^{én} Golnhofer György -----	4.	
23. d ^o d ^o Koren István -----	4.	
24. d ^o d ^o Szemian Dániel -----	4.	
25. d ^o 30. Matskási Sámuel Szentesről -----	2.	24.
26. d ^o 30. Horváth Sám ¹⁷⁴ esperes Matskási hiványa aláírásával -----	2.	
57. Febr. 8 ^{án} Vandlik Pál apatelki tanító -----	1.	
58. Febr. 27 ^{én} Szlovák Sámuel szarvasi -----	5.	
89. Maart. 6. Horvath Sam. esp. Kutzky vocator ¹⁷⁵ --	2.	
90. Dec. 31. Horváth Sam. esp. mberényi két hiványért -----	4.	
91. 1857. máj. 14. Szeberényi Gusztáv 1857 ^{re} ----	12.	
92. Maj 1 ^{én} Goldperger Decany csabán fizetett ----	50.	köte
93. d ^o Jeszenszky János fvarsandi ¹⁷⁶ tto ¹⁷⁷ 1856 és 1857 ^{re}	4.	lezcvény
94. d ^o Goldperger Péter Pál 1857 ^{re} fizetett ----	4.	
	<hr/> 40	

¹⁷⁴ Sám/Sam. = Sámuel.

¹⁷⁵ vocator = szóvivő.

¹⁷⁶ fvarsandi = felsővarsándi.

¹⁷⁷ tto = dettó.

[304. oldal]

Az 1857 ^k évi Jun. 24 ^{én} 's 25 ^{én} Szarvason		ezüst	
adakoztak		ft	xr
Jun. 24.	Henzel János szab. szttornyai ¹⁷⁸ tt'ó ¹⁷⁹	1856 ^{ta} -- 1.	30.
d°	Kováts Timot -----	1856 ^{ta} -- 5.	
d°	Hermann Pál -----	1856 ^{ta} -- 5.	
d°	Molnár Károly -----	1856 ^{ta} -- 5.	
d°	Gotztag István -----	1856 ^{ta} -- 4.	
d°	Golian Mihál -----	1856 ^{ta} -- 4.	
d°	Jeszenszky László -----	1857 ^{re} -- 5.	
d°	Zenészi József -----	1856 és 1857 ^{re} -- 5.	
d°	Balassa János -----	1857 --- 5.	
d°	Macskási szentesi ttó ----	1856 és 1857 ^{re} -- 5.	
d°	Masznyik János -----	1957 ^{re} -- 4.	
d°	Szeckerka Lajos -----	1856 és 1857 ^{re} -- 4.	
d°	Baross Károly -----	1857 ^{re} -- 2.	
Ezekről bėjött öszsveget Baross Károly de,, canus ¹⁸⁰ kézbeített nekem			
Jun. 25 ^{én}	Torkoss Károly -----	1857 ^{re} -- 11.	
d°	Mikolay István -----	1857 ^{re} -- 11.	
d°	Neumann Károly -----	1856 és 1857 ^{re} -- 12.	
		92.	30

[305. oldal]

folytatás		ft	xr
Jun. 25 ^{én}	Haviar Dániel -----	1857 ^{re} -- 12.	
d°	Vandlik Pál apatel. -----	1857 ^{re} -- 1.	
„	Delhy János -----	1857 ^{re} -- 5.	
„	Jantsovits István -----	1857 ^{re} -- 12.	
„	Horváth Károly -----	1857 ^{re} -- 5.	
„	Delhányi Zsigmond -----	1857 ^{re} -- 4.	
„	Slajfer János -----	1857 ^{re} -- 4.	
„	Jeszenszky László a' szemlaki tanító bekebelezési díját -----	2.	

¹⁷⁸ szttornyai = szentetornyai.

¹⁷⁹ tt'ó = dettó.

¹⁸⁰ de canus = dékán.

[306. oldal]

1868^k évi jövedelem adó bevallás.

1. kész pénz -----	157 ft	50 xr
2. búza p' 5 ft -----	800 ft.	
3. bor p' 4 ft. -----	24 ft.	
4. fa p' 6 ft. -----	30 ft.	
5. fagyú p' 32 xr. -----	7 ft.	68 xr.
Összesen	1019 ft.	18
Levonatik káplán koszt	240 ft.	
Marad tiszta jövedelem	779 ft.	18
6. egy mázsa só -----	6 ft	
Összesen	785	18

1869^k évi jövedelem adó bevallás.

1869^k évi jövedelem bevallás:

búza p' 5 ft. 800 ft.

fa p' 8 ft. 40.

a többi mint feljebb összesen 794 ft. 18 xr.

[307. oldal]

1868^k évi egyh. malomjövedel. bevallás

a számadási könyv bevétel	ft	xr
1. búza 49 köb p' 5 ft.	245	
2. egyveleges $2\frac{1}{8}$ k p' 3 ft	7	50
3. árpa 15 k p' 3 ft -----	45.	
4. Kukorica $3\frac{1}{8}$ p' 3 ft. -----	10.	50.
Összes bevétel	308.	

Kiadás

1. Könyv szerint -----	91 ft.	30 xr.
2. kéményseprés -----	2 ft.	84.
3. egyenértékadó -----	10. ft.	
4. adó -----	30 ft.	
Összes kiadás	134 ft.	14 xr.

A malomba befektetett tőke 2000 ft.

ennek kamata 120 ft.

Levonatik törvényes kiadásba összesen ---- 254 ft. 14 xr.

Marad tiszta jövedelem--- 53. ft 86 xr.

[308. oldal]

1869^k évi malom jövedelem bevallás.

I	Bevétel a számadási könyv szerint	ft	xr.
	1. búza 38 ¹ / ₈ köb. p' 5 ft. -----	192	50.
	2. egyvelges 1 köb. p' 4 ft. -----	4.	
	3. árpa 16 ⁷ / ₈ köb. p' 3 ft. -----	48.	75.
	4. Kukorica 6 ¹ / ₈ köb. p' 3 f -----	19	50.
	5. Malompor ¹ / ₈ -----	1.	
	Összesen	265 ft.	75.
II	<u>Kiadás:</u>		
	1. olaj -----	4 ft. 80 kr.	
	2. orsóba való fa	3 ft 60 kr.	Bevétel 265 ft. 75 x
	3. kerítésfal	15 ft.	<u>Kiadás 247 40.</u>
	4. Malom Taxa	84 ft.	tiszta = 18 ft. 35.
	5. adó	10 ft.	jövedelem
	6. egyenérték ...	16 ft.	
	7. tőke kamat	<u>120 ft.</u>	
	összesen	247 ft. ft. 40 xr.	

[309. oldal]

1870^{dik} évi malomjövedelem bevallás

I	Bevétel: 1. búza 53 ⁴ / ₈ köb. p' 6 ft. -----	321 ft.
	2. egyveleg. 3 köb. p' 4 ft. -----	8 ft.
	3. árpa 9 köb. p' 4 ft. -----	27 ft.
	4. kukorica 8 köb. p' 4 ft. -----	32 ft.
	5. malompor 3 ⁴ / ₈ köb p' 2 ft. -----	7 ft.
	összesen -- --	395 ft.

1877. maj 16^{kán} eladtam egy darab
 loherét az új temető mellett:

1. Varga Mihálynak 20 ftért
 10 ftot fizetett, 10 ftot fog fizetni 3 hónap múlva
2. Török Balintnak 20 fért 10 ftot fizetett, és 10 5 hó
 nap múlva.
3. Borgula Janos 3^k darabot 27 ftért fizetett 13 ft. 50 xr.
 felét most, mas felét 3 hónap múlva

Lőrintz Márton Gorman Ferenczné felesének adtam Kerekiben egy boglya
 csutkát, akár kölcsön, akár pénzért 1877. Junius 1^{én} fedélnék.

[315. oldal]

T. Uhrinyi Károly úr segédemnek fizettem.

1862 ^k évi April 15 ^{kétől}	Aug. 15 ^{ig} -----	50 ftot	
-----	Aug. 15 ^{től} Dec. 18 ^{ig}		
	Aug. 9 ^{én} -----	5. ftot	
	Aug. 22 ^{én} -----	20. ft.	
	Octob. 9 ^{én} -----	10. ft.	
	Nov. 26. -----	12. ft.	
	-----	3. ft.	
<hr/>			
1863 Febr 15 – 1863 Febr. 15 ^{ig} kapott.		25 ft.	Dec. 27 ^{én}
--- April 15 – April 15 ^{ig} kapott -----		25 ftot.	Febr. 15 ^{én}
--- Jun. 15 – Aug. 15 ^{ig} 10 ft + 15 ft =		25 ft.	jun. 24 jul 1 ^{én}
--- Aug 15 Oct. 15 ^{ig} 15 ft. + 10 ft. -----		25 ft.	
--- Oct. 15 ^{től} Dec. 15 ^{ig} -----		25 ft.	nov. 23 ^{án}
1863 Dec. 15 ^{től} 1864 Febr 15 ^{ig} -----		25 ft.	jan. 1.
„ Febr. 15 ^{től} – April 15 ^{ig} -----		25 ft.	Febr. 29.
„ April 15 ^{től} – Jun. 15 ^{ig} -----		10 ft.	april 13 ^{án}
--- -----		15 ft.	maj. 14 ^{én}
„ Jun. 15 ^{től} Aug. 15 ^{ig} -----		10 ft.	Juliusban
	Aug. 15 ^{én} -----	15 ft.	-----

[316. oldal üres]

[317. oldal]

Tóth G Márton kapott 1862

1. Mart. 19. Egy véka kukoriczát.
2. ----- Egy kátét ----- 20 kor.¹⁸⁹
3. 3 kész pénzbe költsön 10 frt ----- vissza fizette
4. Aprilisban fél véka Kukoritzat
5. Loherét 2 ftért ostr.¹⁹⁰
6. Maj. 16. 2 mázsa szénára maradt adós ----- 60 kr. oszttr.
7. Junius 19 kapo¹⁹¹ 2 f oszttr.

ki van egyenlitve

[318. oldal]

1862^k évi Február 6^{án} Tóth G Mártonnal
csinált komputus szerint a mai naptól a²
fent nevezett Tóth G Marton tartozik 8 ft nyolcz forint oszttr.

- 1, 1862. Febr 7^{én} őrlöt 2 véka buzát.
Feb 17 a házhoz vitt trágyát 9 kotsival
F — 18 hozot vizet
M — 3 volt a vasutnál
M — 4 őrlöt 2½ veka buzát
M. — 5 hozot vizet
M — 13 hozot vizet
M — 17 őrlöt két véka buzát
— d^r — fél veka kukoritzat
M. 18. hozot vizet
Mart. 20 a vasutnál 2szer bibliáért
Mart 27 a laposba trágyát 9 kotsival
— d^r — a házhoz — 10 kotsival
April 3 hozot vizet

¹⁸⁹ kor. = korona.

¹⁹⁰ ostr. = oszttrák.

¹⁹¹ kapo = kapott.

April 7 hozot vizet
—dⁿ— hozot vizet

[319. oldal]

April 30 örölt két véka búzát
Maj. 7. a² szőlőskertbe vitt kétszer vizet
---- Egyszer hozott lóhért a² szőlőből
10^{én} Örölt két véka búzát
—— és két véka kukoriczát
Maj. 16. Örlött 2 véka búzát
—— hozott vizet kétszer
—— örlöt két véka búzát
Junius 19. örlöt két véka búzát
Junius 20 hozot vizet
—dⁿ— örlöt két véka búzát ——

kivan egyenlítve

[320–321. oldal üres]

[322. oldal]

Arnd's erbauliche Psallererklärung.
Für Betstunden berarbeitet v F Pauli
gr. 8 1871. 18 Ngr.
bei Th. Bläsing's antiquariat in Erlangen.

1. Die schriftliche predist in der evangelischen Kirche Deutschlands.
Jammellung
chifthelen Reden, hermsgegeben von W. Stöckicht Erster band: Über
Evangelien
des Kirchenjahres in 4 Herften Preis 8 Mark.
Zweiter Band: Über die Epistelu des Kirchenjches
4 Hefter. 8 Mark. verlag von Julius Niedler Wiesbaden.

2. Mancherlei Gaben und ein Geist, eine horniletische Vierteljahrschust, heremt gegeben von Emil Ohly ev. pfaner in Ginsheim bei Mainz. 17 Jahrgang. Eind Band 8 Mark.

Verlag Julius Niedner Wiesbaden.

Um den halben preis sind z bekommen: von B-bis XIII Jahrgang. /: p' 4 Mark.

[323. oldal]

Tulajdon földeim.

1. Ház hely ----	381 □ öll
2. szőlőskert	999 □ öll
3. Laposi szántó föld	2692 □ öll

[324. oldal]

2 jährige Apfel, Birn, Aprikozen und pflammen

12 Stück 4 fl.

1 jährige Apfel, Birn, Kirschen, und Pflammen 2-4 Stück koch

50 Stück 11 fl. Ö. W.

Carl Mayr Samenhändber

ein der oberen Dvem zum grünen Kranz.

Bőr-Gelatine.¹⁹² egy szelencze ára 50 kr. osztr.

Pesten Hollosy Bélánál Hatvani útza.

[325. oldal]

Gnyynn guffnäft und wutzmindath AigunFranfulkrant Effantz

Christ. Sam. Ulber 's

erbauliche Denkkzettel

oder

Entwürste zu Predigten

¹⁹² Bőr-Gelatine. = bőrápoló zselatin, krém.

über die
Lountags – Evangelien
Acht fahrgänge
im einen ausführlichen Ausrüge.
von C. N. Kähler
pastor zu Flemhüde
Kiel Verlag von L. G. Naeck.
1847.

[326. oldal]

Bibliat hozattak

1. Adamik János 645 ft.
2. Martintsen Janos.
3. Mržka.
4. Malint János. Új testamentom.
5. Matussovitz János Új tetstamentom. 1515.

Grosse Brückgasse Lövy. Morgenstern.

[327. oldal]

Bei Lanffer et Stolp.

Hoffmann, der deutsche Jugendfreund 6 Bde. Jeder
mit 36 color. n. seinenStahlflichen 1 ft. 84 k. ö.

Hoffmann Abenthener zu Wasser und Land. Mit preuht
voll color. Bilder 1 ft. 26 kr. östr.

Hoffmann Wilde scenen und Geschihten 1 ft. 26 kr. östr.

HoffmannEntdeck angsreisen 6 Bde. mit 20 stahlskichen
2 ft. 10 kr. östr.

Grabe. Charakteristische Scenen für de weibluhe Jugend
84 kr. östr.

Sigismund Rüstig, der brendr Specierumur

Leipzig. v Kapitán Mariatt überzehl.

Sherwood ausgewählte Erzählungen eingeleitet von Pliening.

12 Bände. Stuttg. 1841-43. brosch. statt 5 ft. 24 xr nur 2 fl. 20 kr.

Pantheon anserlesener Erzählungen des Auslandes /:von Strickland,

Hannah, More, Merlin

u.a.:/ mit Vorwort von Alb. Knapp. 12 Bände mit Kapfern Stutt.

1850 brosch. statt 5 fl 24 kr. 2 fl. 48kr.

Bei N. Levi Buchländer aus Antiquar in Huttgen.

[328. oldal]

Biblische Beispile in Bibellworten, zum würtwmbwrgischen

evangelischen Confirmanden büchlein. Mit einer Bergabe von

Liederversen z jeder frage. Herangsgegeben von einem evang.

Gastlichen. Ludvigsburg, Druck und Verlag Ferd. Riechm 1857.

IV. und III. S.

Biblische Beweisthellen nach der Hanbens = und Sitten lehre geordnet

von Otto Hermann Heecke Rector zu Wolkenstein. Langensalza

Schulbuch handlung des Thüninger Landes=Vereins. 8. 84 S:

Kurze Reformationsgeschichte erzählt für Lhiter und Familien von W.

Redenbacher. Herausbebegeb von dem Calrer Verlagsverein.

Mit Abbildungen: Calv, in der Vereinsbuchnadlubg. Stuttgart in

Comission bei J. F. Steinkopf. 1856.

Engerth Vilmos a' budai József ipar Tanoda rajztanárától: rajziskola 4

füzet. egy füzet 50 kr. az egész 1 ft 50 kr. új penz.

[329. oldal]

Erster Auschannng sunterricht für die Jugend in colorirten. Bildern 3 ft

26 Kr.bei Lauffer et Stolp.

Zimmermens „Wunder der Urwelt 10te Original Auflage mit 238

Abbildungh prachtvoll gebundenen 4 fl. C. M. bei Lauffer et Stolp.

Nábožné modlitby J Wéğ. w Praha 1854. 1 zl.¹⁹³

Elementar = Zeichnen = Unterricht, zur Selbat beschäftigung für die Jugend etc. mit 200 lithographirten. Zeichnungen Zweite Auflage 36 kr. Lauffer et Stolp.

Dr. Nagels „Rechnungstabellen. 2 Abtheit 2te vermi Auflage 1 fl. 12 xr.

[330. oldal] (31. kép)

Könyvek jegyzéke

1. „Das Ewangelium St. Hohannis in Bibelstunden für die Gemeinde ausgeleget von W. F. Besser. Zweite neu bearbeitete Auflage. Halle, Verlag von Richard Mühlmann. 1854.

2. Das Ewangelium St. Lucae in Bibelstunden für die Gemeinde Ausgelegt von W. F. Besser. 1854. XII. u 794. S. 8 brosch. Preis 1. Thlr. 7½ Sgr.

3. Die ewangelisch = protestantische kirche des deutschen Reichs. Kirchliche Denkfhrift von Dr. Carl Hase. 2 Aufl. aus 1848 für 1852. Über arbeitet. Leipzig Brockhaus n. Härtel. 1852. VIII. u 477. S. 1 Thlr.

4. Lieben, und Leiden der ersten Christen. 1. Die Zeit der Apostel und der apostolischen Väter. /: erstes und zweites Jahrhundert:/ Von Dr. David Erdmann Divisionsprediger, Licentiaten und privatdocenten der theol. Facultät zu Berlin. Berlin Verlag von Wiegand und Grieben 1854. 8. X u 154 S.

5. Schillings = Bucher des rauchen Hemses Nro 51, 52. Hamburg. Agentur I. Rauchen Hauser a' 1 Ngr.
6. Bibelstanden. Auslegung der h. Schiff von Besser. 1 – 6. 7 Thlr. Ngr.

¹⁹³ [Fordítás]: *Vallásos imádságok. J Wéğ. Prága 1854. 1 arany.*

[331. oldal]

7. Handwörterbuch für den historischen, und doctrinellen Religionsunterricht. Von L. C. Schmerbach. Zweite verbesserte und verm. Auflage. Leipzig 1853 u. 1854. bei G. Mayer. 4te bis 9te Lieferung. /:A u O:/
8. Redenbacher, W., cshiftiches Allerlei. Gespräche Selbstgespräche, Betrachtungen, Erzählungen und Geschichten Sprächwörter und Lieder. Aus den Jahren 1831 bis 1834. Zwei Bändchen. gr. 12. 48 kr. /:RawscheBuchhandl. in Nürnberg:/
9. Wagner, G. L. der Christbaum. Eine Auswahl von Geschichten und Gedichten, als Weihnachtsgabe für die liebe Jugend. Mit einem Titelkupfer. 8 cart. 24 kr. /:Nürnberg:/
10. Wild F. K. Geschichten, Sagen und Sprüche. Ein Büchlein für Jung und Alt. Mit 4 color. Bildern von Geiszer 1854. 48 Kr. /:Nürnberg:/
11. Neueste Volksbibliothek. In Verbindung mit einigen Freunden herausgegeben von Wilhelm Redenbacher. Mit Vielen Bildern. Neue Auflage. Erste Lieferung 2 Ngr. /:Leske. Darmstadt:/
12. Brosamen. Für thener und wohlfeile Zeit, für Krieg und Frieden. Von Ludvig Joseph sohn. 17 Bogen 8 geh. 54 kr. /:Verlag. Steinkopf. Stuttgart:/

[332. oldal]

13. Caspari, K. H. Erzählungen für das deutsche Volk. Samuel Ausgabe I. enthaltend: Alte Geschichten aus dem Spessart. Dorfsagen etc. 26 Bogen 8 geh. 1 fl. 24 kr. /:Verlag Steinkopf. Stuttgart:/
 14. Bilder und Scenen aus dem Natur – und Menschen leben in den fünf Haupttheilen der Erde. Nach vorzüglichen Reisebeschreibungen für die Jugend ausgewählt und bearbeitet von A. W. Grube. Vier Theile. Mit Bildern I theil: Asien und Australien. II. Afrika. III. Europa IV. Amerika. Zweite Auflage. Preis complet. 3 fl. 36 kr. Steinkopf. Stuttgart. In alles Buchlandge.
-

15. Barth, Dr. C.. I. Erzählungen für Christen Kinder 18 Bändchen in 12. einzeln jedes 15 kr.
16. Beispile des Guten. Eine Galerie edler Handlungen und charakterzüge aus der Geschichte aller Zeiren un Völker Mit Von. von Dr. J. L. Ewald. I, II, III, Theil /:prosaiche Abtheilung des ganzen Werdes:/ Nene Ausgabe ohne Vilder cart. in 3 Bänden 2 fl. 42 kr.
d° d° IV, V Theil /:pretische Abth:/ 1 ft 36 kr.

[333. oldal]

17. Geschichten buch für liebe Kinder von 4 – 10 Jahren 160 Erzählungen, den Herausgeber der „Beispile des Guten“ kacherzählt von Louise pichler. Geb. mit 12 seigemalten Bildern 1 fl. 36 kr.
18. Kapff S. C. Gine Schweizerreise. Mit 12 Ansichten in Holzschmitt 8. Ebg. cart. 48 kr.
19. Der Kinderkreis. Ausgewählte Erzählungen als beispile des Guten, aus Leben von Kindern für Kinder 8 cart. 30 kr.
20. Seebilder. Geschichten auf Schiffen und in Wasser. Mit Holzschmitt 8 cart. 30 kr.
21. Vorsehung und Menschenschicksale, oder preis der Weisheit, Liebe, und Gerechtingkeit Gottes in der besondern Lebensführung einzelner Menschen. Eine Auswahl geschichtl. Thatsachen, von den Herausgeber der „Beispile des Guten“ Zwei Bände. Geb. Jeder Band 1 fl. 36 kr.
22. Das Bekenntniss der ewangelischen. Kirche, in seinem Verhältnisse zu dem der Römischen und Griechischen. Von Dr. Aug. Hahn Generalsuperintendenten der Provinz Schlesien. Leipzig bei Brockhaus 1852. XII. 192 S. 8.

[334. oldal]

Acsmunkára adtam. Hegedý és Skrinýárnak.

1. Mart. 16 ^{án} kész pénzben	20 ft. p.p.
2. -----	70 ft p.p.
Öszvesen	90 ft. p.p.

[335. oldal] (32. kép)

Költség a' bariczán építendő házra

Váltó czédul
ft xr.

1. az 1853^k évben vettem áriásfát
vastagabb, s 7 és 8 öllest. hat párt párját 18 vft --- 108
vékonyabbat 7 öllest pártját 10 vft -----
2. 1854^{ben} adtam tartsai Benkonak foglalót 2000
kéve nádra, 100 kéve á¹⁹⁴ 8 vft. ----- 125.

Januárba felfogadtam Hegedűst és Skrinyárt, kik
f.évi¹⁹⁵ Aug. vagy septemberben fogják az épülethez
megkívánható minden ácsmunkát tenni, és az
épületet náddal befedni, részemről nem adván
nekik sem kosztot, sem napszamosokat.
Ezen munkáért fognak kapni: az épületnek
minden öll hosszáért 6 pftot. Azonkívül
az egész munkára kosszt fejében 3 köből
búzáat.
3. Febr. 28. vályogot csináltattam 45000. ezrét p'
2 ft. pp. tizezertől 1 köből búza, és az
egészre 4 ittze palinkát.
4. Febr. 28. Ariásfát vettem Zsenitstől 24 vfton
párját.

[336. oldal]

A' Vályogcsinálók.

- a valyogvetőknek adtam foglalót valaményinek 6 ftot pengőben
April. 6 adtam 3 köből búzáat és pedig
Toman, Venyerszky Pálnak, Venyerszky
Jánosnak.
April. 15. kész pénzt adtaam Tomanak ----- 3 ftot pengőben
Venyerszky Jánosnak ----- 1 ftot pengőben

¹⁹⁴ á = ára.

¹⁹⁵ f.évi = folyó évi.

Maj. 12. Madarász 's társainak adtam ----- 2 fto pengőben
 Maj. 15. Tomannak adtam egy köből búzat
 Maj. 20. Madarász Pálnak 2 köb. búzát
 d° Molnár Jánosnak 2 köb. búzát
 d° Venyerszky Jánosnak 1 köb. búzát.
 d° Tótt Györgynek ----- 14 ft. pp.

[337. oldal]

Az égett téglára adtam Fendtéknek
 egy ezertől 10 v. ft. és, tízezerre egy köből búza

1. foglalót ----- 3 fto pengőben
 2. adtam Junius 3^{án} ----- 28 ft. pengőben
 3. adtam Jul. 16^{án} a' hátralévőt ----- 9 ft. pengőbe

[338. oldal]

Szőlőfajok a' kunyhó előtt

Kunyhó

k
 ö
 z
 é
 p
 ú
 t

I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
dinka	dinka	dinka	dinka	czir- fandl	Góhér fehér	fehér góhér	szátoki magyar	szátok	sár fejér
<u>22</u> budai mézes szőlő	43.	43.	43.	43.	<u>10.</u> fekete góhér 30	43.	43	<u>17.</u> margitta 24	43.
<u>8.</u> iza- bella 13									

kocsi út Lóhere

XI.	XII.	XIII.	XIV.	XV.	XVI.
sár fejér 43.	sár fejer 43.	Fran- cus 43.	Fran- cus 43.	fekete kadar ka 43.	fekete kadar ka <u>29</u> isme- retlen 14.

út

[339. oldal]

Tóth G. Márton szolgált 1859^k évben

1, Juliusban	egyszer hozott vizet.	Erre adtam neki
-----	egyszer két vékát örölt	Aug. 12 ^{kén} 5 pengő fttot
Jul. 9 ^{kén}	hozott vizet	1. köb. búza. egy rudas
Jul. 14 ^{kén}	hozott vizet	széna
Jul. 17	hozott vizet	ismét 1 köb. búzát.
Jul 23.	hozott vizet	4 váltó forintért lóherét.
Jul 31	hozott vizet	1861 Jan. 19 ^{én} adtam neki
Aug. 7	hozott vizet	10 fttot osztr.
Aug. 11.	hozott vizet	1862 Jan 19 5 ft. osztr.
Aug. 12.	hozott egy kocsi csutkát	
	az akolból	16 fl.
Aug. 13.	ket veka buzát örölt	21 ft.
Aug. 18.	hozot vizet	16 ft.
Aug. 22.	hozot vizet.	37
Szeptember 3.	két véka kukoriczát darát	
Sz. 10	békési malomba vit két köből buzát	
Sz. 12	hozot vizet	
Sz 17	hozot vizet es a szélmalomból is két köblöt	
Sz 22.	a csüretnél kotsival segitet és loherét is hozot	

[340. oldal]

—Oc. 3 ————— egy kocsi herét hozot laposból
—Oc 6. ————— hozot két kotsi burgundit
—Oc. ————— hozot vizet
—O. 10 ————— tanyan vólt
—O 15 ————— hozot vizet
—Nóvem 18 ————— hozot vizet
—----- ————— laposba vólt
—N. 19 ————— ket véka búzát örlött
—N 25 ————— Szélmalomba vit búzát
—N 26 ————— hozot vizet
—Dec. 7 hozott vizet és a' malomból hozott darát
—Dec. 21 ————— itt hagyott kész pénzben = 48 krt új pénzben
—Januart ————— hozot vizet ————— Február28 ————— hozot vizet
—Január 9 ————— hozot vizet ————— Martius 4 ————— hozot vizet
—---- ————— volt a magyarvégen ————— April. 5. hozott vizet
—---- ————— két véka búzát örlött ————— ---- hozot vizet
—Január 14 ————— hozot vizet ————— vizhordás 5 garas
—Januar 24 ————— hozot vizet ————— örlés 1 vék 6 garas
—Januar 26 ————— hozot vizet ————— 3 szalasa és 1 belenezésbe 1 huszas
—Január 30 ————— hozot vizet ————— gőzösbe 1 24 garas
—Feb 4 ————— hozot vizet
—Feb 7 ————— hozot vizet
—--- ————— hozot vizet

[341. oldal]

Zolnai szomszéd kapot 25 valto forintot
ere kocsival szolgált
A tanyán volt kétszer
három véka buzat örlött a pitlés¹⁹⁶ malomba
a vas utnál vólt kétszer
Januárban hozot vizet

¹⁹⁶ pitlés = finomlisztet előállító, malomköves szárazmalom.

Január 23. örölt két vékát
 Február 7 örölt két vékát
 Februar 11 vólt a vasutnál
 Februar 14 hozot vizez
 Feb 24 örölt búzát 6 vékát
 d^o egy véka kukoritzát
 Martius 15 örölt 3½ véka búzát
 Martiusban hozot földet kétszer
 d^o hozot vizez
 Maj 3. hozot vizez
 Maj 12. hozot vizez
 d^o volt a laposba
 d^o örölt két véka buzát és egy véka kukoritzat

[342. oldal]

Majus 2 hozot vizez
 örölt buzat 1½ vekat
 Junius27 hozot vizez
 hozot vizez ketszer

[343. oldal üres]

[344. oldal]

a békési esp. Cathedr.Agens ¹⁹⁷ tartozás		
	ft	xr.
1856 nov 19 ^{is} -----	636	48
1857 ^k évre -----	119	24
Öszvesen	756	12
Ebből fizettetett 1856/7 ^{ben} ----	349	
Adóság marad	407.	12.

¹⁹⁷ Cathedr.Agens = Cathedraticum Agens = országos evangélikus egyházi hivatal képviselője, aki a királyi udvar felé jogi érdekképviseletet látott el.

Englische patent Gichtleinwend a 1 ft.
 d° 2 ft p' paquet in Pesthi n der
 Apotheke zum heileg Gäst Jozeph Török
 Königsgasse No 8.

 Kalte Leim, aus der K. K. priv. fabrik des
 Johann Nadler in Pesth.
 Zu bekommen Schlangengasse Nro 16.
 oder Autor Oszvald Palatinál gasse.

[345. oldal üres]

[346. oldal]

<u>A' házépítésre tett költség. 1854^{tel}</u>	Váltóban	
	ft	xr
1. Áriás fáért -----	267.	
2. Vályog 45000 p' 5 ft ezertől -----	225.	
Ezer vályogra minden tiezer után egy köből buzát /:4 köb. 2 vek. p' 20 ft:/-----	90.	
Ezer vályoghoz 5 kotsi szalma p' 5 ft. -----	25-	
Ezer vályognak a' hely színére történt elhozataláért	132	48
3. Nádért 200 kéve /p' 8 ft./ -----	160	
Ezer nádszal ide hozataláért -----	11.	45
4. A kőművesnek a' falak felépítéséért -----	40.	28
5. Az építésnél 50 napszám p' 1 ft. 15 xr. -----	62.	30
6. 4 vastag Áriás p' 15 ft -----	60.	
7. napszámos -----	9.	
8. a kőműves munka hátra lévő -----	11.	
9. a' padlás csinálás -----	26.	15
10. Az ácsmunka és fedés -----	225.	
és három köből búza p' 20 ft. -----	60.	
11. Égett téglá 10000 p' 10 ft -----	100.	
egy köből búza -----	26.	
ezer téglához való szalma a' kemenczébe 10 kocsi.--	50.	
Egett téglának haza hordása -----	26.	
12. Cselédszoba és konyha vakolása -----	30.	

[347. oldal]

13. a tűzfalak felrakása /:kőműves munka:/ -----	18 ft. 45 xr
14. a tűzfalak és ambítus ¹⁹⁸ vakoltatása és meszelése ----	54 ft.
hozzá való napszám -----	20 ft.
15. mész 10 köből P ⁹ 9 ft. -----	90 ft.
16. tapasztás -----	25.
d ^o d ^o két köből búza -----	40.
17. Asztalos munka -----	550.

[348. oldal]

Savoltnak adtam kerítés csinálásra 15 frtot p.p.

1857 febr. 12^{én}

d^o april 4^{én} az árnyék szék csinálásért. 3 pfrt.

Jul. 17 kerítésért----- 7 ft. 24 xr. p.p.

Savoltnak kapu csinálásra adtam 3 ftot p.p.

Nov. 26^{én} ----- 9 ft. p.p.

[349. oldal]

Kemény Urnak adtam kölcsön 30 pftot

----- 2 pftot kollra.¹⁹⁹

Tiszt Jeszenszky Károly urtól költsön ettem 15 az az tizenöt pengő forintot, azon igérettel, azt mihelyt lehet, de legkésőbb a kerületi gyűlésig megfizetem. M. Berény Sept 6kán 1857 ----- Petz Gyula mp²⁰⁰

Drenyovszkynak adtam laposi kunyho csinálására

1. Egy mázsa szénát.

2. kész pénzt -----5 ftot V, Cz.

¹⁹⁸ ambítus = *ambitus*, boltozatos tornác.

¹⁹⁹ koll = kollektálás, pénzgyűjtés.

²⁰⁰ mp = manus proprius, saját kezével.

[350. oldal]

Kováts Pál ágybér fejében dolgozott 1 ft. 40 xr. V.Cz.
Penitska György 8 köb. búzát. p' 8 ft. 15 xr. VCz. fizetett 86 Vft.
Tótt Sámuel – 3 köb. p' 8 ft. 15 xr. adott foglalat 5 ftot V.Cz.
Vilym Jánosnak adtam kölcsön 12 pengő frt.

if. Paray Mártonnak adtam kölcsön 10 pft vissza fizette
1858 Jun 24te ismét 4 pftot vissza

Öszvesen 14 pft.

Nigrinyi Kovátsnak adtam elsőre pénzt 5 ft. p.p.

munkára 1858 April. 18.

1858 April. 30^{am} adtam kölcsön if Adamik Mártonnak

30 ftot p. p. a' leg rövidebb időre.

1858. Máj. 1^{em} adtam kölcsön Györgynek 30 ftot p.p. Majus végéig. =

1858 Febr. 3^{am} adtam kölcsön f. évi Szt. Mihály napig 20 ftot. p.p.

Paray Jánosnak 1144^k házszám alatt

[351. oldal]

Laufferert Holpnak küldtem -----	12 ft. 32 xr.
Uj abroszért -----	13 ft. 20 xr.
	<hr/>
	25 ft. 52

Europa. 2 ft 40 xr.

kél ass.²⁰¹

Austria. 4 ft

Égett téglát vissza adott 835 darabot. Konecsny.

Boldis Györgynek adtam kölcsön 1200 vályogot.

a Köröstásoknál tarcsaiaknak adtam 4 új ftot előre.

	11 új frtot
Öszvesen	<hr/>
	15 új ftot. 1859 Nov. 29.

²⁰¹ ass. = atlasz, térképgyűjtemény.

[352. oldal]

Vályogot adtam költsön Drenyovszky Pálnak 6030^{at}

B Plavetz Györgynek ----- 1000

Benyovszky Györgynek ----- 5200

Hegedűs Pál kocsisnak 3 ftot adtam költsön

Stefanovits Jun. 24^{én} lefizeti az esp. kölcsönt.

Özvegy Koósa Pálné adott 2 pftot foglalót 2 köb. búzára p' 13 ft. 30 xr.
váltóban.

Paulovits Mihálynak adtam Sept. 29^{én} 1857

10 ft. 25 xr. v.cz.

Eből ledolgozott körösásás által 6 ft. 40 xr. v.cz.

Marad 3 ft. 45 xr. v.cz.

Kuchár János árva. 9 éves. lakik Gallo Györgynél.

Mladonitzkynek adtam mokrai utra borra – 47 új ftot.

költségire 2 új f és 2 válto ftot

[353. oldal]

Vályoghordás

Váltóban

1. Plavetz Bjeli György –1700 -- ----- 6 ft 45 xr.

2. Plavetz György --- 3059 ----- 12.

3. Ballás Pál ----- 4 48

4. Kolyik János ----- 5 24

5. Borgula ----- 6 48

6. Kántor ----- 7 12

7. Hegedűs ----- 5 24

földhordás ----- 5

Bornay Marton ----- 21 f

Benyasik ----- 15 ft.

Králik János ----- 5

9 ft. 12 x

132 48

[354. oldal]

Venyerszky János 13 xr.	Hanza János tanyásnak kínálkozott	675 Nád 60 Fábíán 93 Tót

Lestyan Jánostól hozott téglá		103
1. 263	téglát hoztak Lestyanhoz	101
2. 200	1. Nigrinyi 950	93 Tót
3. 200	2. Ballás 1150	75 Benko
4. 200		100
5. 220		59 Fabian
6. 220		52 Benko
<u>7. 220</u>		76 Benko
220		76 Magyar
220		74 magyar
220	a házhoz	<u>82</u>
220		
220	1 Nigrinyi 200	
220	d ^o 250	
220	2 Ballás 250	
220		

Ján János. Kövi Gömör megye. utolsó posta Jolsva.

[355. oldal]

Králik György 611

92 k. 3 véka búzát kivettem 1873^k évben

	Okt. 23 ^{án}		
abból kapott:	1 Fényés	3 k.	
	2 Maczkosin	-	3 v.
	3 vetésnek	4 k.	
	4 Tóth János	2	1
	5 Kocsis Marci	1	

Azon kívül Kapásné		3 k.
belenczéresi csősz	-----	2½ v.
örök -----		1 k.
		<u>16</u>

1200	
<u>437</u>	2.000
1637	<u>1 6 3 7</u>
	<u>= 3 6 3</u>
	2 0 0 0

Melléklet:

I.

Adósok nevei	Búza	fizetési határidő	adóság pengőben		befizette		marad adós		
	köb. vék		ft.	xr	ft.	xr.	ft.	xr	
1. Boldis Pál	2.	Jun. 24 ^{ig}	13	36			13	36	fizetett 10 pftot marad 3 ft 36 xr
2. Gyuricza János	2.	Jun. 24 ^{ig}	13	36			13	36	kifizette
3. Hajko András	1.	Jun 24 ^{ig}	6	48	5.		1	48	kifizette
4. Nigrinyi Pál	1.	Maj 11 ^{ig}	6	48			6	48	kifizette
5. Mojzsis Márton	1.	Jun 24 ^{ig}	6	48			6	48	
6. Mojzsis János	1.	d ^o	6	48			6	48	kifizette
7. Etzethy György	2.	Jul. 31 ^{ig}	13	36			13	36	
8. Prorok János	2	Jun. 24 ^{ig}	3	24	1	12	2	12	
9. Gubis András	1	Jun. 24 ^{ig}	1	42			1	42	kifizette
10. Hrivnak Dániel	-1.	Jun. 24 ^{ig}	6	48			6	48	kifizette
11. Szenteszky — György	-2.	Jun. 24 ^{ig}	13	36			13	36	fizetett 4 ftot 48 xrt pp kivan egészen fizetve
12. Szirátzky György	-1.	Sept. 24 ^{ig}	6	48			6	48	fizette
13. Kokavetz György	-1.	Jun. 24 ^{ig}	6	48			6	48	
14. Kokavetz György kukorica	-1.	Jun. 24 ^{ig}	4.				4.		kifizette
15. Károlyi András	-1. 2	Jun. 24 ^{ig}	10	12			10	12	kifizette
16. Károlyi Andr. kukorica	2	Jun. 24 ^{ig}	2				2		kifizette
17. Toman János	-1.	Jun. 24 ^{ig}	6	48			6	48	6 ft 40 fizetett adós- marad 48 xral
18. Szolár Márton	1.	Jun. 24 ^{ig}	6	48	3	24	3	24	kifizette
19. Mihálik Pál	2	Jun. 24 ^{ig}	3	24	1	12	2	12	fizetett

20. Matussovitz -András	†	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
21. Adamtsok - Drapkó János	2	Jun. 24 ^{ig}	3 24		3 24	kifizette
22. Károlyi Márton	†	Jun. 24 ^{ig}	1 42		1 42	kifizette
23. S. Tóth György	†	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
24. Poljak János	†	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	
25. if. Plavec Pál	2	Jun. 24 ^{ig}	3 24		3 24	kifizette
26. Poljak Pál	1.	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
27. Pásztor Máttyás	2	Jun. 24 ^{ig}	3 24		3 24	kifizette
28. Zuba János	†.	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
29. Öndjk Pál	2.	Jun. 24 ^{ig}	13 36		13 36	fizetett
30. Cservenak János	2.	Jun. 24 ^{ig}	13 36		13 36	kifizette
31. Benyovszky György	1.	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	
32. Hajko András	1.	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
33. Pusztay ház- -szomszédom	1.	Jun. 24 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
34. Prorok János	1.	Jul. 25 ^{ig}	6 48		6 48	
35. Ballás Jánosné	1.	Novemb 30 ^{ig}	6 48		6 48	ki van fizetve
36. Ballás Jánosné kukor	2	Nov. 30	1 48		1 48	ki van fizetve
37. Szarvaszky Pál	2	Sept. 30 ^{ig}	3 24		3 24	kifizette
38., Kádár György	2	Sept. 30 ^{ig}	3 24		3 24	kifizette
39. Visnyai János	†	Sept. 30 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
40. Visnyai Márton	1.	Sept. 30 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
41. Fóth G. Márton	2.	Novemb 1 ^{ig}	13 36		13 36	kifizette
42. Fóth G. Márton Kukor.	†.	Nov. 1 ^{ig}	3 36		3 36	
43. Molnár Ádám	†.	Sept. 29 ^{ig}	6 48		6 48	kifizette
44. Koritar György	2	Jun. 24 ^{ig}	3 36		3 24	kifizette
45. Koritar Andras	2	Jun. 24 ^{ig}	3 36		3 24	kifizette
46. Malint Janos		Jun.24 ^{ig}	1 48		1 48	fizetett

Prorok Jánosnak az egész adósága	9 ft pp
Körösásásért levonatik ---- -----	2 24
marad adóság	6 36 xr.
1857. April. búzát rostált 2 napig	40 xr.
maradt	5 ft 56

II.

<u>Adósok a búzáért</u>	ezüst pénzben	
	ft	xr
1. Etzethy György az 1856 ^k évről	11	12
fizetett	10.	
2. Prorok János d° d° -----	5.	56.
3. Benyouszky György d° d°	6.	48.
4. Turcsányi János csizmadia 1857 ^{ról}	6.	2 ft. dolgozott
5. Bobál János dohányos Koósa Pálnál -----	6.	
6. Boldis Pál 1165 --- -----	6.	
7. d° d° ----- 1856 ^{ról} -----	3.	30.
8. Szabó Gábor /:tarcsán:/ 1857 -----	3.	30.
9. Benkó János /:tarcsán:/ -----	9.	
10. Pásztor Mátyás -----	3.	
11. ör. Pásztor János -----	1.	30.
12. Bobál György 1181 -----	3.	
13. Szolár Pál -----	6.	
14. Kokavetz György 789 -----	9.	
15. Plavetz György Bjely -----	2.	
16. Mrška János 1135 -----	6.	
17. özvegy Mrška Pálné -----	1.	30.
18. Hajko András fizetett 2 ft -----	3.	marad 1 ft.
19. Plavetz János 1165 -----	12.	
20. Matussovitz András 763 -----	6.	
21. Szabó Lajos -----	6.	
22. Szakáts Mihály -----	6.	
23. Konetsny György -----	6.	
24. Bobály Márton Bezeg Pálnál -----	6.	
25. Vilym György -----	5.	48.

26. Nigrinyi kovács -----	3.	
27. Jovecz Péter 1164 -----	3.	
28. Berényi Mártonné -----	5.	36.
29. Borgula András kalapos -----	5.	36.
30. Fabian János -----	2.	42.
31. Visnyai János /:Boldisné bábanál:/ -----	5.	36.
32. Lehotka József -----	5.	36.
33. Baltás Józsefné 821 -----	4.	3.
34. Bobály Pál 636 -----	4.	3.
35. Szklenka György 776 -----	2.	42.
36. Antalik Pál /:Zsibritánál:/ -----	2.	42.
Antolik kaszált 2 napig = 48 kr. pp levonatik marad 1.		54.
37. Kmetko Pál /:Matuš Pálnál:/ -----	5.	24.
	188.	26.
38. Plavetz K. János 982 -----	5.	24.
39. Koritar Adam -----	2.	42.
40. Boldis Márton -----	2.	42.
41. Sály János -----	5.	24.
42. Cservenák János -----	2.	42.
43. Simo János -----	2.	42.
44. Pázsit Mihály Czinkotszky Jánosnál -----	2.	42.
45. Ballás György -----	5.	24.
46. Jánosy György -----	2.	42.
	2. Lap	37. 48.

Jánosy György kapált 2 napig	48 kr.
d ^o szénát hordott	12. _____
Öszvesen	1. ft. pp.
marad adóság	1 ft. 42 xr. pp.

Szklenka György kétszer hozott szénát
kocsival, mi is adóságából levonatik 1 pft.
's így marad adósága 1 pft. 42 xr.
fizetett 1 ft. 12 xr.
marad 30 xr.

IRODALOM

ADAMIK–MADARÁSZ–BALOGH–SCHÖN 2000

Adamik János – Madarász Mihály – Balogh Andrásné – Schön Mihályné: *A mezőberényi II. kerületi evangélikus (szlovák) egyházközösség története*. Mezőberény, 2000

BALLA 2002

Balla László: *Termesztett gabonafajták a XX. században*. In: Novák László Ferenc (szerk.): *Gazdálkodás az Alföldön – Földművelés* AJMK, XI. (2002) 215–236.

BARTÓKI é. n.

Bartóki József: *A mezőberényi német evangélikus templom*. Mezőberény, é. n.

BARTÓKI 1986

Bartóki József: *A mezőberényi szlovák evangélikus templom*. Mezőberény, 1986

BOGDÁN 1991

Bogdán István: *Magyarországi őr-, térfogat-, súly- és darabmértékek 1874-ig*. Budapest, 1991

HENTZ 1973

Hentz Lajos: *Népi építkezés Mezőberényben*. In: Szabó Ferenc (szerk.): *Mezőberény története*. II. Mezőberény, 1973. 263–290.

IMPLOM 1973

Implom József: *Mezőberény újjratelepítése és története a kései feudalizmus időszakában (1723–1848)*. In: Szabó Ferenc (szerk.): *Mezőberény története*. I. Mezőberény, 1973. 93–184.

JESZENSZKY 1861

Jeszenszky, Karel: *Osada Mező-Berény*. Arad, 1861

KENESSEY 1874

Kenessey Kálmán: *Búza vetőmag nemesítéséről*. Budapest, 1874

MATUZ 2002

Matuz János: *A „Bánkúti 1201” búzafajta története és utóélete*. In: Novák László Ferenc (szerk.): *Az Alföld gazdálkodása – Földművelés*. AJMK, IX. (2002) 237–246.

MNL 1980

Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon. III.* Budapest, 1980

MNL 1981

Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon. IV.* Budapest, 1981

MOKRY 1875

Mokry Sámuel: *Búzanemesítés*. Gyula, 1875

NOVÁK 1977

Novák László [Ferenc]: *Gyoma településnéprajza és hagyományos paraszti gazdálkodása*. In: Szabó Ferenc (szerk.): *Gyoma. Történeti tanulmányok*. Gyoma, 1977. 505–574.

NOVÁK 1982

Novák László [Ferenc]: *Mezővárosi népművészet. Kecskemét, Nagykörs, Cegléd*. AJMKm, 2. (1982)

NOVÁK 1986

Novák László [Ferenc]: *Településnéprajz. Tanulmányok az Alföld településnéprajzához*. AJMKm, 5. (1986)

NOVÁK 2002a

Novák László Ferenc: *Mezőberény településnéprajzi viszonyai*. BMMK, 23. (2002) 235–260.

NOVÁK 2002b

Novák László Ferenc: *Földművelő gazdálkodás az Alföldön*. AJMKm, 14. (2002)

NOVÁK 2004

Novák László Ferenc: *Takarmányozás, termesztett takarmánynövények*. In: Novák László Ferenc (szerk.): *Az Alföld gazdálkodása. Állattenyésztés*. AJMK, X. (2004) 113–132.

NOVÁK 2008

Novák László Ferenc: *Id. Jeszenszky Károly számadáskönyve*. Békéscsaba, 2008. Kézirat. MMM TörtAd, ltsz.: 2506/2008

NOVÁK 2010

Novák László Ferenc: *Gömöri szlovák jobbágyok Mária Terézia korában*. In: Krekovičová, Eva – Ugrin Erzsébet – Zsilák Mária (szerk.): *Kontexty identiti – Az identitás összefüggései*. Köszöntő könyv Gyivicsán Anna tiszteletére. Békéscsaba, 2010. 299–310.

PLESOVSZKI 2003

Plesovszki Zsuzsanna, Novákné: *Id. Jeszenszky Károly és műve*. HEBES, 1. (2003)

PLESOVSZKI 2004

Plesovszki Zsuzsanna, Novákné: *Felekezetiég – iskola – interkulturalitás. A mezőberényi szlovák népoktatás 1723–1890 között*. Budapest, 2004. Doktori disszertáció. Kézirat. ELTE-BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolája

SKOLKA 1988

Skolka András: *A Békésvármegyei Mezőberény történeti-topográfiai leírása*. FK, 12. (1988)

SZOKOLAI 1856

Szokolai István: *Az Urbéri Törvényszékek teendő és a volt Földesúr közti jogviszonyoknak s azok rendezésének ismertetése*. Pest, 1856

SZAKKIFEJEZÉSEK JEGYZÉKE

MÉRTÉKEGYSÉGEK, PÉNZNEMEK JEGYZÉKE

akó (pozsonyi) = 54,3 liter

austriai mérő = 46,11 kilogramm

font (bécsi, pozsonyi) = 0,56 kilogramm

forint = ezüst alapú, konvencionális, pengő, 1750–1857 között 60 krajcár, 1857–1892 között ausztriai vagy osztrák, 1867-től osztrák–magyar értékű, 100 krajcár: például „*46 ft 50 xr új pénzben*”, „*8 ft 80 xr*” (1867)

hold = 1584 bécsi □-öl, 1600 □-öl, 5707,75 m²

hüvelyk, col (pozsonyi) = 3,2 centiméter

icce, itze (pozsonyi) = 0,8293 liter

kas = nincs pontos meghatározása, kb. 25–50 kilogramm

katasztrális hold = 1600 négyszögöl

kereszt = 15–18 kéve

kéve = kb. 5–17 kilogramm

kilogramm = 1,7855 bécsi font (0,99988 kg)

kocsi = nincs pontos meghatározása, a szekér mértékegységgel összehasonlítva kb. 6,78 mázsa

köböl, köb (pozsonyi) = 93,12 kilogramm

krajcár = a forint váltópénze, 1 forint 60, 1867-től 100 krajcár

láb (bécsi) = 31,26 centiméter

lat = súlymértékegység, a font ¹/₃₂ része

liter = 1,1787 magyar icce

magyar hold = 1200 □-öl

mázsa (bécsi, pozsonyi) = 56 kilogramm

mázsa, métermázsa = 100 kilogramm

mérő = súlymérték

négyszögöl = 3,6 négyzetméter

öll, öl (bécsi) = 1,896 méter

pengőforint, pengő forint = ezüst pénz, lásd váltóforint

pozsonyi mérő = 46,56 kilogramm, 62,53 liter, földmérték szerint 2 p.
m. 1 hold

rőf (bécsi) = 62,52 centiméter

rudas = 80–100 kilogramm

tetejes köböl = bőven mért, nem csapott vékával mért búza

váltóforint, válto forint, váltó forint = az ezüst alapú forintnál gyen-
gébb pénz, 250 váltóforint felelt meg 100 pengőforintnak: például „5

kis ft vagy is 11 ft 53 Vcz”, „8 ft 35¹/₂ xr austr. érték 19ft 50 xr váltó”

véka = a köböl negyede, 23,28 kilogramm

vontató = 78,7–157,5 m³

zsák = kb. 60–80 kg

IDEGEN, ILLETVE RÉGIES SZAVAK ÉS KIFEJEZÉSEK JEGYZÉKE

alj = alja

alunnum = élelmiszer, gabonabeszolgáltatás

ambitus, ámbitus, ambítus = boltozatos tornác

angaria = fizetési részlet

árenda = bérlet, bérlemény, bérleti díj

arendalis = bérleti föld

arendas = árendás, bérleti

áriásfa = különböző méretű, házépítésnél használt gerenda

árkus = ív, papírmértékegység

australici, australieri = ausztráliai

austredinci búza = ausztrál búza (az „ausztrál” szó szlovák fonetikus szóhasználata a búzafajta jelölésére)

bekes = *bekecs*, ujjas kisbunda, ködmönféle

bőr-Gelatine = bőrápoló zselatin, krém

burgundia, burgundi, burgunka = burgundiai marharépa, takarmánynövény

calcatura = vető, nyomás

Cathedraticum Agens = országos evangélikus egyházi hivatal képviselője, aki a királyi udvar felé jogi érdekképviseletet látott el

competra (= *competentia*) = jövedelme

confirmandok = *konfirmáló*, evangélikus hitüket megerősítő fiatalok

conto → kontó

convencz → conventio

conventio = *konvenció*, megállapodás szerint kifizetett pénzösszeg, járandóság

curator = egyházgondnok

de canus = dékán

deputat = küldött, egyházi adóként beszedett gabonamennyiség

fejeléses = használt, javított csizma, amikor a lábbelit a csizmadia újra fejelte, új lábfejrészt készített

feles = mezőgazdasági idénymunkás, aki a termés feléért vállalta a munkát
fertály = negyed
forspont = fuvarozás, szállítás
fundus = házastelek
Funebrál = halotti szertartáskönyv
fűzék = élelmiszer, főzés
garmada = a szérún kinyomtatott gabonaszemek halma
glauber = glaubersó, gyógyító anyag
gyülevési = összegyűjtött, illetve összegyűlt
Habikár = szlovák evangélikus olvasókönyv
incorporatio = megtestesítés
kaparéék = selejt, sérült szemű, értékcsökkent gabona
Káté, Káte = katekizmus, a Biblia rövid foglalata kérdés-felelet formájában, a lelkészek, a tanítók és a nép számára
keble = köble (szlovák)
kepe = búzakeresztrakás
kétszeres búza = rozssal kevert búza, más néven rozsolts búza vagy rozszolt búza
kommenció = *konvenció*, a mezőgazdasági idénymunkások megállapodása a javadalmazásukról, járandóságukról
kontó = hitel, hitelcédula
kotu = szurokfekete láptalaj
licitacio = árverés
mp. (= manu propria) = saját kezével
nyomásföld = a határ szántóföldterületének két vagy három részre, nyomásokra, fordulóra, vetőre (*calcutura*) osztása
parochiális (föld) = a lelkészlak, parókia után járó, egyházi tulajdonú föld
pascuum = legelő
pitlés (malom) = finomlisztet előállító, malomköves szárazmalom
portio = *porció*, adag
postilla = szlovák egyházi énekeskönyv
pótlékföld = az úrbéri telekjárandóság kimérése során a kiegészítő föld mennyisége

protokollum = jegyzőkönyv, hálózatgyűjtemény
puszli = *pruszli, pruszlik*, női felsőruházat része, ujjas mellény
rabat = egyházi kiadvány
recapitulatio = helyreállítás
recep = küldemény
részes = mezőgazdasági idénymunkás, aki az aratást a termés meghatározott részéért végezte el
sessio = *szesszió*, jobbágytelek, meghatározott mennyiségű jobbágy háztelek, szántóföld és kaszálórét terület
Slabikár, šlabikár = szlovák evangélikus olvasókönyv
sróf = csavar
tag = birtoktest
takarás = aratás
taxa = rendszeres alkalommal fizetett adónem, bérleti díj
tiszta búza = kizárólagosan búza, amelyet nem kevertek más gabonával, pl. rozssal
törek = a nyomtatás során (később a gépi cséplés alkalmával) keletkezett apró szalmazúzalék
Tranoscius = evangélikus szlovák énekeskönyv
Ugarfertály = az Ugar határrészen fekvő földterület negyed része
vasalás = vasabroncs
verschlóg = nagyobb, gyalulatlan deszkából készített ládaféle
vinculom = tartozás
vocator = szóvivő
wjechy = nagyja (szlovák)
žito = élet, búza (szlovák)

RÖVIDÍTÉSEK

INTÉZMÉNYEK, LELŐHELYEK, KIADVÁNYOK

AJMK = Az Arany János Múzeum Közleményei – Acta Musei de János Arany nominati, Nagykőrös

AJMKm = Az Arany János Múzeum Kisonográfiai, Nagykőrös

BML = Békés Megyei Levéltár, Gyula

BML Mb. Urb. Ir. = Békés Megyei Levéltár – Mezőberény, Urbéri iratok, Gyula

BMMK = A Békés Megyei Múzeumok Közleményei, Békéscsaba

ELTE-BTK = Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Budapest

EOL = Evangélikus Országos Levéltár, Budapest

FK = Fekete könyvek, Békéscsaba

HEBES = Historia Ecclesiae Bereniensis Ecclesiae Slavica, Mezőberény

Mb. II. EE = Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház, Mezőberény

Mb. II. EEI = Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház Irattára, Mezőberény

MMM TörtAd = Munkácsy Mihály Múzeum Történeti Adattára, Békéscsaba

MMM TörtGyűjt. = Munkácsy Mihály Múzeum Történeti Gyűjteménye, Békéscsaba

MNL = Magyar Néprajzi Lexikon, Budapest

OEL = Országos Evangélikus Egyház, Budapest

OL HTL = Magyar Országos Levéltár Helytartótanácsai Levéltár, Budapest

OPSMGy = Orlai Petrics Soma Muzeális Gyűjtemény, Mezőberény

EGYÉB JELEK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

- = utaló más címszóhoz
□-öl, □, □ öl = négyszögöl
á = ára
ág. h. evang. = ágostai hitvallású evangélikus
alumn. = alumnum
a. mérő = ausztriai mérő
Ambrosf. = Ambrusfalva
ass. = atlasz, térképgyűjtemény
austr. = ausztriai
ausrt. m. → a. mérő
ausztr. mérő → a. mérő
auth = authorikus, régi mérték szerinti
bcsabai = békéscsabai
Cath. Ag. = Cathedraticum Agens
Cathedr. Agens → Cath. Ag.
d, d^o = dettó, ugyanaz, ugyancsak, aznapi dátum
doh. = dohányos
egyenért. = egyenérték
egyv = egyveleges
é. n. = év nélkül
esp. = esperesi
eszben. = esztendőben
evang. = evangélikus
évb. = évben
f, f. → ft
f. (évi) = folyó (évi)
f. e. = folyó esztendő
fert., fért. = fertály
fl. → ft
frt. → ft
ft, ft. = forint
ft. p.p. = forint pengőben számítva
fvarsandi = felsővarsándi
gysz. = gyarapodási szám

h.m. vásárhelyi = hódmezővásárhelyi
id. = idősebb
if, if. → ifj.
ifj. = ifjabb
igazg. = igazgató
i. m. = idézett mű
jöved = jövedelem
k. → köb.
k., k. → kr.
kap. = kaparéék
kapar. → kap.
kapo = kapott
kat. hold → kh
kb. = körülbelül
készpnz = készpénz
kétsz. = kétszeres
kg, kgr = kilogramm
kh = katasztrális hold
köb., kob. = köből
koll = kollektálás, pénzgyűjtés
komlosi → tót koml.
konyh. = konyha
kor. = korona
k. p' (6 ft) = köből per (köből 6 forintjával számolva)
kr., kr = krajcár
kuk. = kukorica
kukor. → kuk.
k. V. Cz. = a váltó forint krajcárja, váltócédulában
k. Váltó → k. V. Cz.
kr.pp. = krajcár pengő
kr. Vcz., Kr. Vcz., Kr. VCz. → k. V. Cz.
m → q.
mberényi = mezőberényi
mk = maga kezével, saját kezű aláírás
mp. (= manu propria) = saját kezével
néh. = néhai

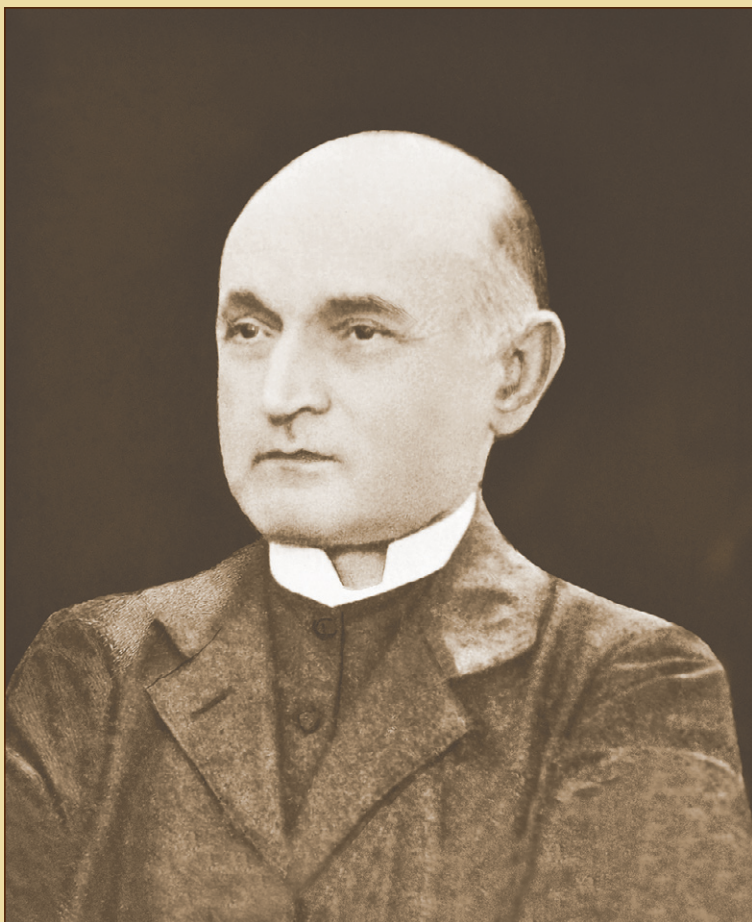
N. L. F. = Novák László Ferenc
nsztnmiklosi = nagyszentmiklósi
off. = offertórium, felajánlás
ostr., osztr. = osztrák
ör. = öreg
p = pengő
p' = per
par, par. → paroch.
parch. → paroch.
paroch. = parochiális, egyházi föld
pasc. = pascuum, legelő
pg = pengő
pg, peg = pedig
pft, pft. = pengőforint
photogr. = photographia, fénykép
pitv. = pitvarosi
p. m. = pozsonyi mérő
pp, p.p. = pengőben számítva
proc. = procent, százalék
q. = mázsa
reform = református
repar. = reparálás, javítás
rp. = recept
Sam., Sám. = Sámuel
sat = stb., és a többi
s'at → sat
Sz., Sz → Szt., Szt
szal., szál = szállásföld
szerk. = szerkesztő
Szt., Szt = Szent
szttornyai = szentetornyai
tföldvári = tiszaföldvári
t. i. = tudniillik
tiszt. = tiszta, tisztabúza
tót koml. = tótkomlósi
tto, tt'ó = dettó

ug. = ugar
u. m., úm. = úgy mint
v. = váltó
v. → vék.
váltób. = váltóban
vcz., v cz, v.cz., v..cz., Vcz. = váltócédula
v. é. = váltó érték, váltóforint
vék. = véka
vft = váltóforint
vö. = vesd össze!
x. → kr., kr
xpp → kr.pp.
xr, xr → kr., kr
xr: pp. → kr.pp.
xrnj = krajcárnyi
xros = krajcáros
xros v. = krajcáros, váltóban
zl. = zlati (szlovák: *arany*)

ΚΕΡΕΚ

1. Id. Jeszenszky Károly (1815–1890)

2. Ifj. Jeszenszky Károly (1851–1927)

27/2/18

Historia Ecclesiastica

Caroli Jeszenszky D. C.

*Scheravianus ad Car. Dio
Linnæus Reg. E.
anno 1807.*

3. Id. Jeszenszky Károly selmecebányai teológiai jegyzete

Die Kirchen - Glocken hat Paulinus erfunden 400.

Theologia Moralis

Károly Jeszenszky
1837
Officiarius

4. Id. Jeszenszky Károly pozsonyi teológiai jegyzete

Etiam mihi dicentes, qui exiliatis angere
sunt amicitia, amabilissimum me,
dum amicitia tollere. Co.

Posonii d. 16 Jan. 1837.

Car. Jeszensky Pos. .
et H. Theologiae Candidatus.

5. Id. Jeszenszky latin nyelvű köszöntő verse Sztrehlo diaktársa emlékkönyvébe Pozsonyban

Auf allen deinen Wegen
Begrüßte dich der Abtrübselungen,
Dein Leben steht aus Schlägen neu,
Auf die Erde kampf nie fertig,
Ist die auf zwei Pfosten und Utergäcken
Chelweis sollen von der immer besetzen! -
Denn Reponauf es wesen ein Stück e Freud
Nur ein Versuch von der Unglücks Schmerz e Leben!
Und wenn dich einet der Schicksals Macht
Gruß den Tod ganz schwarz gemischt
Dann schlägt sanft in der Grabes ein Grabel
Bis es einet Luft dort wieder aufgesacht.

Wesberg P. 12. Juna
1802.

zum Andenken, von dem in-
freund
Carl von der Heydeknapp
Carl von der Heydeknapp

688. A magyar nemzeti múzeum igazgatóságától.

Nyugtá.

egy Heracliusféle arany érem felett, mely tizen
egy forintot becsültek, valamint tőz
apróbb rézjéj felett, melyek egy forintot
vannak becsülni, és melyeket összesen
kiszámláló Szekeresky Károly mezőbényi
emegy. lelkész, ~~székfőnök~~ volt a nemzeti
múzeumnak ajándékozója, és melyek a
székfőnök Istvánia Katalin köztársasági
árvákra.

Boston, 1861. augusztus 29-án.

Kubinji Agoston
Károlyi igazgató.

1861. 5.

7. A Magyar Nemzeti Múzeum nyugtája
az id. Jeszenszkytől átvett műkincsről

A
BÉKÉSVÁRMEGYEI RÉGÉSZETI
ÉS
MIVELŐDÉSTÖRTÉNELMI
TÁRSULAT
ÉVKÖNYVE.

1877|_{8.}

SZERKESZTI :
ZSILINSZKY MIHÁLY,
TÁRSULATI FŐTITKÁR.

NEGYEDIK KÖTET.

B.-GYULÁN, 1878.
A TÁRSULAT KIADÁSA.

8. A Békésvármegyei Régészeti és Mivelődéstörténelmi Társulat Évkönyvének borítója

9

10

9. Mezőberényi főutca
10. Mezőberény, Kossuth tér – részlet

11

12

11. Mezőberény, Nagy utca
12. Mezőberény, Nagy utca – részlet

13

14

13. Mezőberény, Evangélikus templom
14. Mezőberény, Wenckheim kastély

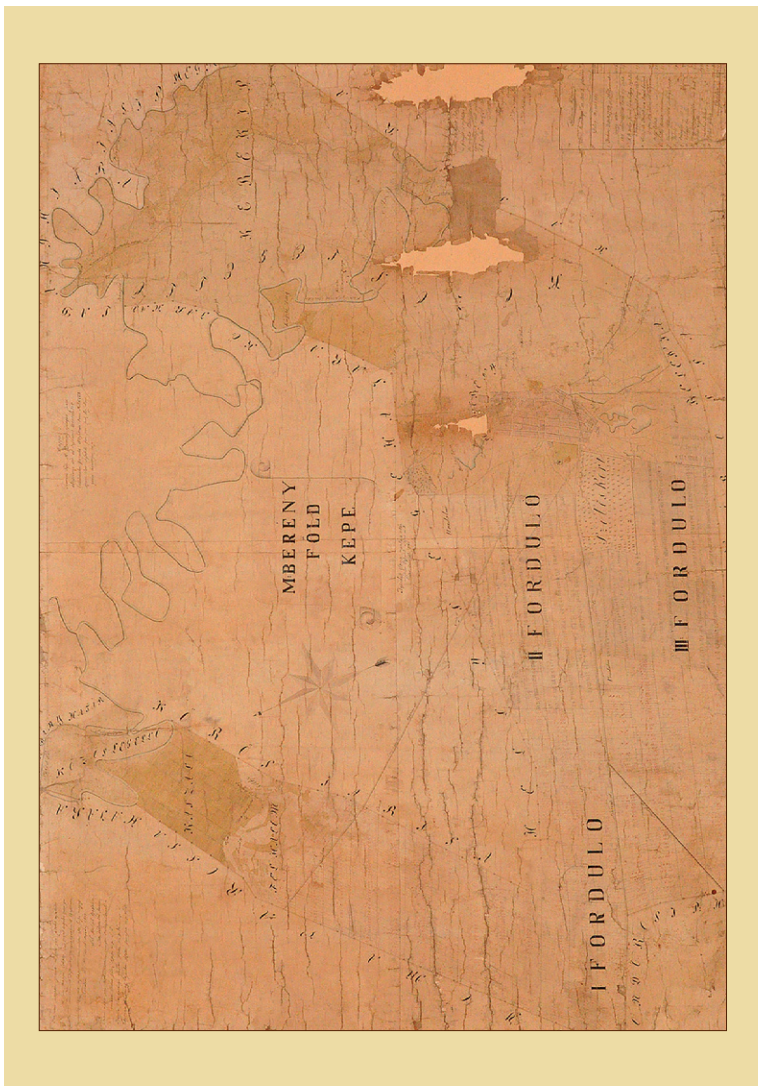

15

16

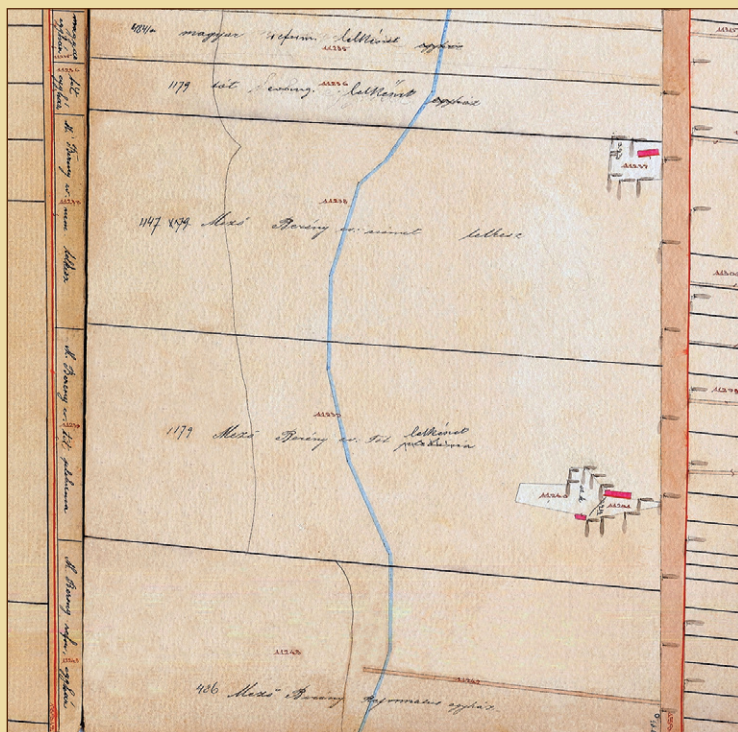
15. Mezőberény, Községháza
16. Mezőberény, Főtér

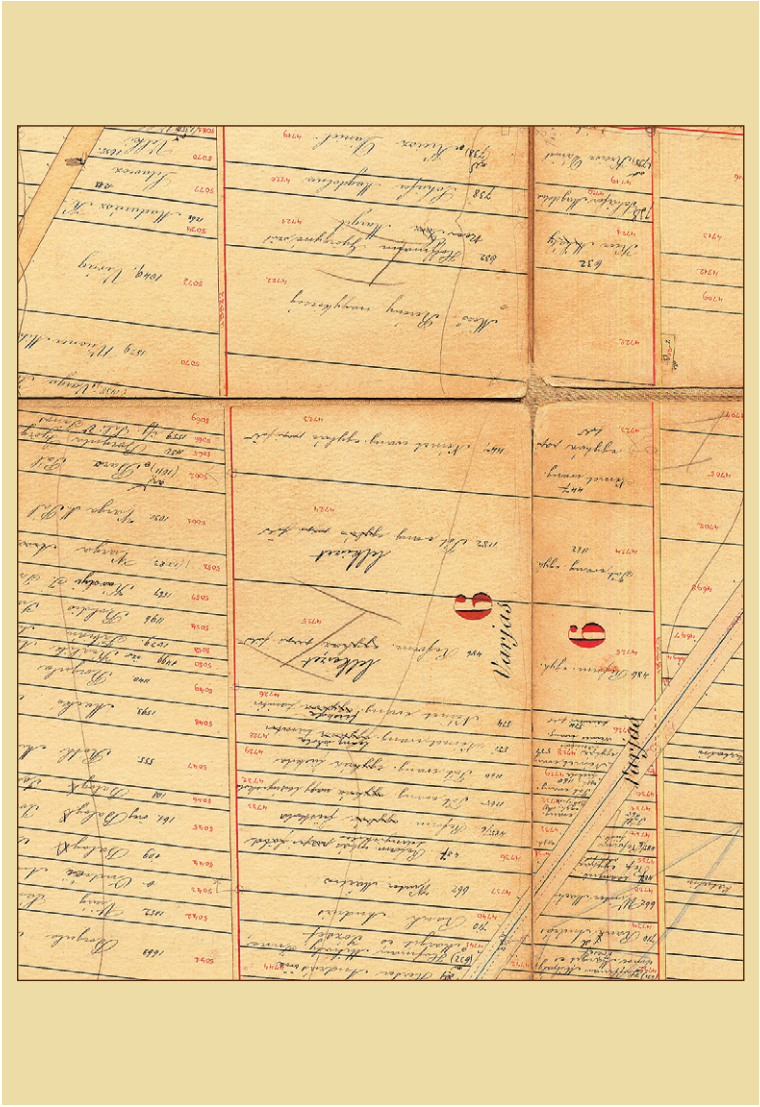
17 „M. Berény Föld Könyve. Tessedik Soma munkája után rajzolta Tessedik Lajos hites mérnök m. k. 840.”

19. Mezőberény kataszteri térképe a II. kerületi Evangélikus Templommal és kelet felől Baricával

20. A tót evangélikus egyházi földek a vasút és a gyomai országút között,
a szállásföldi Varjason

22. A tót evangélikus Újtemető és az evangélikus egyházi földék

23. Mezőberényi szlovák polgári család

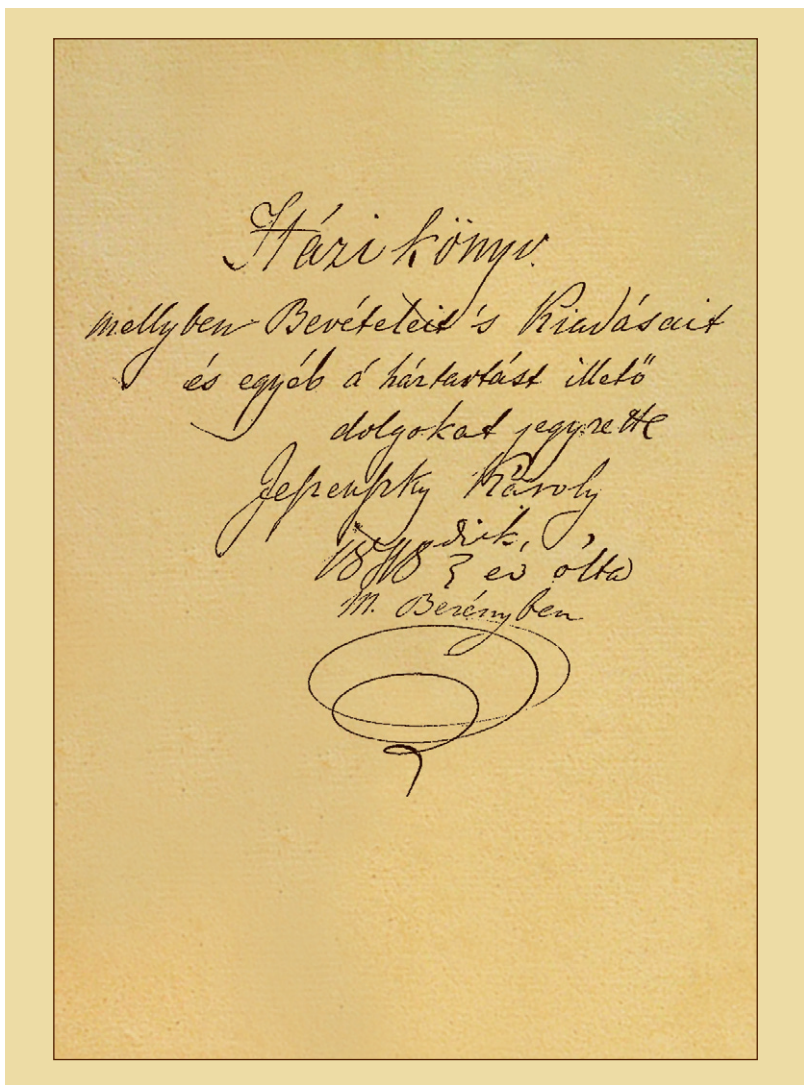
24. Mezőberényi szlovák család

25. Mezőberényi szlovák legények

26. Mezőberényi szlovák anya gyermekeivel

27. Id. Jeszenszky Károly számadáskönyvének címoldala
– részlet a „Házi könyv”-ből

Eladtam búzát 1849 ^{dik} Esztendőben				Korona	Kittas Futó
Jan. 24.	F. Gyarmati erpeckack	3 fl. 30 kr.	1849 ^{dik} Esztendő	24.	
Jan. 25.	Tulajdoni termés	10 fl.	1848 ^{dik} Esztendő		3
Jan. 27.	1849 ^{dik} Eszt. Deputat bura	12 fl.		2.	
Febr. 5.	"	12 fl. 30 kr.		2 $\frac{1}{2}$	
Febr. 7.	"	15 fl.		5	
Febr. 16.	Tulajdoni termés gyarmati bura bura			2 $\frac{1}{2}$	13
April 7.	1849 ^{dik} Eszt. Deputat	16 fl.		11 $\frac{1}{2}$	
April 19.	"	15 fl. 30 kr.		10.	
April 20.	"	15 fl. 30 kr.		2 $\frac{1}{2}$	
April 21.	"	"	Vilamos	1.	
Május 2.	1849 ^{dik} Eszt. Tulajdoni termés	14 fl. 30 kr.		1.	11
Jun. 11.	1849 ^{dik} Eszt. Deputat	15 fl.			11.
Jun. 12.	1849 ^{dik} Eszt. Deputat	15 fl.		6 $\frac{1}{2}$	8.
Jun. 18.	"	13 fl. 30 kr.			18 $\frac{1}{2}$
Julius 5.	"	14 fl.			11.
Julius 24.	"	14 fl.		17.	
Aug. 25.	"	14 fl.		1.	
Aug. 27.	Tulajdoni termés	15 fl.			6.
Aug. 28.	Deputat bura	15 fl.		3	
Szept. 1.	"	15 fl.		6 $\frac{1}{2}$	
Szept. 8.	"	16 fl.		14.	
Szept. 8.	"	17 fl.		9.	11
Szept. 9.	"	17 fl. 30 kr.			2
Szept. 10.	"	20 fl.			18 $\frac{1}{2}$

28. „Eladtam búzát 1849^{dik} Esztendőben”
– részlet a „Házi könyv”-ből

1857
az 1857 évi termés
az 1857 évi termés

I a parochialis föld.

1. a jánoson

1. Gallo János felő adtt 2 kéklyből

túra	48 $\frac{1}{2}$ kerept. 4 $\frac{3}{8}$	13 $\frac{1}{8}$
ápa	18 mész	6 $\frac{1}{8}$
zab	3 mész	2 $\frac{1}{8}$
kukorica		30.

2. Sándor János felő adtt 2 kéklyből

túra	52 kerept.	14
ápa	14 mész	4 $\frac{3}{8}$
zab		4.
kukorica		

Szén és lószén

első káplálás		4.
mészi káplálás		1.

2. az Ngaron

1. Gallo felő adtt

túra	47 kerept. 5 $\frac{1}{8}$	11 $\frac{1}{8}$
kukorica		

2. Sándor János adtt

túra	48 kerept.	10 $\frac{1}{8}$
kukorica		

3. a káplálási felől káplálattam

Szén és a lószén		4.
------------------	--	----

29. „Az 1857^{dik} évi termés” – részlet a „Házi könyv”-ből

Pásztor Jánost fogadtam béresnek az
1868^é Jan. 1^{vel} - Dec. 31^{ig}.

Köteles évi öltöztetés gondját viselni.
mindent meg kell javíttatni. Mindent tisztítani,
és mint az általában fog néni parancsoltaként.

Evi bére évi:

1. Kétf. jémben 24 fl. arany. évi.
2. Égprémé 8 fl. arany.
3. Két pár csizma.
4. Két köb. kenyér - 3 tefel. 3 kékfog.
5. Két köb. apró.
6. Egy vére alá kagyló-föld. a kender és vöröset.
vitetni.
7. Kerkovica alá egy nyári 1/4 földnek egy kagyló.
8. Egy teleltartási jég.
10. A kanyar lakás és fűtő.
11. A m. k. az a föld arányával fog dol.
gornit. Ha arányával fog arany.

30. „Pásztor Jánost fogadtam béresnek az 1868^é Jan. 1^{vel}...”
– részlet a „Házi könyv”-ből

Könyvek jegyzéke

1. „Das Evangelium St. Johannis in Bibelstunden für die Gemeinde ausgelegt von W. F. Besser. Zweite neu bearbeitete Auflage. Halle, Verlag von Christian Wühlmann. 1854.
2. Das Evangelium St. Lucii in Bibelstunden für die Gemeinde ausgelegt von W. F. Besser. 1854. XII. u. 764. S. 8. brosch. Preis 1. Thlr. 7/2 Sgr.
3. Die evangelisch-protestantische Kirche des Deutschen Reichs. Eine kirchliche Denkschrift von Dr. Carl Hase. 2. Aufl. aus 1848 für 1852. überarbeitet. Leipzig Brockhaus u. Hartel. 1852. VIII. u. 477. S. 1 Thlr.
4. Lieben und Leiden der ersten Christen. 1. Die Zeit der Apostel und der apostolischen Väter. (1. bis 2. Jahrhundert.) Von Dr. David Erdmann Director, Licentiaten und Privatdocenten der theol. Facultät in Berlin. Berlin Verlag von Wiegandt und Grieben. 1854. 8. X u. 154 S.
5. Schilling's Bücher des rauhen Hanses No 51, 52. Hamburg. Agentur d. Rauhen Hanses a. 1849.
6. Bibelstunden. Auflegung, 18. b. J. v. Besser 1-6. 7. Thlr. 2 1/2 Sgr.

Költség a' bariczan építendő házra. Világ, jénel.
1853. é.

1. az 1853. ében vettém ártás fát
 vastagabból és 8' árt. had part, jénel 18' 1/2" — — 108.
 vékonyabból fát — — fát 10' 1/2" — —
2. 1854. é. ártam karsai Bankonál foglaltól 2000 kéve
 nádra, 100 kéve é 8' 1/2" — — — — 125.
Samsoni feligatott fát és fát, és
 f. v. árt. v. árt. fát fát az építendő
 megépítendő m. árt. árt. árt. és az
 építendő nádral képedi képedi nem ártan
 v. árt. sem képedi, sem megépítendő.
 Ért. m. árt. fát fát az építendő
 m. árt. árt. árt. árt. árt. árt.
 v. árt. az épít. m. árt. képedi 3 képedi
 képedi.
3. Febr. 28. világot árt. árt. 45000. értéke
 24. pp. árt. árt. 1 képedi árt., és az építendő
 árt. árt. képedi.
4. Febr. 28. árt. árt. árt. árt. 24. árt.
 árt.

32. „Költség a' bariczan építendő házra” – részlet a „Házi könyv”-ből

KÉPEK JEGYZÉKE²⁰²

1. *Id. Jeszenszky Károly (1815–1890)*. 20 x 30 cm; Mb. II. EE Lelkész Arcképcsarnok. Fotó: Henger Péter
2. *Ifj. Jeszenszky Károly (1851–1927)*. 20 x 30 cm; Mb. II. EE Lelkész Arcképcsarnok. Fotó: Henger Péter
3. *Id. Jeszenszky Károly selmebányai teológiai jegyzete*. 1834; EOL V. 154.69
4. *Id. Jeszenszky Károly pozsonyi teológiai jegyzete*. 1837; EOL V. 154.105
5. *Id. Jeszenszky latin nyelvű köszöntő verse Sztehlo diáktársa emlékényvébe Pozsonyban*. 1837; EOL Sztehlo-hagyaték 3.13
6. *Id. Jeszenszky német nyelvű köszöntő verse Sztehlo diáktársa emlékényvébe Pozsonyban*. 1837; EOL Sztehlo-hagyaték 3.11
7. *A Magyar Nemzeti Múzeum nyugtája az id. Jeszenszkytől átvett műkincsről*. 1861; Mb. II. EEI 1861.I/5
8. *A Békésvármegyei Régészeti és Mívelődéstörténelmi Társulat Évkönyvének borítója*. 1877/8; (4. kötet, szerk. Zsilinszky Mihály, B.–Gyula, 1878); ltsz.: 2388; MMM Könyvtára
9. *Mezőberényi főutca*. XIX–XX. század fordulója; (bal oldalon alul az Ipartestület épülete, felül a Tót templom, jobb oldalon a római katolikus templom). 13,7 x 8,7 cm; gysz. nélkül; OPSMGy

²⁰² Köszönetet mondunk az alábbi intézményeknek az illusztrációk rendelkezésünkre bocsátásáért: Békés Megyei Levéltár (18–22. kép); Evangélikus Országos Levéltár (3–6., 23–28. kép); Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház (1–2., 7. kép); Orlai Petrics Soma Muzeális Gyűjtemény (9, 11, 13–14, 16–17. kép). Köszönet illeti a képanyag válogatásáért, az adatok rendelkezésünkre bocsátásáért, valamint a fotók készítéséért Csete Gyulát (Orlai Petrics Soma Muzeális Gyűjtemény), Héjja Juliannát (Békés Megyei Levéltár); Henger Pétert (Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház), valamint Kocsor Jánost (Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága).

10. *Mezőberény, Kossuth tér* – részlet. XIX–XX. század fordulója; 13,9 x 8,8 cm; ltsz.: 75442.1; MMM TörtGyűjt.
11. *Mezőberény, Nagy utca*. XIX–XX. század fordulója; 13,7 x 8,7 cm; gysz.: 2003.12.1; OPSMGy
12. *Mezőberény, Nagy utca* – részlet. XIX–XX. század fordulója; 13,5 x 8,9 cm; ltsz.: 75442.3; MMM TörtGyűjt.
13. *Mezőberény, Evangélikus templom*. XIX–XX. század fordulója; 13,5 x 8,8 cm; gysz.: 2006.75.15; OPSMGy
14. *Mezőberény, Wenckheim kastély*. XIX–XX. század fordulója; 13,5 x 8,8 cm; gysz. nélkül; OPSMGy
15. *Mezőberény, Községháza*. XIX–XX. század fordulója; 13,8 x 74 cm; ltsz.: Hd.2000.64.18; MMM TörtGyűjt.
16. *Mezőberény, Főtér*. XIX–XX. század fordulója; 13,8 x 8,7 cm; ltsz.: 97.10.1; OPSMGy
17. „*M. Berény Föld Könyve. Tessedik Soma munkája után rajzolta Tessedik Lajos hites mérnök m. k. 840.*”. 1840; 149 x 106 cm; ltsz.: 844; OPSMGy. Fotó: Csete Gyula
18. *A tót evangélikus egyházi földek a szarvasi országúttól délre, az Ugaron*. 1883; 66 x 52 cm; BML XV. 1. Békés megyei térképgyűjtemény. Kataszteri térképek, Mezőberény. 63/53., 54. szelvény
19. *Mezőberény kataszteri térképe a II. kerületi Evangélikus Templommal és kelet felől Baricával*. 1883; 66 x 52 cm; BML XV. 1. Békés megyei térképgyűjtemény. Kataszteri térképek, Mezőberény. 63/51., 62. szelvény
20. *A tót evangélikus egyházi földek a vasút és a gyomai országút között, a szálásföldi Varjason*. 1883; 66 x 52 cm; BML XV. 1. Békés megyei térképgyűjtemény. Kataszteri térképek, Mezőberény. 63/58., 67. szelvény

21. *A tót evangélikus egyház földjei Belencéresen.* 1883; 66 x 52 cm; BML XV.
1. Békés megyei térképgyűjtemény. Kataszteri térképek, Mezőberény.
63/51. szelvény
22. *A tót evangélikus Újtemető és az evangélikus egyházi földek.* 1883; 66 x
52 cm; BML XV. 1. Békés megyei térképgyűjtemény. Kataszteri tér-
képek, Mezőberény. 63/50., 61. szelvény
23. *Mezőberényi szlovák polgári család.* Mezőberény, XX. század eleje; 8,7
x 13,6 cm; ltsz.: 62887-2011; MMM Fotótára
24. *Mezőberényi szlovák család.* (Boldis Pál [1892–1962], Boldis Zsuzsan-
na, Boldis Mária Plesovszki Jánosné [1919–1991] és Styaszni Zsuzsan-
na). XX. század eleje; 164 x 22 cm; ltsz.: 62888-2011; MMM Fotótára
25. *Mezőberényi szlovák legények.* XX. század eleje; 8,7 x 12,9 cm; ltsz.:
62889-2011; MMM Fotótára
26. *Mezőberényi szlovák anya gyermekeivel.* XIX–XX. század fordulója;
104 x 14,5 cm; ltsz.: 62890-2011; MMM Fotótára
27. *Id. Jeszenszky Károly számadáskönyvének címlapja* – részlet a „*Házi
könyv*”-ből. 1. oldal; EOL V. 167
28. „*Eladtam búzát 1849^{dik} Esztendőben*” – részlet a „*Házi könyv*”-ből. 13.
oldal; EOL V. 167
29. „*Az 1857^{dik} évi termés*” – részlet a „*Házi könyv*”-ből. 108. oldal; EOL
V. 167
30. „*Pásztor Jánost fogadtam béresnek az 1868^k Jan. 1^{del}...*” – részlet a „*Házi
könyv*”-ből. 192. oldal; EOL V. 167
31. „*Könyvek jegyzéke*” – részlet a „*Házi könyv*”-ből. 330. oldal; EOL V. 167
32. „*Költség a' bariczán építendő házra*” – részlet a „*Házi könyv*”-ből. 335.
oldal; EOL V. 167

KNIHA ÚČTOV DUŠPASTIERA KAROLA JESENSKÉHO
STRAŠIEHO Z MALÉHO JASENA,
„EXISTUJÚCEHO V SLOVENSKEJ EVANJELICKEJ CIRKVI
V POĽNOM BERINČOKU”
(1848–1890)

RESUMÉ

Karol Jesenský starší z Malého Jasena (Kisjeszeni Jeszenszky Károly) sa narodil v obci Laliť (maď. Liliomos, srbsky Lalić) v Báčsko-bodrogckej župe v roku 1815. Jeho otec pochádzal z Malého Jasena, kým matka Katarína Jesenská (Jeszenszky Katalin) z Horného Jasena v Turčianskej stolici. Ľudovú školu vychodil v rodnej obci, potom chodil 3 roky do latinskej školy v Novom Vrbase (Újverbász). V Poľnom Berinčoku (Mezőberény) študoval v gymnáziu evanjelického seniorátu založenom v roku 1802; na evanjelickej vysokej škole v Banskej Štiavnici strávil štyri roky, potom študoval 3 roky v Prešporku (dnes Bratislava). V školskom roku 1838–1839 bol poslucháčom univerzity v Jene. V roku 1839 ho vysvätili za evanjelického kňaza v meste Aszód. Cirkevná rada v Poľnom Berinčoku ho pozvala v roku 1840 a stal sa pomocným kňazom Slovenskej evanjelickej cirkvi v II. obvode. Za kňaza bol zvolený v decembri 1843 a túto funkciu zastával do roku 1890. Pochovali ho v Poľnom Berinčoku v roku 1898.

Poľnohospodárske mestečko Poľný Berinčok leží v Békešskej (Békés) župe. Oblasť ohraničená tokmi Kereša (Körös), Maruše (Maros) a Tisy (Tisza) je najúrodnejším nížinným územím Maďarska. Počas tureckej nadvlády v 16.–17. storočí sa tento kraj takmer úplne vyľudnil. Po vyhnaní Turkov v roku 1717 sa vlastníkom Békeša stal Ján Juraj Harruckern (Harruckern János György). Na opustené územie sa maďarské obyvateľstvo vracalo pomaly, preto zemepán navrhoval masové osídlenie. Z nemeckých krajov prichádzali Nemci, z Horného Uhorska Slovania (staršie maďarské pomenovanie Slovákov: Tóti).

V Poľnom Berinčoku sa početné slovanské obyvateľstvo z Horného Uhorska usadilo v roku 1723. Nemci prišli vo väčšom počte z Württembergu v roku 1725, ale ojedinele prichádzali aj z obcí Harta a Vadkert. Maďarské obyvateľstvo z okolitých maďarských obcí sa tu usadilo v roku 1727.

Priťahovalectvo bolo motivované hojnosťou kvalitnej úrodnej pôdy, resp. náboženskou slobodou. Obyvatelia si postavili kostoly, do Poľného Berinčoku s nimi prišiel aj ich učiteľ a farár. Slovania si mohli zachovať svoju náboženskú identitu. Maďari boli kalvíni, oni obsadili južnú časť obce a začiatkom 19. storočia si tu postavili svoj kostol.

Evanjelickí Nemci a Slováci v Poľnom Berinčoku tvorili spočiatku spoločnú cirkev, avšak Nemci zorganizovali v roku 1745 samostatnú nemeckú evanjelickú cirkev. Aj kostol používali spoločne, ale aj v tejto otázke došlo k nutnej odluke. Nemci si svoj kostol postavili v roku 1789, kým väčšina Slováci do roku 1798.

Karol Jesenský starší bol kňazom Slovenskej evanjelickej cirkvi II. obvodu od roku 1843. Organizoval, obnovil život cirkevného zboru, vybaľoval záležitosti cirkvi, zúčastnil sa práce vyššej cirkevnej správy. Staral sa o kostol, o školy, dohliadal na vyučovanie. Musel byť odborníkom pre hospodárstvo, aby sa hospodáreniu darilo tak na cirkevných, ako aj jeho vlastných majetkoch.

Plnenie rôznorodých úloh a aj zodpovednosť nabádali Jesenského k tomu, aby viedol knihu účtov („domácu knihu“). Potom, ako sa stal cirkevným hodnotárom, začal si písať zápisky od roku 1848, v čom pokračoval až do 80-tych rokov storočia. Denník má celkom 352 strán. Od r. 1875 bol jeho kolegom v zbere už jeho syn, Karol Jesenský mladší.

Po smrti Jesenského staršieho sa jeho pozostalosť – vrátane aj jeho hospodárskeho denníka – dostala do zbierok Celoštátneho evanjelického archívu. Toto dielo predstavíme v našej knihe formou vedeckého spracovania a pomocou štúdie.

Jesenský používal biblickú češtinu na úrovni materinského jazyka. Bohoslužby v kostole a vyučovanie v škole prebiehali v slovenskom jazyku. Svoju knihu s názvom *Osada Mező-Berény*, ktorá vyšla r. 1861, napísal v biblickej češtine. Svoju nemčinu si zdokonalil v Banskej Štiavnici, Prešporku a Jene a ovládal aj latinčinu. Maďarčina bola tiež jeho materinským jazykom, aj knihu účtov písal po maďarsky.

Jesenský síce písal „domácu knihu“ rok po roku, avšak kvôli tematike musíme tento hospodársky denník rozdeliť na viaceré tematické okruhy. Vedecké spracovanie taktiež nasleduje tento systém. Rozoberá v prvom rade kňazské poslanie autora, jeho rodinné zväzky, stavby a časť o hospodárení, kým v databáze uverejňuje verný prepis hospodárskeho denníka.

Nachádzame tu množstvo údajov spojených s kňazským povoláním. Po svojom zvolení do funkcie kňaza r. 1843 založil nadáciu na pomoc žobrákom. Zreformoval fungovanie cirkvi, v r. 1845 aj zdaňovanie – vypracoval novú sadzbu dane. Zaviedli daňovú povinnosť členov cirkvi, ktorá sa mala plniť v naturáliách. K prevádzke gymnázia seniorátu v Sarvaši (Szarvas) zbieral dary z poľnohospodárskych produktov. Dôležitým krokom z hľadiska fungovania cirkvi bolo zriadenie funkcie pomocného kňaza, kaplána. Jeho syna, Karola Jesenského mladšieho zvolili za kaplána v roku 1875. V rokoch 1853–1858 zastával funkciu pokladníka v sarvašskom senioráte.

Dôkazom jeho vedeckej činnosti je kniha s názvom *Osada Mező-Berény*, spracujúca dejiny obce. Zaujímal sa o vedu, pozorne sledoval archeologické nálezy, ktoré sa našli v chotári a ktoré zasielal do Národného múzea. Jeho vedecké state vychádzali v *Ročenke Archeologického a kultúrnohistorického spolku Békešskej stolice*.

V knihe účtov nereferuje podrobne o rodinných záležitostiach. Karol Jesenský st. sa oženil okolo roku 1845, za ženu si zobral Karolinu Ruhmanovú. Narodilo sa im 11 detí, ale starého veku sa z nich dožili len málokto. „Domáca kniha“ registrovala výdavky, z ktorých možno spätne usudzovať, že ku ktorému dieťaťu najal mladé dievča, pestúňku, a koho zamestnával ako gazdinú či kuchárku. Jesenský sa po otcovej smrti v roku 1830 staral aj o svojich súrodencov.

Ako vedúci cirkevnej obce mal na starosti aj stavebné práce v cirkvi. V roku 1854 bola postavená tretia ľudová škola. Kostol vymaľovali v roku 1856; starú faru zbúrali r. 1857. Vedľa fary postavili r. 1858 sýpku. Strechu kostola vynovili r. 1861; na majetkoch cirkvi sa postavili aj sálašské domy; cirkev v roku 1876 kúpila obytný dom.

Podľa zaznamenaných údajov domy stavali z váľkových tehál a obyčajne pozostávali 2 izby, komory a kuchyne. Stropy a strešné konštrukcie vytesávali z dreva. Nosným prvkom stropu po celej dĺžke domu bol väzný trám. Hrubá a dlhá hrada mala názov „áriásfa“, pochádzajúci zo slovenčiny. Na steny kládli obvodové nosníky a na tie postavili krokvy. Na krokvy pripevnili klincami konštrukciu strechy z lát. Ako strešnú krytinu používali trstinu. Obytné domy v Poľnom Berinčoku mali typické strechy s malými valbami, pred nimi boli verandy, „uličky“. Významnejšie domy mali na väčšej rozlohe viacero izieb, izbu pre slúžku i kuchyňu. Pred dom si postavili chodbu a strechy boli pokryté škridlóvymi šindľami. Obytnú izbu fary vykurovali kachle.

Väčšiu časť domáceho hospodárskeho denníka napĺňajú zápisky spojené s hospodárením. Jesenský sa osvedčil ako vynikajúci gazda a hospodár. Sám sa postaral o hmotnú bezpečnosť svojej cirkvi i rodiny.

Základom existencie bola pôda. Poľnohospodárstvo zabezpečovalo živobytie pre poddaných gazdov a aj pre „neobyčajných“ (t.j. ktorí neboli poddaní). Ako súčasť sceľovania došlo v roku 1852 k rozdeleniu pasienok. Vtedy sa pôvodná rozloha oráčiny (11 624 katastrálnych jutár) zvýšila o územie z niekdajších pasienok, t.j. o 6 424 katastrálnych jutár. Cirkev získala pozemky tak po urbárskej regulácii, ako aj po sceľovaní. V roku 1841 trom cirkvám (slovenskej, nemeckej evanjelickej a maďarskej kalvinskej) dali pozemok o veľkosti 1 sesie, 34 jutár oráčiny (počítanej s 1100 štvorcovými siahmi). Šiesti učители dostali po pozemku o rozlohe ¼ sesie. Polovica cirkevnej pôdy prislúchala farárovi.

Jesenský obdržal ½ sesie pôdy, k tomu si medzičasom prikúpil pozemky. Oráčiny mal v oblasti sálašov (*Szállásföld*), (11 kat. jut., 427 štvorcových siah), pri *Úhore* („pri viničoch a hradskej na Gyoma“), a v častiach nazývaných *Lapos*, resp. *Kereki*. Lúky, ktoré z hľadiska hospodárenia boli nepostrádateľné, mal v časti obce nazývanej *Nyilas*. Vedľa obce, východným smerom k rieke Kereš sa nachádzala záhrada *Laposi kert*, kde mohol pestovať vinič a venovať sa záhradkárstvu. Tento pozemok mal rozlohu 892 štvorcových siah. V roku 1876 celková rozloha Jesenského majetku dosiahla 37 katastrálnych jutár a 1398 štvorcových siah.

Vo vlastníctve slovenskej evanjelickej cirkvi a jeho pastiera v Poľnom Berinčoku bolo takmer 80 katastrálnych jutár poľnohospodárskej pôdy, ktorej prevažnú časť tvorili oráčiny. Celé hospodárstvo riadil Jesenský, podávajúci svedectvo o fundovaných odborných vedomostiach a finančnom nadaní. Na jeden rok najal *kočiša*, ktorý vykonával dôležitú prácu pri preprave osôb i nákladov. Popri hotovosti dostával ako výplatu čižmy, spodnú bielizeň a oblečenie, súkenný kabát, bundu. *Bireš* sa staral o dobytok a vykonával aj roľnícku prácu. Nazývali ho aj sálašnikom, keďže s rodinou býval na sálaši. Čeladník so sálašom bol zamestnávaný od začiatku novembra do novembra nasledujúceho roka. Pri žatve dostával za prácu navyše peniaze alebo časť z úrody. Prislúchala mu aj polovica zeleniny vypestovanej okolo sálaša. Jeho mzdu tvorila okrem iného aj pšenica na chlieb, múka, slanina, prasa, soľ, čižmy, vrchné oblečenie. Patrilo mu aj právo na bývanie na sálaši, kúrenie slamou, chovu kravy, prípadne aj konopné pole alebo okopávanie kukurice za tretinu.

Z roka na rok najal aj *kopáča*, ktorý obrábal vinice. Jeho mzdu tvorilo stanovené množstvo pšenice, slaniny, soli, polovica zeleniny vypestovanej v záhrade, resp. aj hotovosť a bezplatné bývanie v dome na záhrade.

Jesenský na žatvu najal *žencov* a iných robotníkov. Obilie žali kosami a skosené klasy zväžali koňom ťahaným tzv. „hlúpym vozom“, ktorý tvorili dlhé tyče nad kolesami, do humna. Tu uvoľňovali zrná z obilných klasov pomocou konskej sily. Jesenský aj na tieto práce najímal sezónnych robotníkov, ktorí dostávali mzdu formou obilia.

Jesenský cirkevnú a vlastnú pôdu neobrábal sám, ale najímal robotníkov na zmluvu, ktorí prácu vykonávali za polovicu úrody (tzv. *poloviční*). Polovicu osiva na jesennú sejbu poskytoval obyčajne gazda, druhú polovicu a jarnú sejbu nádenníci. Poloviční boli povinní vykonávať aj inú prácu (napr. sejbu, zväžanie sena). Prislúchala im polovica úrody z oračín. Kukuričné pole dal obrábať tzv. *tretinovým*, ktorí si mohli ponechať tretinu úrody. Okrem toho museli dávať Jesenskému aj *metly*.

V 1860-tych rokoch bolo výnosné pestovanie tabaku. Na túto prácu zamestnal *záhradníka tabaku*, ktorý dostával primeranú mzdu, zaopatrenie a aj podiel zo zisku. Jesenský dával každoročne miestnym gazdom aj pôdu na pestovanie melónov v časti chotára nazývanej *Belencéres*.

Najdôležitejšími rastlinami v hospodárstve boli pšenica a raž, okrem toho pestovali aj jačmeň, proso a iné rastliny na potravinárske aj krmivové účely (kukuricu, ďatelinu, lucernu, ľadník).

Ak sa pšenica siala sama osebe, nazývali ju *čistou pšenicou*, bola veľmi dôležitou zložkou potravín. Pšenica dopestovaná v Poľnom Berinčoku bola vynikajúcej kvality, predávali ju vo Veľkom Varadíne (dnes Oradea). Do polovice 19. storočia mala primát pšeničná odroda „Tisza-vidéki“ (t.j. z okolia Tisy), ktorú nazývali aj pšenicou obyčajnou, nakoľko bola mimoriadne rozšírená. Čistú pšenicu obyčajne pomiešali s ražou. Pestovanie raže nie je výnimočným odvetvím poľnohospodárskej produkcie v Berinčoku, je však predsa dôležité. Dopestovanú raž obyčajne pomiešali s pšenicou, nazývalo sa to „*dvojnásobnou*“ („pšenica dvakrát“). Ako chlebové obilie zohrala dôležitú úlohu v strave služobníctva.

V záujme zvýšenia efektívnosti pestovania pšenice, dosiahnutia lepšej kvality a väčších výnosov sa šľachtenie pšenice stalo ústrednou otázkou. Štát nabádal k nákupu a šíreniu lepších odrôd pšenice a iných obilnín. Primát v šľachtení pšenice mala békeško-čanádska oblasť, disponujúca mi-

moriadne kvalitnou pôdou. Evanjelický kňaz v meste Orosháza, Samuel Mokry začal túto prácu okolo roku 1860 na puste *Telekgerendás*. Jesenský v roku 1861 zasial už aj pšenicu pomenovanú po Mokrom, a pritom experimentoval s pestovaním viacerých odrôd pšenice. V roku 1879-ben pestovali *tureckú pšenicu*, ale v tom istom čase uvádza medzi účtami aj austrálsku obrodu pšenice („austredicni“).

Medzi obilninami zohráva dôležitú úlohu jačmeň a ovos ako základy krmiva. Pestovali jarnú odrodu jačmeňa – v knihe účtov sa uvádza odroda „jačmeňová kukurica“, čo však nie je kukuricou ale obilím.

Ovos bol dôležitým krmivom. Popri jeho tradičnej odrode sa objavili nové v 1870-tych rokoch: sibírsky a kanadský ovos, ktorých názvy poukazujú na miesto ich pôvodu.

Medzi pestovanými krmivami boli dôležité ďatelina, ľadník a repka olejná. Šľachtenou odrodou ďateliny je lucerna, ktorá sa rozšírila zo švajčiarska („luzernská ďatelina“), pričom jej pestovanie sa od konca 18. storočia rozšírilo vďaka Samuelovi Tešedíkovi. V druhej polovici 19. storočia sa rozšírilo pestovanie repy kfmnej, ktorá bola mimoriadne dôležitá pre chov hovädzieho dobytká a ktorú v Poľnom Berinčoku nazývali *burgundskou repou*, vzhľadom na jej miesto pôvodu (Burgundsko).

Bolo rozšírené aj pestovanie prosa, ktoré využívali aj ako krmivo. Jesenského denník nespomína zemiaky, ktoré už dlhší čas pestovali v Poľnom Berinčoku. Ich pestovaniu a predaji sa venovalo nemecké obyvateľstvo.

Pred nákazou fyloxéry koncom 19. storočia bolo aj pre békešske územia príznačné pestovanie viniča a výroba vína. Viniču sa darilo vo veľkých meandroch Kereša a aj v častiach chotára s viazanou pôdou. Fyloxéra (americká voš) pustošila práve v oblastiach s viazanou pôdou a zničila kvitnúce pestovanie viniča a výrobu vína v Uhorsku. Vinič vymizol aj zo záhrad v chotári Poľného Berinčoka. Jesenského zápisky zachovali tie staré odrody, ktoré pred nákazou pestovali v tomto kraji. O odrodách pestovaných v záhrade *Laposi* spísal zoznam v roku 1859. Spomedzi odrôd bieleho hrozna uvádza *Bielý góhér*, *Maďarské zo Szátoku*, *Margittu*, *Budínske medové*, resp. *Čierny góhér*, *Czirfandl*, *Francus* a *Čierny kadar* z ktorých robili červené víno. Bola prítomná aj „direktná“ odroda, spomína *Izabelu*.

Po nákaze sa rozšírili aj v okolí Poľného Berinčoka ďalšie „direktné“ odrody (*Otelo*, *Delevár*), keďže tie boli odolné fyloxére.

V súvislosti s poľnohospodárstvom Jesenský uvádza aj rôzne miery a váhy, ktoré sa kedysi používali.

Najväčšie príjmy mala cirkev (a aj samotný Jesenský) z predaja poľnohospodárskych produktov. Obilie, ktoré sa urodilo, resp. vybral ako cirkevnú daň, Jesenský predal, resp. poskytoval z neho úver, čiže uzatváral vynikajúce obchody. Z roka na rok predal značné množstvo obilia ako úver. O transakciách viedol vo svojej knihe účtov presnú evidenciu.

Cirkev prevádzkovala aj mlyny, ktoré prinášali pre cirkevnú obec značné príjmy. Okrem toho, že evidoval príjmy mlyna, Jesenského povinnosťou bola aj údržba mlyna.

Evanjelický kňaz Karol Jesenský starší bol vynikajúcou osobnosťou svojej doby, ktorý nevykonával s veľkou vzdelanosťou len svoju cirkevnú funkciu, ale vďaka širokej rozhladenosti a citu pre obchod slúžil blahu obyvateľov takmer vo všetkých oblastiach života. Dôkazom toho je ním vedená „domáca kniha“, ktorú možno považovať za knihu účtov, a sčasti aj za denník. Nemôžeme ju nazvať oficiálnou cirkevnou zápisnicou, ale jej zápisky poskytujú dôležité informácie o živote cirkvi. Zapisovanie „vecí iných a týkajúcich sa domácnosti“, resp. ekonomické záznamy majú z hľadiska agrárnych dejín a etnografie Poľného Berinčoka a okolitého vidieka v druhej polovici 19. storočia hodnotu prameňa.

Preložila Hajnalka Avarová

THE REGISTRATION BOOK
OF PASTOR KÁROLY KISJESZENI JESZENSZKY SEN.
„EXISTING IN THE EVANGELICAL LOWLAND SLOVAK
LANGUAGE CHURCH OF MEZŐ BERÉNY” (1848–1890)

RESUME

Károly Kisjeszeni Jeszenszky sen. was born in Liliomos (Lality) located in Bács-Bodrog County in 1815. His father was from Kisjeszen, her mother Katalin Jeszenszky from Nagyjeszen by origin. He attended his primary schools in his birthplace, then learned in Újverbász in a Latin school. In Mezőberény he went to the Evangelical decanal secondary grammar school established in 1802, then spent four years at the Evangelical college of Selmecbánya, continuing his studies in Pozsony for three years. In years 1838–1839 he was a student of the university of Jena. He was ordained Evangelical minister in Aszód in 1839. He was invited by the church council of Mezőberény in 1840 and became the probationer of the (Slovak) Evangelical Church located in district II. He was elected a pastor in December of 1843, holding this office until 1890. He was buried in Mezőberény in 1898.

Market-town Mezőberény is located in Békés County. The area surrounded by the rivers of the Körös–Maros–Tisza is the most fertile plain region of Hungary. Under the Turkish rule in the 16–17th centuries this land became almost completely depopulated. After the expulsion of the Turks Békés got into the possession of János György Harruckern in 1717. Since the Hungarian inhabitants only slowly started to live again the devastated land, the landowner decided to solve the problem with a mass re-colonisation: this was the time when arrived in the region Germans from Germany and Slavs (Slovaks) from Upper-Hungary.

Mezőberény was populated by a great number of Slavic people in 1723. Germans came in majority from Württemberg in 1725 but sporadically from Harta and Vadkert also. The Hungarian population were coming from the surrounding Hungarian villages in 1727.

Immigration was motivated by both the good quality of the soil and the liberty of religion. The immigrants built their church here and brought their pastor and teacher to Mezőberény. The Slavs had the right to keep their religious and ethnic identity. The Hungarians belonged to the Reformed denomination and occupied the southern part of the Settlement. They built their church at the beginning of the 19th century.

In the first decades the Evangelical Germans and Slovaks formed a joint church in Mezőberény, but the Germans in 1745 organised an individual Evangelical ecclesia. Slovaks and Germans shared also the temple in the beginning, but necessarily got separated later in this field as well. The Germans completed their temple in 1789, the Slovaks, forming he majority of the town, in 1798.

The end of the 18th century (after the decade following Maria Theresa's Robot Patent in 1767) saw the reorganisation of the serf-holdings. The size of the serf-holdings (*sessio*) was established in accordance with the area and quality of the lands owned by the serfs. Mezőberény was one of the settlements having the best quality lands.

Re-allocation of the surrounding lands was completed in the middle of the 19th century, following the Robot Patent of year 1853. At the time the serf-farmers' holdings were consolidated. The special persons (e.g. pastors, school teachers) were also entitled for a certain amount of land.

Jeszenszky was the pastor of the Slovak Evangelical Church of district II from 1843. He organised, renewed the life of the ecclesiastical community, managed the church affairs, participated in the work of the superior ecclesiastical administration. He was responsible for the temple, the schools, supervised the teaching activities. He had to be a man of economy as well in order to manage successfully the land of the church and his own.

For coping with the complex tasks and responsibilities Jeszenszky was keeping a registration book ("household book"). He started putting down notes from 1848, when he got the senior pastor position, and continue his records until the 1880s. The diary contains 352 pages. At the time his son Károly Jeszenszky jr. was his co-pastor (from 1875).

The heritage, included his economic diary, got into the collection of National Evangelical Archive after the death of Károly Jeszenszky sr. The book presents this work, completed with a systematic study.

Jeszenszky used the biblical Czech language at the level of his mother tongue. Worship in the temples and teachings in the schools were carried out in the lowland dialect of the Slovakian language. He wrote a book with the title *Osada Mező-Berény* published in 1861 in biblical Czech language. He had a good command of German acquired in Selmecbánya, Pozsony [Bratislava] and Jena and was familiar also with Latin. The Hungarian was also his mother-tongue, he kept his registration book in Hungarian.

Though the “household book” was written by Jeszenszky year by year, the topics in it necessarily divide the economic diary into more thematic groups. This scientific approach follows this arrangement. It mainly addresses Jeszenszky’s ministerial work, his family relations, building activities and the economic aspects; and in the document part it publishes the economic diary in a literal copy.

Jeszenszky was one of the greatest characters of his age who not only practised his ecclesiastical profession with great erudition but served the public interest with wide spectre of knowledge and a sense of business in almost all fields of life. This can be proved by his “household book” which can be read not only as registration book, but partly as a diary also. It is not an official record of the church but the notes allows an insight into the life of the church as well. Registration of the “other and household things”, the economic remarks have got source value with regard to agricultural history and ethnography of the second half of the 19th century of Mezőberény and its surroundings.

Translated by Attila B. Kis

TARTALOM

Előszó	5
Jeszenszky Károly lelkeszi működése	7
Családi vonatkozások	15
Építkezések	21
Gazdálkodás	25
Birtokviszonyok	25
Munkaszervezet	30
Termesztett növények, termék.....	40
Értékesítés, jövedelmezőség.....	49
Összegzés	52
<i>Függelék</i>	55
<i>Házi könyv mellyben Bevételeit 's Kiadásait és egyéb a' háztartást illető dolgokat jegyzette Jeszenszky Károly 1848^{dik} év ólta M. Berényben.....</i>	55
<i>Irodalom</i>	247
<i>Szakkifejezések jegyzéke</i>	250
<i>Mértékegységek, pénznemek jegyzéke</i>	250
<i>Idegen, illetve régies szavak és kifejezések jegyzéke</i>	252
<i>Rövidítések</i>	255
<i>Képek</i>	261
<i>Képek jegyzéke</i>	291
<i>Knihá účtov dušpastiera Karola Jesenského strašieho z Malého Jasena, „existujúceho v slovenskej evanjelickej cirkevi v Pol'nom Berinčoku” (1848–1890). Resumé</i>	295
<i>The registration book of pastor Károly Kisjeszeni Jeszenszky sen. „existing in the evangelical lowland slovak language church of Mező Berény” (1848–1890). Resume</i>	302

A kiadvány megjelenését támogatta:

Médiapartnerek:

Csaba Rádió

Békés Megyei Hírlap

Csaba TV

Kiadványterv: N. Varga Éva
A képek technikai szerkesztője: Batke László, Fái Noémi
A borító technikai kivitelezője: Timkó Bíbor
Nyomdai előkészítés, nyomtatás: Kolorprint Kft., Békéscsaba
Felelős vezető: Petényi György, Knyihár János